

Innkalling av Utval for næringutvikling og drift

Møtedato: 05.02.2020
Møtestad: Kontorbygget Dampen, Knarvik
Møtetid: 12:00 - 18:00

Eventuelle forfall må meldast til Arthur Kleiveland per tlf. 901 32 143, sms, eller per epost til arthur.kleiveland@radoy.kommune.no

Varamedlemmer møter berre etter nærare avtale.

Møtet i Utval for næringsutvikling og drift blir i kontorbygget Dampen i Knarvik. Her kan medlemmane i utvalet få servert lunsj frå kl. 11.30.

Sakliste

Saknr	Tittel
001/20	Godkjenning av innkalling og sakliste
002/20	Godkjenning av møteprotokoll
003/20	Felles VA-norm for Alver kommune
004/20	Planstrategi for Alver kommune 2020- 2023 - Høyring
005/20	Fondsvedtekter for Alver næringsfond
006/20	Søknad om stønad til regionalt kompetansesenter i additiv tilverking/ 3D-printing i Alver og Nordhordlandsregionen
007/20	Partnarskapsavtale Nordhordland næringslag
008/20	Høyring-NOU 2019: 18 Skattlegging av havbruksverksemd
009/20	Politisk styringsstruktur og reglement - framlegg til endring og presisering
010/20	Søknad til Klimasats-Miljødirektoratet om stønad ttil ein klimakoordinator i kommunen
011/20	Meldingar og orienteringar

29. januar 2020

Stian Lavik
møteleiar

Arthur Kleiveland
møtesekretær

Arkiv:

JournalpostID: 20/5010

Saksbehandla
r: Arthur Kleiveland

Dato: 29.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
001/20	Utval for næringutvikling og drift	05.02.2020

Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling og saksliste vert godkjent.

Arkiv:

JournalpostID: 20/2204

Saksbehandla
r: Arthur Kleiveland

Dato: 14.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
002/20	Utval for næringutvikling og drift	05.02.2020

Godkjenning av møteprotokoll

Vedlegg i saken:

10.12.2019 Protokoll - Utval for næring og drift - 09.12.2019 1330001

Møteprotokollen for møte 9. desember 2019 vert godkjent.

Møteprotokoll for Utval for næringutvikling og drift

Møtedato: 09.12.2019
Møtestad: Rådhuset Knarvik - kantina
Møtetid: 12:00 - 16:00

Det var opplæring del 2 i møtet.

1. varamedlem frå kvar av partigruppene i utvalet var innkalla til møtet.

Øyvind Bratshaug (Frp) fekk permisjon frå møtet kl. 14.00.

Anita Bakken (Mdg) fekk permisjon frå møtet kl. 14.05.

Frammøtte medlemmer	Parti	Rolle
Stian Lavik	KRF	Utvalsleiar
Mabel Johansen	H	Nestleiar
Liv Hopland van der Kooij	SP	Medlem
Tormod Skurtveit	AP	Medlem
Øyvind Bratshaug	FRP	Medlem
Maya Riise	MDG	Medlem

Forfall meldt frå medlem:	Parti	Rolle
Yngve Walaker	FNB	Medlem

Frammøtte varamedlemmer:	Parti	Erstatter medlem
Olav Myhr	KRF	
Astrid Namtvedt Sylta	AP	
Anders Ingar Solheim	FRP	
Anita Bakken	MDG	

Følgjande frå administrasjonen møtte:

Kommunalsjef samfunnsutvikling Hogne Haugsdal, kommunalsjef teknisk forvaltning og drift Anny Bastesen, næringssjef Tanja Hoel, leiar eigedomsforvaltning Line Valle, tenesteleiar drift og forvaltning Kjetil Spurkeland, rådgjevar Laila Bjørge frå landbrukskontoret, møtesekretær Arthur Kleiveland

Sakliste

Saknr	Tittel
002/19	Godkjenning av innkalling og sakliste
003/19	Godkjenning av møteprotokoll
004/19	Oppretting av eit kontaktutval for næringsutvikling
005/19	Orienteringssaker

002/19: Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling og saksliste vert godkjent.

Utval for næringsutvikling og drift 09.12.2019:

Behandling:

Olav Myhr (KrF) peika på at første utsendt innkalling til utvalsmøtet hadde møtestart kl. 9.00. I tilleggsinnkallinga vart dette retta opp og presisert.

Utvalsleiar Stian Lavik tok opp spørsmål om servering i møtet. Utvalet ønskjer rundstykker ved møtestart.

Utvalsleiaren sette fram forslag om ei tilleggsak om aktuelle orienteringssaker.

Utvalet slutta seg samrøystes til framlegget frå utvalsleiaren.

Utval for næringsutvikling og drift godkjende innkalling og saksliste, med tillegg som vart sett fram i møtet.

ND- 002/19 Vedtak:

Innkalling og saksliste vert godkjent.

003/19: Godkjenning av møteprotokoll

Møteprotokollen vert godkjent.

Utval for næringsutvikling og drift 09.12.2019:

Behandling:

Utval for næringsutvikling og drift godkjende møteprotokoll for møte i utvalet 18. november.

ND- 003/19 Vedtak:

Møteprotokollen vert godkjend.

004/19: Oppretting av eit kontaktutval for næringsutvikling

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Saka blir lagt fram til politisk drøfting

Utval for næringsutvikling og drift 09.12.2019:

Behandling:

Utval for næringsutvikling og drift drøfta saka.

Utvalsleiar Stian Lavik sette fram følgjande framlegg:

Utval for næringsutvikling og drift (ND) opprettar eit kontaktuval for næringslivet. Utvalet skal ha som formål å halda tett kontakt mellom ND, den kommunale administrasjonen og næringslivet, og skal ha jamnlege møter. Utvalet kan også møtast på ad hoc- basis og gje innspel i næringspolitiske saker, særleg dersom det ikkje er tid til at heile ND møtest før saka må handsamast.

Kontaktutvalet skal vera samansett av leiar og nestleiar frå ND, Leiar for næring og utvikling i administrasjonen, leiar for Nordhordland Næringslag og leiar for IUUV. I tillegg kan utvalet henta inn dei ein ser formålstenleg, anten det er frå administrasjonen eller næringslivet.

Utval for næringsutvikling og drift vedtok samrøystes framlegg frå utvalsleiaren.

ND- 004/19 Vedtak:

Utval for næringsutvikling og drift (ND) oppretter eit kontaktuval for næringslivet. Utvalet skal ha som formål å halda tett kontakt mellom ND, den kommunale administrasjonen og næringslivet, og skal ha jamnlege møter. Utvalet kan også møtast på ad-hoc basis og gje innspel i næringspolitiske saker, særleg dersom det ikkje er tid til at heile ND møtest før saka må handsamast.

Kontaktutvalet skal vera samansett av leiar og nestleiar frå ND, Leiar for næring og utvikling i administrasjonen, leiar for Nordhordland Næringslag og leiar for IUUV. I tillegg kan utvalet henta inn dei ein ser formålstenleg, anten det er frå administrasjonen eller næringslivet.

005/19: Orienteringssaker

Utval for næringsutvikling og drift 09.12.2019:

Behandling:

Næringsssjef Tanja Hoel orienterte om viktige høyringssaker og gav utvalet informasjon om aktuelle saker for Alver og resten av regionen.

Utvalet takka næringsssjefen for informasjonen og ønskjer å bli orientert vidare om både kraftanalyse, Prosess 21 og regjeringa sitt distriktsutval, samt at administrasjonen tenkjer på korleis vi frå Alver kommune si side kan ha ei stemme inn i desse prosessane framover.

Etter ei drøfting sette utvalsleiaren fram følgjande framlegg:

Utval for næringsutvikling og drift vil peika på at det må setjast av NOK 5 mill til eit reint næringsfond i budsjett/økonomiplan. I tillegg må det setjast av NOK 2,2 mill til infrastrukturfond.

Utvalet ber om at administrasjonen set opp høyringssaker om skatt på havbruk og skatt på kraftverk, med framlegg til høyringssuttale i neste møte, slik at dette kan takast med inn i formannsskapsmøtet.

Utvalet tek elles informasjonen til orientering.

Utval for næringsutvikling og drift vedtok samrøystes framlegg sett fram i møtet.

ND- 005/19 Vedtak:

Utval for næringsutvikling og drift vil peika på at det må setjast av NOK 5 mill til eit reint næringsfond i budsjett/økonomiplan. I tillegg må det setjast av NOK 2,2 mill til infrastrukturfond.

Utvalet ber om at administrasjonen set opp høyringssaker om skatt på havbruk og skatt på kraftverk, med framlegg til høyringssuttale i neste møte, slik at dette kan takast med inn i formannsskapsmøtet.

Utvalet tek elles informasjonen til orientering.

Arkiv:

JournalpostID: 20/4637

Saksbehandlar: Line Merete Valle

Dato: 27.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
003/20	Utval for næringutvikling og drift	05.02.2020
	Alver kommunestyre	

Felles VA-norm for Alver kommune

Vedlegg i saken:

28.01.2020 VA - norm Alver

1344968

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Kommunestyret godkjenner VA-norm for Alver slik den ligg føre i saka. Den godkjende VA-norma skal leggjast til grunn ved all utbygging.

Politisk handsaming

Saka skal til innstilling i Utval for Næringsutvikling og drift

Saka skal avgjerast i Kommunestyret

Bakgrunn

For å kunne sikra god kvalitet på nyanlegg og reetablering av eksisterande infrastruktur innanfor vatn og avløp er det naudsynt at Alver kommune arbeider etter ein felles standard. Framlagt VA-norm for Alver kommune er eit dokument som syner korleis tekniske anlegg og infrastruktur for vatn og avløp skal opparbeidast. Norma vil gjelde alle offentlege anlegg innanfor vatn og avløp i kommunen. Norma vert lagt til grunn ved handsaming av søknader om tiltak i kommunen og vil såleis vere eit styrande dokument både for administrasjonen i kommunen, men også for tiltakshavarar og leverandørar i marknaden.

Saksopplysninger:

VA-norma for for regionen vår var eit samarbeidsprosjekt mellom Lindås, Radøy, Meland, Askøy, Austrheim, Austevoll, Fjell, Sund, Øygarden og Os kommunar. Arbeidet starta opp rundt 2011. I ettertid har også Osterøy kommune komme med i samarbeidet. Samarbeidsprosjektet VA-norm vart utarbeid og koordinert av interesseorganisasjonen Dihva (Driftsassistansen i Hordaland - Vann og Avløp IKS) og representantar frå dei ulike kommunane

som var med i prosjektet. Dihva er eigd av 29 kommunar i Vestland og Rogaland.

Samarbeidet om ei felles VA-norm for regionen vart slutført i desember 2013 og vart politisk godkjent i tidlegare Lindås Kommune ved årsskifte 2013/14. Tidlegare Meland Kommune og tidlegare Radøy kommune har også godkjent norma. VA-norma er utarbeid som ein standardnorm for heile landet. Norsk Vann som er interesseorganisasjon for alle kommunar i Norge har utarbeidd denne felles norma.

Av naturlege årsaker vil det vere naudsynt å gjere lokale tilpassingar ut frå standarden som Norsk Vann har tilrådd. I samarbeidsprosjektet mellom Nordhordlandskommunane, prøvde ein gjere lokale tilpassingar så like som mogeleg. Det vil likevel vere ein del ulikskapar mellom kommunane. Eit eksempel på dette kan vere val av materiell/kvalitetar på materiell. Tidlegare Lindås og Meland si norm var tilnærma identisk. Tidlegare Radøy kommune har ikkje i same grad gjort lokale tilpassingar i norma.

Det har vore viktig at VA-norma er godt kjent for innbyggjarane. Den har lagt tilgjengeleg på nettsidene til kommunane dei seinaste åra. VA-norma skal vere tilgjengeleg på nett i Alver kommune. Link vert lagt under fana «Vatn og avløp – Regelverk» på heimesida til kommunen.

Når ein skal utarbeide og tilpasse VA-norm for Alver Kommune, vil dette gjerast med utgangspunkt i tidlegare Lindås og Meland si norm. Sett i høve til tidlegare Radøy kommune si norm, vil den nye felles norma innehalde vesentlege endringar. Endringane omhandlar for ein stor del plankrav; VA-rammeplan før godkjenning av reguleringsplan og teknisk detaljplan før igangsetting av tiltak. Det er også forskjell på krav om tilknytning av private stikkleidningar og type avløpsspumpetasjon.

Det er viktig at vi får på plass ei VA norm for Alver Kommune og at denne vert gjort tilgjengeleg på nett for alle. Godkjent VA-norm skal liggje til grunn ved all utbygging i Alver kommune. Dette for å sikre god kvalitet på planlagt og utført arbeid både for kommunen sine egne prosjekt og andre tiltakshavarar som bygger anlegg i kommunen. Ei felles norm gjer føreseielege tilhøve for rådgjevarar, leverandørar og marknad. Me sikrar også at sakshandsaming vert enklare - til beste for innbyggjarane. Me sikrar at dei ferdige anlegga har ein slik kvalitet at dei kan overtakast og driftast av kommunen dersom dette er ønskeleg.

ALVER
KOMMUNE

VA-norm

Alver kommune 27.01.20

Innholdsfortegnelse

1 Hjemmelsdokumenter (Lover og forskrifter)	p. 5
2 Funksjonskrav	p. 7
2.0 Berekraftige VA-anlegg	p. 7
2.1 Prosjektdokumentasjon	p. 7
2.2 Grøfter og leidningsutføring	p. 7
2.3 Transportsystem – vassforsyning	p. 7
2.4 Transportsystem – spillvatn/avløp felles	p. 8
2.5 Transportsystem – overvatn	p. 8
3 Prosjektdokumentasjon	p. 9
3.0 Generelt	p. 9
3.1 Mengdeberegning	p. 9
3.2 Målestokk	p. 9
3.3 Kartteikn og teiknesymbol	p. 10
3.4 Teikningsformat	p. 10
3.5 Revisjonar	p. 10
3.6 Krav til plandokumentasjon	p. 10
3.7 Grøftetverrsnitt	p. 11
3.8 Kumteikningar	p. 12
3.9 Krav til sluttdokumentasjon	p. 12
3.10 Graveløyve	p. 13
3.11 Traséval	p. 13
3.A Andre krav	p. 13
4.0 Generelle bestemmelser	p. 14
4.1 Fleksible røyr – Krav til grøfteutføring	p. 14
4.2 Stive røyr – Krav til grøfteutføring	p. 14
4.3 Krav til kompetanse for utførande personell	p. 15
4.4 Trasévalg	p. 15
4.A Andre krav	p. 16
5 Transportsystem – vassforsyning	p. 17
5.0 Generelt	p. 17
5.1 Val av røyrmateriell	p. 17
5.2 Overslag av vassforbruk	p. 17
5.3 Dimensjonering av vassleidningar	p. 18
5.4 Minstedimensjon	p. 18
5.5 Styrke og overdekking	p. 18
5.6 Røyrleidningar	p. 19
5.7 Mottakskontroll	p. 20
5.8 Armatur	p. 20
5.9 Røyrdelar	p. 21
5.10 Tilknytting av stikkeleidningar/avgreining på kommunal vassleidning	p. 21
5.11 Forankring	p. 22

5.12	Leidning i kurve	p. 22
5.13	Trasé med stort fall	p. 23
5.14	Vassverkskummar	p. 23
5.15	Avstand mellom kummar	p. 24
5.16	Brannventilar	p. 24
5.17	Tettleiksprøving av trykkleidningar	p. 25
5.18	Desinfeksjon	p. 25
5.19	Pumpestasjonar vann	p. 26
5.20	Leidningar under vatn	p. 26
5.21	Reparasjonar	p. 26
5.A	Andre krav	p. 27
6	Transportsystem – spillvatn	p. 28
6.9	Tilknytning av stikkledningar/avgrening på kommunal spillvannsledning	p. 28
6.0	Generelle bestemmelsar	p. 28
6.1	Val av leidningsmateriale	p. 29
6.2	Utrekning av spillvassmengder	p. 29
6.3	Dimensjonering av spillvassleidningar	p. 30
6.4	Minstedimensjonar	p. 30
6.5	Minimumsfall/sjølvreinsing	p. 30
6.6	Styrke og overdekking	p. 30
6.7	Røyrledningar og røyrdelar	p. 31
6.8	Mottakskontroll	p. 31
6.10	Leidning i kurve	p. 32
6.11	Bend i grøft	p. 32
6.12	Trasé med stort fall	p. 32
6.13	Avløpskummar	p. 33
6.14	Avstand mellom kummar	p. 33
6.15	Røyrgjennomføringar i betongkum	p. 33
6.16	Renovering av avløpskummar	p. 33
6.17	Tettleiksprøving	p. 34
6.18	Pumpestasjonar spillvatn	p. 34
6.19	Leidningar under vatn	p. 34
6.20	Sand- og steinfang	p. 35
6.21	Trykkavløp	p. 35
6.A	Andre krav	p. 35
7	Transportsystem – overvatn	p. 37
7.0	Generelle bestemmelser	p. 37
7.1	Val av leidningsmateriale	p. 37
7.2	Berekning av overvassmengder	p. 38
7.3	Dimensjonering av overvassleidningar	p. 38
7.4	Minstedimensjonar	p. 38
7.5	Minimumsfall/sjølvreinsing	p. 39
7.6	Styrke og overdekking	p. 39
7.7	Rørledningar og rørdeler	p. 39

7.8 Mottakskontroll	p. 40
7.9 Tilknytning av stikkledninger/avgrensning på kommunal overvannsledning	p. 40
7.10 Ledning i kurve	p. 41
7.11 Bend i grøft	p. 41
7.12 Trasé med stort fall	p. 41
7.13 Overvasskummar	p. 42
7.14 Avstand mellom kummar	p. 42
7.15 Røyr gjennomføringer i betongkum	p. 42
7.16 Tettleiksprøving	p. 43
7.17 Sandfang/bekkeinntak	p. 43
7.A Andre krav	p. 43
8 Transportsystem – avløp felles	p. 44
8.0 Generelle bestemmelser	p. 44
8.1 Sand- og steinfang	p. 44
8.2 Regnvassoverløp	p. 44
4 Grøfter og ledningsutføring	p. 45

1 Hjemmelsdokumenter (Lover og forskrifter)

Generell bestemmelse

Vann- og avløpsvirksomheten er underlagt en rekke lover og forskrifter som regulerer og påvirker planlegging, utførelse og drift av VA-anlegg. Nedenfor er de viktigste lover og forskrifter med betydning for VA opplistet.

Det gjøres spesielt oppmerksom på at et VA-prosjekt skal vurderes av flere instanser i kommunen.

Denne normen inneholder de tekniske krav kommunen har vedtatt for å sikre den tekniske kvalitet med hensyn til overordnet målsetting i planer og rutiner når kommunen skal eie, drive og vedlikeholde anlegget.

Den vil også bli lagt til grunn for krav i forbindelse med utbyggingsavtaler i kommunen.

Et VA-anlegg må foruten å tilfredsstill disse kravene også tilfredsstill kravene i Plan- og bygningsloven om godkjenning og kvalitetssikring. I den forbindelse skal planene også underlegges plan- og bygningsmyndighetenes saksbehandling.

Generelle lovbestemmelser

- – [Plan- og bygningsloven](#)
- – [Teknisk forskrift](#)
- – [Forskrift om byggesak](#)
- – [Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser "Byggherreforskriften"](#)

Vannforsyning

- – [Lov om vassdrag og grunnvann \(Vannressursloven\)](#)
- – [Forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg](#)
- – [Forskrift om vannforsyning og drikkevann \(Drikkevannsforskriften\)](#)
- – [Forskrift om brannforebygging](#)
- – [Veiledning til forskrift om brannforebygging](#)
- – [Forskrift om internkontroll for å oppfylle næringsmiddelreguleringen \(IK-MAT\)](#)
- – [Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester \(Produktkontrollloven\)](#)

Avløp

- – [Forurensningsloven](#)
- – [Forskrift om begrensning av forurensning – Del 4. Avløp](#)
- – [Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav](#)
- – [Lov om vassdrag og grunnvann \(Vannressursloven\)](#)

Annet

- – [Forskrift om begrensning av forurensning – Del 1. Forurenset grunn og sedimenter – Kapittel 1. Tiltak for å motvirke fare for forurensning fra nedgravde oljetanker](#)
- – [Forskrift om begrensning av forurensning – Del 1. Forurenset grunn og sedimenter – Kapittel 2. Opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider](#)
- – [Forskrift om begrensning av forurensning – Del 6. Forurensning til vassdrag og det marine miljø fra skipsfart og andre aktiviteter – Kapittel 22. Mudring og dumping i sjø og vassdrag](#)
- – [Forskrift om utførelse av arbeid](#)
- – [Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. \(Arbeidsmiljøloven\)](#)
- – [Forskrifter fra arbeidstilsynet](#)
- – [Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter \(Internkontrollforskriften\)](#)
- – [Forskrift om miljørettet helsevern](#)
- – [Kommunenes sentralforbunds forslag til anskaffelsesinstruks for kommuner og fylkeskommuner](#)
- – [Forskrift om begrensning av forurensning – Del 4. Avløp – Kapittel 11. Kommunale vann- og avløpsgebyrer](#)
- – [Lov om kulturminner \(§ 9: Tiltakshaver har undersøkelsesplikt i forhold til fornminner\)](#)
- – [Veglov](#)

- – [Vegvesenets håndbok N200 – Vegbygging \(utgitt av Statens Vegvesen\)](#)
- – [Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg](#)
- – [VA-jus \(Norsk Vann\)](#)

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>
- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2010-03-26-489>
- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2010-03-26-488>
- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-08-03-1028>
- <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2000-11-24-82>
- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-12-18-1600>
- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-12-22-1868?q=Drikkevannsforskriften>
- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-12-17-1710>
- <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/veiledning-til-forskrift/veiledning-til-forskrift-om-brannforebygging>
- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1994-12-15-1187>
- <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1976-06-11-79>
- <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-03-13-6>
- https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931/KAPITTEL_3-3-3#KAPITTEL_3-3-3
- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2003-07-04-951>
- https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931/KAPITTEL_1-1#KAPITTEL_1-1
- https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931/KAPITTEL_1-2#KAPITTEL_1-2
- https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931/KAPITTEL_7-4#KAPITTEL_7-4
- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-12-06-1357>
- <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62>
- <http://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/index.html>
- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1996-12-06-1127>
- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2003-04-25-486>
- <http://www.kommuneforlaget.no/>
- https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931/KAPITTEL_4-1#§11-4
- <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1978-06-09-50>
- <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1963-06-21-23>
- [http://www.vegvesen.no/_attachment/188382/binary/980128?fast_title=H%C3%A5ndbok+N200+Vegbygging+\(21+MB\)](http://www.vegvesen.no/_attachment/188382/binary/980128?fast_title=H%C3%A5ndbok+N200+Vegbygging+(21+MB))
- <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2012-03-16-12>
- <http://va-jus.no/>

2 Funksjonskrav

Generell bestemmelse

Undersider

2.0 Berekraftige VA-anlegg

Generell bestemmelse

VA-anlegga skal vera berekraftige.

2.1 Prosjektdokumentasjon

Generell bestemmelse

Dokumentasjonen skal vera tilpassa kompleksiteten og storleiken til oppgåva slik at prosjektet omtalar alle naudsynnte tekniske detaljar og løysingar. Fullstendig dokumentasjon er samansett av kvalitetssystem, teknisk framstilling, teikningar og orienterande dokument.

Denne VA-norma klargjer krav til teknisk standard på anlegga som kommunen skal eige og overta for drift og vedlikehald, men vil så langt det er praktisk mogleg og danna grunnlag for krav til standard i kommunale utbyggingsavtalar og ovanfor private utbyggjarar.

2.2 Grøfter og leidningsutføring

Generell bestemmelse

Grøfter og leidningsanlegg skal planleggjast og utførast slik at dei tilfredsstiller gjeldande tetthetskrav i heile si planlagte levetid. Materialbruk og utføring skal vera slik at det ikkje fører til uakseptabel senking av kvaliteten på drikkevatnet eller svipt i effektiv transport av drikkevatt, avløpsvatt og overvatt.

Produkt og material som blir brukt i vass- og avløpsanlegg, skal ha slike eigenskaper at krava i plan- og bygningslova og dei tekniske krava i forskrifta blir tilfredsstilt.

2.3 Transportsystem – vassforsyning

Generell bestemmelse

Anlegga skal byggjast og drivast slik at krava i Drikkevannsforskrifta blir tilfredsstilt, og slik at kundane til vassverket får NOK vatt, GODT vatt og SIKKER vassforsyning.

Leidningsnett, kummar og pumpestasjonar skal lagast slik at vatnet har helsemessig og bruksmessig god kvalitet

og blir levert til ein rimelig kostnad. Leidningene skal tilfredsstilla gjeldande tetthetskrav. Material som direkte eller indirekte kjem i kontakt med drikkevatt, skal ikkje gje frå seg stoff til vatnet i mengder som kan medføra helseisiko (oversikt over typegodkjent belegg, røymaterial m.m. i kontakt med drikkevatt blir utgitt av Folkehelse).

For å oppnå god og sikker drift av vassforsyningsanlegg rår ein til å byggja opp leidningsnett av ringleidningar der dette er praktisk og økonomisk mogleg. I ringleidningar unngår ein lommer med vatn med særlig lang opphaldstid, dvs. at faren for svekka vasskvalitet blir redusert.

2.4 Transportsystem – spillvatn/avløp felles

Generell bestemmelse

Leidningsnett og installasjonar skal utførast slik at krav i Forureiningslova og gjeldande utsleppsløyve blir tilfredsstilt. Anlegga skal sikrast lengst mogleg levetid og det skal leggjast vekt på kostnadseffektiv drift. Leidningane skal tilfredsstille gjeldande tetthetskrav.

2.5 Transportsystem – overvatn

Generell bestemmelse

Det skal sikrast forsvarlig handtering av overvatn. Dette kan gjerast ved lokale fordrøynings-/infiltrasjonsløyvingar, eller ved bygging av tradisjonelle overvassleidningar.

Leidningsnett og installasjonar skal utførast med same kvalitet som spillvassanlegga med omsyn til tetthet og funksjon. Anlegga skal sikrast lengst mogleg levetid, og det skal leggjast vekt på kostnadseffektiv drift. Leidningane skal tilfredsstilla gjeldande tetthetskrav.

3 Prosjektdokumentasjon

Generell bestemmelse

Undersider

3.0 Generelt

Generell bestemmelse

Bygging av VA-anlegg er normalt søknadspliktig i samsvar med Plan og bygningslova, og ansvarlige aktører skal godkjennast gjennom byggesaksforskrifta. Anlegg som ikke er utført i samsvar med VA-norma til kommunen og godkjente planar, kan kommunen nekta å overta.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Ved utarbeiding av reguleringsplanar skal det følgje ein VA rammeplan. Denne planen skal vere godkjent før reguleringsplanen kan vedtakast. VA-rammeplanen skal bestå av utgreiingar, planteikningar og andre nødvendige illustrasjonar/teikningar. Det skal utarbeidast eit plankart i målestokk >1:2000 som viser hovudtrasear (kommunale og private), brannsvassdekning, løysingar for overvasshandtering, pumpestasjonar mm. Planen skal avklare eigartilhøva til nye VA-leidningar (private eller kommunale). Komplette teknisk plan med teikningar, beskrivelse, kapasitetsberekningar skal sendast til kommunen/VA verksemda for godkjenning før det blir gitt igangsettingsløyve. For nærare innhald i teknisk plan blir det vist til vedlegg B1 jfr også rapport 2008/2014 frå Norsk Vann. Korrigerede teikningar og «som bygd teikningar» skal inngå i sluttokumentasjonen for prosjektet jfr pkt 3.9. i VA normen.

3.1 Mengdeberegning

Generell bestemmelse

Mengdeberegning skal gjerast i samsvar med NS 3420.

3.2 Målestokk

Generell bestemmelse

Teikningar skal påførast valt målestokk i tal og som skala. Målestokken skal vera den same for situasjon og lengdeprofil. Høgdemålestokk skal vera den same for lengde- og tverrprofil.

Rettleiande målestokk:

- Oversiktsplan 1:5000 eller 1:2000
- Situasjonsplan 1:1000 eller 1:500 – 200
- Lengdeprofil – lengd 1:1000 eller 1:500 – 200
- Lengdeprofil – høge 1:200 eller 1:100
- Tverrprofil 1:200 eller 1:100
- Byggverk 1:100 og/eller 1:50 – 20
- Kum 1:50 og/eller 1:20
- Grøftetverrsnitt 1:20 og/eller 1:10

- Detaljar 1:20 eller større

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Avløpskummar 1:20 Vasskummar 1:20 Forankring av bend 1:20

3.3 Kartteikn og teiknesymbol

Generell bestemmelse

Kartteikn og teiknesymbol skal være i samsvar med NS 3039, *Kartteikn og teiknesymbol for røyrleidningsnett*.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Alle teikningar skal ha naudsynt teiknforklaring. Det skal leggjast vekt på bruk av strektjukkleik og ulik stipling slik at karta kan kopierast i svart/kvitt og likevel vere forståelege.

3.4 Teikningsformat

Generell bestemmelse

Det skal brukast standard format. Digitale løysingar skal avtalast nærare. Bretting av kopiar skal vera i samsvar med NS 1416, *Tekniske teikningar*.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Alle teikningar skal leverast både på papir og i digitalt format. Type digitalt format skal avtalast nærare. [A1](#) er største formatstorleik som kan nyttast.

3.5 Revisjonar

Generell bestemmelse

Ved endringar av teikningar etter at desse er datert, signert og godkjent skal revisjon dokumenterast slik:

- På teikning i revisjonsfelt over tittelfelt og med markering som lokaliserar endringa i teikningslista.
- Mottakskontroll av alle revisjonar skal dokumenterast.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Det skal klar gå fram kva som er revidert. Ny teikning skal gjevast same nummer som den gamle, bli merka i revisjonstabellen med ny revisjonsindeks og dato for revisjon. Teiknings-, distribusjons- og revisjonsliste skal ligge vedlagt.

3.6 Krav til plandokumentasjon

Generell bestemmelse

Både prosjektdokument og sluttdokumentasjonen skal innehalda:

- a) Tiltaksframstilling som viser omfanget av tiltaket.

b) Oversiktsplan

c) Situasjonsplan som viser:

- Eksisterende bygningar, leidningar og kabelanlegg, inkl. luftstrek. Det skal framgå kvar informasjonen er henta frå.
- Planlagte anlegg skal visast med terrenginngrep, påførte røyrtypar og dimensjonar, kummar, slukplasseringar osv.
- Prosjektet skal framgå eintydig, t.d. med utheving i høve til grunnlagsdokumenta.
- Nordpil og rutenett.

d) Gjeldande reguleringsplan og eigedomsoversikt.

e) Lengdeprofil som viser:

- Terrenghøgd.
- Fjellprofil.
- Kote topp vassleidning i kummar.
- Kote innvendig botn avløps-/spillvassleidning i kummar.
- Kote innvendig botn overvassledning i kummar.
- Fallforhold.
- Leidningstype.
- Leidningsmaterial og klasse.
- Leidningsdimensjonar.
- Leidningslengder, med kjeding.
- Kumplassering.
- Slukplassering.
- Stikkleidningar.
- Kryssande/parallelle installasjonar i grunnen.

f) Erklæringar som blir krevd av VA-ansvarlig i kommunen.

g) Tittelfelt som viser:

- Prosjektnavn.
- Teikningstype.
- Målestokk.
- Revisjonsstatus.
- Ansvarlig prosjekterande.
- Tiltakshavar.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Ved utskifting og rehabilitering skal det stillast ytterlegare krav til planmateriell/sluttdokumentasjon. Følgjande forhold skal visast spesielt:

- Grense for rehabilitering/utskifting.
- Rehabiliterte stikkleidningar.
- Eksisterande leidningar, kummar, m.m. som blir fjerna.
- Eksisterande leidningar som blir sett ut av drift, men som ikkje blir fjerna.

3.7 Grøftetverrsnitt

Generell bestemmelse

Skal vise geometrisk utforming av grøfta, innbyrdes plassering av leidningane, krav til leidningsfundamentering, sidefylling, beskyttelseslag og tilbakefyllingsmassar.

3.8 Kumteikningar

Generell bestemmelse

Skal vise geometrisk utforming, plassering, leidningsføring i kum, rørgjennomføring i kumvegg, leidningsforankring, materialval, fundamentering, armaturplassering osv.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Kumteikningar vassforsyning skal vise plan og snitt av kum inkludert botnseksjon og avslutting ved topp i forhold til terreng/veg. I tillegg skal teikningane innehalde omtale av kumdelar/armatur (materialliste/posisjonsliste) i og utanfor kum, plassering av hol ved flat lok, stige-plassering, drenering og isolering. For avløpskummar og overvasskummar skal det etablerast kumskjema der desse opplysningane blir synleggjort på ein oversiktleg måte.

3.9 Krav til sluttdokumentasjon

Generell bestemmelse

Før overtaking for offentlig eige, drift og vedlikehald, skal sluttdokumentasjon leverast. Sluttdokumentasjon skal innehalda:

- Ajourførte teikningar som viser korleis anlegget er utført.
- Koordinatfesta innmålingsdata.
- Komplette KS- og HMS-dokumentasjon inkludert:
 - Dokumentasjon på utført røyrinspeksjon, trykkprøving og desinfisering der dette er påkrevd.
 - Dokumentasjon på evt. avvik frå originalplanen. Jfr. 3.6.
- Tinglyste rettar.
- Bankgarantiar.
- Ferdigattest.

Krav til innmåling:

For alle nyanlegg (gjeld og utskifting av eksisterande leidningar) skal følgjande punkt innmålast med X-, Y- og Z-koordinatar:

- Kummar (topp senter kumløkk), gjeld og for eksisterande kummar når dei har innverknad på anlegget.
- Sluk (topp senter slukrist).
- Leidningar i kum (sjå målepunkt for kotehøgde på leidning).
- Retningsendringar (knekkpunkt) i horisontalplanet og/eller vertikalplanet.
- Overganger (mellom ulike røyrtypar).
- Kvar 10. meter for leidning lagt i kurve.
- Krysningpunkt for eksisterande kommunale leidningar.
- Gren og påkoplingar, gjeld og tilkopling av private leidningar utanfor kum i utbyggingsområder.
- Endeavslutning av utlagte avløpsavstikkarar, gjeld berre for utbyggingsområder.
- Nedgravde hjelpekonstruksjonar (forankringar, avlastingsplater osv.).
- Inntak.
- Utløp/utslepp.

Målepunkt for kotehøgde på leidning.

- Trykkleidningar: Utvendig topp røyr.
- Sjølvfallsleidningar: Innvendig botn røyr

Innmåling med bandmål:

- Avstand frå senter kumløkk til tilkoplingspunkt for private leidningar

Koordinatfesta innmålingsdata og eigenskapsdata for leidningsnett med tilhøyrande installasjonar (kummar, pumpar, ventilar osv.) skal leverast på digital form i samsvar med gjeldande SOSI-standard.

Sluttdokumentasjonen skal godkjennast før overtaking.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Lokale bestemmelser

Før VA anlegg kan overtakast av kommunen, skal sjekklista jfr vedlegg B1 «Sjekkliste for Teknisk plan, sluttdokumentasjon og overtaking», er utfylt og godteken av kommunen. Generelt skal all innmåling og dokumentasjon av VA anlegg (FDV dokumentasjon) vere i samsvar med vedlegg B 2 (til ei kvar siste reviderte utgåve: «Krav til innmåling og dokumentasjon av VA anlegg.»

3.10 Graveløyve

Generell bestemmelse

Innhenting av graveløyve skal gjerast i samsvar med regelverket til kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Graveløyve skal innhentast ved graving i eller i nærleiken av offentleg veg i samsvar med §§ 32 og 57 i Veglova. Graveløyve skal vere i samsvar med retningsliner for vegeigar kommunane(kommunale vegar) eller Statens vegvesen (fylkeskommunale/riksvegar).

3.11 Traséval

Generell bestemmelse

Sjå kap. 4.4 – Trasévalg.

3.A Andre krav

Generell bestemmelse

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Erverv av grunn og rettigheitar Tilgjenge for framtidig drift, vedlikehald og utskifting skal sikrast ved val av trase og utføring av anlegg. Endeleg traseval skal vere avklart med grunneigar og avtale underskreve før anleggsarbeidet kan startast opp. Avtalen skal sikre varig løyve til å ha leidningen liggjande og å kunne gjennomføre naudsynt vedlikehald. Avtalane skal tinglysast som hefte på eigedommane og vil følgje med ved frådeling og sal. Nødvendig areal for høgdebasseng og pumpestasjonar inkludert tilkomst/snuhammar for lastebil , skal stillast til disposisjon for kommunen. Vidare skal arealet oppmålast og fortrinnsvis tildelast martrikkelnr. Pumpestasjonar og høgdebasseng som skal overtakast til offentleg vedlikehald, skal ha køyrbar tilkomst heilt fram til stasjonen. Det skal ligge føre tinglyst vegrett. Framtidige nødvendige vedlikehaldsutgifter for kommunal/VA verksemda sin bruk av vegen skal vere avklart og oppgjort ein gong for alle. Dette skal gå fram av tinglysingsdokumentet. For anlegg der det ligg både kommunale/offentlege og private leidningar, har kommunen/VA verksemda rettene til utøving av nødvendig drift og vedlikehald samt full disposisjonsrett over grøfta.

4.0 Generelle bestemmelser

Generell bestemmelse

Generelt blir det vist til [VA/Miljø-blad nr. 5](#) og [6](#). Dersom røyrprodusenten har gitt strengare krav til legging enn VA-norma, skal krava frå produsenten følgjast.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Nødvendig frostsikring/overdekking skal vere minimum 1,2 meter der leidningen går i eiga grøft for dimensjonar til og med 200 For dimensjonar større enn dette er nødvendig overdekking sett til 1,5 meter. Bruk av grunne grøfter og isolering/preisolerte røyr og eventuelt varmekabler, blir normalt ikkje tillate. Legging av kommunal leidning grunnare enn 1,2 meter eller djupare enn 2,5 meter krev godkjenning av VA ansvarleg i kommunen /verksemda jfr. pkt 4.0 Ved boring/gjennomtrekking i vegar og liknande skal det brukast kappe av PP (polypropylen) på PE røyr. Tekniske løysingar for utforming av leidningsanlegg ved boring i fjell og lausmassar skal godkjennast av VA ansvarleg i kommunen/VA verksemda.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/utgitte-blader/>
- <http://www.va-blad.no/grofteutforelse-fleksible-ror/>
- <http://www.va-blad.no/387/>

4.1 Fleksible røyr – Krav til grøfteutføring

Generell bestemmelse

[VA/Miljø-blad nr. 5, grøfteutføring fleksible røyr](#), og NS 3420 gjeld for grøfter med fleksible røyr, dvs. røyr av PVC-U, PE, PP, GRP og tynnvegga stålørør.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

I kryss med drenggrøfter eller veiter skal det alltid lagast stengsel som hindrar vassinnsig i grøfta. Grøftestengsel skal plasserast for kvar 20. meter. Ved bruk av strekkfaste rør skal opptak av krefter kunne dokumenterast. Eksempel på utforming av grunnvassperre/grøftestengsel er synt i vedlegg A 11 Grøftestengsel. Vidare skal alle røyr leggest i samsvar med produsenten sine krav m.a. i høve til deformasjon..

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/grofteutforelse-fleksible-ror/>

4.2 Stive røyr – Krav til grøfteutføring

Generell bestemmelse

[VA/Miljø-blad nr. 6, grøfteutføring stive røyr](#), og NS 3420 gjeld for grøfter med stive røyr, dvs. betong og duktilt støpejern.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

I kryss med drenggrøfter eller veiter skal det alltid lagast stenge som hindrar vassinnsig i grøfta. Grøftestengsel skal plasserast for kvar 20. meter. Ved bruk av strekkfaste rør skal opptak av krefter kunne dokumenterast. Eksempel på utforming av grunnvassperre/grøftestengsel er synt i vedlegg A 11 Grøftestengsel

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/387/>

4.3 Krav til kompetanse for utførande personell

Generell bestemmelse

I samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 42. Krav til kompetanse for utføring av VA-leidningsanlegg](#), blir det krevd minst ADK-1 kompetanse eller tilsvarande av den som er bas i grøftelaget.

Kravet gjeld både for den som er ansvarlig for opparbeiding av grøft, fundament og om-/gjenfylling, og for den som legg leidningane.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Det skal ikkje utførast røyrleggingsarbeid i grøfta utan at personell med ADK-1 kompetanse/sertifikat er til stades i grøfta. Personale med tilsvarande kunnskap/erfaring kan godkjennast etter nærare avtale med VA ansvarleg. Vidare skal utførande for røyrleggararbeid ha fagutdanning innan røyrleggarfaget og ADK 1 kompetanse/sertifikat. Personale med tilsvarande kunnskap/erfaring kan godkjennast etter nærare avtale med VA ansvarleg.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/krav-til-kompetanse-for-utforelse-av-va-ledningsanlegg/>

4.4 Trasévalg

Generell bestemmelse

Leidningar skal være tilgjengelige for naudsynt inspeksjon og kontroll, samt for oppgraving ved reparasjonar og tilknyttingar.

Det skal være trygg avstand mellom leidning og byggverk, konstruksjon eller kabelanlegg. Minste avstand mellom byggverk/kabler og VA-leidningar må være i samråd med alle involverte partar.

Hovudleidningar skal fortrinnsvis liggja i veg eller i gang/sykkelveg. Anlegget skal der det er mogleg liggja på offentlig grunn. Dersom hovudleidningar blir liggjande på privat grunn, skal det etablerast avtale for anleggsperioden. Det skal føreliggja tinglyst erklæring om vedlikehald, fornyingar, framtidig tilkomst, osv.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Hovudleidningen skal i utgangspunktet ikkje ligge nærare hus eller andre konstruksjonar enn 4,0 meter målt horisontalt. Fundamentet til byggverket må vanlegvis ligge lågare enn underkant VA-leidningen som ligg djupast. Dersom dette likevel er naudsynt med kortare avstand, skal omtale(beskrivelse) med teikningar og utrekningar vere godkjent av VA ansvarleg i kommunen før arbeidet blir iverksett/starta opp. Vassleidningar større enn 300 mm skal behandlast spesielt. Minsteavstand mellom VA-leidningar og kablar skal vere 1 meter horisontalt for grøfter inntil 2 meter leggedjupne jfr teikning A2. Vidare skal stikkleidningar vere plassert botn grøft, stripsa saman jfr teikning A2.

Overvassleidningen skal ligge under vass og avløpsleidningen slik at topp overvassleidning ligg på same nivå som botn vass og avløpsleidning. Ved leggedjupne større enn 2 meter målt vertikalt må avstanden aukast. Kor mykje må avklarast med VA – ansvarleg. Minsteavstand mellom VA-leidningar og fjernvarmeleidning/gassleidning skal vere 1,5 meter. Dersom desse blir lagde i same plan som VA-leidningane kan avstanden reduserast til 1 meter. Ved leggedjup større enn 2 meter må avstanden aukast utover 1,5 meter. VA ansvarleg i kommune/VA Verksemda avgjer kor mykje. Kryssing mellom leidningsanlegg og kabelanlegg skal skje over kortast mogleg strekning. Ved kryssing mellom gassleidning og andre leidnings- og kabelanlegg skal nødvendige For **Austevoll VA** skal avstanden leidningsanlegg og kabelgrøft vere minimum 30 cm tryggleiksanlegg dokumenterast. For **Austevoll, Austrheim, Lindås, Os, Osterøy, Radøy og Sund** kan overvassleidningar med dimensjon til og med 300 mm leggjast i same plan som vass og avløpsleidningane. Dersom leidningane er lagt i same plan, skal vassleidningen normalt krysse over avløpsleidningen når det er behov for kryssing.

4.A Andre krav

Generell bestemmelse

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Utførande entreprenør har ansvaret for handtering og tilstand av røyra og inntil dei er overtekne av kommunen. Røyra skal vere tersa/plugga i begge endar under lagring fram til montering i grøfta. Utførande entreprenør skal kontrollere røyr og kummar for feil/ skader ved mottak av røyra på byggeplassen. Mottakskontroll skal gjennomførast og kunne dokumenterast. Det blir elles vist til vedlegg B3 Sjekkliste for kontroll av VA anlegg. Stikkprøvar blir gjennomført av kommunen. Leidningane skal vere tersa ved levering/lagring Ved langvarig lagring dvs. meir enn 3 månader, skal røyra tildekkast.

5 Transportsystem – vassforsyning

Generell bestemmelse

Undersider

5.0 Generelt

Generell bestemmelse

Hovudregelen er at vassleidningar skal vera heilt skilt fra avløpskum. Dersom VA-ansvarlig i kommunengjev løyve til vassleidning i avløpskum, skal vassleidningssystem i kum vera heilt skilt frå spillvass- og overvasssystem. Drenering av vasskummar til spillvassførande leidning er ikkje tillatt.

Vassleidningar skal kunne stengast, tømast, fyllast, luftast og rengjerast. Det er ønskelig at vassleidningar blir utført som ringleidningar.

Det skal normalt vera same røyrtype/røyrdimensjon mellom kummar. Ved reparasjon og utskifting av røyr skal dette gjerast slik at den innvendige røyrdimensjonen blir halde ved lag.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Det blir ikkje akseptert felleskummar for vatn, avløp og overvassleidningar.

5.1 Val av røyrmateriell

Generell bestemmelse

[VA/Miljø-blad nr. 30. Valg av røyrmateriell](#), skal vera rettleiande for val av type røyr. Eigna dimensjonar, pris, omsyn til lagerhald og reparasjonsrutinar skal vurderast.

VA-ansvarlig i kommunen kan kontaktast for meir informasjon.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Følgjande strategi for materialval skal leggjast til grunn: - Leidningar av PE materiale skal brukast i heile kommunen - Ved bruk av PE leidningar i område med fare for ureiningar, skal leidningar med diffusjonstett kappe brukast - Ved boring/gjennomtrekking i vegar og liknande, skal vere ei beskyttelses kappe på PE røyra. **For FjellVAR og Os gjeld spesielt** - Både Duktilt støypejern og PE materialkvalitet kan brukast. - Ved dårlege grunnforhold, borehol og for sjøleidningar skal PE brukast.

Følgjande unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kapittel-30/>

5.2 Overslag av vassforbruk

Generell bestemmelse

Overslag av vassforbruk skal gjerast i samsvar med NS-EN 805, *Kap. 5.3 Vannbehov, tillegg A. 4, 5, 6 og 7.*

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Avgrensa hagevatning er tillatt, med mindre spesielle situasjonar oppstår. Jordbruksvatning frå kommunalt nett er ikkje tillatt.

5.3 Dimensjonering av vassleidningar

Generell bestemmelse

Dersom vatnet har for lang opphaldstid i leidningsnett og høgdebasseng, kan vannkvaliteten bli dårligare. Volumet i vassleidningar og basseng skal difor tilpassast variasjonane til eit normalt vassforbruk. Vassverk der det normale forbruket er lite, kan difor ikkje levera store mengder vatn til brannsløkking. I slike områder bør store og middels store sprinkleranlegg ha eigen vassforsyning.

Dimensjonering skal gjerast i samsvar med NS-EN 805, *Kap. 8, Dimensjonering, tillegg A. 8, 9, 10, 11, 12 og 13.*

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Ved vurdering av ønske om (trong for) auke i vasskapasitet på grunn av brannsløkking eller sprinkleranlegg, må kommunen rekne ut opphaldstida ved normalforbruk. Krava til vasskvalitet i Drikkevassforskrifta går framføre krava til brannvatn i Byggjeforskrifta. Det kan resultere i at ekstra vatn til brannsløkking og sprinkleranlegg då må skaffast på annan måte. Kommunen/VA verksemda skal gje informasjon om kor mykje vatn som kan takast ut frå nettet ulike stader. Dersom utbyggar treng meir vatn enn dette, må han sjølv gjennomføre nødvendige tiltak t.d. eige basseng med pumpe etc. Det blir elles synt til VA miljøblad nr 82.

5.4 Minstedimensjon

Generell bestemmelse

Minste dimensjon for offentlig leidning er normalt 100 mm, dersom det ikkje er krav til brannvatn. Minste dimensjon for offentlig leidning ved krav til brannvatn er normalt 150 mm.

Viser og til:

- [Rettleiing til teknisk forskrift til plan og bygningslova](#) §11.17.
- Rettleiing til forskrift om brannforebygging.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

For Austrheim, Austevoll VA , Radøy, Osterøy, Sund og Øygarden er minste innvendige dimensjon 100 mm. For **FjellVAR, Lindås, Meland og Os** er minste innvendige dimensjon 150 mm. For Lindås kommune kan minste innvendige dimensjon reduserast til 100 mm etter nærare avtale.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <https://dibk.no/byggeregler/tek/3/11/v/11-17/>

5.5 Styrke og overdekking

Generell bestemmelse

Trykkleidningar skal ikkje utsetjast for høgare innvendig trykk enn nominelt trykk, PN. Trykkstøyt skal ikkje overskrida nominelt trykk. Leidningane skal ikkje utsetjast for undertrykk.

Kommunale vassleidningar skal normalt leggjast med ei overdekking på mellom 1,5 og 2,5 m under ferdig opparbeida veg/terreng. Ved legging av kommunal vassleidning grunnare enn 1,5 m eller djupare enn 2,5 m, skal det hentast løyve frå VA-ansvarlig i kommunen.

Sjå:

- VA/Miljø-blad nr. [10](#), [11](#), [12](#), [13](#), [14](#), [15](#) og [16](#), avsnitt om styrke og overdekning.
- NS-EN 1295-1, Styrkeberegning av nedgravde rørledninger under forskjellige belastningsforhold.

Leggedjupne må vurderast i høve til frostdjupne på den enkelte staden.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser For dimensjonar til og med 200 mm er nødvendig overdekking sett til 1,2 meter. For dimensjonar større enn dette er nødvendig overdekking sett til 1,5 meter. Bruk av grunne grøfter og isolering/preisolerte røyr og eventuelt varmekabler, blir normalt ikkje tillete. Tekniske løysingar for utforming av leidningsanlegg ved boring i fjell og lausmassar skal godkjennast av VA ansvarleg i kommunen/VA verksemda.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-pvc-u-materiale-2/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-av-pe-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-trykklose-grunnavlpsror-og-rordeler-av-pp-polypropylen-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-grp-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-betong-avlpsror/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-betong-trykkror/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-duktil-stopejernsrør/>

5.6 Røyrleidningar

Generell bestemmelse

Krav til leidningsmateriell og døme på kravspesifikasjonar:

- [VA/Miljø-blad nr. 10, PT. Kravspesifikasjon for rør og rørdeler av PVC-U materiale](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 11, PT. Kravspesifikasjon for rør og rørdeler av PE materiale](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 12, PT. Kravspesifikasjon for rør og rørdeler av PP materiale](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 13, PT. Kravspesifikasjon av rør og rørdeler av GRP materiale](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 15, PTV. Kravspesifikasjon for betong trykkør](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 16, PT. Kravspesifikasjon for duktile støpejernsrør](#)

Desse VA/Miljø-blada, bortsett frå nr. 15 og 16, omhandlar både trykkørør og trykkause røyr. For samtlige blads vedkommende Det er den generelle teksten, samt krava til trykkørør, som gjeld for vassleidningar.

Kommunen avgjer val av leidningsmateriell.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Krav duktile støypejernsrør Duktile støypejernsrør skal vere i samsvar med C – klassene (NS-EN 545 2010).

Kva for C klasse som skal veljast, er avhengig av dimensjon: Diameter 100 mm - 200 mm – C klasse 64
Diameter 250 mm - 400 mm – C klasse 50 Diameter 450 mm - 800 mm – C klasse 40 *Korrosjonsbeskyttelse:*
Innvendig korrosjonsbeskyttelse med belegg av HOZ sement skal brukast. Utvendig belegg med Zinalium, 400 g/
m² sink/aluminium (85/15 %) med dekklag av blå epoxy 250, eller 400 g/m² sink/aluminium (85/15 %) tilsatt
kobber, med dekklag av Aquacoat (blå acryl (Lite og noko korrosivt miljø) Ved spesielt korrosivt vatn eller
grunntilhøve skal følgjande korrosjonbeskyttelse nyttast; · Innvendig; PUR (polyuretan)
· Utvendig; PE – belegg type PE – C over eit sinkbelegg på 200 g/m² på heile lengda på
røyrret . Muffeskøytane skal forseglast med krympemuffe. *Utføring av skøyter* Kor vidt VA anlegget skal byggast
med strekkfaste løysingar eller ikkje strekkfaste løysingar, skal avgjerast av VA ansvarleg i kommunen.

Krav til PE rør Dersom PE-rør blir tillatt brukt, skal faren for petroleumsprodukt i grunnen vurderast. Ved bruk av PE som
leidningsmateriale skal minimum SDR verdi vere 11. Designfaktor (sikkerhetsfaktor) skal vere 1,6 med materialkvalitet PE 10
Vassrør skal vere tersa m pakning under arbeid heilt fram til leidningen er ferdig montert og sett i drift.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-pvc-u-materiale-2/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-av-pe-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-trykklose-grunnavlpsror-og-rordeler-av-pp-polypropylen-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-grp-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-betong-trykkror/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-duktil-stopejernsrør/>

5.7 Mottakskontroll

Generell bestemmelse

Utførande entreprenør skal stadfesta mottak og kontroll av alle leveransar skriftlig. Utførande entreprenør har
deretter ansvaret for vidare handtering og tilstand.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Lokale bestemmelser Sjå kapittel 4.A

5.8 Armatyr

Generell bestemmelse

Alle støypejernsdelar skal vera i duktilt støypejern (GGG) etter NS-EN 545.

Flenseskøyter skal koplast med boltar med smurt gjengeparti. Armatyr og boltar skal minst tilfredsstillast same krav
til levetid som røyra.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

VA miljøblad nr 1 skal danne utgangspunktet for utforming av ventilarrangement. Det skal nyttast ventilar frå Ulefos, Hawle, AVK eller av tilsvarande kvalitet. Ventilane skal vere høgrestengde. Som avstengningsventilar skal det brukast glattløps sluseventilar med kort byggelengde Ventil T eller ventil kryss skal brukast. Mellomringar med bakkekran skal vere montert på alle leidningar inn og ut av kummen. Bajonettløysing skal veljast – gjengeløysing er ikkje tillatt brukt i støypegods. Kummane skal tilretteleggast for pluggkøyning. I **Osterøy** skal det brukast serviceventilar på ventilkryss og ventil T i alle kummar. I **Austevoll** kan elektroanboring nyttast som alternativ til mellomring. I **Os kommune** skal det ved bruk av duktile røyr brukast Ventil T og kryss med serviceventilar. Overflatebehandling av all armatur skal vere i samsvar med GSK – standard, både med omsyn til prosess og produkt.

5.9 Røyrdelar

Generell bestemmelse

Røyrdelar skal minst tilfredsstillast same krav som røyra. Sjå VA/Miljø-blad nr. [10](#) (PT), [11](#) (PT), [12](#) (PT), [13](#) (PT), [15](#) (PTV) og [16](#) (PT).

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Lokale bestemmelser

For meir informasjon om oppbygging av røyrdelar i kummen, blir det synt til vedlegga A5 og A6.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-pvc-u-materiale-2/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-av-pe-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-trykklose-grunnnavlopsror-og-rordeler-av-pp-polypropylen-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-grp-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-betong-trykkror/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-duktil-stopejernror/>

5.10 Tilknytning av stikkleidningar/avgreining på kommunal vassleidning

Generell bestemmelse

Det blir normalt ikkje gjeve løyve til private stikkleidningar i kommunale VA-kummar.

Unntak:

- Tilknytning for sprinkleranlegg.
- Tilknytning til viktige hovudvassleidningar.

I desse tilfella skal avgreining gjerast i kum.

Tilknytning/avgreining skal utførast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 7, UTV. Tilknytning av stikkledning til kommunal vannledning](#).

Anboring på plastrøyr i spenn er ikkje lov.

Krav til innmåling:

- Avgreining utanfor kum skal innmålst med X-, Y- og Z-koordinatar.
- For anboring målar ein avstand med bandmål frå senter kumlokk på næraste kum til anboringspunkt.

Lokal bestemmelse

L

Lokale bestemmelser

Tilknytning på undervassleidning/ sjøleidning er ikkje tillatt. Tilknytning skal også vere i samsvar med kommunen/VA verksemda sitt sanitærreglement /avtaleverk for tilknytning til kommunalt VA anlegg. Vidare skal vatn til forbruk og sprinklaranlegg skal gå i felles stikkledning. Leidningsanlegg fram til hovudsprinklarventil skal vere av rustfritt materiale. (eks PE – duktilt ikkje tillatt) Tilknytning til nytt kommunalt nett skal skje i kummar. Kommunen/VA verksemda skal varslast minst 3 dagar på førehand, slik at dei har høve til å vere til stades. Mogleg utforming er synt på standard teikning A3. Ved fleire enn 3 tilkoplingar skal manifoil brukast. Bakkekraner på stikkleidingar skal vere varig merka med gards/bruksnr. Eventuell tilkopling utanom kum skal godkjennast av VA ansvarleg i kommunen.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/tilknytning-av-stikkledning-til-hovedvannledning/>

5.11 Forankring

Generell bestemmelse

Avvinkling med bend tillates mellom kummer. Forankring skal dimensjonerast og målst inn etter rettleiing frå kommunen. Sjå [VA/Miljø-blad nr. 96. Forankring av trykkledninger.](#)

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Lokale bestemmelser

Utforming av prefabrikerte kummar skal vere i samsvar med VA miljøblad 112. Det blir vist til vedlegg A 12 Forankring jordgrøft og A13 Forankring fjellgrøft. Alternative løysingar kan godkjennast etter avtale med VA ansvarleg. **For Austrheim, Austevoll, Fjell, Meland, Lindås, Os, Osterøy, Radøy og Øygarden** Forankring i kum skal skje med bruk av godkjent konsoll. Bruk av kiler utan sikring er ikkje tillatt. **For Sund gjeld følgjande:** Forankring i kum skal skje med bruk av godkjent konsoll utan kiler.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/forankring-av-trykkledninger/>

5.12 Leidning i kurve

Generell bestemmelse

Som hovedregel skal vassleidning leggst i rett linje mellom knekkpunkt, både horisontalt og vertikalt. Må vassleidningen leggst i kurve, skal dette avtalast med VA-ansvarlig i kommunen. Leidningen skal då målst inn (x, y, z) kvar 10. meter. Avvinklinga skal ikkje vera større enn 50 % av det produsenten oppgjev som maksimum.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Høgbrekk på leidning mellom kummar blir ikkje tillatt. For å sikre rask utlufting av leidningsanlegg, må alle leidningar ha ei minimumsstiging på 10 promille mot lufteventil. I område med lite fall, kan kravet til minimumsstiging reduserast etter avtale med VA ansvarleg i kommunen/VA verksemda. Lufteventilen skal vere enkeltvirkande, dvs. berre utlufting.

5.13 Trasé med stort fall

Generell bestemmelse

Dersom leidningstraséen har større fall enn 1:5 (200 ‰) skal det brukast røyr med strekkfaste skøyter, alternativt heilsveist røyr (stål og PE, PP).

Ved fare for stor grunnvass-straum i grøfta skal det lagast grunnvasssperre av betong eller leire. (Bruk av leire kan medføre auka korrosjonsfare på metalliske rør.)

Røyrgjennomføring gjennom betong skal utførast som vist i [VA/Miljø-blad nr. 9, UTV Rørgjennomføring i betongkum](#). Ved fare for ras i gjennyllingsmassane langs traséen må sperra lagast i betong og forankrast i faste massar.

Endelig løysing skal avtalast med VA-ansvarlig i kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Sjå kapittel 4.1 og 4.2

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/rorgjennomforing-i-betongkum/>

5.14 Vassverkskummar

Generell bestemmelse

Nødvendige installasjonar i vasskummar skal vurderast etter kva funksjon kummen skal ha. Sjå [VA/Miljø-blad nr. 1, Kum med prefabrikkert bunn](#).

Røyrgjennomføringar skal utførast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 9, UTV Rørgjennomføring i betongkum](#).

Nedstigningskummar skal ikkje ha mindre diameter enn 1200 mm. I kummar som blir brukt til utspyling og/eller mottak av reinseplugg skal dimensjon på dreisleidning vera minimum DN 150 mm.

Montering av kumramme og kumlukk skal utførast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 32, Montering av kumramme og kumlukk](#).

Kummen skal ha drenering/vera tilstrekkelig tett, slik at vatn ikkje står opp på armaturet.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Nedstigningskummer skal ikkje ha mindre diameter enn 1600 mm. Det skal brukast topplate med sentrisk hol for 800 mm kumlokk/flyteramme med slite/demping og lås. Det skal vere montert kapsellokk på alle kumlokk, sentrert over brannventil. Avstand frå topp kumlokk til brannventil skal vere 70 – 90 cm. Det skal alltid monterast justeringsring av betong eller plast, med støttering av aluminium eller varmforsinka stål, men ikkje fleire enn 2 med samla høgde 35 cm. Vassverkskummar skal plasserast på ein slik måte at dei let seg drenere (kummen skal vere tørr). Dersom dei ikkje let seg drenere, skal dei vere utan dreneringskum (tett), eventuelt dreneringsrør over grunnvasstand. Kummar i veg skal leggjast utanom hjulspor, minimum 1,5 meter frå vegkant/asfaltkant. Det skal brukast tette kumlokk med slitedemping. Alle endeledningar skal ha kum med brannuttak. Vidare skal det monterast lufteklokke/ventil dersom leidningen ligg med stigning mot endepunktet. Det skal vere tilrettelagt for desinfeksjon av leidningsanlegg ved at servicepunkt med stuss er montert på mellomringer like utanfor alle ventilar. Alle vassverkskummar skal og vere tilrettelagt for pluggkøyring. Utforming av reduksjonskummar skal vere i samsvar med standard teikning A7 eller A8. Endeleg val av løysing blir avgjort av VA ansvarleg i kommunen/verksemda. Dersom kommunen/VA verksemda krev etablering av vassmålarkum, må utforming avtalast med VA ansvarleg. Det skal vere minimum 200 mm grusmasse (underbygning) frå topplate og opp til underkant av asfaltdekke på kommunale vegar. For fylkesvegar og riksvegar gjeld krava til Statens Vegvesen. I **Austevoll kommune** skal det brukast kumlokk med 650 mm diameter utan kapsellokk. I kommunane **Lindås og Os** skal loka ha kommunal logo. Etter avtale med VA ansvarleg kan kravet til kommunal logo gå ut. For kommunane **Meland, Sund og Øygarden** skal kummar djupare enn 2 meter byggjast opp i samsvar med vedlegg A 6. Slike kummar skal ha diameter på 2000 mm. For kommunane/verksemdene **Fjellvar, Lindås, Meland og Sund** skal det for ventilpunkt som absolutt ikkje let seg drenere, ikkje setjast ned kummar. I staden skal det brukast Baio løysing dvs. at alle leidningane ligg nedgravde og slusene blir opererte via spindelforlengingar jf. vedlegg A 9. Generelt skal vassverkskummar vere merka i samsvar med gjeldande kommunale reglar. For **Lindås og Øygarden** gjeld spesielt: Alle vasskummar skal vere skilta med type «bergensmodellen».

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kum-med-prefabrikert-bunn/>
- <http://www.va-blad.no/rorgjennomforing-i-betongkum/>
- <http://www.va-blad.no/montering-av-kumramme-og-kumlokk/>

5.15 Avstand mellom kummar

Generell bestemmelse

Avstand mellom vasskummar avheng av fleire faktorar:

- Brannvassuttak.
- Høgbrekk/lågbrekk.
- Avgreiningar.
- Drift.

Endelig avstand skal avtalast med VA-ansvarleg i kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

I sentrumsområde skal avstand mellom kummar med brannventil normalt ikkje vere større enn 100 meter. Ved plassering av brannuttak i industriområde bør det takast omsyn til brannvesenet sine sløkkeplanar. Dersom det ikkje føreligg ROS-analyse og sløkkeplanar bør VA-verksemda ta initiativ til at slikt planarbeid blir sett i gang. For nærare bestemmelser og råd blir det vist til TEK 10 og VA/Miljøblad nr 82. **Følgjande bestemmelse gjeld for Sund.** Brannslukking er til dels basert på tankbilar. Anna sløkkeberedskap blir tilpassa behov.

5.16 Brannventilar

Generell bestemmelse

Brannventilar skal plasserast i samråd med VA-ansvarlig i kommunen. Utførast i samsvar med [VA/Miljøblad nr. 47, Brannventiler. Krav til materialer og utførelse.](#)

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Lokale bestemmelser

Både bruk av brannventilar og hydrantar er aktuelle løysingar. Val av løysing blir gjort av VA ansvarleg i kommunen/VA verksemda. Brannhydrantar skal monterast på kum ved strategiske viktige punkt. Dette gjeld m.a. ved skule, eldresenter, industribygg, sjukehus og elles der kommunen finn det føremålstenleg. Hydrantkummar skal ha diameter på minimum 1.2 meter, med topplate for 650 mm rundt lokk. Det skal normalt vere montert brannventil i alle vassverkskummar som er drenerte. **For Austrheim, Austevoll, Meland, Lindås, Os, Osterøy, Radøy, og Øygarden;** Det skal brukast brannventilpakke type S-0911 eller tilsvarende jfr. teikning A5 og A6. **For Sund og Fjell gjeld følgjande;** Det skal brukast brannventil med integrert stengeventil. Dersom kommunen/VA verksemda krev brannhydrant, til dømes ved fare for høg vasstand, spesielle brannobjekt, skal denne plasserast i kum. Det skal brukast brannhydrant som er knekkbar. Den skal vere avstiva ved topplata i kum med prefabrikkerte betongklossar tilpassa utsparing **I Lindås kommune** skal brannhydrantar monterast utan kum.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/brannventiler-krav-til-materialer-og-utforelse/>

5.17 Tettleiksprøving av trykkleidningar

Generell bestemmelse

Trykkprøving skal utførast i samsvar med NS-EN 805. Sjå [VA/Miljø-blad nr. 25, UT. Trykkprøving av trykkleidningar](#) for nærare forklaring av metodikk for å utføra dette.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

VA-ansvarleg i kommunen skal varslast minimum 3 – tre - virkedagar på førehand og ha høve til å vere til stades når trykkprøvinga skal utførast. Prøvinga skal gjennomførast etter gjenfylling av grøft, men før sluttdekket er lagt. Det blir vist til pkt 3.9. Firma som skal utføre trykkprøving skal dokumenterte formell og relevant kompetanse, samt oppgi referansar frå tilsvarende ytingar. Trykkprøvinga skal gjennomførast av eksternt firma som er uavhengig utførande entreprenør.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/trykkproving-av-trykkledninger/>

5.18 Desinfeksjon

Generell bestemmelse

Desinfeksjon av nyanlegg skal utførast i samarbeid med VA-ansvarlig i kommunen. Arbeidet skal gjerast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 39 UTV. Desinfeksjon av vannledning ved nyanlegg](#), og NS-EN 805, kap. 12.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

VA-ansvarleg i kommunen skal varslast minimum 3 – tre- virkedagar på førehand og ha høve til å vere til stades når desinfeksjon skal utførast. Prøvinga skal gjennomførast etter gjenfylling av grøft, men før sluttdekket er lagt. Det vert vist til pkt 3.9. Før leidningen kan takast i bruk, skal godkjent vassprøve kunne framleggast. Før desinfeksjon ved nyanlegg kan gjennomførast, skal leidningen vere pluggkøyr. For kommunane; Austrheim, FjellVar, Lindås, Meland, Osterøy og Radøy Firma som skal utføre desinfeksjon skal dokumenterte formell og relevant kompetanse, samt oppgi referansar frå tilsvarande ytingar. Desinfeksjonen skal gjennomførast av eksternt firma som er uavhengig utførande entreprenør.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kapittel-39/>

5.19 Pumpestasjonar vann

Generell bestemmelse

Kontakt VA-ansvarlig i kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Utforming av vanlege pumpestasjonar (små og mellomstore anlegg) i vassforsyninga skal vere i samsvar med vedlegg B 4; Retningslinjer for utforming av pumpestasjonar vassforsyning. Større og eller spesielle anlegg må prosjekterast i kvart einskild tilfelle. VA-ansvarleg skal godkjenne endeleg utforming av pumpestasjonen.

5.20 Leidningar under vatn

Generell bestemmelse

Leidningar under vatn skal ha spesiell godkjenning av VA-ansvarlig i kommunen.

Leidningar under vatn skal leggast og utførast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 44, UT. Legging av undervannsledning](#) og [VA/Miljø-blad nr. 45, UT. Inntak under vann](#).

For søknad om løyve til legging av undervassleidning, sjå [VA/Miljø-blad nr. 41, PT. VA-ledninger under vann. Søknadsprosedyre](#).

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Det skal normalt brukast speilsveisa PE leidning under vatn. Andre løysingar skal godkjennast av VA ansvarleg. Leidningen skal vere nedgravd i strandsona jf. VA Miljøblad nr 44. Hovudleidningar kan krevjast dubberte (vere reserveleidning). Det blir og vist til VA-miljøblad nr 80. Senking av undervannsledning Det skal brukast boltefrie belastningslodd. Avstand mellom lodda og omfanget av vektbelastning i % skal avklarast med VA ansvarleg i kvart tilfelle. Dette gjeld også andre løysingar for belastningslodd.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/legging-av-undervannsledninger-2/>
- <http://www.va-blad.no/inntak-under-vann/>
- <http://www.va-blad.no/va-ledninger-under-vann-soknadsprosedyre/>

5.21 Reparasjonar

Generell bestemmelse

Reparasjonar skal utførast etter retningslinene i [VA/Miljø-blad nr. 8. Reparasjon av hovedvannledning](#).

Ut frå omsyn til best mogleg vern mot ureining ved reparasjonar skal rutinane i [VA/Miljø-blad nr. 40 DTV, Rutiner ved reparasjoner etter brudd](#), følgjast.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/reparasjon-av-hovedvannledning/>
- <http://www.va-blad.no/kapittel-40/>

5.A Andre krav

Generell bestemmelse

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Om mogleg skal ringleidningssystem etablerast. Vidare skal alle vassinstallasjonar utførast slik at tilbakesug i, eller inntrenging av ureine væsker, stoff eller gassar ikkje kan skje. Val av sikring mot tilbakesug på leidningsnett, skal avklarast og godkjennast av VA ansvarlig i kommunen.

6 Transportsystem – spillvatn

Generell bestemmelse

Undersider

6.9 Tilknytning av stikkledninger/avgrening på kommunal spillvannsledning

Generell bestemmelse

Private stikkledninger kobles normalt til kommunal spillvanns-/avløpsledning utenfor kum. For nyanlegg benyttes det grenrør, for øvrig benyttes boring (sadelgren, kort muffrør eller Polva).

Der det finnes ledige og gode prefabrikerte renneløsninger i kum, kan VA-ansvarlig i kommunen tillate at disse blir brukt til tilknytning av stikkledninger.

Avgrening skal utføres i kum for ledning med innvendig dimensjon fra og med 150 mm.

Tilknytning/avgrening skal utføres i henhold til [VA/Miljø-blad nr. 33, UTA, Tilknytning av stikkledning til hovedavløpsledning.](#)

Krav til innmåling:

- Avgrening utenfor kum skal innmåles med X-, Y- og Z-koordinater.
- For boring måles avstand med båndmål fra senter kumløkk på nærmeste kum til påkoblingspunkt.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Tilknytning til nytt offentlig nett skal skje i kummar. Mogleg utforming er synt på standard teikning A4. Avstikk med greinrør utanom kum skal godkjennast av VA ansvarleg i kommunen/VA verksemda. Dersom denne løysinga blir valt, skal det vere stakekum med maksimal avstand 6 meter frå greinpunkt. Tilknytning på undervassledning/sjøledning er ikkje tillatt.

Ved tilknytning av stikkledning må kjellargolv og/ eller vasstand i lågaste monterte vasslås liggje minst 900 mm høgare enn innvendig topp hovudledning, målt ved avgreiningspunktet mellom stikkledning og hovudledning. Tilknytning skal også vere i samsvar med kommunen/VA Verksemda sitt sanitærreglement /avtaleverk for tilknytning til offentlig VA anlegg.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kapittel-33/>

6.0 Generelle bestemmelser

Generell bestemmelse

Spillvassleidningar skal utformast med sikte på å unngå tilstopping. Det skal være tilrettelagt for høgtrykksspyling/suging, røyrrinspeksjon og framtidig rehabilitering.

Det skal normalt være samme røyrtype/røyrdimensjon mellom kummar. Ved reparasjon og utskifting av røyr skal dette utførast slik at innvendig røyrdimensjonen ikkje blir endra.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Nyanlegg og omleggingar av eksisterande anlegg skal byggast som separatsystem. Overvatn skal ikkje leiast inn på spillvasssystemet.

6.1 Val av leidningsmateriale

Generell bestemmelse

[VA/Miljø-blad nr. 30. Valg av rørmateriell](#) skal være rettleiande. Eigna dimensjonar, pris, omsyn til lagring og reparasjonsrutinar må og vurderast.

Kontakt VA-ansvarlig i kommunen for meir informasjon.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Lokale bestemmelser

Følgjande strategi skal ligge til grunn ved val av leidningsmaterieil: · PP - SN8 (rødbrunfarge) · PE – for anlegg under vatn, område ved høg grunnvasstand og kryssingar i varerøyr. Pumpeleidningar/trykkleidningar skal ha SDR verdi 11. (rødbrunfarge). I område med mykje trafikk, overdekking meir enn 2,5 meter eller diameter større enn 315 mm skal materialval avklarast med VA ansvarleg i kommunen. Fleirlagsrør (multilayer- eller coex-rør) i samsvar med NS-EN 13476-2 blir ikkje tillatt brukt.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kapittel-30/>

6.2 Utrekning av spillvassmengder

Generell bestemmelse

Spillvassanlegg skal dimensjonerast for største forventa tilrenning. Mogleg framtidig auke i spillvassmengda skal takast med i utrekningane.

For verksemder med særlig stort spillvassavløp kan ein setja ei øvre grense for påslippet til offentlige avløpsanlegg, sjå bestemmelsar om offentlige avløpsanlegg i forurensingsforskriften (§ 15A). Dette medfører at verksemda må byggja t.d. basseng, som utjamnar toppar i spillvassmengda.

Spillvassmengder skal utreknast etter nærmere avtale med VA-ansvarlig i kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Utrekning av personekvivalentar skal utførast i samsvar med Norsk Standard NS 9426 pkt. 3.3.2 Utrekning av vassforbruk. Spillvassmengder skal reknast ut etter planlagt behov. Innlekking skal vurderast og takast med i utrekninga.

6.3 Dimensjonering av spillvassleidningar

Generell bestemmelse

Kapasiteten til leidningen skal fastsetjast i samsvar med dimensjoneringskriteriar gitt av VA-ansvarlig i kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Ved dimensjonering av spillvassleidningar skal det takast spesielt omsyn til framtidige spillvassmengder, fallforhold og utbygging av hovudnettet i området. Dette skal ivaretakast ved at det skal utarbeidast ein teknisk plan jfr vedlegg B1. Det blir elles synt til pkt 5.3 Dimensjonering av vassleidningar.

6.4 Minstedimensjonar

Generell bestemmelse

Minste dimensjon for offentlig spillvassleidning skal som hovudregel vera 150 mm.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Minste dimensjon er 160 mm utvendig diameter.

6.5 Minimumsfall/sjølvreinsing

Generell bestemmelse

Ved fall mindre enn 10 ‰ skal sjølvreinsing dokumenterast via skjærkraft berekningar. Endeleidningar skal vurderast spesielt i samband med sjølvreinsing. Det er viktig at ein ikkje får motfall og svankar ved legging av spillvassledningar. Toleransekrav til legginga er dirfor viktig, sjå NS 3420.

VA-ansvarlig i kommunen skal godkjenna minimumsfall.

6.6 Styrke og overdekking

Generell bestemmelse

Trykkleidningar skal ikkje utsetjast for høgare innvendig trykk enn nominelt trykk, PN. Trykkstøyt skal ikkje overskrida nominelt trykk.

Kommunale leidningar skal normalt leggjast med ei overdekking på mellom 1,5 og 2,5 m under ferdig opparbeida veg/terreng. Ved stor leggedjupne må ansvarlig prosjekterande kontakta leverandør for å avklare om leidningen har

tilstrekkelig styrke.

Sjå VA/Miljø-blad nr. [10](#) (PT), [11](#) (PT), [12](#) (PT), [13](#) (PT), [14](#) (PTA), [15](#) (PTV) og [16](#) (PT), avsnitt om styrke og overdekning. Sjå og NS-EN 1295-1. *Styrkeberegning av nedgravde rørledninger under forskjellige belastningsforhold.*

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Nødvendig frostsikring/overdekking skal vere minimum 1,2 meter der leidningen går i eiga grøft. Legging av kommunal avløpsleidning grunnare enn 1,2 meter eller djupare enn 2,5 meter krev godkjenning av VA ansvarleg i kommunen/verksemda. Bruk av grunne grøfter og isolering/preisolerte røyr og eventuelt varmekablar krev dispensasjon, jf. kap. 5.5. Ved boring/gjennomtrekking i vegar og liknande skal det brukast kappe av PP (polypropylen) på PE røyr.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-pvc-u-materiale-2/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-av-pe-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-trykklose-grunnavløpsrør-og-rordeler-av-pp-polypropylen-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-grp-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-betong-avløpsrør/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-betong-trykkror/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-duktil-støpejernsrør/>

6.7 Rørledningar og rørdelar

Generell bestemmelse

Krav til leidningsmaterial og eksempl på kravspesifikasjoner i:

- [VA/Miljø-blad nr. 10, PT. Kravspesifikasjon for rør og rørdeler av PVC-U materiale](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 11, PT. Kravspesifikasjon for rør og rørdeler av PE materiale](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 12, PT. Kravspesifikasjon for rør og rørdeler av PP materiale](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 13, PT. Kravspesifikasjon av rør og rørdeler av GRP materiale](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 14, PTA. Kravspesifikasjon for betong avløpsrør](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 16, PT. Kravspesifikasjon for duktile støpejernsrør](#)

For samtlige VA/Miljø-blad er det den generelle teksten og krava til trykkklause røyr som gjeld for avløpsleidningar (ved pumpeleidningar, sjå trykkørør).

Kommunen avgjer val av leidningsmateriell.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Spillvassleidningar i materialet PVC/PP /PE skal ha ein rødbrunfarge/merking. Spillvassrøyra skal vere tersa med pakning under arbeid heilt fram til leidningen er ferdig montert og sett i drift. Vidare skal stigerøyra på tilsvarande måte vere tersa under arbeid slik at singel/andre uønska ting ikkje kjem inn på leidningsnettet. Røyr og røyrleidningar skal vere merka med Nordic Polymark.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-pvc-u-materiale-2/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-av-pe-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-trykklose-grunnavløpsrør-og-rordeler-av-pp-polypropylen-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-grp-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-betong-avløpsrør/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-duktil-støpejernsrør/>

6.8 Mottakskontroll

Generell bestemmelse

Utførende entreprenør skal stadfesta mottak og kontroll av alle leveransar skriftlig. Utførende entreprenør har deretter ansvaret for vidare handtering og tilstand.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Sjå kapittel 4.A

6.10 Leidning i kurve

Generell bestemmelse

Som hovedregel skal spillvassleidning leggjast i rett line mellom kummane , både horisontalt og vertikalt. Etter avtale med VA-ansvarlig i kommunen kan gje løyve til å leggja leidningen i kurve. Leidningen skal då målast inn (x, y, z) kvar 10,00 meter. Avvinklinga skal ikkje vera større enn 50 % av det produsenten oppgjev som maksimum.

6.11 Bend i grøft

Generell bestemmelse

Bend i grøft er ikkje tillatt. Vinkelendring i samband med kummar blir bestemt i samråd med VA-ansvarlig i kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Eventuell bruk av bend i grøft inntil 15 gr. skal godkjennast av VA ansvarleg.

6.12 Trasé med stort fall

Generell bestemmelse

Dersom leidningstraséen har større fall enn 1:5 (200 ‰) skal det brukast røyr med strekkfaste skøytar, alternativt heilsveist røyr (stål og PE, PP) og/eller fallkum.

Ved fare for stor grunnvass-straum i grøfta skal det lagast grunnvass-sperre av betong eller leire.

Røyrgjennomføring gjennom betong skal utførast som vist i [VA/Miljø-blad nr. 9, UTV. Rørgjennomføring i betongkum](#). Ved fare for ras i gjennfyllingsmassane langs traseen må sperra lagast i betong og forankrast i faste massar.

Endelig løysing skal avtalast med VA-ansvarlig i kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Sjå kapittel 4,1 og 4,2.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/rorgjennomforing-i-betongkum/>

6.13 Avløpskummar

Generell bestemmelse

Nedstigningskummar skal ikkje ha mindre diameter enn 1000 mm. For dei minste røyrdimensjonane bør renner utførast i same materiale som røyrleidningen (ved bruk av PVC-røyr kan renner i PP akseptertast).

Montering av kumramme og kumlukk skal utførast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 32, UT. Montering av kumramme og kumlukk](#). Kummen skal vera tett.

Bruk av minikummar skal avtalast med VA-ansvarlig i kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Ved retningsendringar på hovudleidning, skal det brukast rettlinja renneløp. Renneløp som ikkje blir brukte skal støypast/tettast slik at hydraulisk føring bli sikra. Årsaka til dette er å unngå tilstoppingar/oppsamling av avløpssøppel. Retningsendringa skal normalt takast etter kummen. **For FjellVar, Meland, Osterøy, Sund og Øygarden gjeld følgjande;** Nedstigningskum skal normalt brukast i knekkpunkt og større forgreiningspunkt. Ved bruk av minikummar skal diameteren vere minimum 600 mm. **For Austrheim, Austevoll, Lindås, Os og Radøy gjeld følgjande;** Det skal brukast minikummar med diameter minimum på 600 mm. **Austevoll VA** kan 315 mm minikummar godkjennast opp til 1,5 djupe kummar.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/montering-av-kumramme-og-kumlukk/>

6.14 Avstand mellom kummar

Generell bestemmelse

Største avstand mellom avløpskummar er 80 m.

6.15 Røyr gjennomføringar i betongkum

Generell bestemmelse

Røyr gjennomføring i betongkum skal gjerast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 9, UT. Rørgjennomføring i betongkum](#).

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/rorgjennomforing-i-betongkum/>

6.16 Renovering av avløpskummar

Generell bestemmelse

Renovering av avløpskummar skal gjerast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 2, UTA. Renovering av kum.](#)

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/renovering-av-kum/>

6.17 Tettleiksprøving

Generell bestemmelse

Tettleiksprøving av ledninger skal gjerast i samsvar med NS-EN 1610. Metoden for utføring av tettleiksprøving av sjølvfallsleidningar etter NS-EN 1610, er nærare forklart i [VA/Miljø-blad nr. 24, Tetthetsprøving av selvfallsledninger](#).

Tettleiksprøving av kummar skal utførast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 63, Tetthetsprøving av kum.](#)

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/tetthetsproving-av-trykklose-ledninger/>
- <http://www.va-blad.no/tetthetsproving-av-kum/>

6.18 Pumpestasjonar spillvatn

Generell bestemmelse

Kontakt VA-ansvarlig i kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Utforming av pumpestasjonar på avløpssektoren skal vere i samsvar med vedlegg B5; Retningslinjer for utforming av pumpestasjonar avløp. VA-ansvarleg skal godkjenne endeleg utforming av pumpestasjonen.

6.19 Leidningar under vatn

Generell bestemmelse

Spillvassleidningar under vatn skal ha spesiell godkjenning av VA-ansvarlig i kommunen.

Leidningar under vatn skal leggest og utførast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 44, UT Legging av undervassledning](#), og [VA/Miljø-blad nr. 46, UT. Utløp under vann.](#)

For søknad om løyve til legging av undervassledning, sjå [VA/Miljø-blad nr. 41 PT, VA-ledninger under vann. Søknadsprosedyre.](#)

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Det skal normalt brukast speilsveisa PE leidning under vatn. Andre løysingar skal godkjennast av VA ansvarleg. Leidningen skal vere nedgravd i strandsona jf. VA Miljøblad nr 44. Hovudleidningar kan krevjast dublerde (vere reserveleidning). Det blir og vist til VA-miljøblad nr 80. Senking av undervannsledning Det skal brukast boltefrie belastningslodd. Avstand mellom lodda og omfanget av vektbelastning i % skal avklarast med VA ansvarleg i kvart tilfelle. Dette gjeld også andre løysingar for belastningslodd.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/legging-av-undervannsledninger-2/>
- <http://www.va-blad.no/utlop-under-vann/>
- <http://www.va-blad.no/va-ledninger-under-vann-soknadsprosedyre/>

6.20 Sand- og steinfang

Generell bestemmelse

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Der nye utbyggingsområde blir tilknytt eksisterande avløpsnett, skal det etablerast steinfangkum. Utforming av sand og steinfang kum skal vere i samsvar med vedlegg A 10; Steinfangkum. Etter nærare avtale med VA – ansvarleg i kommunen/verksemda kan stengeventilen takast vekk. I **Os kommune** skal det verken vere ventil og røyr inne i kummen dvs. fri vasspegel inne i kummen.

6.21 Trykkavløp

Generell bestemmelse

Trykkavløpssystem basert på kvernpumper skal dimensjonerast og utførast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 66. UT. Trykkavløp. Dimensjonering og utforming.](#)

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Trykkavløp basert på kvernpumper blir normalt ikkje tilatt. Eventuell bruk skal godkjennast av VA ansvarleg i kommunen/VA verksemda.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/trykkavlop-dimensjonering-og-utforming/>

6.A Andre krav

Generell bestemmelse

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Tekniske løysingar for utforming av leidningsanlegg ved boring i fjell og lausmassar skal godkjennast av VA ansvarleg i kommunen/VA verksemda.

7 Transportsystem – overvatn

Generell bestemmelse

Undersider

7.0 Generelle bestemmelser

Generell bestemmelse

Overvatn skal som hovudregel handterast lokalt og med kun avgrensa tilførsle til overvass-system. Det vil seia at alternative transportsystem skal velgjast der det ligg til rette for det.

Alternative transportsystem for overvatn som bør vurderast:

- Infiltrasjon av overvatn. Sjå [VA/Miljøblad nr. 92. Overflateinfiltrasjon.](#)
- Flomvegar. Sjå [VA/Miljøblad nr. 93. Åpne flomveier.](#)
- Naturlig avrenning.
- Vassdrag/bekker.
- Avleiing på bakken.

På overvassleidningssystemet skal det normalt vera same røyrttype/røyrdimensjon mellom kummar. Ved reparasjon og utskifting av røyr skal dette utførast slik at den innvendige røyrdimensjonen ikkje blir endra.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Bruk av overvassnorm vedlegg B6 skal leggest til grunn for handtering av overvatn.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/overflateinfiltrasjon/>
- <http://www.va-blad.no/apne-flomveier/>

7.1 Val av leidningsmateriale

Generell bestemmelse

[VA/Miljø-blad nr. 30. PT. Valg av rørmateriell](#) skal være rettleiande. Eigna dimensjonar, pris, omsyn til lagring og reparasjonsrutinar må og vurderast.

Kontakt VA-ansvarlig i kommunen for meir informasjon.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Lokale bestemmelser I kommunale samleveggar vil VA-ansvarleg i kommune/verksemda avgjere kva for materiale som skal brukast. Normalt vil det bli stilt krav om bruk av DV røyr SN8 med pakningar. For Meland kommune gjeld; VA ansvarleg avgjer val av leidningsmateriale. Røyr og utstyr som ikkje er generelt godkjent til bruk blir vurdert i kvart einskild tilfelle og blir behandla som dispensasjon frå VA-norma VA/Miljø-blad nr. 30, PT. Valg av rørmateriell, skal vere rettleiande for val.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kapittel-30/>

7.2 Berekning av overvassmengder

Generell bestemmelse

Overvassleidningar/overvassanlegg skal dimensjonerast etter nærare avtale med VA-ansvarlig i kommunen.

Innløps- og utløpsarrangement i overvassdammar berekna for fordrøying og flaumdemping, skal utførast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 70, UT. Innløp- og utløpsarrangement ved overvassdammer](#). Metoden for utrekning av naudsynt volum til overvassdammar berekna på flaumdemping er vist i [VA/Miljø-blad nr. 69, PTA. Overvassdammer. Beregning av volum](#).

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Berekning av overvassmengder skal gjerast i samsvar med vedlegg B.6 retningslinjer for overvasshandtering

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/innlop-og-utlopsarrangement-ved-overvassdammer/>
- <http://www.va-blad.no/overvassdammer-beregning-av-volum/>

7.3 Dimensjonering av overvassleidningar

Generell bestemmelse

Kapasiteten til overvassleidningen/anlegget skal fastsetjast i samsvar med dimensjoneringskriteriar gitt av VA-ansvarlig i kommunen. I tillegg må ein kartleggja og sikra ein alternativ flomveg for overvatnet når leidningenskapiteten ikkje strekk til.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Ved dimensjonering skal det takast spesielt omsyn til framtidig utnytting av areal og avrenningstilhøve i området. Dette skal ivareta ved at det blir utarbeidd ein teknisk forprosjekt for heile utbyggingsområdet jfr vedlegg B1. Leidningsanlegga skal dimensjonerast i utgangspunktet for spissavrenning, mens avskjerande leidningssystem, overløp, fordrøyingssystem, infiltrasjonsanlegg og liknande skal dimensjonerast for volumavrenning. For nærare omtale av dimensjoneringsgrunnlag blir det synt til vedlegg B 6 Retningslinjer for overvasshandtering.

7.4 Minstedimensjonar

Generell bestemmelse

Minste dimensjon for offentlig overvassledning er normalt 150 mm.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelsar

Minstedimensjon er normalt 200 mm. Unntak frå dette er ledningar frå sandfang – desse kan ha dimensjon 160 mm (150 mm).

7.5 Minimumsfall/sjølvreinsing

Generell bestemmelse

Overvassledningar har som regel same fall som spillvassledningen i grøfta. Ved separat overvassledning skal minimumfallet vurderast særskilt. Det er viktig at ein ikkje får motfall og svankar ved legging av overvassledningar. Toleransekrav til legginga er difor viktig, sjå NS 3420.

VA-ansvarlig i kommunen skal godkjenne minimumsfall.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Overvassledningar skal ikkje leggast med mindre fall enn 5 promille.

7.6 Styrke og overdekking

Generell bestemmelse

Kommunale ledninger skal normalt leggast med ei overdekking på mellom 1,5 og 2,5 m under ferdig opparbeida veg/terreng. Ved stor leggedjupne må ansvarlig prosjekterande kontakta leverandør for å avklare om ledningen har tilstrekkelig styrke.

Sjå VA/Miljø-blad nr. [10](#) (PT), [11](#) (PT), [12](#) (PT), [13](#) (PT), [14](#) (PTA), [15](#) (PTV) og [16](#) (PTV), avsnitt om styrke og overdekning. Sjå og NS-EN 1295-1. *Styrkeberegning av nedgravde rørledninger under forskjellige belastningsforhold.*

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Nødvendig frostsikring/overdekking skal vere minimum 1,2 meter der ledningen går i eiga grøft. Legging av kommunal overvassledning grunnare enn 1,2 meter eller djupare enn 2,5 meter krev godkjenning av VA ansvarleg i kommunen/verksemda. Bruk av grunne grøfter og isolering/preisolerte røyr og eventuelt varmekablar krev dispensasjon, jf. med kap 5.5. Ved boring/gjennomtrekking i vegar og liknande skal det brukast kappe av PP (polypropylen) på PE røyr.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-pvc-u-materiale-2/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-av-pe-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-trykklose-grunnavlpsror-og-rordeler-av-pp-polypropylen-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-grp-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-betong-avlpsror/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-betong-trykkror/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-duktil-stopejernror/>

7.7 Rørledninger og rørdeler

Generell bestemmelse

Krav til leidningsmateriell og døme på kravspesifikasjonar:

- [VA/Miljø-blad nr. 10, PT. Kravspesifikasjon for rør og rørdeler av PVC-U materiale.](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 11, PT. Kravspesifikasjon for vann- og avløpsrør av PE materiale.](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 12, PT. Kravspesifikasjon for trykkløse grunnavløpsrør og rørdeler av PP materiale.](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 13, PT. Kravspesifikasjon for rør og rørdeler av GRP materiale.](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 14, PTA. Kravspesifikasjon for betong avløpsrør.](#)
- [VA/Miljø-blad nr. 16, PTV. Kravspesifikasjon for duktile støpejernsrør.](#)

For samtlige VA/Miljø-blad er det den generelle teksten og krava til trykkklause røyr som gjeld for overvassleidningar.

Kommunen avgjer val av leidningsmateriell.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Stigerøyra skal vere tersa under arbeid slik at singel/andre uønska ting ikkje kjem inn på leidningsnettet. Leidning av betong materiale skal leverast med gjennomfarga grå farge. Leidning av PVC-U materiale skal leverast med gjennomfarga svart farge. Leidning av PE materiale skal leverast med gjennomfarga svart farge. Leidning av PP materiale skal leverast med svart farge. Leidning av DVrøyr skal leverast med svart farge.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-pvc-u-materiale-2/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-av-pe-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-trykklose-grunnavløpsrør-og-rordeler-av-pp-polypropylen-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-ror-og-rordeler-av-grp-materiale/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-betong-avløpsrør/>
- <http://www.va-blad.no/kravspesifikasjon-for-duktil-støpejernsrør/>

7.8 Mottakskontroll

Generell bestemmelse

Utførande entreprenør skal skriftlig stadfesta mottak og kontroll av alle leveransar. Utførande entreprenør har deretter ansvaret for vidare handtering og tilstand.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Sjå kapittel 4.A

7.9 Tilknytning av stikkledningar/avgrening på kommunal overvassledning

Generell bestemmelse

Private stikkledningar skal normalt koplast til kommunal overvassledning utanfor kum. For nyanlegg skal det

nyttast grenrør, elles kan ein nytta anboring.

Der det er ledige og gode prefabrikerte renneløysingar i kum, kan VA-ansvarlig i kommunen gje løyve til at desse blir brukt til tilknytning av stikkledningar.

Avgreining skal utførast i kum for ledning med innvendig dimensjon fra og med 150 mm.

Tilknytning/avgreining skal utførast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 33, UTA. Tilknytning av stikkledning til hovedavløpsledning.](#)

Krav til innmåling:

- Avgreining utanfor kum skal innmåles med X-, Y- og Z-koordinater.
- For anboring målar ein avstand med bandmål frå senter kumlokk på næraste kum til anboringspunkt.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Tilknytning av privat overvassanlegg til kommunalt nett, kan bare skje etter avtale og godkjenning av VA ansvarlig.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/kapittel-33/>

7.10 Ledning i kurve

Generell bestemmelse

Som hovedregel skal overvassledning leggjast i rett line mellom kummane , både horisontalt og vertikalt. Etter avtale med VA-ansvarlig i kommunen kan gje løyve til å leggja ledningen i kurve. Ledningen skal då målast inn (x, y, z) kvar 10,00 meter. Avvinklinga skal ikkje vera større enn 50 % av det produsenten oppgjev som maksimum.

7.11 Bend i grøft

Generell bestemmelse

Bend i grøft er ikkje tillatt. Vinkelending i samband med kummar blir bestemt i samråd med VA-ansvarlig i kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Eventuell bruk av bend i grøft, skal godkjennast av VA ansvarleg.

7.12 Trasé med stort fall

Generell bestemmelse

Dersom ledningstraséen har større fall enn 1:5 (200 ‰) skal det brukast rør med strekkfaste skøyter, alternativt heilsveist rør (stål og PE, PP) og/eller fallkum.

Ved fare for stor grunnvass-straum i grøfta skal det lagast grunnvass-sperre av betong eller leire.

Røyr gjennomføring gjennom betong skal utførast som vist i [VA/Miljø-blad nr. 9, UT. Rørgjennomføring i betongkum](#). Ved fare for ras i gjennfyllingsmassane langs traséen må sperra lagast i betong og forankrast i faste massar.

Endelig løysing skal avtalast med VA-ansvarlig i kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Sjå kapittel 4.1 og 4.2

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/rorgjennomforing-i-betongkum/>

7.13 Overvasskummar

Generell bestemmelse

Nedstigningskummar skal ikkje ha mindre diameter enn 1000 mm. Renner skal utførast i same materiale som røyrleidningen (ved bruk av PVC-røyr kan renner i PP akseptert).

Montering av kumramme og kumlok skal utførast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 32, UT. Montering av kumramme og kumlokk](#). Kummen skal vera tett.

Bruk av minikummar skal avtalast med VA-ansvarlig i kommunen.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Nedstigningskum skal normalt brukast i knekkpunkt og større forgreiningspunkt. Ved bruk av minikummar skal diameteren vere minimum 600 mm. Retningsendringa skal takast enten før eller etter kummen. Det kan brukast kummar av enten betong eller plast.

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/montering-av-kumramme-og-kumlokk/>

7.14 Avstand mellom kummar

Generell bestemmelse

Største avstand mellom overvasskummar er 80 m.

7.15 Røyr gjennomføringar i betongkum

Generell bestemmelse

Rørgjennomføring i betongkum skal gjerast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 9, UT. Rørgjennomføring i betongkum](#).

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/rorggjennomforing-i-betongkum/>

7.16 Tettleiksprøving

Generell bestemmelse

Tettleiksprøving av leidninger skal gjerast i samsvar med NS-EN 1610. Metoden for utføring av tettleiksprøving av sjølvfallsleidningar etter NS-EN 1610, er nærare forklart i [VA/Miljø-blad nr. 24, UTA. Tetthetsprøving av selvfallsleidninger](#).

Tettleiksprøving av kummar skal utførast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 63, UT. Tetthetsprøving av kum](#).

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/tetthetsproving-av-trykklose-ledninger/>
- <http://www.va-blad.no/tetthetsproving-av-kum/>

7.17 Sandfang/bekkeinntak

Generell bestemmelse

Før overflatevatn blir ført inn på kommunal overvassleidning må det passera rist og sandfang.

Der det er naudsynt å leggja bekk i røyr/kulvert skal bekkeinntak utformast med vekt på god hydraulisk vassføring og sjølvreinsing av rist.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Langs kantstein: Sandfangskum skal som hovudregel ha diameter Ø 1000 mm og vassdjupne minimum 750mm. Sandfangkummen skal ha dykka utløp minimumsdimensjon 150 mm innvendig.

7.A Andre krav

Generell bestemmelse

8 Transportsystem – avløp felles

Generell bestemmelse

Undersider

8.0 Generelle bestemmelser

Generell bestemmelse

Der det er teknisk/økonomisk mogleg skal det leggjast separatsystem.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser Ved tilkopling av nye anlegg til eksisterande kommunalt fellessystem, skal det nyttast separatsystem dvs. spillvatn og overvatn kvar for seg. Begge leidningane må då liggje så høgt at dei kvar for seg kan krysse eksisterande kommunale fellessystem.

8.1 Sand- og steinfang

Generell bestemmelse

Sand- og steinfang skal etablerast for oppsamling av sand og grus i felles avløpsnett. Dette er påkrevd der avløp går inn på pumpestasjon/trykk-kummar. I nye utbyggingsområder bør midlertidig steinfangskum etablerast der det nye leidningsnettet blir knytt til det eksisterande.

Lokal bestemmelse

Lokale bestemmelser

Der avløpsleidningar blir ført inn på pumpestasjonar/trykkummar skal det etablerast steinfang. Utforming av sand og steinfang kum skal vere i samsvar med vedlegg A 9; Steinfangkum.

8.2 Regnvassoverløp

Generell bestemmelse

Regnvassoverløp er ein viktig del av avløpssystemet der nettet, eller delar av nettet er utført som fellessystem. Overløpets skal hindra overbelastning nedstrøms leidningsnettet under nedbør og snøsmelting. Val og utforming av overløpet kan gjerast i samsvar med [VA/Miljø-blad nr. 74, PTA. Regnvassoverløp. Valg av løsnings og utforming.](#)

Følgende unike lenker ble referert til i dette avsnittet:

- <http://www.va-blad.no/regnvassoverlop-valg-av-losning-og-utforming/>

4 Grøfter og ledningsutføring

Generell bestemmelse

Undersider

Arkiv: FE-140
JournalpostID: 20/4354
Saksbehandlar: Kristin Nåmdal
Dato: 25.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
006/20	Utval for helse og omsorg	04.02.2020
004/20	Utval for næringutvikling og drift	05.02.2020
	Utval for areal, plan og miljø	
004/20	Ungdomsråd	03.02.2020
004/20	Råd for menneske med nedsett funksjonsevne	03.02.2020
004/20	Eldreråd	03.02.2020
004/20	Utval for oppvekst, kunnskap og kultur	04.02.2020

Planstrategi for Alver kommune 2020- 2023 - Høyring

Vedlegg i saken:

25.01.2020	Planstrategi for Alver kommune 2020-2023	1343961
25.01.2020	Utfordringsnotat Planstrategi for Alver (L)(17503)	1343962

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Råd og utval får Planstrategi for Alver kommune 2020- 2023 til uttale.

Saksopplysninger:

Bakgrunn

Kommunal planstrategi er eit verktøy for politisk prioritering av planinnsatsen, for å sikre ressurseffektiv og målretta planlegging.

Planstrategien skal drøfte utviklingstrekk i kommunen. Drøftinga er grunnlag for å ta stilling til planbehovet i kommunestyreperioden. Planstrategien tek stilling til kva samfunnsutfordringar som skal møtes av nye, eller revidering av eksisterande planar. Den tek ikkje stilling til innhaldet i planane.

Planstrategien skal vedtakast av kommunestyret seinast eitt år etter at det nye kommunestyret er konstituert.

Prosess

Fellesnemda behandla framlegg til planstrategi i møte den 02.09.19 og gjorde i sak følgjande FA- 039/19 Vedtak: Fellesnemda oversender vedlagte utfordringsnotat og planstrategi 2020 - 2024 til kommunestyret i Alver for endelig handsaming med følgjande tillegg: Områdeplan for Lindås må inn i planstrategien.

Formannskapet i Alver behandla planstrategien i møte den 05.12 .19 i sak 19/19.

Framlegg til Planstrategi for Alver kommune 2020-2024 er lagt ut på høyring i etter Plan og bygningslova § 10-1, kommunal planstrategi. Frist for høyringa er 26.02.19.

Råd og utval i Alver får planen til uttale.

Planen skal vedtakast i kommunestyre.

Grunnlag for planstrategi i Alver

For å sikre best mulig grunnlag for planarbeid og planprioritering inn i Alver, vart prosjektet «Planarbeid mot Alver kommune» starta hausten 2018. Mål for planarbeidet var å utarbeide grunnlag for planarbeid i Alver kommune.

Resultatmål for arbeidet var å kartlegge korleis kommunane arbeider med samfunnsplanlegging i dag og korleis dette blir organisert i eksisterande kommunar. Vidare skulle vi kartlegge overordna planar i kommunane Lindås, Meland og Radøy. Det skulle utarbeidast ei analyse som skal vere grunnlag for planprioritering og planstrategi i Alver Kommune. Som eit resultat av dette skulle vi utarbeide forslag til planstrategi.

Med utgangspunkt i bestillingen av prosjektet «Planer mot Alver» er det laga eit framlegg til planstrategi og utfordringsdokument for Alver.

Organisering av arbeidet med planstrategien

Det er etablert ei administrativ prosjektgruppa som har arbeida med eit moglegheit -og utfordringsdokumentet og framlegg til planstrategi.

Mogelegheit -og utfordringsdokumentet har vore presentert for fellesnemda i møte 4.mars.2019.

Det har vore administrative drøftingar av moglegheit -og utfordringsdokumentet og planbehov med leiargruppa i Alver.

Om planstrategien

Framlegget til planstrategi for Alver kommune og vurdering av planbehovet

er basert på:

- Intensjonsavtalen
- Status og erfaringar med kommunal planstrategi i dei tre kommunane
- Planstatus i dei tre kommunane med særleg fokus på planoppgaver som er vesentlige å ha på plass i ein tidlig fase i ny kommune
- Nasjonale og regionale rammer for planlegging og ynskje om meir effektiv planlegging
- Mogelighet og utfordringsdokumentet.

Det lagt vekt på følgjande områder for prioritering av planar:

1. Behovet for felles kommuneplan for Alver kommune.
2. Tydeleggjering av funksjon og rolle til dei definerte sentra i Alver kommune (Regionsenter, kommunesenter, lokal- og nærsenter)
3. Heilskapeleg utvikling av den sørlege delen av kommunen – utviklingsaksen Frekhaug – Knarvik - Alversund
4. Tydeleggjere rolla som samfunnsutviklar og utvikling av framtidretta tenester.

1)Behov for felles kommuneplan for Alver. For å få til ein heilskapeleg samfunnsutvikling er det behov for tidleg å starte opp arbeidet med ny kommuneplan. Samfunnsdelen har ei viktig rolle som verktøy for planlegging for ei berekraftig samfunnsutvikling, strategisk styring, politisk styring og medvirkning. Skal samfunnsdelen ha ein slik rolle for kommunestyre i Alver, bør samfunnsdelen utarbeidast uavhengig av arealdelen. Samfunnsdelen bør vedtakast så tidlig som mulig i perioden. Dokumentet skal vere eit strategidokument som kan gje tydelig retning for politiske prioriteringar og utvikling i Alver.

Når kommunar slår seg sammen vil den enkelte kommune sine arealplaner gjelde som før samanslåinga. Gjeldande arealdeler vil i realiteten bli tre kommunedelplanar i den nye kommunen. Planen vil gjelde for det same arealet som før, den vil være rettslig bindende og styrearealdisponeringa på same måte som før samanslåinga. Men planane vil ikkje vere samordna. Innbyggjarane og næringsliv i Alver treng ein føreseieleg og felles forvaltningspolitikk. Målet er difor å få vedteke ein ny arealdel for den nye kommunen så raskt det er mulig. Prosess og framdrift er skissert i planstregien.

2) Tydeleggjering av funksjon og rolle til dei definerte sentra i Alver kommune (Regionsenter, kommunesenter, lokal- og nærsenter) Intensjonsavtalen for

Alver kommune blei det vedteken ein senterstruktur for den nye kommunen.

Det bør gjennomførast ei overordna analyse på desse sentra i Alver. Sentrale problemstillingar vil vere: Kva funksjon har sentra i dag og korleis kan vi sjå på dei i samanheng. Kva finst av tilgang på fritidstilbod og offentleg og privat tenesteyting? Korleis er demografien, kva omland høyrer til lokalsentra og senteravgrensing. Kva areal er sett av til bustad og næring? Dette vil gjere oss i stand til å peike på nokre moglegheiter og utfordringar i sentra , for at dei skal vere eit godt tilbod til innbyggjarne og bidra til ei god heilskapleg utvikling i Alver.

3) Heilskapleg utvikling av den sørlege delen av kommunen – aksen Frekhaug – Knarvik – Alversund.

Dei største konsentrasjonane av busetnad finn vi sør-vest i kommunen, langs aksen Frekhaug- Knarvik- Alversund. I dette området er det fleire nyleg vedtekte planer og omfattande planer i prosess. Vi bør arbeide med å knyte saman planene i området. Slik kan vi og ta strategiske beslutningar med omsyn til grøn mobilitet, grønstruktur og næringstruktur. Det bør utarbeidast ei moglegheitsstudie for aksen Frekhaug- Knarvik- Alversund.

4) Tydeleggjere rolla som samfunnsutviklar og utvikling av framtidretta tenester.

Det er kommuneplanen sin samfunnsdel som skal seie noko om korleis kommunen skal utvikle seg som samfunn og organisasjon.

I intensjonsavtalen er det lagt særleg vekt på at Alver skal vere ein heilskapleg samfunnsutviklar og ein samla nærings, arbeids- og utdanningskommune. Den nye kommunen skal møte framtida sine utfordringar i tenestetilbodet, og tenestetilbodet skal vere der brukarane bur. Alver kommune skal også prioritera IKT i informasjon og dialog med innbyggjarane, og ynskjer å vera i front når det gjeld IKT i tenesteproduksjonen.

I planstrategien er det difor prioritert å gjennomføre planar som skal sikre at kommunen jobbar heilskapleg med samfunns- og næringsutvikling, i tillegg til planar som definerer ambisjonane på dei store tenesteområda innan helse, sosial og omsorg og oppvekst.

ALVER
KOMMUNE

Planstrategi for Alver kommune

2020-2023

1 Innleiing

Kommunal planstrategi er eit verktøy for politisk prioritering av planinnsatsen, for å sikre ei ressurseffektiv og målretta planlegging.

Planstrategien skal vedtakast av kommunestyret seinast eit år etter at det nye kommunestyret er konstituert. I tråd med Kommunal- og moderniseringsdepartementet si (KMD) tilråding har dei tre kommunane som blir Alver kommune frå 1.1.2020 vedteke å samordna planbehovet med heimel i PBL. § 9-1, før ny kommune formelt trer i kraft.

Regjeringa legg kvart fjerde år fram nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging. Dei nasjonale forventningane skal fylgjast opp i fylkeskommunen og kommunane sitt arbeid med planstrategi og planer, og vert lagt til grunn for statlege myndigheter si medverknad i planlegginga. Regjeringa har bestemt at FN sine 17 berekraftsmål, som Norge har slutta seg til, skal vere det politiske hovudsporet for å ta tak i vår tid sine største utfordringar. Det er difor viktig at berekraftmåla blir ein del av grunnlaget for samfunns- og arealplanlegginga.

2 Alver kommune

2.1 Mål og visjonar for Alver

Alver kommune skal vera ein heilskapleg samfunnsutviklar og byggja fellesskap i ein region med sterk vekst og utvikling (Intensjonsavtalen).

2.1.1 Verdier, mål og prinsipp

Følgjande er lagt til grunn i intensjonsavtalen for Alver kommune.

- Me skal byggja ein ny kommune.
- Alle kommunar er likeverdige partar.
- Me skal ha respekt for kvarandre sine tradisjonar, kulturar og sterke eigenskapar i noverande organisasjon.
- Me skal ta med oss beste praksis frå kommunane inn i den nye kommunen.
- Me skal byggja vidare på felles identitet og kultur.
- Me skal involvere innbyggjarar, tilsette og næringsliv.
- Me skal ha likeverdige tenester i heile kommunen.
- Me skal vidareføra lokal tenesteproduksjon der brukarane bur.

- Me skal ha innbyggjarrettleiing i alle rådhusa.
- Me skal digitalisera dialogen med innbyggjarane.
- Me skal leggja stor vekt på næringsutvikling og arbeidsplassutvikling

2.2 Planlegging som verktøy for heilskapleg og berekraftig utvikling

Kommunal planlegging er eit verktøy for å få ein berekraftig, brukarorientert, effektiv og resultatorientert offentlig sektor. Kommunal planlegging er og eit verktøy for å styrkje samfunnsutviklarrolla i kommunane.

I 2015 vedtok FNs generalforsamling 2030-agendaen for berekraftig utvikling. Agendaen har 17 utviklingsmål for å fremje sosial, miljømessig og økonomisk berekraft. FNs berekraftmål er verden sin felles arbeidsplan, mellom anna for å sikre sosial rettferd, god helse og stanse tap av naturmangfald og klimaendringar. Måla skal vise veg mot ei berekraftig utvikling på kort og lang sikt.

Kommunar har ein sentral rolle i å realisere berekraftmåla i Noreg. Dei er nærmast innbyggjarane, lokale bedrifter og organisasjonar. Kommunane er ansvarlege for mykje av den sosiale og fysiske infrastrukturen som påverkar levekåra og utviklingsmoglegheitene til folk. I Alver har berekraftmåla vore ein del av arbeidet med utfordringsnotatet og vil vere ein del av dei overordna planane som planstrategien tilrår.

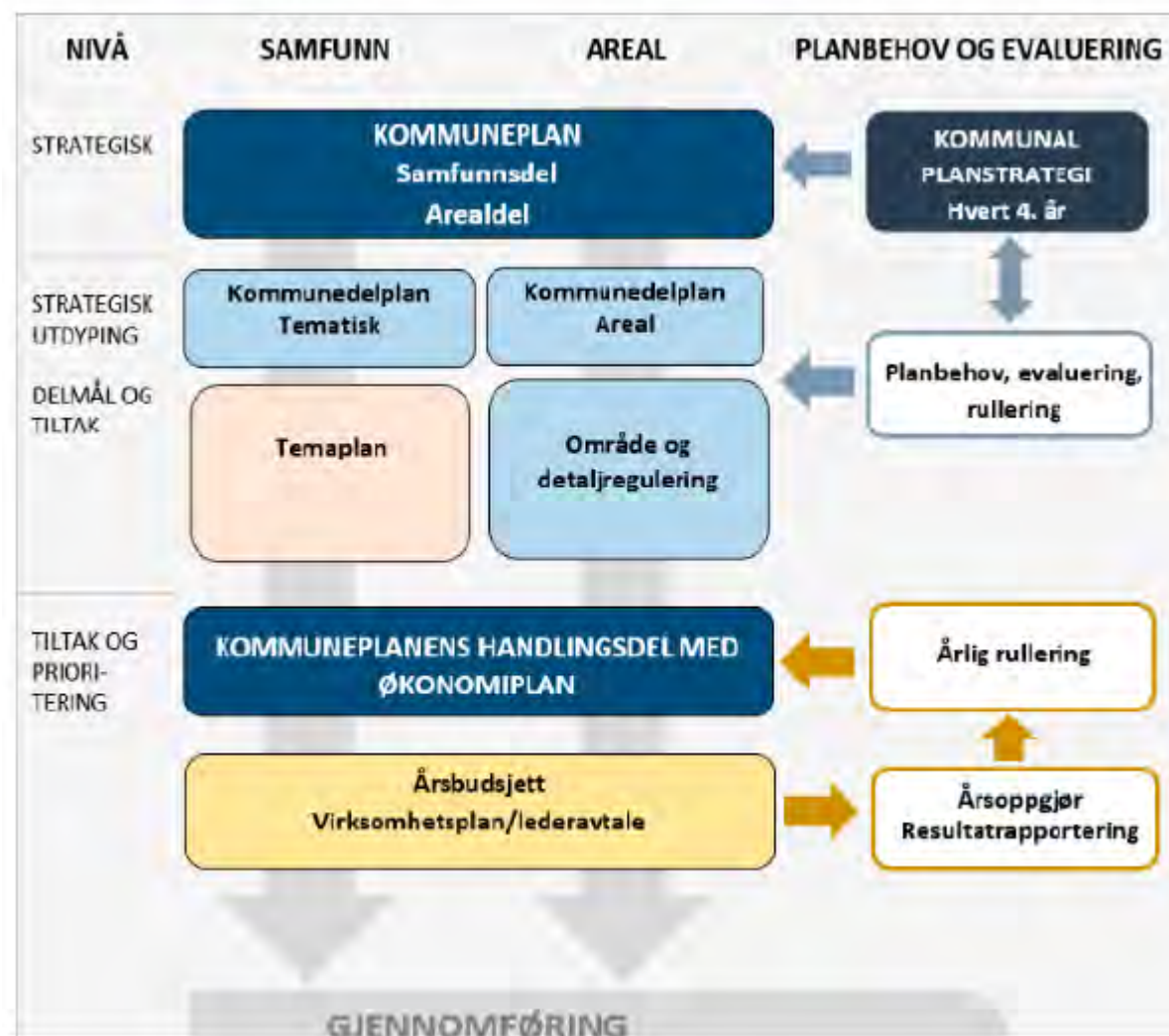
3 Plansystem og planarbeid i Alver

I Alver kommune skal planer vere eit godt styringsverktøy. Kva planer som blir prioritert vert vist i planstrategien. Planstrategien omtaler korleis plansystemet for Alver skal vere bygd opp med definisjonar av plantypar, omtale av rutinar, organisering og medverknadstrategi for planarbeid.

Det er eit potensiale for å utvikle betre system, struktur og ein konsistent bruk av ulike planomgrep for samfunnsplanlegginga på tema- og sektornivå. Vi har og sett dette behovet i organiseringa av arbeidet med overordna planer i Alver. Tenestemråde plan og analyse skal ha ansvar for å prosjektstyre og samordne fag og temaplanar.

3.1.1 Planlegging som del av kommunen sitt styringssystem

Figuren nedanfor gjev ei oversikt over planane som inngår i kommunane sitt plan- og styringssystem:

3.1.2 Definisjonar av plantypar

Kommuneplanen samfunnsdel	Kommuneplanen sin samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringar, mål og strategiar for kommunesamfunnet som heilskap, og som organisasjon. Samfunnsdelen gjev føringar for underordna planar i alle sektorar i kommunen.
Kommuneplanen arealdel	Kommuneplanen sin arealdel omfattar heile kommunen. Den er juridisk bindande og styrer den langsiktige arealutviklinga. Arealdelen skal sikre at arealbruken i kommunen bidreg til å bygge opp under mål og strategiar i samfunnsdelen.
Kommuneplanen sitt handlingsplan	Kommuneplanen sin handlingsdel er plan for gjennomføring av kommuneplanen sin samfunnsdel, kommunedelplaner og eventuelt andre planer. Handlingsdelen skal vise kva kommunen vil prioritere dei fire neste budsjettåra for å nå kommuneplanen sine mål.

Økonomiplan	Økonomiplanen skal omfatte heile kommunens virksomhet og gje realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventa utgifter og prioriterte oppgåver. Økonomiplanen skal omfatte minst ein 4-års periode, og vert revidert kvart år.
Årsbudsjett	<p>Årsbudsjett er ein bindande plan for kommunen sine midlar og bruk av disse i budsjettåret. Årsbudsjettet skal konkretisere økonomiplanen og gjeld heile kommunen .</p> <p>I Alver vil vi samla kommuneplanen sin handlingsdel, 4- årig økonomiplan og årsbudsjett i eit dokument. Kommuneloven forsterkar koplinga mellom kommuneplanen samfunnsdel og økonomiplan. Handlingsprogrammet vise korleis vi skal følgje opp kommuneplanen. I tillegg inneheld handlingsprogrammet eit plan- og utredningsprogram. Denne skal følgje opp planstrategien med endeleg prioritering av når planoppgåvene skal gjennomførast med tildeling av ressursar.</p>
Kommunedelplanar	Kommunedelplaner (KDP) kan utarbeidast for bestemte områder (areal), tema eller virksomhetsområder. Dei skal følgje opp utvalte mål i kommuneplanen sin samfunnsdel eller konkretisere arealbruken for eit avgrensa geografisk område. KDP har same juridiske status som kommuneplanen .
Reguleringsplan	<p>Reguleringsplan er ein arealplan for eit avgrensa område. Planen består av eit arealkart med tilhøyrande føresegn som seier noko om bruk, vern og utforming av areal og fysiske omgjevnader. Reguleringsplan kan utformast som områderegulering eller detaljregulering:</p> <p>Områderegulering er ein kommunal reguleringsplan som brukast der det er krav om slik plan i kommuneplanen, eller kommunen finner at det er behov for å gje meir detaljerte områdevisse avklaringar av arealbruken. Områderegulering utarbeidast som regel av kommunen.</p> <p>Detaljregulering er ein detaljert reguleringsplan for eit avgrensa område, og er ofte knytt til konkrete utbyggingsprosjekter. Både kommunen og private kan utarbeida detaljregulering.</p>
Verksemdplaner	Verksemdsplaner er eit arbeidsverktøy for verksemdsleiar og tilsette. Dei er ein del av kommunen sitt styringssystem og skal med handlingsprogrammet forankre kommuneplanen sine strategiar og mål.

3.2 Organisering av planarbeid

Planarbeid i Alver skal organiserast som prosjekt. Planarbeidet skal følgje ein bestillingsrutine som viser kva plantype, styringsprosess og ansvarsliner som skal gjelde for planarbeidet. Det vert utarbeida ein prosjekttomtale der mandat, organisering og ressursbruk blir avklart. Det skal og avklarast korleis planane skal følgjast opp etter vedtak.

3.3 Medverknad

Samfunnsplaner betyr noko for innbyggjarane sine liv. Det skal vere rom for dialog og medverknad, og opne avgjerdprosessar, slik skaper vi gode lokalsamfunn.

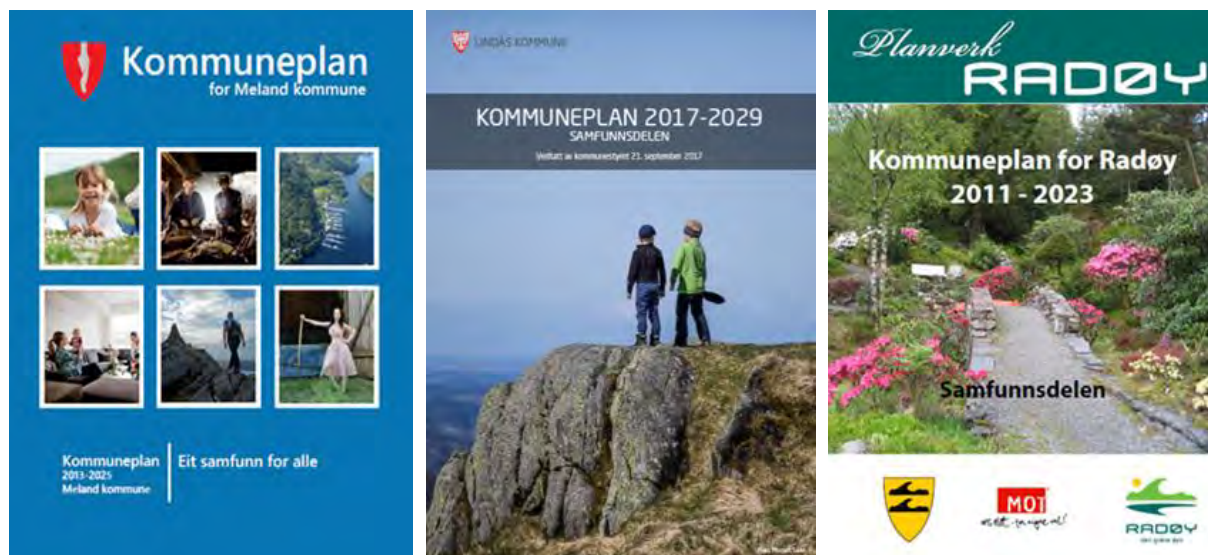
Meland ungdomsråd deltek i planverkstad.

3.3.1 Strategi som skal leggjast til grunn for kommunen sitt planarbeid:

- Auka bruk av digitale verktøy i planlegginga
- I innbyggjarportalen skal for Alver skal alle planer gjerast tilgjengelig så snart dei er vedteke

- Det skal vere system for å følgje planer i prosess digitalt
- Det skal leggast tilrette for tidlig involvering i kommunen sine planprosesser
- Barn og unge sine stemmer skal ha eit særlig fokus
- Vi vil bruke Innovative og kreative medvirkningsmetoder i arbeidet med kommunen sine overordna styringsdokument og planarbeid
- Kommunen skal prøve ut ulike arenaer for samskaping i samarbeid med frivillige, organisasjoner og andre aktører

3.4 Planstatus i Radøy, Meland og Lindås

3.4.1 Kommuneplanen sin areal del

Når kommunar slår seg sammen vil den enkelte kommune sine arealplaner gjelde som før sammenslåinga. Gjeldande arealdeler vil i realiteten bli tre kommunedelplanar i den nye kommunen. Planen vil gjelde det samme arealet som før, den vil være rettslig bindende og styrearealdisponeringa på same måte som før sammenslåinga. Alle tre kommunane har vedteke kommuneplanen sin arealdel i 2019.

- Kommuneplan for Lindås, vedteke 15.10.19.
- Kommunedelplan Knarvik - Alversund med Alverstraumen vedteke 15.10.19
- Kommuneplan for Meland temarullering, vedteke 16.10.19
- Kommuneplan for Radøy, tema rullering vedteke 20.06.19

4 Alver kommune sine utfordringsbilete

I nasjonale forventningar til lokal og regional planlegging peikar regjeringen på at vi står overfor fire store utfordringar:

- Å skape eit berekraftig velferdssamfunn
- Å skape eit økologisk berekraftig samfunn
- Å skape eit sosialt berekraftig samfunn
- Å skape eit trygt samfunn for alle

4.1 Utviklingstrekk i Alver

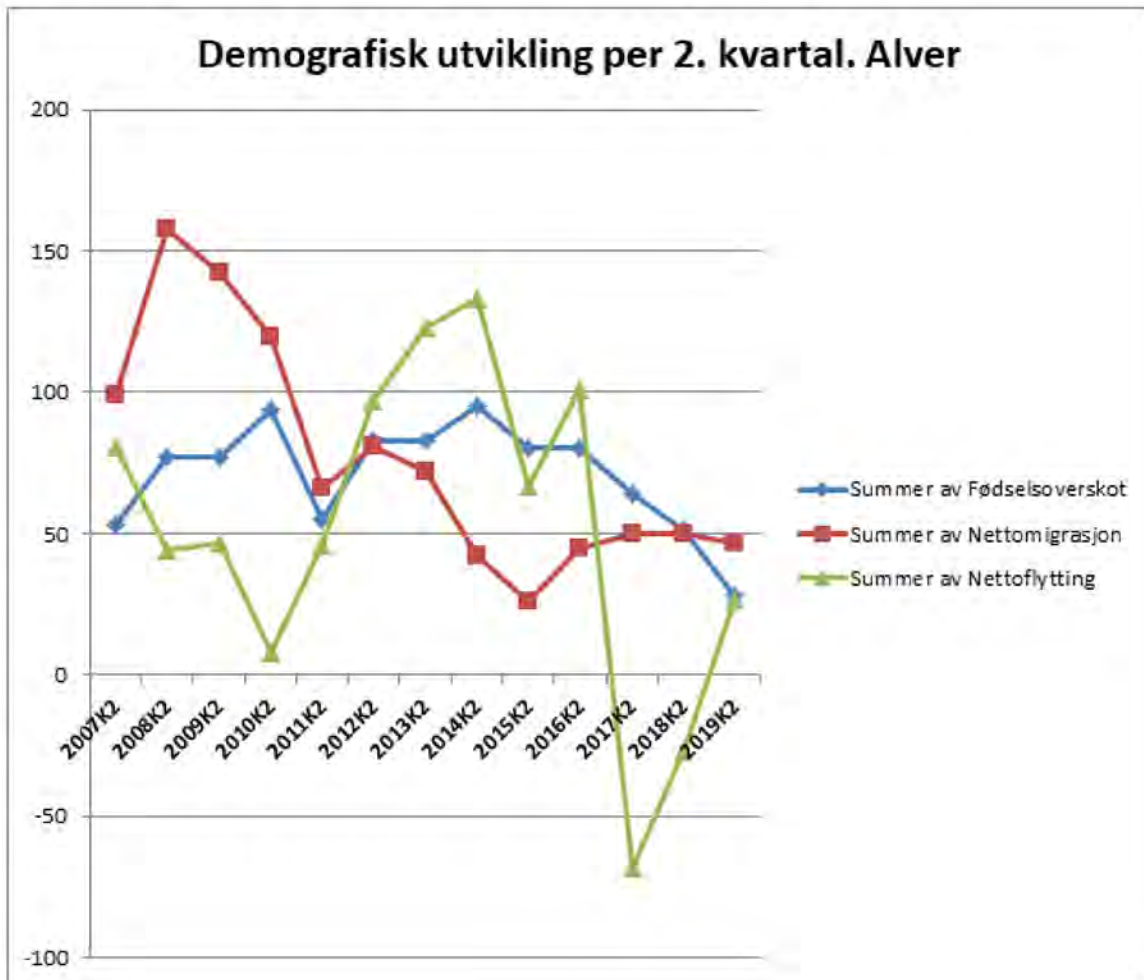
01.01.2020 er Radøy, Lindås og Meland kommunar blitt Alver kommune. Som ein stor kommune, både geografisk og i folketal, står Alver kommune overfor nye utfordringar og moglegheiter. Det er utarbeida eit mogeligheit og utfordringsnotat som tek utgangspunkt i nasjonal og regional statistikk. Målet er å skape eit bilete av den nye kommunen, kva status er, har vore og kva utfordringar og moglegheiter ein ser framover. Ved bruk kunnskapsbasert data kan vi peike på nokre tema som vil vere med å danne grunnlag for prioritering av planoppgåver i Alver.

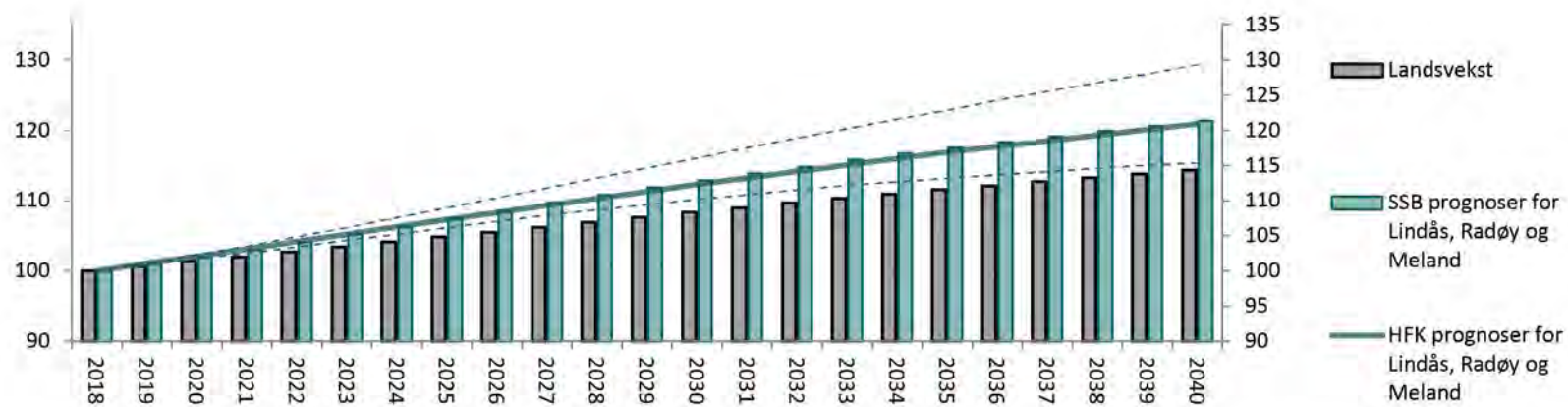
4.1.1 Befolkningsframskrivingar og framtidig demografi

Det er særleg flyttemønstra som vil påverke befolkningsutviklinga i Alver kommune dei neste 20 åra.

Flyttingar innanlands forventast i dei siste befolkningsframskrivingane å fortsette i same mønster som dei har dei siste 10 åra, med fortsett sentralisering, særleg blant unge vaksne. Dette får

konsekvensar som begge vil påvirke Alver kommune. Ved at unge vaksne flyttar til meir sentrale strøk vert også ein større del av barna født sentralt. Dei eldre vert derimot i større grad att i bygdene, og distrikta kan dermed forvente ei sterkare aldring enn landet elles.

Befolkningsframskrivingar for Alver i ulike alternativ. Søyane visar hovudalternativet til SSB, mens dei stipla linjene viser hhv. låg- og høgalternativet. 2018 = 100

Kilde: SSB og Hordaland Fylkeskommune

Prognose befolkningsendring 2018-2033, etter skulekrinsar

Kilde: Norconsult

Som ein del av Bergensregionen kan ein forvente at dei sørlegaste delane av den nye kommunen vil oppleve stor tilflytting på grunn av sin nærleik til Bergen. Dette viser og befolkningsprognosane frå SSB og Hordaland fylkeskommune, som begge spår ei auke på rett i overkant av 20 % dei neste 22 åra. Dersom prognosane treff vil dette bety at dagens befolkning på 28 997 vil passere 30 000 i løpet av 2021, og nå 35 000 i løpet av 2039. Samanlikna med landet vil Alver ha ein sterk befolkningsvekst.

4.1.2 Folkehelse og levekår

Folkehelsearbeid er samfunnet si samla innsats for å oppretthalde, betre og fremje helsa i befolkninga.

Det er viktig at Alver i planlegginga motverkar og førebyggjer opphoping av levekårsutfordringar, og arbeider aktivt med tiltak for å styrkje tenester og setje i verk nærmiljøtiltak i levekårsutsette område. Gjennom planlegginga kan det leggjast gode rammer for ei betre folkehelse med meir aktivitet for alle grupper i befolkninga.

Sosial ulikheit i helse er systematiske helseforskjeller som følgjer inntekt, yrke og utdanning. Slike ulikskaper finn vi for dei fleste mål på helse, for begge kjønn og i dei fleste aldersgrupper.

Vi kan sjå på helse som endepunktet i ei årsakskjede. Grunnleggande sosiale tilhøve som utdanning og økonomi vil saman med miljøtilhøve, levevanar og helsetenester påvirke helsa. Kommunen kan setje inn tiltak for å bedre helsa og utjevne helseforskjeller på alle ledd i årsakskjeden. Nøkkelen til reduserte helseulikskaper ligg i den samla innsatsen, og ikkje i nokon få enkelttiltak. Her har Alver verkemiddel.

Når Alver kommune lager planar eller godkjenn tiltak, bør ein reflektere over:

- Kan innsatsen eller tiltaket slå ulikt ut for ulike grupper?
- Sikra kommunen aktivt gode vilkår for god psykisk og fysisk helse i planlegginga?
- Er det økonomiske, sosiale eller fysiske barrierer som gjer at ikkje alle kan gjere nytte av tiltaket eller tenesta?
- Krev tiltaket, arealet eller tenesta spesielle kunnskap eller ressursar som er ulikt fordelt i befolkninga?

Desse vurderingane må byggje på statistikk og analysar, og kunnskap om lokale tilhøve. Som eksempel kan ein leggje til grunn at barn og unge som ikkje bur nær lokalsentra i Alver, i stor grad vil vere avhengig av å bli køyrt med bil for å kunne delta på ulike sosiale arenaer. Dei som ikkje bur nær eit grøntområde/tursti vil ikkje kome seg på tur utan at nokon kan køyre dei. Men ikkje alle har bil sjølv, eller noen som kan køyre dei. Vi veit og at ungdom i Alver ynskjer fleire tilbod på fritida si. Kva skal dei halde på med om dei ikkje er med i korps eller idrettslag? Slik lokalkunnskap, kunnskap om sosial ulikskap, og tydinga av mellom anna deltaking for folkehelsa, må leggjast til grunn for avgjerder i Alver kommune. Det må ein kunne sjå igjen både i planstrategien, kommuneplanen sin samfunnsdel, og i arealdelen med formål, føresegner og omsynssoener.

4.1.3 Busetjingsmønster og senterstruktur

Med areal på om lag 680 kvadratkilometer er Alver kommune blant dei større kommunane i Vestland fylke. Frå Nordhordlandsbrua til dei ytste delane av Lindåshalvøya, Radøy eller Holsnøy er det mellom tre og fire mil. Dei viktigaste samferdsleårene i kommunen er Europaveg 39 over Flatøy og vidare langs sørsida av Lindåshalvøya, og fylkesveg 57 mellom Knarvik og Mongstad.

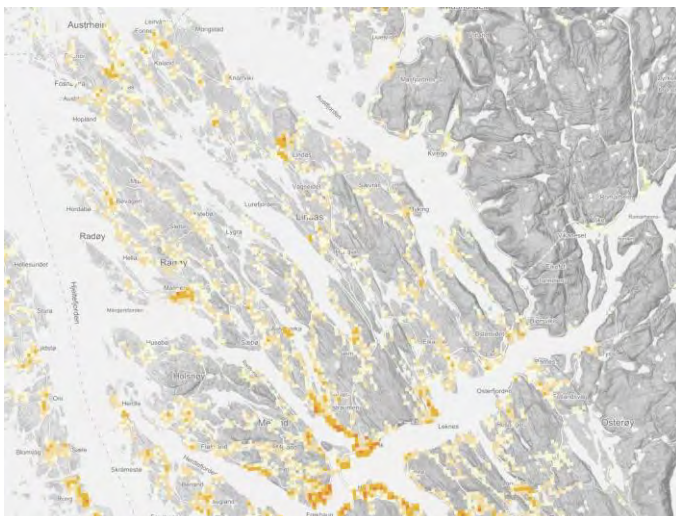
Dei største konsentrasjonane av busetnad finn vi sør-vest i kommunen, langs aksen Frekhaug-Knarvik- Alversund, som har hatt sterk vekst dei siste tiåra. Kommunen kjenneteiknast likevel av eit spreidd busetjingsmønster.

Rolla til Knarvik som kommunesenter er å tilby tenester for heile kommunen . Knarvik er og regionsentert . I tillegg har Knarvik funksjon som lokalsenter for dei 9 500 innbyggjarane som har det som næraste senter.

Av lokalsentera er det Frekhaug som har flest innbyggjarar i sitt omland. Dei 5 360 innbyggjarane som sokna til Frekhaug utgjorde 19 prosent av innbyggjartalet i Alver i 2018.

Folketettleik kring sentera er òg med å støtte opp under handel- og tenestetilbod og påverkar kva type handel eller tenester det er marknad for.

Kart som syner kvar folk bur i Alver

4.2 Berekraftig utvikling som premiss

Alver kommune ynskjer ei utvikling som imøtekjem vårt forbruk og investeringar, utan at det svekker innbyggjarane sine moglegheiter til i framtida å få dekkja sine sosiale, kulturelle, økonomiske og materielle behov. Det å vere ein kommune i vekst i ein attraktiv region, vil om det handterast på ein god måte, gje positive ringverknader. Ei utvikling med berekraft som eit prinsipp medfører at innsatsen må rettast mot fleire områder. Alversamfunnet legg til grunn at kjerna i berekraftig utvikling er å behandle økologisk, økonomisk og sosial berekraft i ein samanheng.

Sosial berekraft: Eit samfunn som gjer innbyggjarane lik tilgang til sysselsetting, kultur, eigna bustader, og gode bumiljø, utdanning, tryggleik og deltaking i lokalsamfunnet.

Økonomisk berekraft: Eit samfunn som skapar verdiar og utvikling i lokalsamfunnet som over tid opprettheld eit godt velferd- og tenestetilbod.

Miljømessig berekraft: Eit samfunn som tek overordna miljøsyn, sikrar miljø- og naturressursar mot nedbygging og forureining og bidreg til å førebygga klimaendringar.

4.2.1 Oppsummering frå moglegheit og utfordringsnotatet

Demografi

- Alver kommune har lenge hatt sterk folketalsvekst som følgje av tilflytting, innvandring og fødselsoverskot.
- Tilflyttinga av barnefamiljar har bidrege til ei ung befolkning.
- Folketalsveksten har vore sterkast i sentrale delar av kommunen, langs aksene Frekhaug, Knarvik, Alversund.
- Det er venta vekst i alle aldersgrupper i åra som kjem, men prosentvis er veksten venta å vere størst blant dei eldre.

Sosial ulikskap i helse

- Ungdommar som er nøgde med lokalmiljøet sitt er mindre i Alver enn i samanliknbare kommunar
- Tal på ungdommar som er mykje plaga av einsemd er større i Alver enn i samanliknbare kommunar.
- Born som bur i hushaldningar med vedvarande låg inntekt har vakse dei siste ti åra.
- Ein av fem ungdommer fullfører ikkje videregående skule

Busetjing- og flyttemønster

- Stadig større del av innbyggjarane i Alver kommune bur i tettbygde område, men andelen er lågare enn i samanliknbare kommunar.
- Dei fleste barnefamiliane i kommunen bur i dei sentrale delane av kommunen.
- Dei fleste over 70 år bur i dei sentrale delane av kommunen.
- Tilflyttinga til Alver har vore sterkast i områda Frekhaug, Knarvik og Alversund. Dei same områda har hatt sterk tilflytting frå andre delar av kommunen.
- Størsteparten av dei som flyttar internt i Alver kommune flyttar innanfor sitt eige nærrområde

Næringsutvikling

- Næringsstrukturen i Alver er særmerka ved at andelen som jobbar innan industri er stor.
- For privat sektor har arbeidsplassutviklinga vore sterkast innan transport og lagring, samt eigedomsnæringa.
- Tapet av arbeidsplassar har vore størst innan handelsnæringa, overnatting og servering samt fleire industrinæringar
- Alver har betydeleg handelslekkasje til Bergen

Infrastruktur og samferdsel

- I områda med størst utbyggingspress er det eit relativt stort behov for oppgradering av vatn- og avlaupsanlegg, medrekna systematisk vedlikehald av m.a. vasskjelder.

Naturmiljø, landskap og klima

- Sidan 2005 har det blitt om lag 600 dekar mindre jordbruksareal i Alver kommune
- Mellom 2005 og 2018 blei det oppført om lag 1 100 nye bygningar i strandsona i Alver kommune. Dei fleste av desse var garasjar og uthus.
- Kommuneplanarbeidet må mellom anna omfatte det særmerkte landskapet i Alver frå hav til fjell, dei spesifikke klimautfordringane som for ein stor del følgjer av auka nedbørsmengder, forvaltning av særmerkte naturtypar, vilkåra for landbruksdrift, ferdsel og friluftsliv, forvaltning av kystkulturen og øykulturen.

Kommunal tenesteyting

- Helse og omsorg står for 31 prosent av utgiftene til Alver kommune
- Andelen brukarar av omsorgstenester i Alver ligg om lag på landsgjennomsnittet målt per 1000 innbyggjar.
- Per 2018 var det 3 661 grunnskuleelevar i Alver kommune, fordelt på dei 22 kommunale grunnskulane.
- Alle skulane i kommunen oppfyller normkrava til lærartettleik for 5.-7. trinn.
- Seks skular i kommunen oppfyller ikkje normkrava til lærartettleik for 1.-4. trinn.
- Barneskulane i Alver har låg måloppnåing i nasjonale prøvar, samanlikna med gjennomsnitt for fylket og Noreg under eitt
- Det er om lag like mange born per årsverk i barnehagane i Alver som i fylket og landet under eitt.

5 Vurdering av planbehov i Alver

Vurdering av planbehovet for Alver er basert på:

- Intensjonsavtalen

- Status og erfaringar med kommunal planstrategi i dei tre kommunane
- Planstatus i dei tre kommunane med særleg fokus på planoppgåver som er vesentlege å ha på plass i ein tidlig fase i ny kommune
- Nasjonale og regionale rammer for planlegging og ynskje om meir effektiv planlegging
- Mogelighet og utfordringsdokumentet

Prioritering

- 1) Behovet for felles kommuneplan for Alver kommune
- 2) Tydeleggjering av funksjon og rolle til dei definerte sentra i Alver kommune (Regionsenter, kommunesenter, lokal- og nærsenter)
- 3) Heilskapleg utvikling av den sørlege delen av kommunen – utviklingsaksen Frekhaug – Knarvik - Alversund
- 4) Tydeleggjering av rolla som samfunnsutviklar og utvikling av framtidretta tenester

5.1 Behov for felles kommuneplan for Alver

Mål for samfunnsutviklingen skal avklarast gjennom ny kommuneplan. Samfunnsdelen har ein viktig rolle som verktøy for planlegging for ei berekraftig samfunnsutvikling, strategisk styring, politisk styring og medvirkning. Skal samfunnsdelen ha ein slik rolle for kommunestyre i Alver, bør den utarbeidas uavhengig av arealdelen og vedtakast så tidlig som mulig i perioden.

Når kommunar slår seg sammen vil den enkelte kommune sine arealplaner gjelde som før sammenslåinga. Gjeldande arealdeler vil i realiteten bli tre kommunedelplanar i den nye kommunen. Planane vil ikkje vere samordna. Innbyggjarane og næringsliv i Alver treng ein føreseieleg og felles forvaltningspolitikk. Målet er difor å få vedteke ein ny arealdel for den nye kommunen så raskt det er mulig. Alver kommune er best tent med at kommunestyre i den nye kommunen ser areal i samanheng og utviklar ein arealpolitikk tilpassa dei utferdingane og mulighetene som Alver vil stå ovanfor.

I det arbeidet må vi gjere ei heilskapleg vurdering av viktige tema som demografisk utvikling, mobilitet, lokalisering av nærings- og buområder og utvikling av senterstruktur.

5.1.1 Kommuneplan for Alver vert utarbeida i planperioden i to fasar:

- Samfunnsdelen med overordna arealstrategi vedtak innan 2021
- Arealdelen i tråd med ny samfunnsdel, med vedtak innan vår 2024

5.1.2 Andre områder med planleggingsbehov

Planstatusen viser at mange tema- og kommunedelplaner er vedtatt i dei tre kommunane, men plan oppgåver er også sett på vent for å kunne sjå dette i samanheng med ny kommune. Ny overordna politikk for samfunnsutviklinga vil bli nedfelt i ny kommuneplan. Nye strategiske planbehov utover det, er knytt til ulike samfunnsutfordringar der kommunen har behov for kunnskap eller utdjuing.

Det er behov for planer på områder der det er nødvendig å få på plass ein felles politikk, forvaltning eller prioritering av tiltak, så tidlig som mulig.

6 Planstrategi for Alver 2020-2023

Samfunnsdel for Alver

Samfunnsdelen er kommunen sitt viktigaste strategiske verktøy for å samordne samfunnsmåla for Alver.

Prosess for arbeid med samfunnsdel for Alver kommune

Hausten 2019 går vi i gang med planlegging av arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel for Alver kommune. Arbeidet med samfunnsdelen blir unik i den forstand at vi skal etablere ein heilt ny kommune. Tre kommunar skal knytast saman til ein. Arbeidet med ny kommuneplan vil vere eit viktig verktøy for å lykkes i denne transformasjonsprosessen.

Å byggje den nye kommunen skal bety noko for utviklinga av stadsidentitet og tilhørse, og for framtida sitt miljø og samfunn. Det må utarbeidast ein felles kommuneplan som legg føringar for korleis ønska vekst og utvikling skal skje. Det er viktig at Alver er kjent med sine framtidige utfordringar og at kommuneplanen synleggjer kva ulike behov og omsyn som skal bli vekta mot kvarandre. Det er utarbeida eit utfordringsnotat som skal danne grunnlag for å velje ut kva hovudtema vi skal fokusere på i planen.

FN's berekraftsmål skal leggst til grunn for Alvers nye kommuneplan. Berekraftsmåla vil vere ein del av kommunen sitt overordna styringsmål, og det må etablerast eit system som sikrar at berekraftsmåla blir følgt opp og at resultat blir oppnådd.

Det vil vere eit godt plangrep å få på plass arealstrategi i samfunnsdelen til kommuneplanen. Dette kan gjere arealplanane betre tilpassa behova og utfordringane til samfunnet. Arealstrategien kan medverke til heilskapleg avveging mellom nasjonal, regional og kommunal arealpolitikk. Arealstrategien gjev langsiktig retning til areal- og ressursforvaltninga til kommunen.

Organisering

Arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel vil bli organisert som eit prosjekt med ei administrativ prosjektgruppe og med tilhøyrande tverrfaglege arbeidsgrupper for å sikre god fagleg diskusjon av alle tema. Formannskapet er politisk styringsgruppe for prosessen. Det blir lagt opp til tett samarbeid mellom prosjektgruppa og politisk styringsgruppe.

Medverknadsstrategi for samfunnsdelen

Kommuneplanen sin samfunnsdel er viktig for alle som bur og driv næring i Alver kommune. Før vi startar med sjølve planen, ønskjer vi å høyre kva ulike grupper i kommunen meiner om framtida si. Målet er å sikre brei og god medverknad på alle tema samfunnsdelen skal omhandle. I løpet av prosessen vil vi legge opp til god tid til medverknad og hente inn innspel frå tre hovudgrupper; innbyggjarar, frivillige lag og organisasjonar, næringsliv, administrasjonen og politiske råd og utval.

Det vil det bli laga konkrete medverknadsopplegg til desse hovudgruppene. Målet er å motivere flest mogleg til å kome med innspel. Strategien er å seinke terskelen, ved å ta i bruk blant anna etablerte møteplassar, digitale verktøy og sosiale medier.

Form

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal vere eit kortfatta, spissa og tydelig dokument. Planen skal vere eit konsistent planverktøy som sikrar god styring gjennom handlingsplan/ økonomiplan og andre plandokument i perioden. Arealstrategiane skal gje overordna føringar for kommunen si fysiske utvikling i eit langsiktig perspektiv og leggast til grunn for revisjon av kommuneplanen sin arealdel.

Framdriftsplan

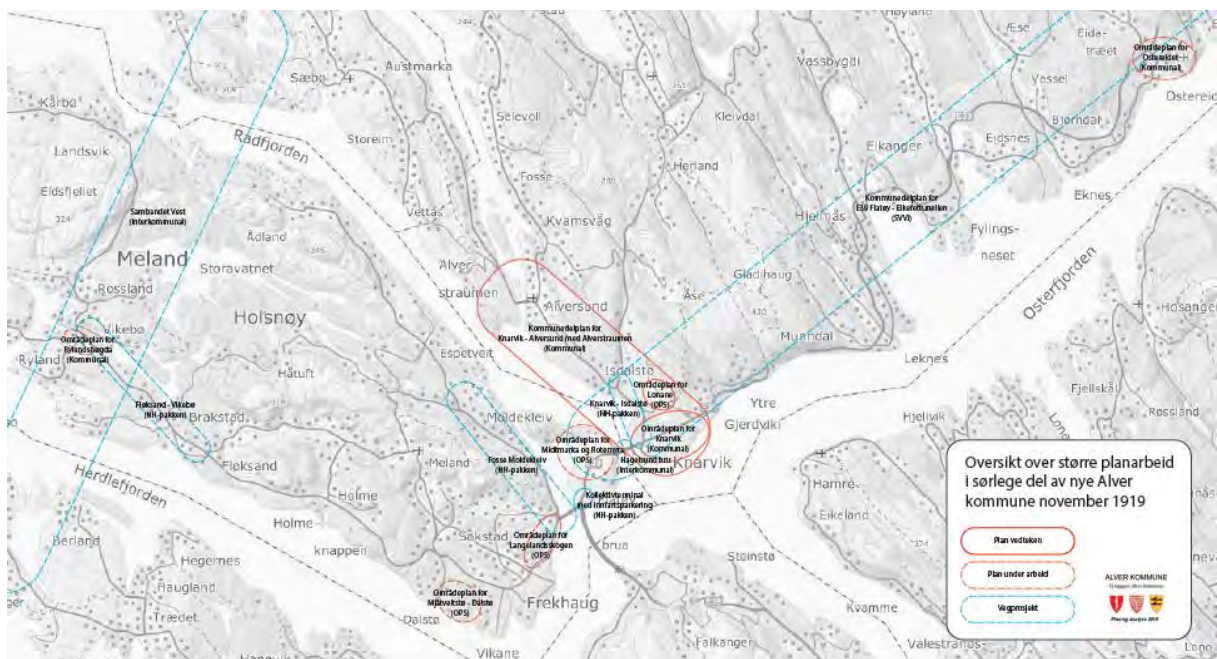
Fase	Aktivitet	Haust 2019	Vår 2020	Haust 2020	Vår 2021
Fase 1: Plan-program	Administrativ planlegging	x			
	Politisk involvering		x		
	Planprogram på høyring og offentleg ettersyn		x		
	Vurdering av innspel		x		
	Vedtatt planprogram		x		
Fase 2: Samfunnsdelen	Medverknadsperiode Samfunnsdelen		x		
	Frist for innspel i medverknadsperioden			x	
	Utarbeiding av rapporter				
	Politisk involvering			x	
	Arbeidsmøte med kommunestyret			x	
	Utarbeiding av høyringsutkastet				x

	Politisk handsaming			X	
	Høyring og offentleg ettersyn				X
	Vurdering av merknadar og innspel				X
	Tilråding i formannskapet				X
	Vedtak i kommunestyret				X

6.1.1 Samfunnsanalyse/mulighetstudie i aksen Frekhaug – Knarvik- Alversund

Heilskapleg utvikling av den sørlege delen av kommunen – utviklingsaksen Frekhaug – Knarvik - Alversund

Dei største konsentrasjonane av busetnad finn vi sør-vest i kommunen, langs aksen Frekhaug- Knarvik- Alversund, som har hatt sterk vekst dei siste tiåra. I dette område er det fleire nyleg vedtekne planer og omfattande planer i prosess. Her er det tilrettelagt for bustader, næring og infrastruktur. Samfunnsanalysen vil ha mål å vurdere potensiale i eit overordna perspektiv, med fokus på dagens situasjon og vurdering av planane i området. Slik kan vi og ta strategiske val med omsyn til korleis vi skal utvikle gode bustadmiljø, grøn mobilitet, grønstruktur og næring. Det bør utarbeidast ei samfunnsanalyse/ mogleighetsstudie for aksen Frekhaug-Alversund- Knarvik.

Kart som syner planer i saksen Knarvik- Alversund – Frekhaug

6.1.2 Samfunnsanalyse og mulighetstudie for kommune, lokal- og nærsenter i Alver

I Intensjonsavtalen for Alver kommune er det vedteke ein senterstruktur for den nye kommunen. Knarvik er kommunesenteret i Alver kommune, men har også funksjon som regionsenter i regionen Nordhordland. I tillegg har Frekhaug, Manger, Ostereidet, Lindås, Vikebø og Bøvågen status som lokal og nærsenter. Desse har ulik karakter, storleik og tenestetilbod til innbyggjarane. Det bør gjennomførast ei overordna analyse på lokal og nærsentra i Alver. Sentrale problemstillingar vil vere: Kva funksjon har sentra i dag og korleis kan vi sjå på dei i samanheng. Kva finst av tilgang på fritidstilbod og offentleg og privat tenesteyting? Korleis er demografien, kva omland høyrer til lokalsentra og senteravgrensing. Kva areal er sett av til bustad og næring? Dette vil gjere oss i stand til å peike på nokre moglegheiter og utfordringar i sentra. Ei samfunnsanalyse og mulighetstudie kan og danne grunnlag for vidare område og detaljplanlegging i lokalsentra i Alver, til dømes som områdeplanar for Austmarka- Alversund, Bø-sentrum, Manger sentrum og Lindås senter.

Prioriterte planer i perioden 2020-2023

Planer	Om planen	Oppstart	Avslutt	Ansvar
<i>Samfunnsdelen med overordna arealstrategi</i>		Vår 2020	2021	Plan og analyse
<i>Arealplan</i>		Haust 2021	2024	Plan og analyse
<i>Kommunedelplan</i>				
<i>Kommunedelplan for oppvekst</i>		Vår 2020		Oppvekst prosesstyrt frå plan og analyse
<i>Kommunedelplan for helse, sosial og omsorg</i>		Vår 2020		Helse prosesstyrt frå plan og analyse
<i>Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og folkehelse</i>	Det er utarbeida eit strategi og styringsdokument for idrett og friluftsliv. Det dekkjer behovet i ein overgangs-periode. Det bør utarbeidast ein temaplan for idrett, friluftsliv og folkehelse. Dette er nødvendig både for å få spelemidlar til	Haust 2020		Kultur i samarbeid med plan og analyse

	anlegg, og for å sjå heilskapleg på behov for anlegg og tiltak i ny kommune.			
<i>Temaplaner</i>				
<i>Kulturminneplan</i>	Kommunane har hovudansvaret for å identifisere, verdsetje og forvalte verneverdige kulturminne, kulturmiljø og kulturhistoriske landskap i tråd med nasjonale mål. Lindås og Meland har avventa å utarbeide kulturminneplan til vi er Alver kommune	Temakart som grunnlag for arealplanen		Samfunnsutvikling
<i>Kulturplan</i>	Kulturplan vil vere ein del av arbeidet med samfunnsdelen.			
<i>Plan for beredskap og samfunnstrygg.</i>		Vår 2021		Samfunnsutvikling
<i>Hovudplan for vatn og avlaup</i>		Vår 2020		Teknisk drift og forvaltning
<i>Overordna vedlikehaldsplan for kommunale vegar</i>		Haust 2020		Teknisk drift og forvaltning
<i>Overordna vedlikehaldsplan for kommunal bygningsmasse</i>		Haust 2020		Teknisk drift og forvaltning
<i>Landbruksplan</i>	Vil vere eit sentralt tema i samfunnsdelen			Samfunnsutvikling/Arealforvaltning
<i>Akvakulturplan</i>				
<i>Klima- og miljøplan</i>	Intensjonsavtalen seier at den nye kommunen vil	Fokus på klima og miljø bør vere i eit overordna	2023	Plan og analyse og næring

	utarbeida ein klima- og miljøplan. I arbeidet vil vi ha særskilt fokus på alternative energiformer, miljøeffektive løysingar og å førebyggja klimaendringar gjennom lokal handling.	perspektiv og skal gjennom- syre alle planer vi arbeider med i Alver. Dette blir ein del av arbeidet med samfunnsdelen		
<i>Strategisk næringsplan</i>		Vår 2020		Næring og utvikling
<i>Alkoholpolitisk plan for Alver</i>	Kommunane har utsatt å rullere sine Alkohol-politiske handlingsplaner i påvente av ny kommune. Ny felles plan må utarbeidast.	Vår 2020	Vår 2020	Helse
<i>Smittevernplan</i>	Smittevernplan er lovpålagt og må utarbeidast for Alver	Vår 2020	Vår 2020	Kommuneoverlege
<i>Trafikk tryggleiksplan</i>		Haust 2022	Vår 2023	Teknisk drift og forvaltning
<i>Bustadsosial handlingsplan</i>		Vår 2022		Helse og Teknisk drift og forvaltning
<i>Plan for å styrke fastlegeteneste i Alver kommune</i>				Helse
<i>Veteranplan</i>				Helse
<i>Strategiar</i>				
<i>Digitaliseringsstrategi</i>	Digitaliseringsstrategien for Alver skal være et helhetlig, overordnet og styrende dokument	Intensjonavtalen sier»Den nye kommunen vil prioritera IKT i informasjon og dialog med innbyggjarane, og ynskjer å vera i front når det gjeld IKT i tenesteproduksjon»		Næring, IKT

<i>Grønn mobilitet</i>	Strategi for nærtur, sykkel og aktivitet i Alver	Vår 2020	Ein del av kunnskaps g. arealdelen	Samfunnsutvikling og teknisk drift og forvatning
<i>Samfunnsanalyser/mulighetsstudier</i>				
<i>Mulighetsstudie Frekhaug-Alversund-Knarvik</i>		Vår 2020		Plan og analyse/næring
<i>Mulighetsstudie lokalsenter i Alver</i>		Vår 2020		Plan og analyse/næring
<i>Reguleringsplaner knytt til infrastruktur og intensjonsavtalen «Den nye kommunen skal jobba for effektiv internkommunikasjon og for å realisera lokale samferdsleprosjekt»</i>				
<i>Alversund bru</i>	Regulering av Alversund sentrumsutvikling og infrastruktur	haust 2020		SVV/Plan og analyse
<i>Ringveg Nordhordland</i>				
<i>Sambandet Vest</i>	Formålet til prosjektet Sambandet Vest er å realisere infrastruktur til et tverrsamband mellom kommunane Askøy, Meland, Radøy, Lindås og Austrheim. Planprogram er utarbeida			SVV/ Samfunnsutvikling
<i>Hagelsund bru</i>	Regulering av gang og sykkelveg over Hagelsund bru	I prosess		SVV/ Samfunnsutvikling
<i>Planer i prosess</i>				
<i>Områderegulering Midtmarka og Rotemyra</i>				
<i>Områderegulering av Langelands-</i>				

<i>skogen</i>				
<i>Områdeplan for Manger senter</i>				
<i>Områdeplan for Ostereidet</i>				
<i>Områdeplan for Lindås</i>				
<i>Regionale planprosessar i 2020-2024 som vil involvere Alver i stor grad i perioden</i>				
<i>Vassregion for Hordaland</i>	Plan for vassforvaltning for Hordaland vassregion vart godkjent i 2016 og gjeld til utgangen av 2021. Arbeidet er no starta opp med å oppdatere planen for perioden 2022 -2028			Samfunnsutvikling Arealforvaltning
<i>Strategi for biosfære-område Nordhordland</i>				Samfunnsutvikling

2019

ALVER KOMMUNE

Vi bygger Alver kommune

Moglegheits- og utfordringsdokument

Innhald

1. Innleiing	3	Arbeidsplassutvikling	32
2. Definisjonar	4	Nyetablerte føretak	34
Berekraftig utvikling som premiss	5	7. Infrastruktur og samferdsel	35
3. Befolkningsutvikling	8	7.1. Kommunale vegar	35
3.1. Folketalsutvikling	8	7.2. Samferdselsprosjekter	35
3.2. Demografi	9	Nordhordlandspakken	35
3.3. Befolkningsframskrivingar og framtidig demografi	10	KDP E39 Mellom Åsane/Vågsbotn og Nordhordlandsbrua	36
Innvandrara	15	Sambandet vest	37
4. Sosial ulikheit i helse	16	7.3. Vatn og avløp	38
4.1. Oppvekst og utdanning	17	7.4. Kommunal bygningsmasse	39
4.2. Hushald med låg inntekt	19	Offentlege bygningar	39
4.3. Deltaking i arbeidslivet	20	Kommunale bustader	39
4.4. Helsevaner	21	7.5. Pendling	40
4.5. Bustad, nærmiljø og deltaking	21	8. Naturmiljø, landskap og klima	41
5. Region, kommune og tettstadsutvikling	22	8.1. Arealbruk	41
5.1. Busetjingsmønster	22	8.2. Omdisponering av dyrka mark	42
.....	25	8.3. Bygningar i strandsona	42
5.2. Flyttemønster	26	9. Kommunal tenesteyting	44
5.3. Senterstruktur	27	9.1. Helse og omsorg	44
5.4. Handelsnæringa i Alver kommune	28	9.2. Grunnskule	45
Handelsnæringas dekningsgrad	29	9.3. Barnehagar	49
6. Næringsutvikling	31	9.4. Kultur og frivilligheit	51
6.1. Sysselsetjingsgrad/yrkesdeltaking	31	10. Sosial berekraft	53
6.2. Næringsstruktur	31	11. Økonomisk berekraft	54
		12. Miljømessig berekraft	55

1. Innleiing

01.01.2020 vert Radøy, Lindås og Meland kommunar til Alver kommune. Som ein stor kommune, både geografisk og i folketal, står Alver kommune til dels ovanfor andre utfordringar og moglegheiter. Dette utfordringsnotatet tek utgangspunkt i nasjonal og regional statistikk for å forsøke å skape eit bilete av den nye kommunen, kva status er, har vore og kva utfordringar og moglegheiter ein ser framover.

Dette er eit fagdokument. Vi har hatt fokus på at dette dokumentet skal vere politisk nøytralt og alle anbefalingar og prioriteringar som har verte gjort her har blitt gjort på grunnlag av statistikk og faglege vurderingar. Likevel vil det vere ulike oppfatningar av tema det er viktig å ha kunnskap om, då politikk handlar om verdiar, og kunnskap er eit verktøy for å synleggjere ulike verdimesige tilhøve.

Dette dokumentet skal primært nyttast som grunnlag for ein diskusjon kring mål, strategiar og planoppgåver som skal innarbeidast i forslag til ein kommunal planstrategi for Alver kommune. Vi har forsøkt, så langt det har vert mogleg, å gjere dei ulike kapitla uavhengig av kvarandre, slik at kvar del kan brukast til ulike deler av samfunnsplanlegginga i kommunen, og sikre at dette vert eit levande dokument. Dokumentet er tenkt å primært vere eit elektronisk dokument.

Dokumentet er bygd opp etter tema, kor det for kvart tema først kjem ei deskriptiv framstilling av dagens situasjon og forventningar om framtida, deretter ein kort diskusjon om dei sosiale, økonomiske og miljømessige implikasjonane dette har for kommunen vår. Det er denne delen som dannar grunnlaget for dei prioriteringane som blir gjort i dette dokumentet.

Dokumentet startar med å beskrive befolkninga i den nye kommunen, korleis den er samansett, korleis den har utvikla seg og forventa utvikling fram mot 2040. Etter dette seiest det noko om busetjingsmønster, tettstads- og senterutvikling og handelsnæringa i kommunen. Som eit naturleg framhald av dette kjem ei utgreiing om næringsutviklinga i Alver kommune, deretter ei oversikt over samferdselsprosjekt og infrastruktur. Etter dette følger ein del om natur, miljø og klima. Det siste temaområdet som blir diskutert i dokumentet er den kommunale tenesteytinga, og korleis vi meiner dette kan utvikle seg framover gitt den befolkninga som bur og kjem til å bu i kommunen i framtida.

2. Definisjonar

I dette dokumentet brukast ei rekke ulike fagomgrep. For å unngå misforståingar og forvirring følger derfor ei definisjonsliste som er meint som ei støtte til lesaren til korleis ulike omgrep skal forståast i dette dokumentet.

Arbeidsledige	Alle ordinære arbeidssøkarar ved NAV-kontorene ved utløpet av månaden (her november kvart år), og som har vore utan inntekstgjevande arbeid dei siste to vekene.	Låginntekt	I Noreg er det brei allmenn samstemd om å bruke eit relativt fattigdomsomgrep. I dette dokumentet er (dersom anna ikkje er spesifisert) EU-60 standarden brukt. Sjå EU-60.
Asylsøkar	Person frå anna land som søker om vern i Noreg gjennom asylinstituttet.	Overføringsflyktning	(kvoteflyktning, FN-flyktning) person som kjem til Noreg direkte frå ein flyktningleir.
EU-60	60 prosent av medianinntekt i ein gitt region (her stort sett landet), vekta i forhold til husholdninga si storleik.	Pendlar	Person som arbeider i ei anna kommune enn der dei er registrert busett.
Demografi	Forklarar befolkningars størrelse, alders- og kjønnsfordeling, geografisk fordeling, samt dei demografiske komponentane fruktbarheit, dødelegheit og migrasjon. Kår som forklarar desse komponentane dannar også eit viktig grunnlag for demografi.	Uføretrygda	Person med eit positivt vedtak om uføretrygd frå Folketrygda i minst ein måned i løpet av året.
Flyktning	Person som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningeregister har flyktningstatus og har fått lovleg opphald i Noreg	Vedvarande låginntekt	Personar som over ein treårsperiode i gjennomsnitt definerast som medlem av ein låginntektshusholdning. Det er klar færre som hamnar i denne kategorien enn i kategorien låginntekt.
Innvandrar	Her definert som person som er født i utlandet av to utanlandsfødte foreldre og som på eit tidspunkt har innvandra til Noreg.		

Berekraftig utvikling som premis

Alver kommune ønsker å ha ei utvikling som imøtekjem dagens forbruk og investeringar, utan at det svekkar innbyggjarane sine moglegheiter til i framtida å få dekkja sine sosiale, kulturelle, økonomiske og materielle behov. Det å vere ein kommune i vekst og sentral i ein attraktiv region vil, om det håndterast på ein god måte, gje positive ringvirkningar. Ei utvikling med berekraft som eit prinsipp medfører at innsatsen må rettast mot fleire områder. Alversamfunnet legg til grunn at kjerna i berekraftig utvikling er å behandle økologisk, økonomisk og sosial berekraft i ein samanheng.

Figur 1: FNs berekraftsmål

Sosial berekraft:

Eit samfunn som gjer innbyggjarane lik tilgang til sysselsetting, kultur, egna boligar, og gode bomiljø, utdanning, tryggleik og deltaking i lokalsamfunnet.

Økonomisk berekraft:

Eit samfunn som skapar verdiar og utvikling i lokalsamfunnet som over tid opprettheld eit godt velferds- og tenestetilbod.

Miljømessig berekraft:

Eit samfunn som tar overordna miljømsyn, sikrar miljø- og naturressursar mot nedbygging og forureining og bidreg til å forebygga klimaendringar.

I dette dokumentet er det gjort ei oppsummering av kva utfordringar og muligheiter ein ser for seg i Alver kommune dei næraste åra. Utfordringsnotatet tar utgangspunkt i statistikk og kunnskap og skal fungere som eit kunnskapsgrunnlag i det vidare arbeidet med planstrategien og planprogrammet for samfunnsdelen av kommuneplanen.

Ein oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar for befolkinga skal ligge til grunn for arbeidet med kommuneplanar. Det betyr at lovpålagd omsyn til folkehelsa skal vere bestemmende for kommunedelplanar og arealbruken i Alver kommune.

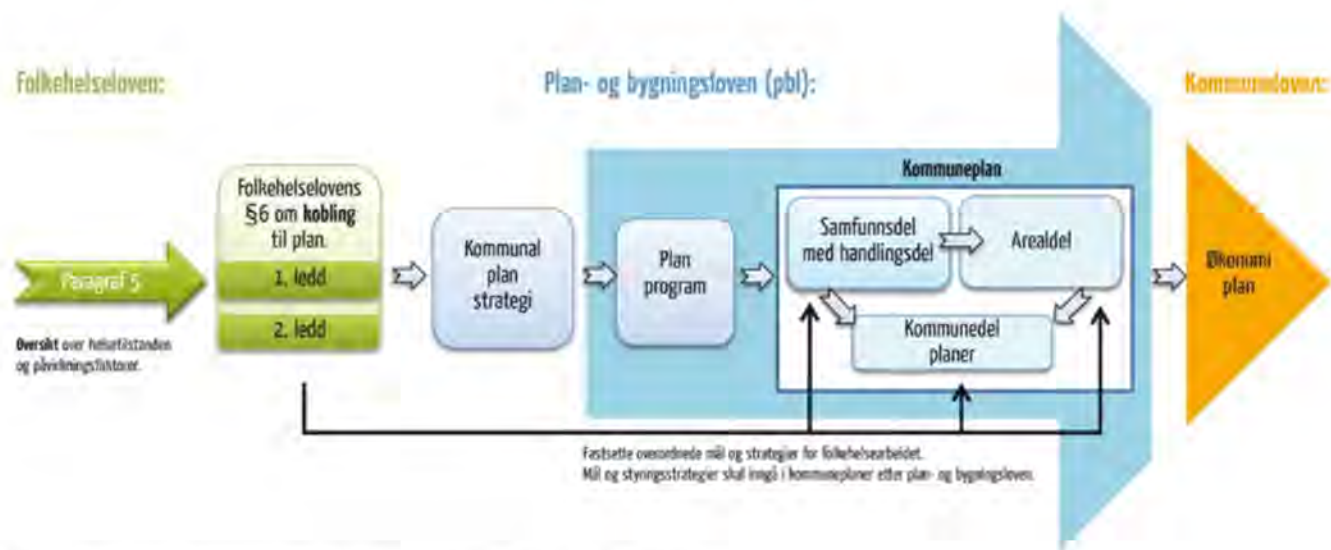
Folkehelse som del av planarbeidet er heimla i Plan- og bygningsloven § 3 - 1:

Pkt. e: «Legge til rette for god forming av bygde omgivelser, gode bomiljøer og gode oppvekst- og levekår i alle deler av landet»

Pkt. f: «Fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller samt bidra til å forebygge kriminalitet»

Folkehelselova § 6 og § 7

«Oversikten etter § 5 annet ledd skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi. En drøfting av kommunens folkehelse-utfordringer bør inngå i strategien, jf. plan- og bygningsloven § 10–1. Kommunen skal i sitt arbeid med kommuneplaner etter plan- og bygningsloven kap. 11 fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet for å møte de utfordringer kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten etter § 5, 2. ledd. Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens helseutfordringer, jf. § 5.»

Figur 2: Plan- og bygningslova og Folkehelselova er knytt tett saman

Folkehelsearbeid er samfunnets samla innsats for å oppretthalde, betre og fremje helsa i befolkninga gjennom å svekke faktorar som medfører helseisiko, og styrke faktorer som bidrar til betre helse. Dette skal kommunana gjere mellom gjennom å styrke verdiar som gjev einkilde individ og grupper moglegheit for ansvar, delaktigheit, solidaritet, meistring og kontroll over eige liv og situasjon.

Aukande sosiale skilnadar som og får konsekvensar for helsa, er eit hovudproblem i Norge i dag, og både folkehelseova og plan og bygningslova pålegg kommunen å fremje befolkninga si helse og motvirke sosial ulikheit i helse.

Sosial ulikheit i helse er systematiske helseforskjeller som følgjer inntekt, yrke og utdanning. Slike forskjeller finn vi for dei fleste mål på helse, for begge kjønn og i dei fleste aldersgrupper. I statistikkbanken Norgeshelsa finns tal for utdanningsforskjellar for mellom anna forventa levealder, dødelegheit, psykisk helse og eigenvurdert helse.

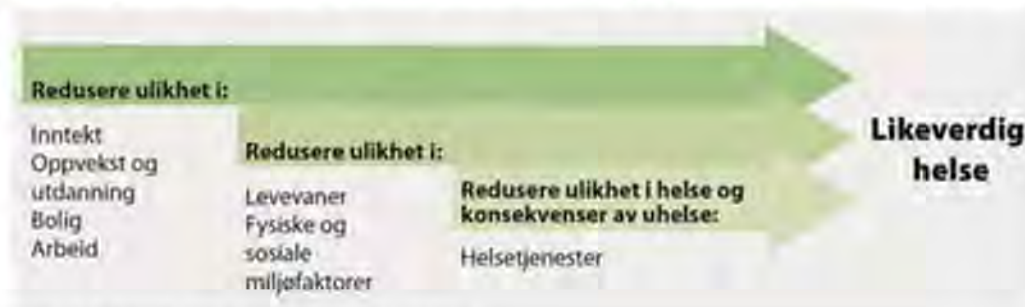
Vi kan sjå på helse som endepunktet i ei årsakskjede. Grunnleggande sosiale tilhøve som utdanning og økonomi vil saman med miljøtilhøve, levevanar og helsetenester påvirke helsa. Kommunen kan setje inn tiltak for å bedre helsa og utjevne helseforskjeller på alle ledd i årsakskjeden. Nøkkelen til reduserte helseforskjeller ligg i den samla innsatsen, og ikkje i noen få enkelttiltak. Her har kommunen verkemiddel!

Når Alver kommune lager planar eller godkjenn tiltak, bør ein reflektere over:

- Kan innsatsen eller tiltaket slå ulikt ut for ulike grupper?
- Er det økonomiske, sosiale eller fysiske barrierer som gjer at ikkje alle kan gjere nytte av tiltaket eller tenesta?
- Krev bruk av tiltaket, arealet eller tenesta spesielle kunnskar eller ressursar som er ulikt fordelt i befolkninga?

Desse vurderingane må byggje på statistikk og analysar, og kunnskap om lokale tilhøve.

Som eksempel kan ein leggje til grunn at barn og unge som ikkje bur nær lokalsentra i Alver, i stor grad vil vere avhengig av å bli køyrt med bil for å kunne delta på ulike sosiale arenaer som til dømes idrettslag og musikkorps, og dei som ikkje bur nær eit grøntområde/tursti vil ikkje kome seg på tur utan at nokon kan køyre dei. Men ikkje alle har bil sjølv, eller noen som kan køyre dei. Vi veit og at ungdom i Alver ønskje fleire tilbod på fritida si. Kva skal dei halde på med om dei ikkje er med i korps eller idrettslag? Slik lokalkunnskap, kunnskap om sosial ulikskap, og tydinga av mellom anna deltaking for folkehelsa, må leggest til grunn for avgjerder i Alver kommune. Det må ein kunne sjå igjen både i planstrategien, kommuneplanen sin samfunnsdel, og i arealdelen med formål, føresegner og omsynssoner.

Figur 3: Faktorar som skapar likeverd i helse

3. Befolkningsutvikling

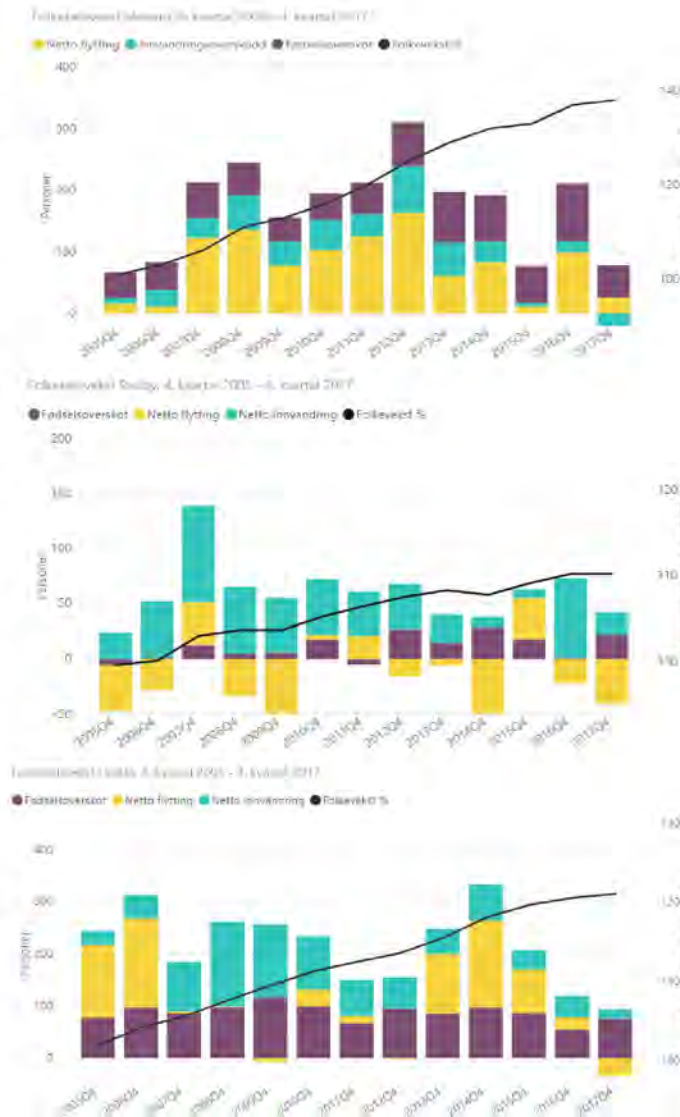
Kunnskap om korleis befolkninga i kommunen er samansett og utviklinga i denne dannar eit viktig kunnskapsgrunnlag for planlegging av tenestebehov, kalla omsyn som må takast og kan gje ei peikepinn på framtidige utfordringar som kommunen må ta stilling til. Denne kunnskapen er også sentral for å forstå moglegheiter og utfordringar knytt til blant anna folkehelse og berekraft.

3.1. Folketalsutvikling

Sidan 2005 har befolkningsutviklinga i dei tre kommunane vert nokså ulik. Meland er den kommunen som har hatt størst prosentvis befolkningsvekst, drevet av høg netto innflytting og relativt store fødselsoverskot. I hovudsak er det også i stor grad barnefamiljar som har busett seg i kommunen, noko som har ført til at Meland har ei relativt ung befolkning. Vi ser frå figuren til høgre at Meland har hatt ei befolkningsvekst på nær 40 % dei siste tolv år.

Radøy har hatt ei meir moderat folketalesutvikling over same periode. Dei siste tolv åra har kommunen hatt ei befolkningsvekst på om lag ti prosent, primært drevet av høg netto innvandring, spesielt frå Øst-Europa. På same tid har netto flytting for seks av dei siste tolv åra vore negativ. Dette, saman med låge fødselstal har ført til at kommunen har ei relativt eldre befolkning samanlikna med dei to andre kommunane og landet elles.

Den største av dei tre kommunane, Lindås, legger seg omtrent midt mellom dei to andre. Her har folketalet auka med omtrent 20 % dei siste tolv år. Drivaren for veksten har her variert gjennom perioden, med eit stabilt fødselsoverskot, men varierende netto flytting og innvandring. Demografisk legg også kommunen seg midt mellom Radøy og Meland, med ein noko eldre befolkningssamansetning enn Meland, men også noko yngre enn Radøy og landet elles.

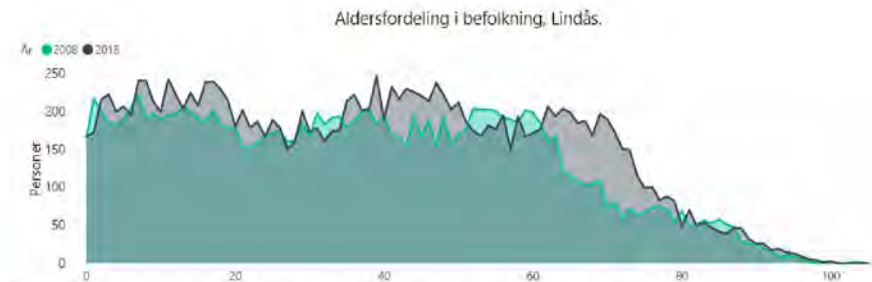
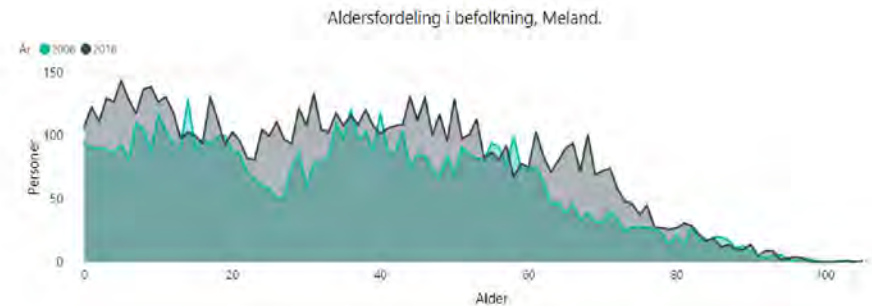
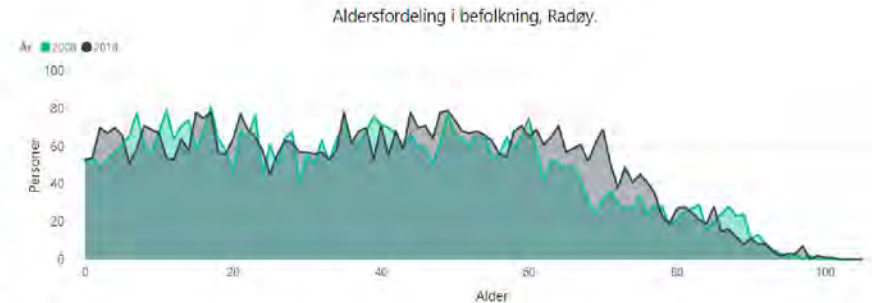
Figur 4: Folketalsvekst siste 12 år, Meland, Radøy, Lindås. Kjelde: SSB

3.2. Demografi

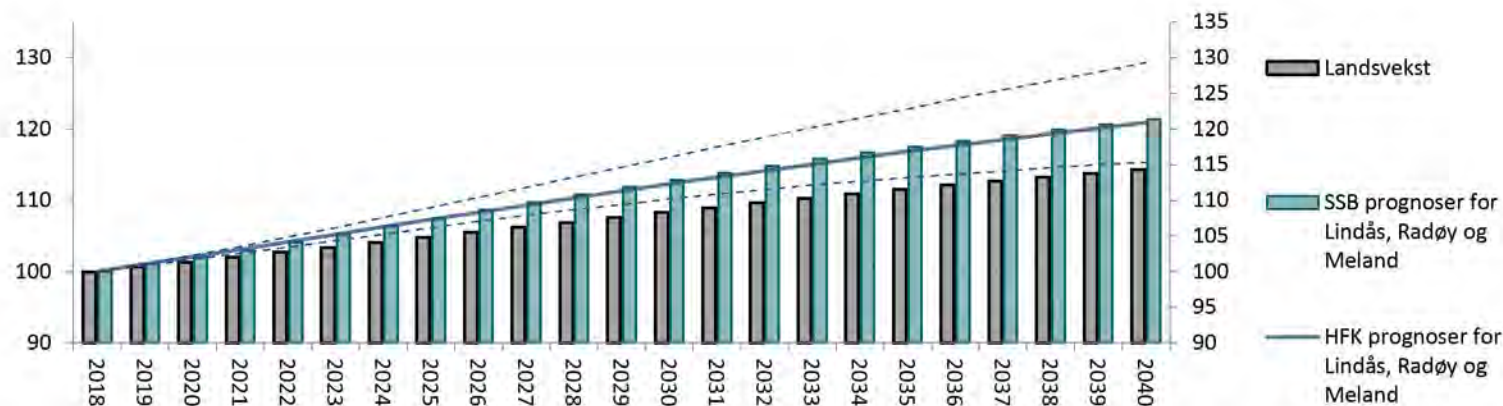
Gjennom det siste tiåret har innanlands flytting vore prega av eit mønster kor unge vaksne flyttar nærare byane, samtidig som dei over 30 år i mindre grad flyttar på seg. For Radøy sin del har dette ført til at særleg befolkninga i aldersgruppa 60-80 år har vekse, mens dei andre aldersgruppene har hatt ei meir flat utvikling dei siste ti åra.

Også i Meland og Lindås har aldersgruppa 60-80 år vakse ein del dei siste ti åra. Det som særleg skil demografiutviklinga i Meland frå den i Radøy er at i Meland har det vore ei særleg stor vekst i barnekulla (0-16 år) og også ei vekst blant unge vaksne (20-30 år).

For Lindås sin del har befolkningsveksten vore ganske stabil og dei fleste aldersgrupper, med ei særleg auke i nemnde aldersgruppe 60-80 år, ein del vekst i gruppa 35-50 år, og noko vekst blant barn og unge.

Figur 5: Aldersfordeling 2008 og 2018, Radøy, Meland, Lindås.
Kjelde: SSB

Figur 6: Befolkningsframskrivingar for Alver i ulike alternativ. Søylane visar hovudalternativet til SSB, mens dei stipla linjene viser hhv. låg- og høgalternativet. Kjelde: SSB og Hordaland Fylkeskommune

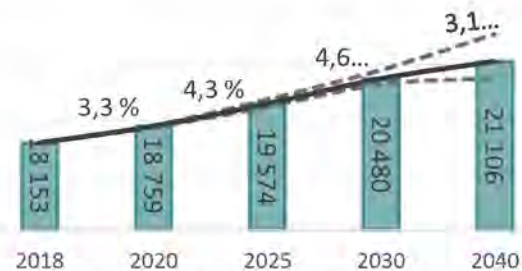
3.3. Befolkningsframskrivingar og framtidig demografi

Ei befolkningsframskriving er ei berekning av befolkningas framtidige storleik og samansetting. Her legg ein til grunn fire demografiske komponentar: framtidig fruktbarheit, dødelegheit, innanlandske flyttingar og inn- og utvandringar. Det er særleg flyttemønstera som kan virke å ville drive befolkningsutviklinga i Alver kommune dei neste 20 åra.

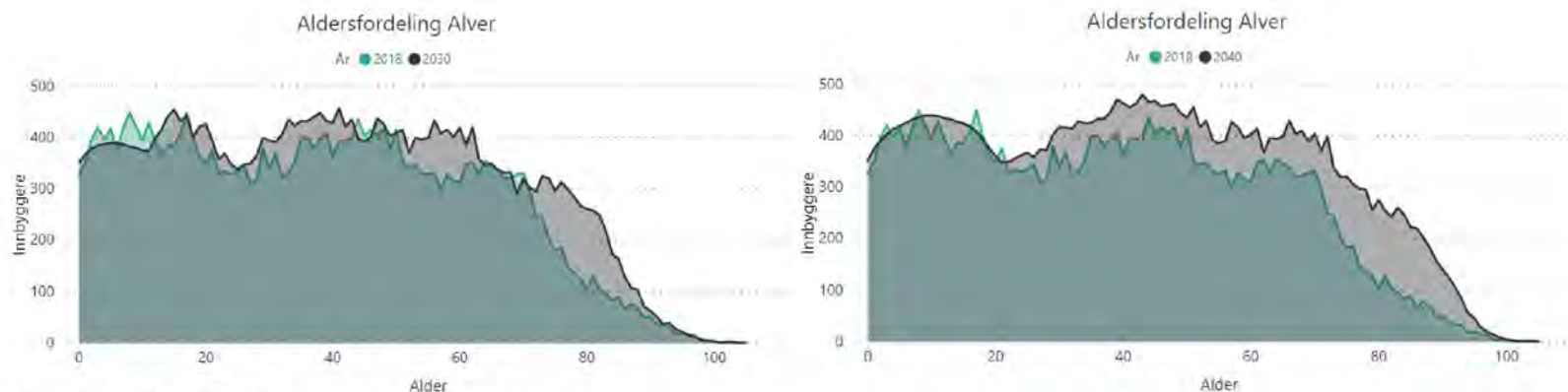
Flyttingar innanlands forventast i dei siste befolkningsframskrivingane å fortsette i same mønster som dei har dei siste 10 åra, med fortsett sentralisering, særleg blant unge vaksne. Dette får to konsekvensar som begge vil påverke Alver kommune. Ved at unge vaksne flyttar til meir sentrale strøk vert også ein større del av barna født sentralt. Dei eldre vert derimot i større grad att i bygdene, og distrikta kan dermed forvente ei sterkare aldring enn landet elles.

Som ein del av Bergensregionen kan ein forvente at dei sørlegaste delane av den nye kommunen vil oppleve stor tilflytting på grunn av sin nærleik til Bergen. Dette sjåast igjen i befolkningsprognosane frå SSB og Hordaland fylkeskommune, som figuren over viser. Begge spår ei auke på rett i overkant av 20 % dei neste 22 åra. Dersom prognosane treff vil dette bety at dagens befolkning på 28 997 vil passere 30 000 i løpet av 2021, og nå 35 000 i løpet av 2039. Samanlikna med landet for elles vil Alver ha ein sterk befolkningsvekst, kor veksten i løpet av same 22-års periode vil vere på rett i underkant av 15 %. Dei stipla linjene i figuren viser befolkningsutvikling etter høg- og lågalternativet, og ein kan leggje merke til at Alver også ligg over landsveksten dersom Alver opplever vekst i lågalternativet samtidig som landet har ei vekst etter hovudalternativet.

Befolkningsutvikling 16-66 år

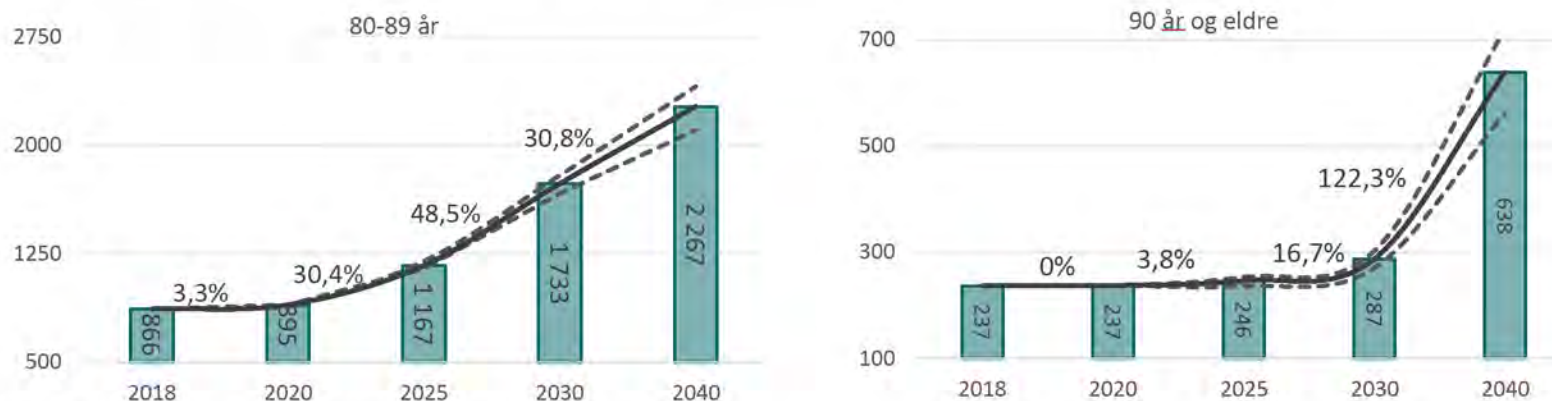
Figur 7: Befolkningsutvikling Alver, 16-66 år
Kjelde: SSB

Figur 8: Aldersfordeling Alver, 2018, 2030 og 2040

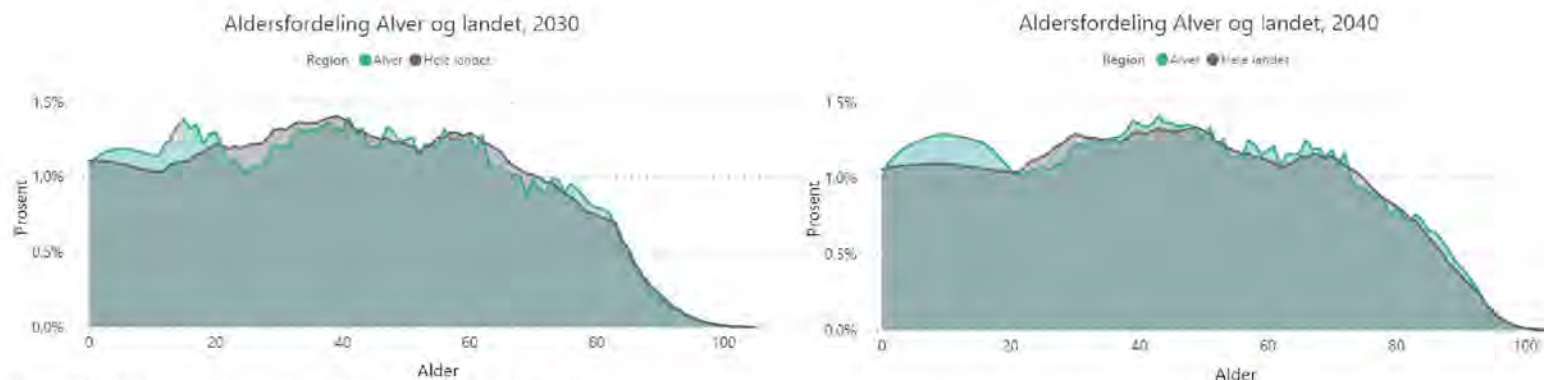
Kjelde: SSB

Dersom vi ser på den framtidige aldersfordelinga for Alver og befolkningsutviklinga følgjer prognosane er det nokon karakteristikkar som skil seg ut. Særleg i kategorien 0-5 år ser vi at talet på innbyggjarar vil falle noko frå dagens nivå fram mot 2030, for deretter å hente seg inn att tilbake på dagens nivå i 2040. Ser vi på barn i aldersintervallet 6-10 år er dette fallet endå meir markant, men igjen med ei tilsvarende innhenting fram mot 2040. Blant dei eldste grunnskuleelevane vil det vere ei lita auke fram mot 2030 og 2040. I sum vil likevel delen av befolkninga som er i barnehage- og skulealder gå ned både mot 2030 og 2040. Per dags dato er 21,8 % av befolkninga i denne aldersgruppa, mens dette vil falle til 19 % i 2040. Sjølv om denne gruppa vil sjå ei økning i talet vil befolkningsveksten vere sterkare i dei eldre aldersgruppene.

Figur 9: Befolkningsframskriving, 80 år og eldre

Kjelde: SSB

Figur 10: Aldersfordeling Alver og landet, 2030 og 2040
Kjelde: SSB

Blant personar i arbeidsfør alder (16-65 år) vil det i alle aldersintervall vere vekst fram mot både 2030 og 2040. Spesielt ser vi stor vekst i talet på personar i aldersintervallet 56-60 år. Samla sett utgjør personar i aldersintervallet 16-65 år per 2018 62,6 % av befolkninga i Alver kommune. Fram mot 2030 og 2040 vil dette talet falle til respektive 61,5 % og 58,7 %.

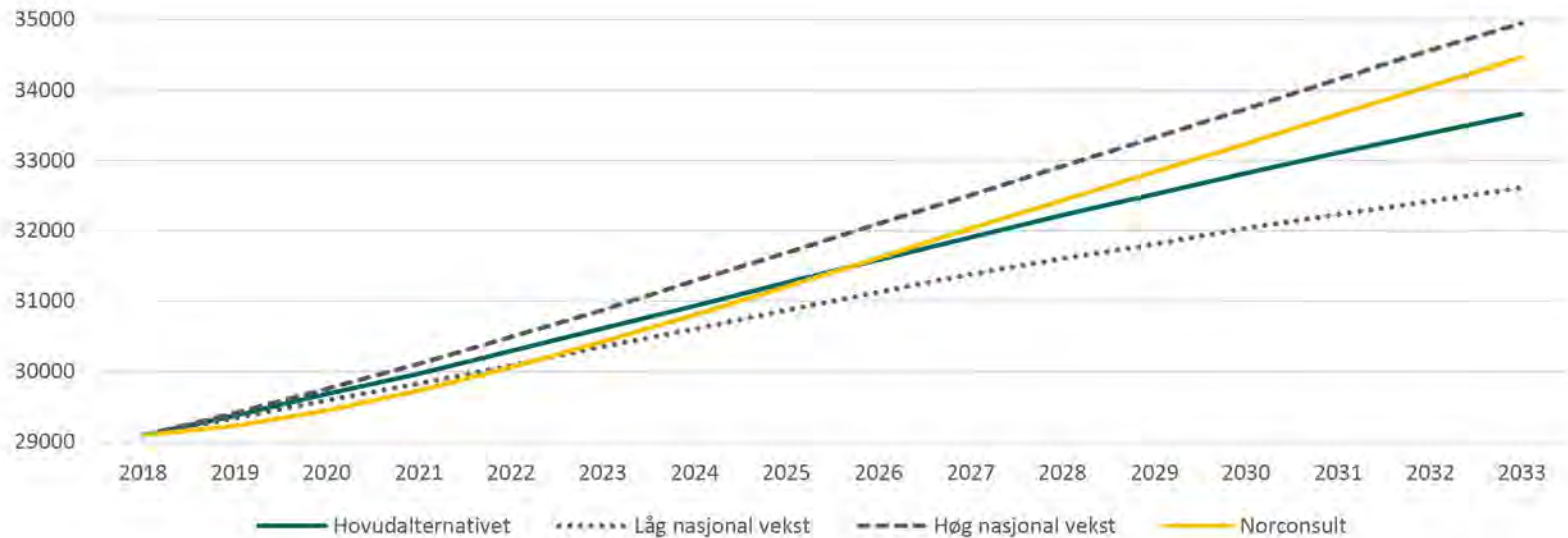
Den største absolute og prosentvise veksten vil komme blant personar i aldersintervalla frå 66 år og oppover. I intervalla 76-80 år, 81-85 år, 86-90 år og 90 år og eldre vil det i alle vere minst ei dobling av talet personar. Vidare vil gruppa 71 år og eldre gå frå å utgjere 9,9 % av befolkninga i dag til å utgjere 14,4 % og 16,5 % i same rekkefølge i 2030 og 2040.

I figuren på neste side samanliknast utviklinga i aldersfordeling i Alver med landet elles. Her kan vi sjå at veksta i spesielt dei eldste aldersgruppene er eit landsomfattande fenomen. Dette kjem av store fødselskull utover 50- og 60-talet på landsbasis, saman med ei kraftig auke i forventa levealder og ei generell bedring i folks helse. Figuren under viser utviklinga for Alver. Denne viser at talet på personar i aldersgruppa 80-89 år vil auke med 48 % frå 2025 til 2030 og igjen med 30,8 % frå 2030 til 2040. Som følgje av denne veksta saman med lengre forventa levealder vil talet på personar 90 år eller ledre auke med 120 % frå 2030 til 2040.

Samtidig legg vi merke til at Alver kommune både i 2030 og 2040 vil ha relativt mange barn og unge samanlikna med landet. Personar mellom 0 og 20 år utgjør per i dag ein relativt stor del av den totale befolkninga i kommunen samanlikna med landet som heilheit, og mykje kan tyde på at Alver også i framtida vil vere ein relativt ung befolka kommune.

På oppdrag frå Lindås kommune har Norconsult utarbeida ei befolkningsprognose på bakgrunn av tidlegare og planlagt bustadbygging og SSB sine befolkningsframskrivingar. Dei første åra av prognoseperioden ligg Norconsult sitt alternativ under lågalternativet til SSB. Dette skuldast låg tilflytting dei siste åra, som det er grunn til å tru ikkje vil fortsette, men ein trur det vil ta nokon år før veksten er tilbake på eit meir «normalt» nivå. Utover i perioden ligg Norconsultprognosen mellom SSB sitt hovud- og høgalternativ. Sterke fødsletal og aukande tilflytting utover i perioden vil vere drivarane for denne veksten.

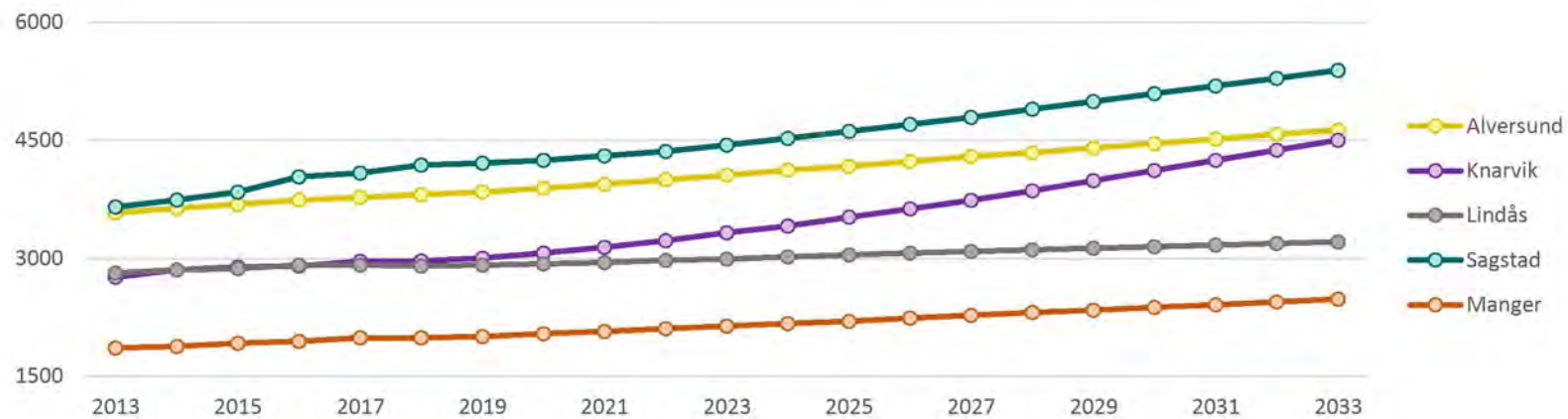
Styrka til Norconsult sine prognosar er at dei går ned på skulekrinsnivå. Som figur 10 og 11 på neste side syner tyder mykje på at det er dei allereie største krinsane som vil få den sterkaste veksten dei neste 15 åra. I absolutt vekst er det Knarvik og Sagstad skulekrins som vil ha den sterkaste veksten dei neste 15 åra, med ei omtrentleg auke på 1 750 personar. Prosentvis derimot er det Knarvik skulekrins som skil seg ut med ei prosentvis vekst på 52 %. Prosentvis skil også Sagstad, Ostereidet, Alversund, Leiknes og Manger skulekrinsar seg ut med vekst mellom 20 % og 30 %. På den andre enda av skalaen er det dei minste skulekrinsane, Kløvheim, Myking, Austebygd, Sæbø og Hordabø som ventast å ha den svakaste befolkningsutviklinga fram mot 2033.

Figur 11: Befolkningsprognosar, SSB og Norconsult

Figur 12: Prognose befolkningsendring 2018-2033, etter skulekrinsar
Kjelde: Norconsult

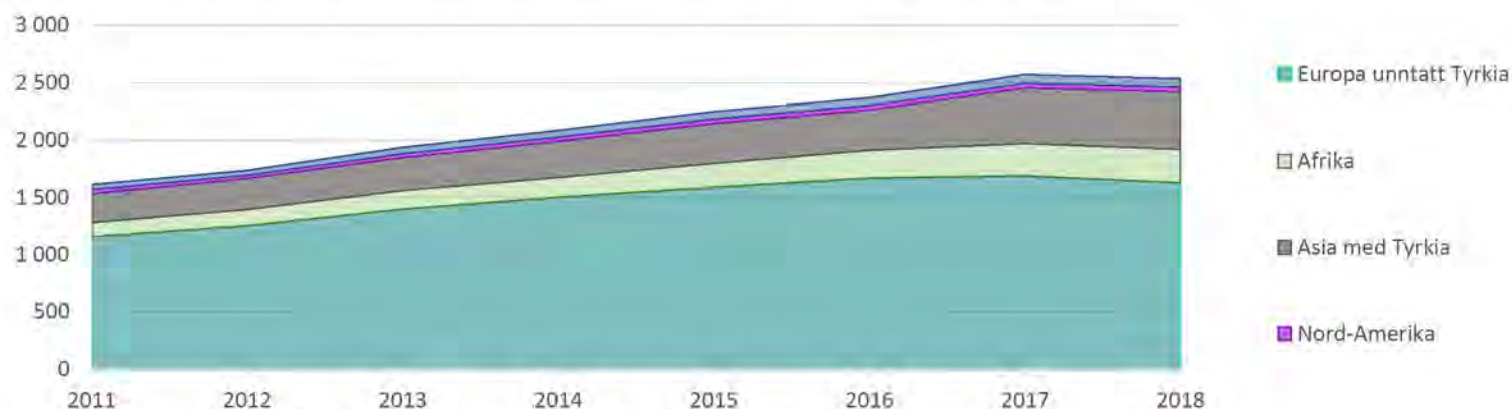
Figur 13: Befolkningsprognose, etter skulekrinsar
Kjelde: Norconsult

Innvandrarar

Busetjing av flykningar er ei permanent kommunal oppgåve. Prognosar frå UDI syner at det er behov for å busetje fleire flykningar enn tidlegare venta, fordi eit auka tal asylsøkarar frå konfliktområde kjem til Norge og talet på innvandrar i Alver kommune vil auke i åra som kjem.

Delen av innvandrarar med flyktningebakgrunn har generelt meir helseplager enn andre, og færre flykningar oppgjer å ha god helse samanlikna med den øvrige befolkninga (Folkehelseinstituttet, 2014). Personar med innvandrarbakgrunn utgjer ein større del av befolkninga i Alver kommune no enn tidlegare. Fra 2011 har antallet innvandrere auka med nærare 60 %, og fram mot 2040 vil antallet innvandrar doblast frå dagens nivå. Ein viktig drivar for den høge befolkningsveksten vil derfor være innvandring, noko som vil vere ein ressurs for kommunen, men også stille fleire krav til kommunen som tilretteleggjar.

Frå figuren under syner vi at den største delen av innvandrarane i Alver kommune har bakgrunn frå Europa (unntake Tyrkia), og ein kan anta at dette generelt dreier seg om arbeidsinnvandring, spesielt frå land i Øst-Europa. Strukturen blant innbygarane har endra seg noko over dei siste syv åra. I 2011 kom 72 % av innvandrarane til kommunen frå Europa, og 8, 16, 2 og 3 prosent frå henholdsvis Afrika, Asia (inkl. Tyrkia), Nord-Amerika og Sør- og Mellom-Amerika. Andelen innvandrarar med opprinnelse i Nord-, Sør-, og Mellom-Amerika har holdt seg ganske stabil fram til 2018. Samtidig har delen frå Europa falt til 64 % mens delen frå Afrika og Asia (inkl. Tyrkia) har auka til henholdsvis 12 og 20 %.

Figur 14: Innvandrarar etter landbakgrunn (verdensdel), 2011-2018.

Kjelde: SSB

4. Sosial ulikheit i helse

Både Plan- og bygningslova og Folkehelselova pålegg kommunane å fremje befolkninga si helse og motverke sosial ulikheit i helse. Dei sosiale helseforskjellane gjeld for nesten alle sjukdomar, skader og plager. Vi ser forskjellane i alle aldersgrupper, og hos menn og kvinner.

Helsa til den einskilde er dels eit produkt av levd liv, faktisk heilt tilbake til fosterstadiet, der dei sosiale tilhøva for mor kan påverke barnet i magen og den framtidige helsa til barnet. Oppveksten er og ein viktig periode der ein del av grunnlaget for framtidig helse blir lagt, i form av underliggende helseressurser, helsevanar og motstandskraft mot sjukdom. Ein kan også tenke seg at noen tidlig blir «fanga» i uheldige livsbaner der helseproblem, ressursknappheit og helsepåkjenningar gjensidig forsterkar kvarandre over livsløpet.

Det er grunn til å spørje om det er ulikheter i inntekt og levekår mellom ulike grupper i Alver kommune. Skil noen av skulekrinsane seg ut som «rikare» eller «fattigare» enn andre? Er det store forskjellar innan ein skulekrins? Korleis heng inntekt saman med kor det er mogeleg å kjøpe eller leige ein bustad? Er det same muligheit til å delta på aktivitetar og oppsøkje sosiale møteplassar uavhengig av kvar ein bur? Kan alle som vil, delta i fellesskapet i kommunen? For å svare på desse spørsmåla er det naudsynt med lokal kunnskap.

Figur 15: Frå St. meld. 19 (2014-2015). Folkehelsemeldingen - Mestring og muligheter

Statistikk frå sentrale kjelder gjev oss informasjon om kommunen under eitt, men krevjande tilhøve for einskilde menneske og grupper kan gøyne seg i eit godt gjennomsnitt. I folkehelseprofilane til kommunane som skal danne den nye kommunen Alver (Folkehelseinstituttet), ser ein at ungdom rapporterer at dei i stor grad er misnøgde med lokalmiljøet, og det er fleire unge med overvekt og med psykiske symptom enn elles i landet. Kva fortel dette oss, og kva verkemiddel har Alver kommune når sosial ulikheit i helse skal motverkast?

Helsa blir betre for kvart trinn på den sosioøkonomiske stigen. Jo lengre utdanninga er, desto betre er helsa. Det same gjeld inntekt. Ikkje berre har dei med nest lågast inntekt betre helse enn dei med aller lågast inntekt, men vi ser og at dei med aller høgst inntekt i snitt har litt betre helse enn dei med nest høgast inntekt.

4.1. Oppvekst og utdanning

Barn kan ikkje velje den familien dei blir fødd inn i eller kvar dei skal vekse opp. Målet er å redusere sosiale ulikheter i barn og ungdom sine muligheiter slik at alle får en best mulig start i livet med gode livssjanser. Dette inneber å sikre like muligheiter til kognitiv, språkleg, personleg, sosial og helsemessig utvikling og vekst.

Generelt har barneskulane i Alver låge lavt målt mot fylkes- og landssnitt på dei nasjonale prøvane dei siste åra. Forsking viser at utdanningsnivået til foreldra har sterk samanheng med elevenes meistringsnivå i både lesing, engelsk og i rekning. Dei siste åra har også foreldrenes inntekt fått større betydning.

Sjølv om dei fleste trivst på skulen, bidrar mobbing til å øydelegge skulekvardagen for mange. Dei som opplev mobbing og krenkelsar trives dårlegast i skulekvardagen. Mobbing og einsemd i barnehage og grunnskule kan vere nøkkellårsaker til at mange droppar ut av vidaregåande opplæring. I 2018 var det fleire enn 1 av 5 elevar i Meland, Radøy og Lindås som ikkje fullførte vidaregåande skule i løpet av 5 år. Nokon av desse bruker fleire år på å fullføre, og nokon fullfører aldri. Det er fleire som fullfører vidaregåande skule dersom foreldra har høgare utdanning

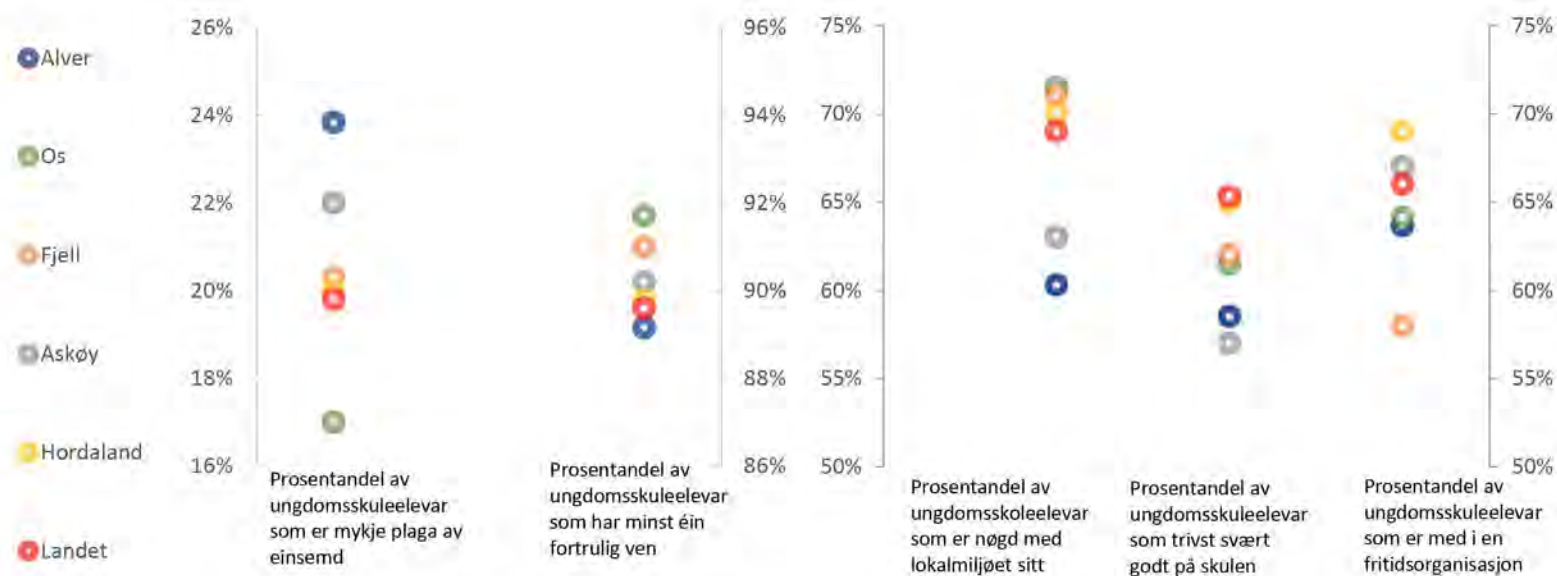
Det vil vere viktig å ha fokus på

1. Å redusere fattigdom i barnefamiljar.
2. Tidleg innsats blant anna i helsestasjon og skolehelseteneste.
3. Reduksjon av sosial ulikheit i bruk av barnehage.
4. Tidleg og kontinuerleg innsats for å betre prestasjonar og redusere ulikheteir i fråfall i den vidaregåande opplæringa.
5. Tiltak i skulen må komme elevar som treng det til gode.
6. Tverretatleg oppfølging av ungdom som opplever helserelevante eller sosiale problem.

Figur 16: Andel elevar som skårar på lågaste meistringsnivå på nasjonale prøvar 5. trinn, etter foreldras utdanningsnivå, 2018.
Kjelde: SSB

Ungdom i Alver rapporterer i større grad enn samanliknbare kommunar at dei ikkje er nøgde med lokalmiljøet sitt, og det er færre som trivst svært godt på skulen. Sjølv om nær 65 % av ungdomane deltek i ein fritidsorganisasjon, er det meir enn 35 % som ikkje gjer det. Frå forskning veit ein at det er ein tendens til at fordeler og ulemper hopar seg opp gjennom livsløpet. Vi veit ikkje om det er dei same ungdomane som ikkje er nøgde med nærmiljø, trivst dårleg på skulen og som ikkje deltek i fritidsorganisasjon. Vi veit heller ikkje om det er forskjellar mellom bustadområde eller skulekrinsar. Dette treng Alver kommune meir kunnskap om for å sette inn tiltak som treff dei som treng det mest.

Figur 17: Einsemd blant ungdommar.
Kjelde: Ungdata (2017)

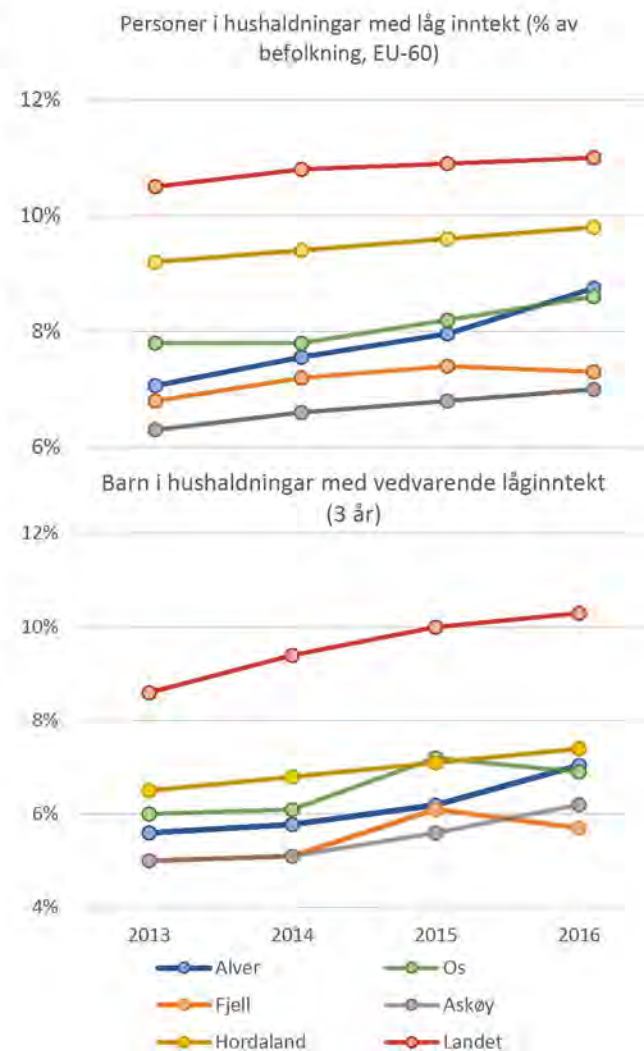
Trivsel blant ungdommar.
Kjelde: Ungdata (2017)

4.2. Hushald med låg inntekt

Samanlikna med landet og fylket er medianinntekta i Alver kommune relativt høg, men samtidig noko lågare enn samanlikningskommunane Os, Fjell og Askøy. I alle dei fire kommunane nærmar medianen seg landsnittet i perioden 2013- 2016.

Ulikheita i inntekt er om lag som i fylket og landet. Ulikheita blir angitt som forholdet mellom inntekta til den personen som er på 90-prosentilen og den som er på 10-prosentilen. I Alver var dette forholdstalet i 2016 2,5. Dette betyr at dei som er blant dei med høgast inntekt tente 2,5 gonger meir enn dei som er blant dei med lågast inntekt (dei med aller høgast og aller lågast inntekt er halde utanfor berekninga).

Andelen barn i hushald med låg inntekt har auka betydeleg dei siste 10 åra. Dette gjeld for alle kommunane i samanlikninga, men Alver har hatt den største auka. I 2009 var andelen barn i hushald med låg inntekt 6,2 % i Alver, mens lands- og fylkessnittet var 8,9 % og 7,2 %. I 2016 hadde denne andelen barn auka til 10,7 % i Alver, og til 12,3 % i landet, og 10,4 % i Hordaland fylke. Likevel ser vi frå figuren til høgare at andelen barn i hushald med vedvarande låg inntekt ikkje har hatt same auka. Forklaringa på dette er usikker. Ein faktor kan vere tregheit i data, sidan vedvarande låg inntekt blir målt over 3 år. I tillegg veit vi at det var ein midlertidig auka i arbeidsledigheita i Radøy, Meland og Lindås

Figur 18: Personar i hushald med låg inntekt
Kjelde: SSB og bufdir

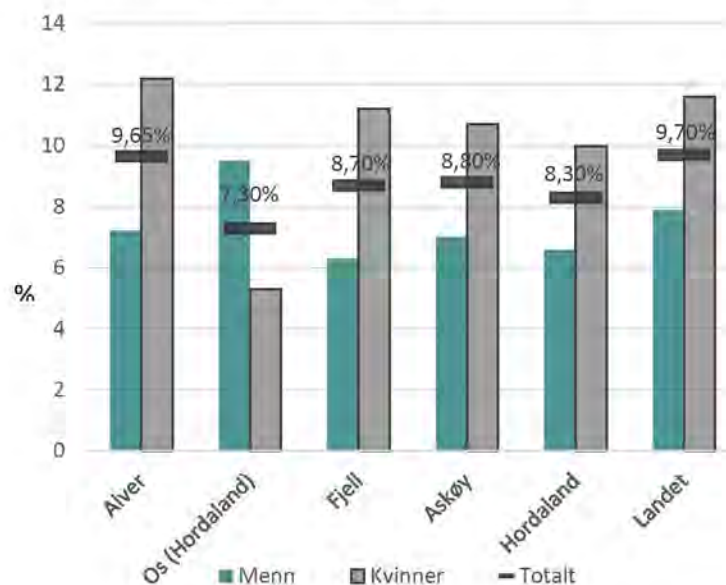
4.3. Deltaking i arbeidslivet

Arbeid gjev tilgang til viktige helsefremmande ressursar som sosiale relasjonar, identitet, personleg vekst og økonomisk tryggleik. Høg sysselsetting der og personar med redusert arbeidsevne har eit arbeid å gå til, vil vere positivt for folkehelsa. Kommunane Lindås, Radøy og Meland har hatt låg arbeidsløyse samanlikna med landet og fylket. Med industri som ein sentral del av næringslivet, vart desse tre kommunane ramma av nedgangen i oljenæringa, og det var auke i arbeidsløysa mellom 2012 og 2016. Denne trenden har no snudd.

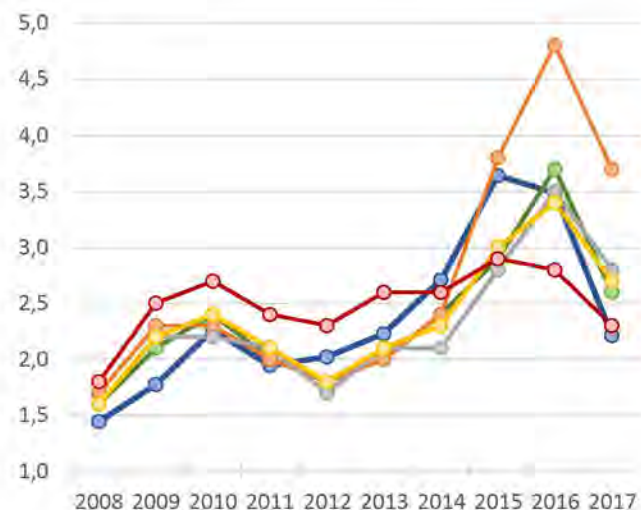
Grappa som mottar uføreytingar er ein utsett gruppe helsemessig og materielt. Kor mange som mottar uføreytingar er ein indikator på helsetilstand, men må og sjåast i samanheng med næringslivet, utdanningsnivået og jobbtilbodet i kommunen. Figuren under viser at Alver kommune har ein relativt høg del uføre; 9,65 % av befolkninga i arbeidsfør alder. Dette er rett i underkant av landssnittet, men høgare enn naturlege samanlikningkommunar, som Os, Fjell og Askøy.

Grupper som står utanfor arbeidsliv og skule har oftare dårlegare psykisk helse og har meir usunne levevanar enn dei som er i arbeid.

Tiltak som bidreg til at dei som står utanfor arbeidslivet er sikra tilstrekkeleg økonomiske standardar, sosiale arenaer og meningsfull aktivitet, kan bidra til å redusere den negative effekten av å stå utanfor arbeidslivet.

Figur 19: Uføretrygda
Kjelde: SSB (2016)

Figur 20: Arbeidsløyse, %
Kjelde: SSB

4.4. Helsevaner

Kosthald, røyking, alkohol og fysisk aktivitet er vaner som forskarar utpeiker som viktige for helsa. I Norge, som i mange andre vestlege land, er det ein rimelig klår tendens til at dårlige helsevaner hopar seg opp i grupper med låg sosioøkonomisk status, mens mange typar gode helsevaner hopar seg opp i grupper med høgare sosioøkonomisk status. Ulikheiten i dagleg røyking etter utdanning er større i nord-europeiske enn i andre europeiske land.

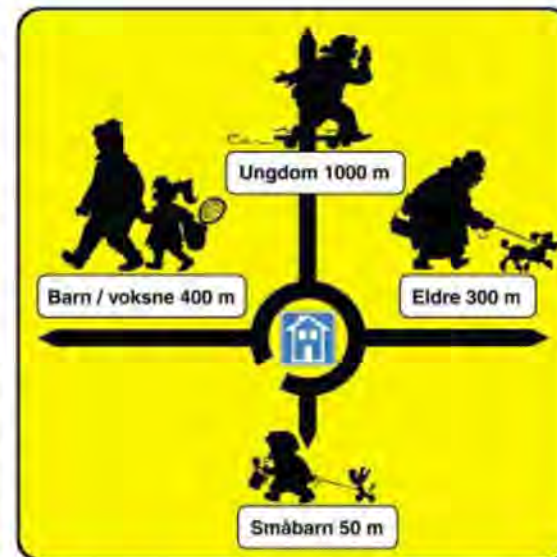
Det er markerte gradientar etter utdanning for kosthald og fysisk aktivitet i Norge. I folkehelseprofilane for 2018 (Folkehelseinstituttet) er det fleire ungdommar i Radøy og Lindås som har overvekt eller fedme enn i landet og fylket, mens Meland ligg på snittet. Alle dei tre kommunane har høgare førekomst av hjarte- og karsjukdomar hos vaksne enn landssnittet. Vi veit lite om korleis overvekt/fedme og hjarte- og karsjukdomar er fordelt i befolkninga i dei tre kommunane. Heng dette saman med sosioøkonomiske tilhøve og andre tilhøve, som til dømes tilgang til arenaer for fysisk aktivitet i nærmiljøet, som ikkje krev at ein er god i anten fotball eller friidrett?

4.5. Bustad, nærmiljø og deltaking

Opplevinga av å handtere og meistre kvardagslivet er nødvendig for helse og trivsel. Forhold i menneskes miljø og arenaer som fremmer mestring, tilfredshet, kjensle av å høyre til, utvikling og vekst, autonomi, oppleving av meining, delte mål og verdiar, og positive relasjonar, kan vere forskjellige i ulike bustadområder og nærmiljø.

Nærmiljøfaktorar som transport, fysisk utforming av miljøet (fortau, gang- og sykkelveier, sosiale møteplasser, stiar og løyper, grøntarealer, aktivitetsplasser for uorganisert fysisk aktivitet) og tilgjengelegheit av tenester (butikkar, offentlege kontor etc.) påverkar muligheitene for deltaking, inkludering og trivsel. Forhold som bustaden sin standard og plassering påverkar og trivsel og opplevd muligheit til deltaking og sosialt samvere.

Alver kommune har eit stort areal, og busetjinga er spreidd. Om lag 44 % bur utanfor tettbygde område, og har lengre veg til aktivitets- og servicetilbod. Ikkje alle har mogeleheit til å bruke bli eller bli kjørt, og busstilbodet kan vere avgrensa eller fråverande store delar av dagen og veka. Det er mange gode kvalitetar både i områder med spreidd busetjing, og i områder med tettare busetjing, og ulike personar og familiar vil velje ulikt. Dersom bustadprisane er betydeleg høgare i noen område enn i andre, vi det få innverknad på kven som kan ha råd til å bu der. Dersom dei dyraste bustadområda er dei som gjev størst mogelegheit til deltaking og sosial støtte, vil dette kunne bidra til sosial ulikskap i tilhøve som har innverknad på helsa.

Figur 21: Aksjonsradius for personar i ulike aldersgrupper
Kjelde: Direktoratet for naturforvaltning

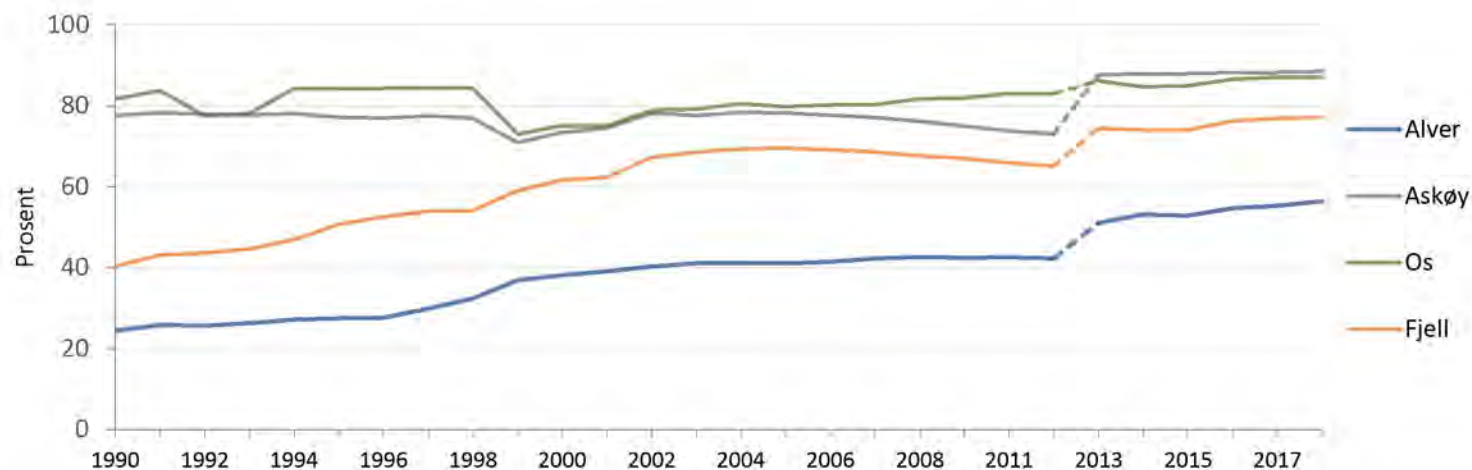
5. Region, kommune og tettstadsutvikling

5.1. Busetjingsmønster

Med areal på om lag 680 kvadratkilometer er Alver kommune blant dei større kommunane i Vestland fylke. Frå Nordhordlandsbrua til dei ytste delane av Lindåshalvøya, Radøy eller Holsnøy er det mellom tre og fire mil. Dei viktigaste samferdsleårene i kommunen er Europaveg 39 over Flatøy og vidare langs sørsida av Lindåshalvøya, og fylkesveg 57 mellom Knarvik og Mongstad.

Dei største konsentrasjonane av busetnad finn vi sør-vest i kommunen, langs akse Frekhaug- Knarvik- Alversund, som har hatt sterk vekst dei siste tiåra. Kommunen kjenneteiknast likevel av eit spreidd busetjingsmønster.

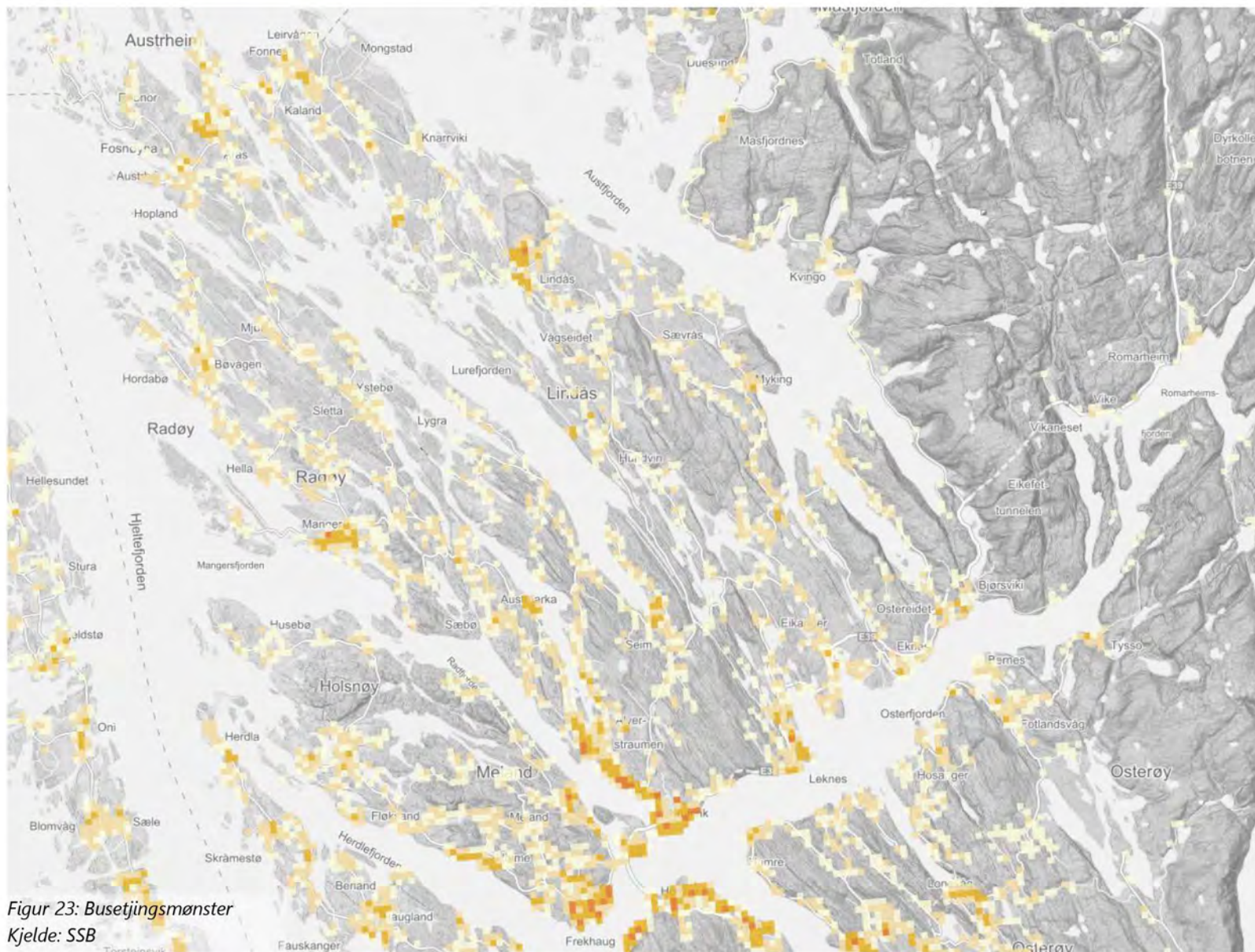
Det spreidde busetjingsmønsteret i Alver kommune blir tydeleg ved samanlikna med dei andre omegnskommunane til Bergen. I 2018 budde 56 prosent av innbyggjarane i Alver kommune i tettbygde område, medan nivået i dei andre omegnskommunane låg mellom 77 og 90 prosent. Sidan 1990 har likevel den delen av innbyggjarane som bur i tettbygde område auka betydeleg, som følgje av sterk folkevekst i områda kring Knarvik og Frekhaug. Tettbygde strok er her definert som område med "minst 200 personer der avstanden mellom husene normalt ikke overstiger 50 meter".

Figur 22: Del av befolkning som bur i tettbygde område.

Kjelde: SSB

* Ei endring i datagrunnlaget gjer eit brot i dataserien i 2013. Tale før og etter dette året er såleis ikkje samanliknbare.

Figur 23: Busetjingsmønster
Kjelde: SSB

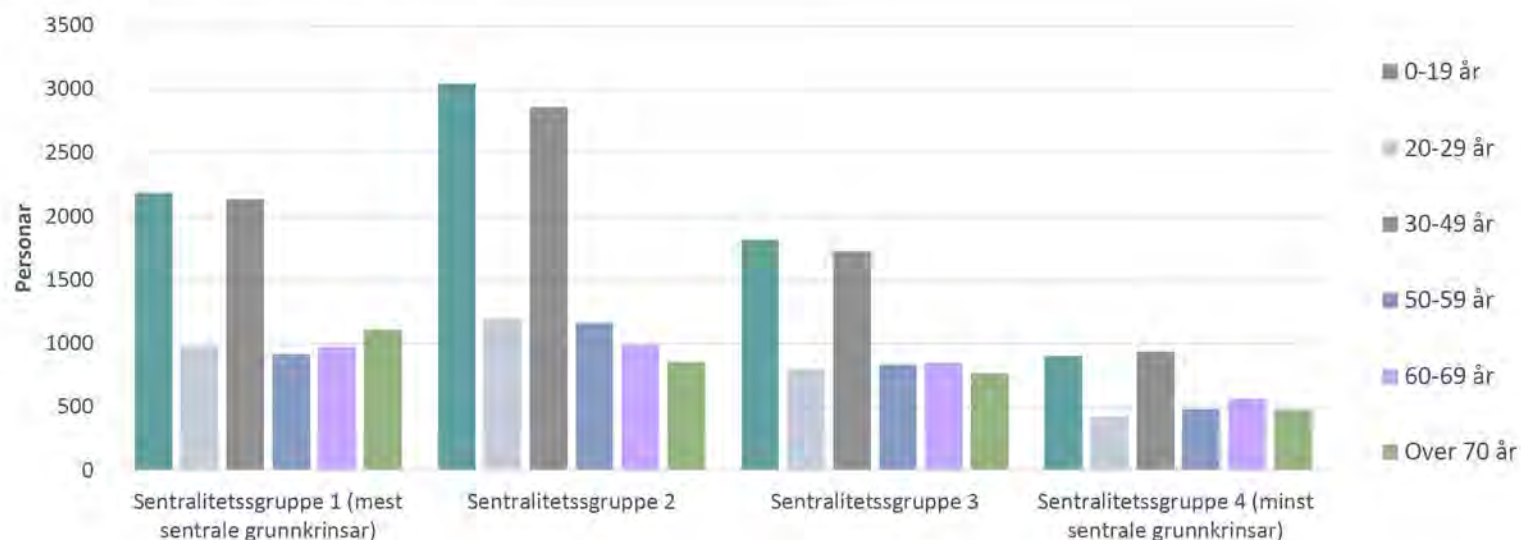
I figuren under er innbyggjarane fordelt etter aldersgrupper og sentralitetsnivå på grunnkrinsane dei bur i. Sentralitetsindeksen er utvikla av SSB, og sentralitetsnivået er ein funksjon av kor mange arbeidsplassar som er tilgjengelege for innbyggjarane innanfor det næraste geografiske omlandet.

I Alver er det dei nest mest sentrale grunnkrinsane (Sentralitetsgruppe 2) som rommar flest innbyggjarar. Dei mest folkerike av desse er grunnkrinsane Lindås, Holme, Soltveit og Leiknes.

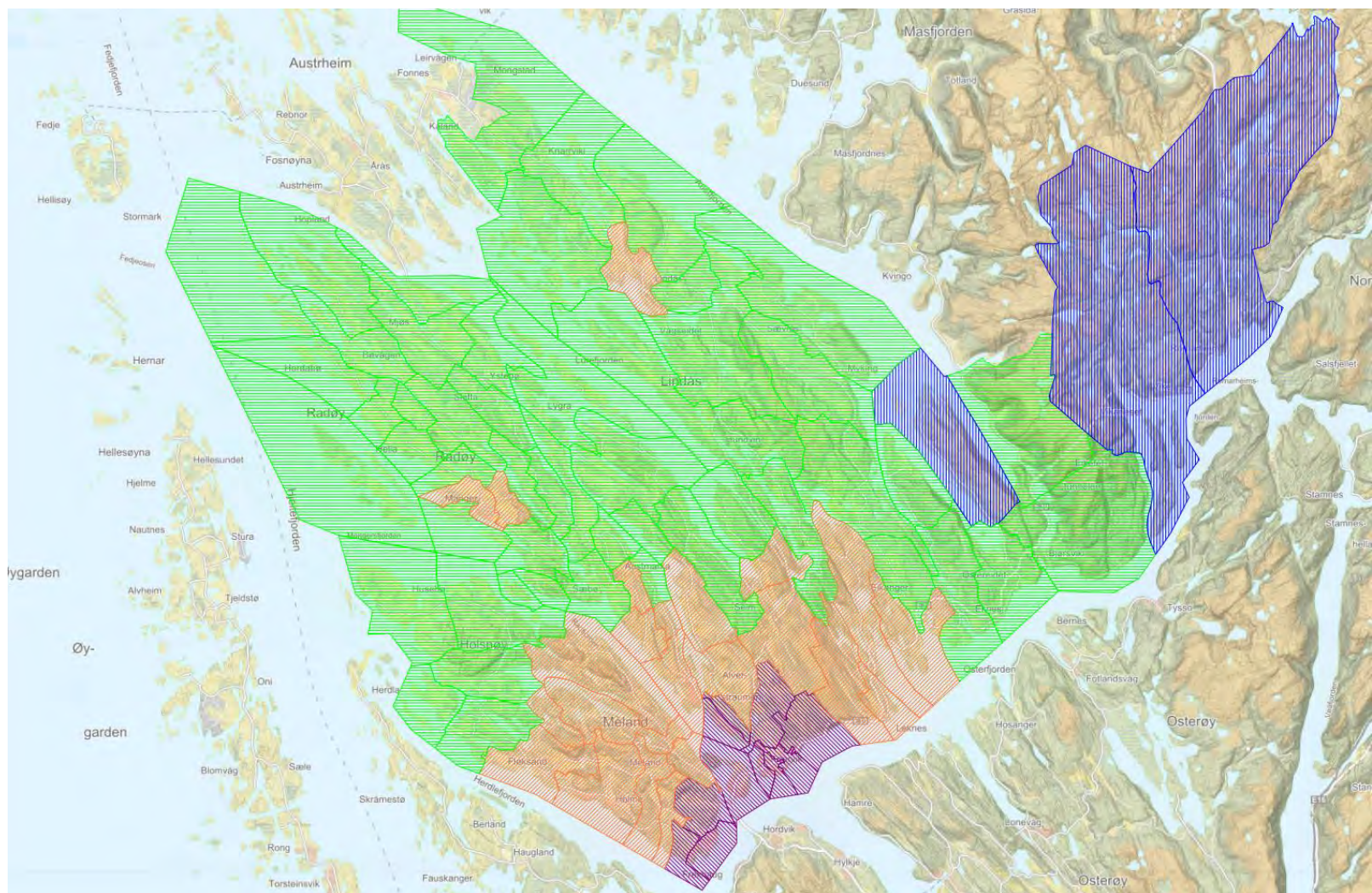
I alle gruppene av grunnkrinsar er det aldersgruppene mellom 0-19 år, og mellom 30-49 år som er dei mest talrike. Spesielt er det mange i dei mest sentrale delane av kommunen. Dette må sjåast i lys av den sterke tilflyttinga av barnefamiljar til kommunen dei siste åra.

Aldersgruppa mellom 20 og 29 år, som omfattar mange studentar, er naturleg nok relativt liten i ein kommune utan institusjonar for høgare utdanning.

Elles er det verdt å merke seg at aldersgruppa over 70 år er talrik i dei mest sentrale grunnkrinsane. 35 prosent av innbyggjarane i denne aldersgruppa bur i dei mest sentrale grunnkrinsane. Ingen av dei andre aldersgruppene har eit tilsvarende sentralisert busetjingsmønster. Korleis sentralitet er fordelt på grunnkretsar kan sjåast på kartet på neste side.

Figur 24: Personar etter alder og sentralitet
Kjelde: SSB og egne berekningar

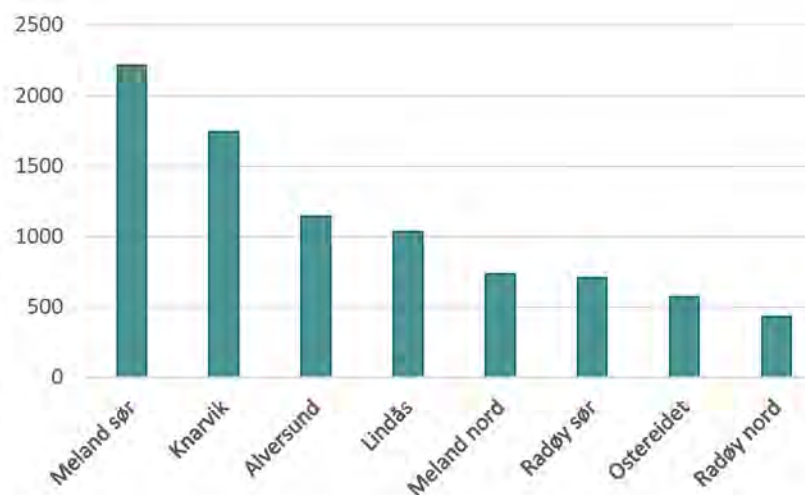

Figur 25: Grunnskrisar etter sentralitet

5.2. Flyttemønster

Sidan 2010 har det flytta om lag 8 500 personar til Alver kommune. Det er dei sørlege områda av kommunen som har trekt til seg størsteparten av tilflyttarane. I figuren under er tilflyttarane i kommunen fordelt etter såkalla *delområde*. *Meland sør*, det vil seie Flatøy og områda kring Frekhaug har trekt til seg flest tilflyttarar i denne perioden, følgd av *Knarvik* og *Alversund*.

I same periode har om lag 15 000 personar flytta *internt* i Alver kommune. Matrissa under syner desse interne flyttestraumane fordelt etter delområde. Det mest iaugefallande trekket i desse tala er at mykje av flyttinga skjer internt i kvart einskild delområde. I dei fleste delområda utgjør flyttinga til eige delområde over halvparten av flyttinga. Truleg er denne flyttinga motivert av ønske eller behov for ein annan type bustad enn den ein bur i. Elles er tendensen at delområda Alversund, Knarvik og Meland sør også trekker til seg mange av dei interne flyttarane i Alver.

Figur 26: Tilflyttarar etter delområde, 2010-2018
Kjelde: SSB

Fråflyttingsområde	Tilflyttingsområde									Totalsum
	Alversund	Knarvik	Lindås	Meland nord	Meland sør	Ostereidet	Radøy nord	Radøy sør		
Alversund	1065	458	161	50	259	101	35	121		2250
Knarvik	428	1694	172	59	269	167	32	84		2905
Lindås	124	208	1460	30	78	57	31	46		2034
Meland nord	61	83	34	597	403	19	9	30		1236
Meland sør	236	276	98	300	2057	81	20	79		3147
Ostereidet	78	214	60	17	58	528	4	18		977
Radøy nord	51	54	44	4	21	1	559	365		1099
Radøy sør	147	96	40	25	98	26	239	1045		1716
Totalsum	2190	3083	2069	1082	3243	980	929	1788		15364

Tabell 1: Flyttemønster 200x-2018

5.3. Senterstruktur

I intensjonsavtalen for Alver kommune blei det vedteken ein senterstruktur for den nye kommunen. Knarvik er kommunesenteret i Alver kommune, men har også funksjon som regionsenter i regionen Nordhordland. I tillegg har Frekhaug, Manger, Ostereidet, Lindås, Vikebø og Bøvågen status som lokalsenter.

Om lag 9 500 innbyggjarar, eller 33 prosent av innbyggjarane i Alver kommune, har Knarvik som sitt næraste senter. Av lokalsentera er det Frekhaug som har flest innbyggjarar i sitt omland. Dei 5 360 innbyggjarane som sokna til Frekhaug utgjorde 19 prosent av innbyggjartalet i Alver i 2018. Dei andre lokalsentera er meir jamne, med omland mellom 1 900 og 3 800 innbyggjarar.

Frå regionale og nasjonale myndigheiter er det ønskeleg at busetjing vert planlagt i nærleiken av sentera for å avgrense arealbruk og transportbehov, og bidra til bruk av kollektivtrafikk. Dette blir særleg vektlagt i bynære regionar som Nordhordland, der pendlinga til Bergen er omfattande. Folketettleik kring sentera er òg med å støtte opp under handel- og tenestetilbod og påverkar kva type handel eller tenester det er marknad for å tilby.

Senterhierarkiet avgjer kva rolle sentera skal ha i kommunen ved å påverke lokalisering av funksjonar og busetjing.

Rolla til Knarvik som kommunesenter er å tilby tenester som har heile kommunen som nedslagsfelt. Med statusen som regionsenter følgjer òg tilrådingar frå regionale myndigheiter om at funksjonar som har Nordhordlandsregionen som nedslagsfelt bør plasserast i Knarvik. Det inneber også at handelstilbodet i regionsenteret kan dimensjonierast med omsyn til at innbyggjartalet i heile regionen. I tillegg har Knarvik funksjon som lokalsenter for dei 9 500 innbyggjarane som har det som næraste senter.

Lokalsentera si oppgåve er å tilby handel- og tenester slik at innbyggjarane i omlandet ikkje må reise til kommune- eller regionsenteret for å gjere sine daglege innkjøp. Samstundes er det eit spenningsforhold imellom tilbodet i lokalsentera og omsynet til å ivareta eit samlokalisert og attraktivt tilbod i Knarvik.

	FORDELING		INNBYGGJARAR
KNARVIK	33	%	9 561
LINDÅS	13	%	3 756
OSTEREIDET	8	%	2 431
FREKHAUG	19	%	5 360
VIKEBØ	9	%	2 709
MANGER	11	%	3 144
BØVÅGEN	7	%	1 978
ALVER KOMMUNE	100	%	28 939

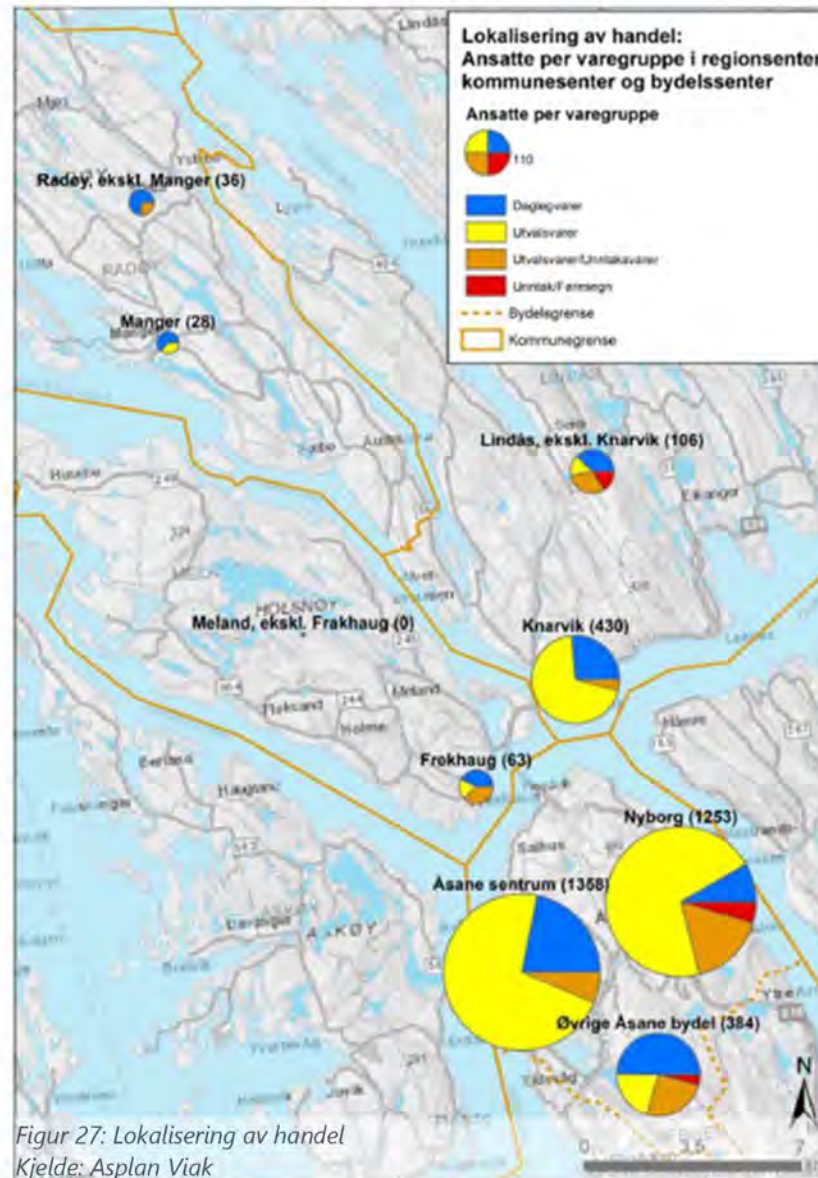
Tabell 2: Innbyggjarar fordelt på næraste senter.

5.4. Handelsnæringa i Alver kommune

Handelsnæringa er den viktigaste besøksintensive næringa vi har, og er derfor sentral for utviklinga av sentera og tettstadane i Alver. Som del av eit større analysearbeid har Asplan Viak gjort ei kartlegging av handelsnæringa i Alver.

Kartet under syner talet på tilsette innan handelsnæringa i Alver (og Bergen) fordelt på varegruppene *daglegvarer*, *utvalsvarer*, *utvalsvarer/unntaksvarer* og *unntaksvarer*. Varegruppene er bestemt av Hordaland fylkeskommune og nytta som ein standard for handelsanalysar i Hordaland fylke. Kategori en *daglegvarer* er gjerne sjølvforklarande, men *utvalsvarer* omfattar andre "småvarer" som klede, sko eller bøker. I kategorien *unntaksvarer* finn vi arealkrevjande varer som bilar, båtar eller trevarer (årsaka til nemninga er at desse varene er unnateke den regionale føresegna om plassering av handel, som seier at handel som hovudregel bør skje i sentrumsområde). Kategorien unntaksvarer/utvalsvarer omfattar varer som både kan reknast som utvalsvarer og unntaksvarer. Døme er blomsterhandel eller jernvarehandel.

Hovudtyngda av arbeidsplassar innan handelsnæringa i Alver er i Knarvik. Knarvik kjenneteiknast også ved at ein stor del av handelsverksemda er knytt til dei såkalla "utvalsvarene". Det reflekterer Knarvik sin status som regionsenter, sidan handel med desse varene krev eit stort omland. Elles i Alver kommune er det handel med daglegvarer som dominerer, men det er og eit betydeleg innslag av arealkrevjande "unntaksvarer".

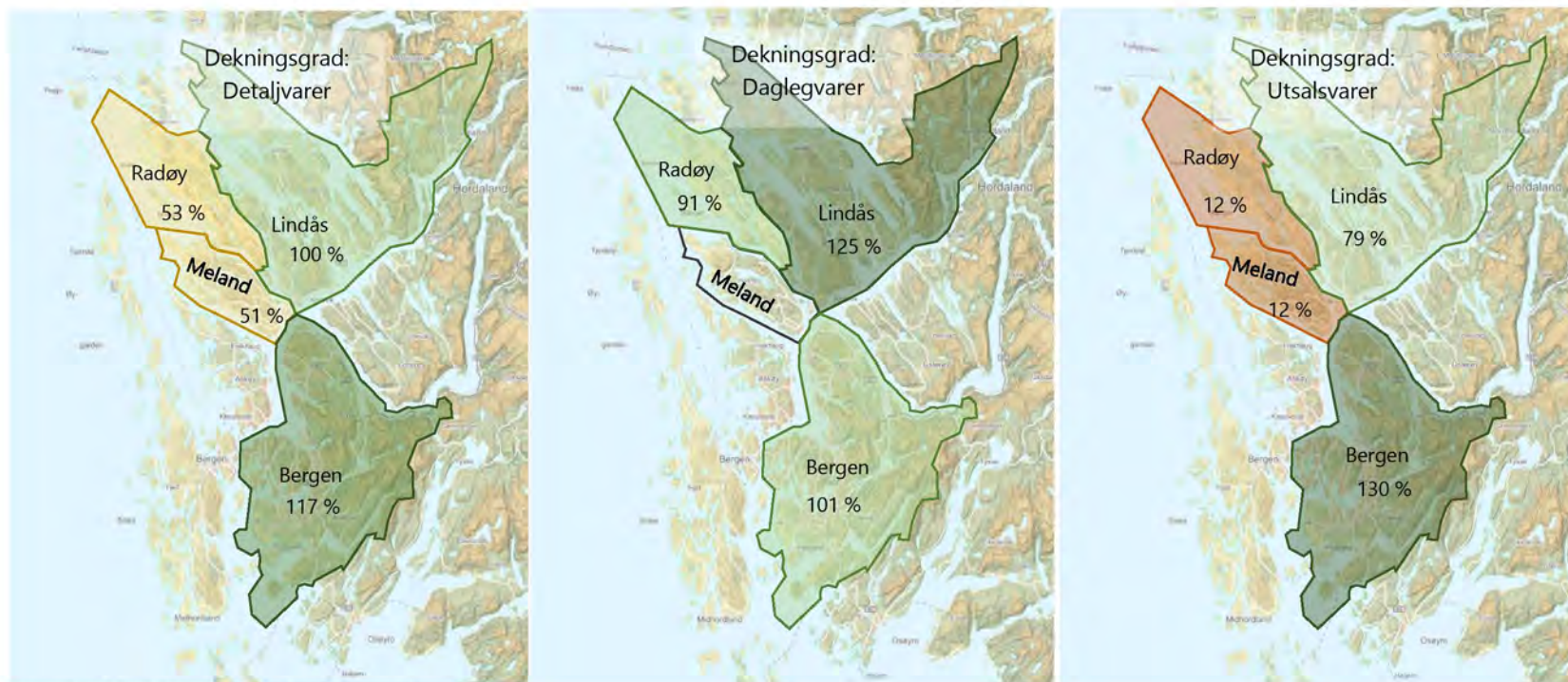

Handelsnærings dekningsgrad

Handelsnærings dekningsgrada er eit mål på forholdet mellom innbyggjartal og omsetjinga innan handelsnærings i ein kommune. Dette gir eit inntrykk av "handelsbalansen" kommunane imellom; altså kor mykje innbyggjarane handlar utanfor eigen bustadkommune, og kor mykje innbyggjarar i andre kommunar handlar i Alver.

Ei dekningsgrad på 100 prosent inneber at omsetjinga i kommunen samsvarar med det ein kunne vente dersom alle innbyggjarane gjorde alle sine innkjøp i eigen kommune. Dersom dekningsgrada er *under* 100 prosent er det eit teikn på at innbyggjarane reiser til andre kommunar for å handle, og dersom den er *over* 100 prosent er det eit teikn på at kommunen tiltrekker seg kundar frå andre kommunar.

For heile detaljvarehandelen (daglegvarer, utvalsvarer og unntaksvarer) under eitt var dekningsgrada 65 prosent i Alver kommune i 2017. Av dei opphavlege kommunane var det Lindås som hadde den sterkaste dekningsgrada, med 100 prosent, medan tala for Meland og Radøy var høvesvis 51 og 53 prosent.

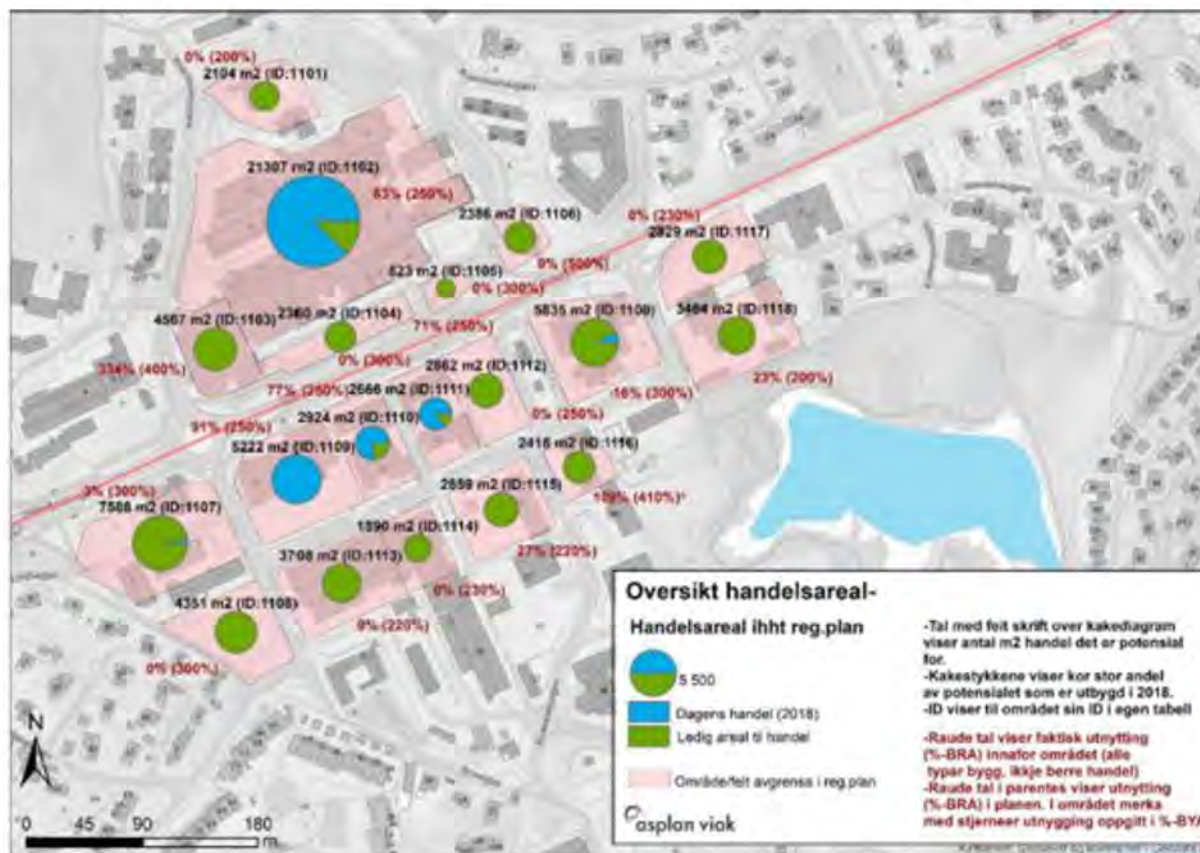

Figur 28: Handelsnærings dekningsgrad
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

Daglegvarehandelen kjenneteiknast av å vere dominert av nokre få store aktørar, med butikkar som er svært like uavhengig av geografi. Såleis er det sjeldan behov for å handle daglegvarer utanfor eigen bustadkommune. Dette reflekterast i at dekningsgrada for daglegvarer er ganske god i dei fleste kommunart. I 2017 var den 125 prosent i Lindås, og 91 prosent i Radøy. I Meland er tala unndrege offentlegheita på grunn av at det er færre enn tre aktørar innan daglegvarehandel i kommunen.

For utvalsvarer var dekningsgrada i 2017 negativ både i Lindås, Meland og Radøy. I Alver kommune under eitt var dekningsgrada 49 prosent. Underdekninga for dette varesegmentet har samanheng med stor handelslekkasje til Bergen kommune, som hadde betydeleg overdekning.

Asplan Viak har også kartlagt kor mykje areal som er regulert til handelsføremål i senterområda av Alver, og kor mykje av dette som er bebygd med handelsbygg. Kartet under, av Knarvik sentrum, syner at det er store uutnytta areal på tomtene som er regulert til handelsføremål. Tomta til Knarvik senter har høg arealutnytting (83 prosent), medan det på sørsida av E 39 er mange tomter med låg arealutnytting.

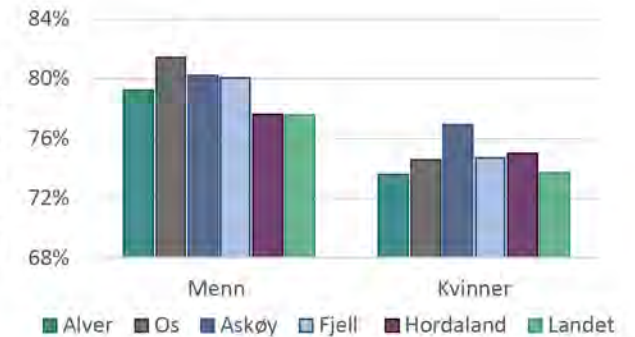

Figur 29: Oversikt over handelsareal i Knarvik
Kjelde: Asplan Viak

6. Næringsutvikling

6.1. Sysselsetjingsgrad/yrkesdeltaking

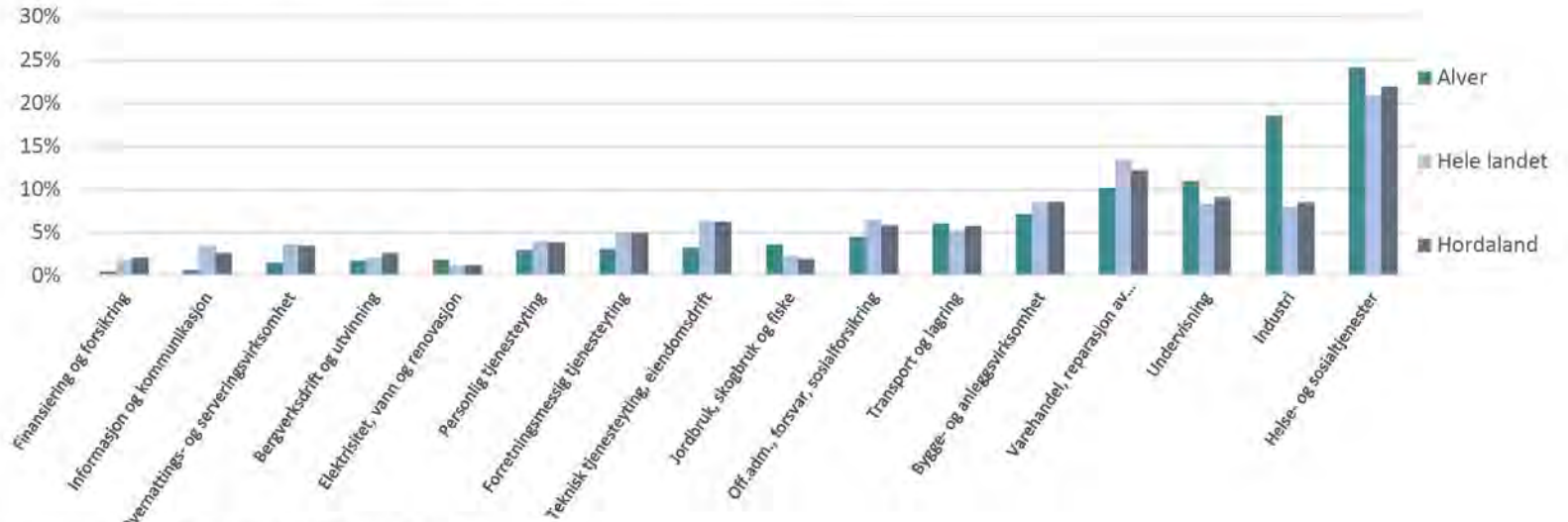
Sysselsetjingsgraden/yrkesdeltakinga syner kor stor del av befolkninga i yrkesaktiv alder (vi har definert denne som 20-66 år) som er yrkesaktive. I Alver er sysselsetjingsgrada for menn 79 prosent, og 74 prosent for kvinner. Sysselsetjingsgrada for menn er høgare enn både i landet og fylket, men lågare enn dei tre samanlikningskommunane i Hordaland. Sysselsetjingsgrada for kvinner er lik som for landet under eitt, men er lågare enn i fylket og i dei tre samanlikningskommunane.

Figur 30: Yrkesdeltaking blant menn og kvinner
Kjelde:

6.2. Næringsstruktur

Dei viktigaste næringane i Alver kommune med omsyn til sysselsetjing er *industri, bygg og anlegg, varehandel, undervisning og helse- og sosialtenester*. Samanlikna med næringsstrukturen i landet under eitt er det fyrst og fremst den høge sysselsetjingsandelen innan industri som peikar seg ut i Alver kommune. Heile 19 prosent av arbeidsplassane i Alver kommune er innan industri, mot berre 8 prosent nasjonalt. Arbeidsplassar innan jordbruk, skogbruk og fiske, undervisning og helse og sosialtenester er også noko overrepresentert i Alver kommune.

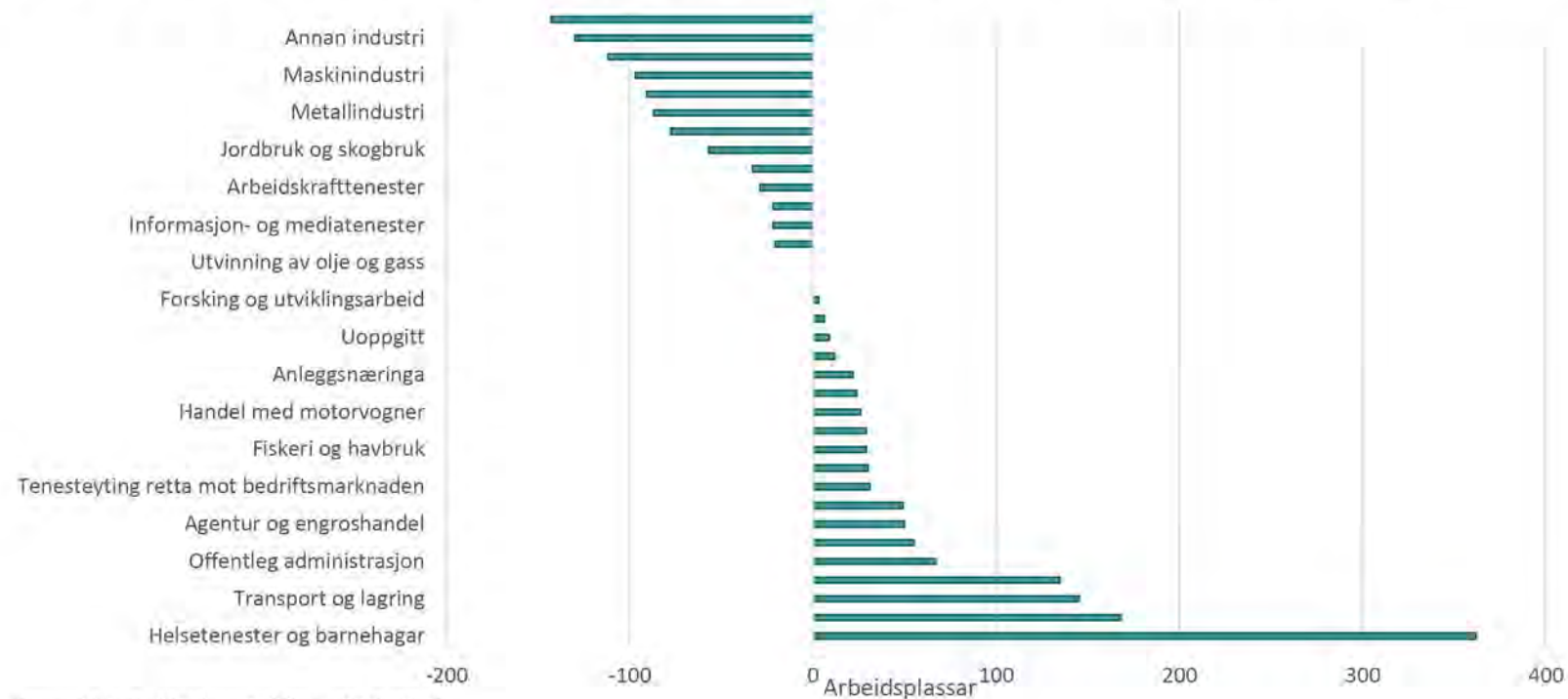
Figur 31: Næringsstruktur etter antall sysselsette, %
Kjelde: SSB

Arbeidsplassutvikling

Mellom 2008 og 2018 har det blitt om lag 300 fleire arbeidsplassar i Alver kommune. Bak dette nettotalet skjuler det seg store skilnader næringane imellom. Velferdstenester har hatt sterkast vekst, medan transport og lagring og eigedomsnæringa har hatt den sterkaste veksten i privat sektor. Tapet av arbeidsplassar var størst innan detaljhandel, overnatting og servering og fleire industrinæringar.

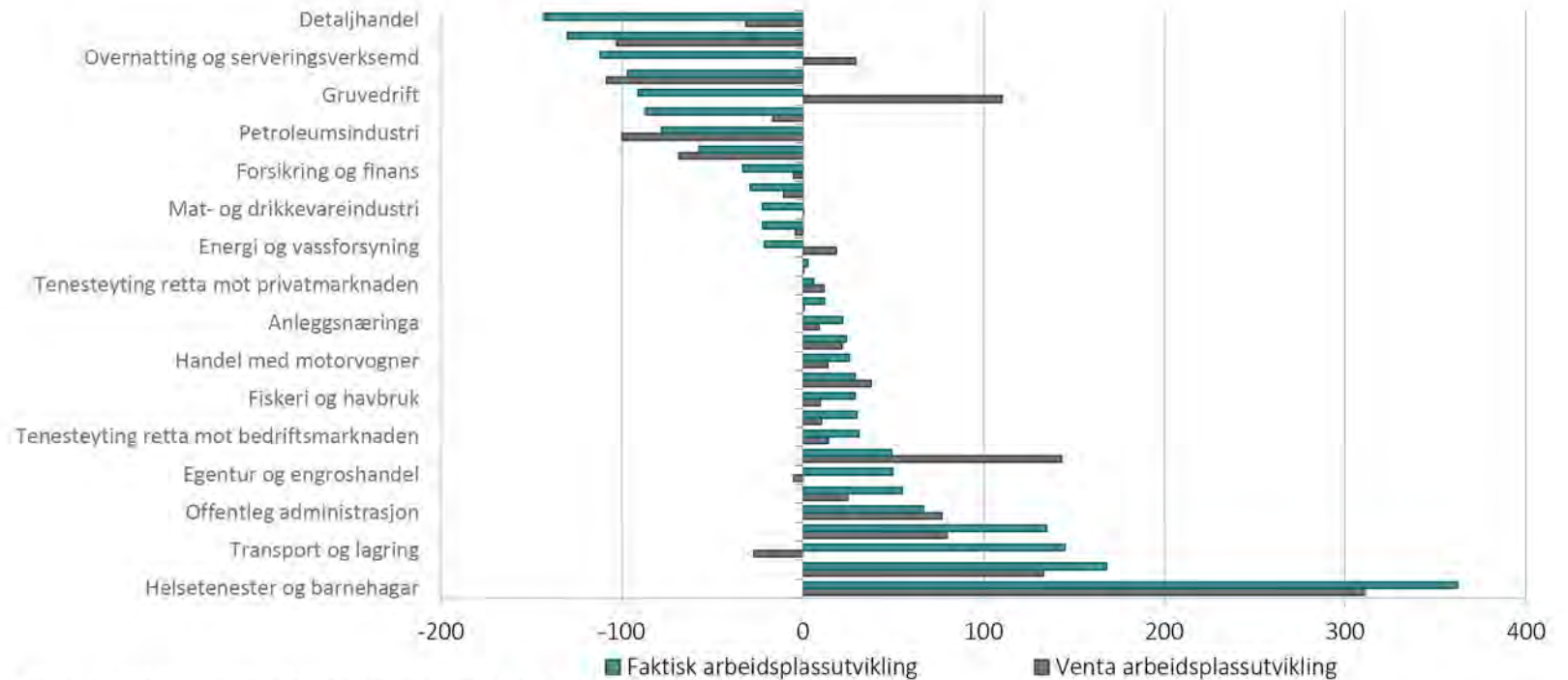
Næringssamansetjinga endrast over tid, både nasjonalt og i Alver. I grove trekk er hovudbiletet i Noreg at primærnæringane og industrien går tilbake, medan tenesteytande næringar i privat og offentleg sektor veks. Føresetnadane for arbeidsplassvekst er derfor påverka av næringssamansetjinga i kommunane. Det er grunn til å vente at arbeidsplassutviklinga i kommunar som er dominert av næringar som går tilbake nasjonalt er svakare enn i kommunar som er dominert av vekstnæringar.

Vi har rekna ut ei *teoretisk* arbeidsplassutvikling for kvar einskild næring i Alver, der føresetnaden er at næringa årleg utviklar seg med same prosentsats som nasjonalt mellom 2008 og 2018. Dette gir eit inntrykk av kva arbeidsplassvekst vi kunne venta i Alver gitt næringssamansetjinga i kommunen.

Figur 32: Arbeidsplassutvikling, 2008-2018

Kjelde: SSB

Figur 33: Faktisk og venta arbeidsplassutvikling, 2008-2018

Kjelde: SSB og egne berekningar

Deretter har vi samanlikna denne teoretiske venta utviklinga med den *faktiske* arbeidsplassutviklinga i kommunen. Figur 6 under syner den *faktiske* og den *venta* arbeidsplassutviklinga per næring i Alver kommune. Figur 27 syner differansen mellom venta og faktisk arbeidsplassutvikling per einskildnæring.

Innan privat sektor er det næringane «transport og lagring», «eigedomssomsetjing og drift,» samt «agentur og engroshandel» som har hatt arbeidsplassvekst betydeleg utover vekstgraden i tilsvarende næringar nasjonalt. Elles har veksten innan dei tenesteytande næringane i offentlig sektor vore betydeleg høgare i Alver enn i landet som heilskap. Dette heng truleg saman med at folketalsveksten, og dermed talet brukarar av desse tenestene, har vore sterkare i Alver enn nasjonalt.

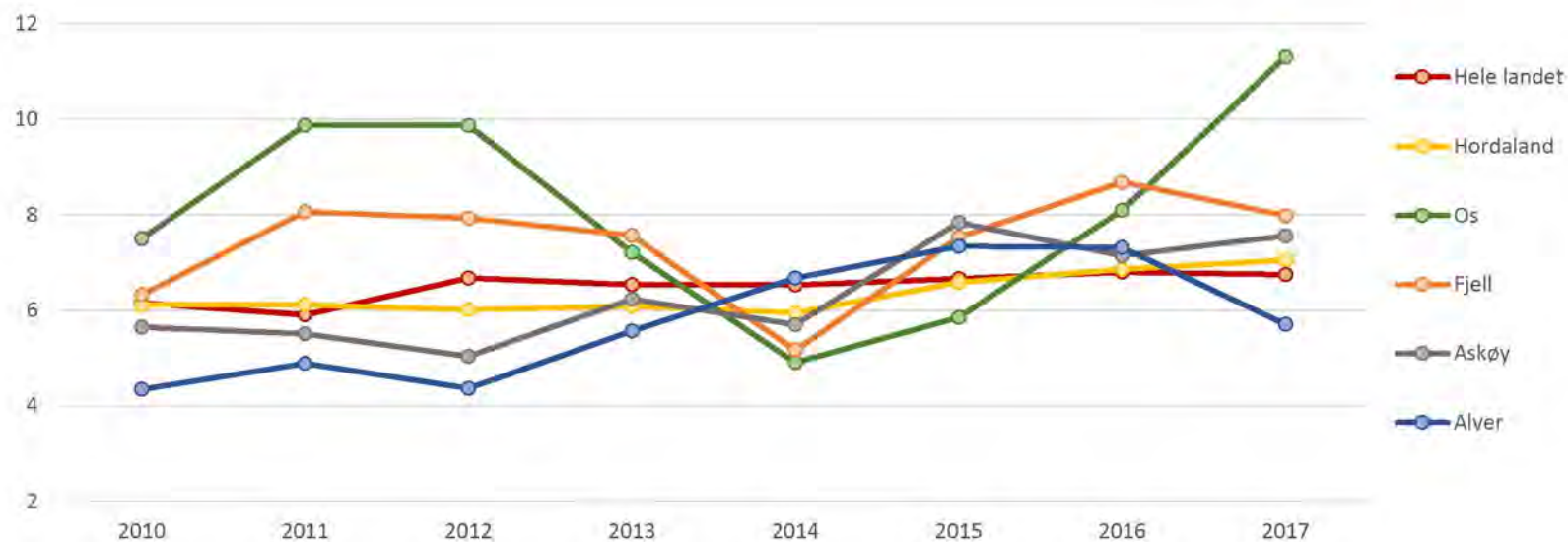
I andre enden av skalaen er det næringane «gruvedrift», «overnatting og serveringsverksemd» og «detaljhandel» som utmerkar seg med svakare arbeidsplassvekst enn venta. For dei to fyrstnemnde tilseier den nasjonale utviklinga arbeidsplassvekst, medan utviklinga i Alver har vore negativ. Innan

«detaljhandel» ventar vi eit moderat tap av arbeidsplassar, medan dei faktiske tapa i Alver er langt større. Dette kan ha samanheng med at handelslekkasjen til Bergen har auka i denne perioden.

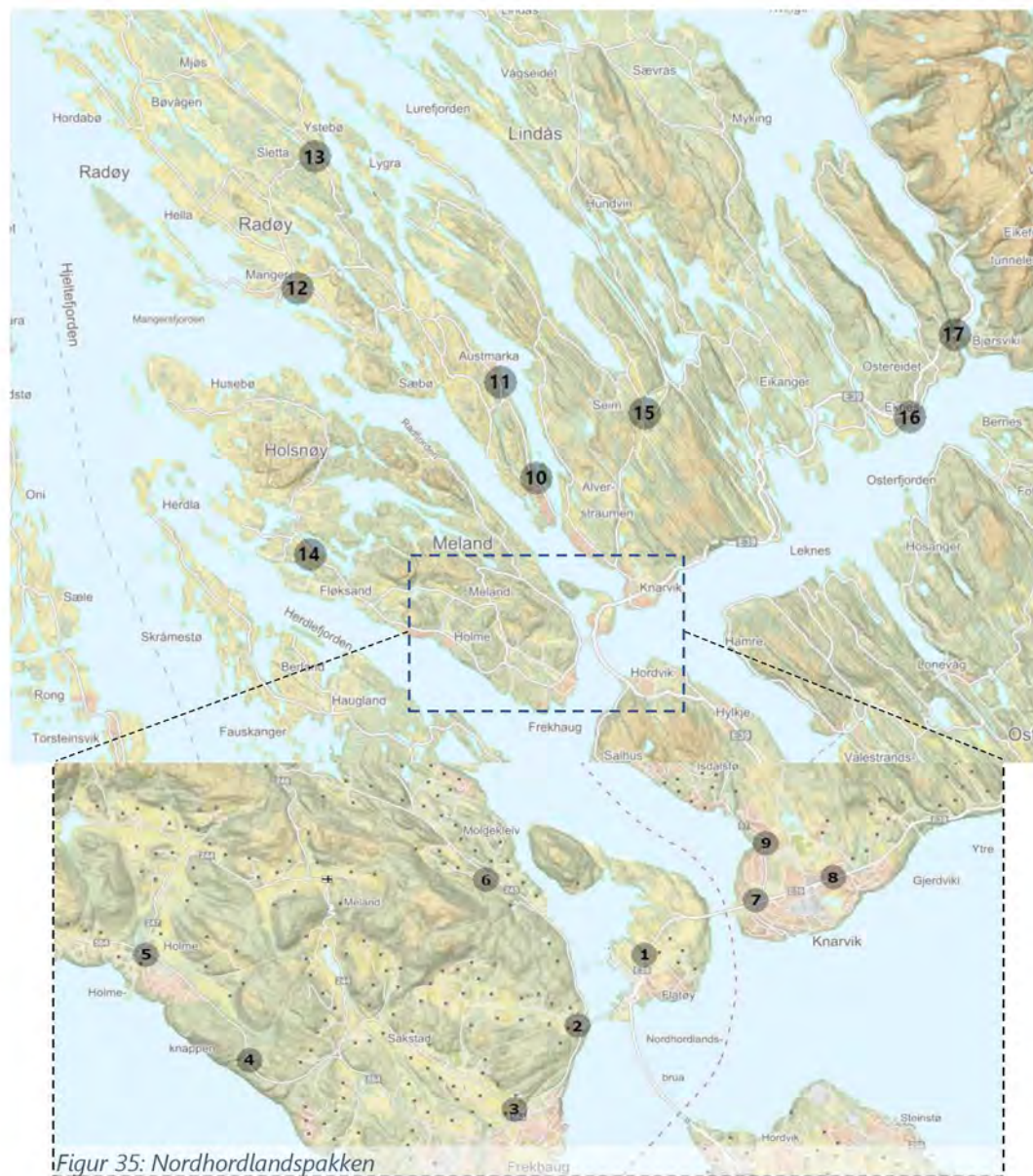
Nyetablerte føretak

Dei siste ti åra har talet nyetablerte føretak auka betydeleg både i Alver og i landet generelt. Mellom 2015 og 2017 blei det etablert om lag 250 føretak årleg i Alver kommune. Ti år tidlegare, mellom 2005 og 2007, var talet mellom 170 og 180 nye føretak årleg. I tiårsperioden 2007-17 var veksten i Alver 13 prosentpoeng sterkare enn i landet generelt.

For å vise kva betyding dei nyetablerte føretaka har for næringslivet i Alver ser vi på kor stor part av dei sysselsette som er tilsette i nyetablerte føretak. Mellom 2008 og 2018 utgjorde denne parten mellom 4 og 7,5 promille av den sysselsette befolkninga. I byrjinga av perioden var nivået i Alver lågare enn i både samanlikningskommunane, Hordaland fylke og landet under eitt. Men mellom 2010 og 2015 var utviklinga i Alver svært positiv, før utviklinga igjen snudde mellom 2015 og 17.

Figur 34: Andel av sysselsette som er tilsett i nyetablerte føretak, promille
Kjelde: SSB

Figur 35: Nordhordlandspakken

7. Infrastruktur og samferdsel

7.1. Kommunale vegar

Nye kommunale vegar kjem til som følge av utbygging, og medfører nye kostnader - særleg til vinterdrift. Eksisterande kommunale vegar krev vedlikehald og oppgradering, som bør vere planlagt. I 2020 bør det startast eit arbeid med ein overordna vedlikehaldsplan for dei kommunale vegane medrekna veglys, og deretter setjast ein driftsstandard.

7.2. Samferdselsprosjekter

Nordhordlandspakken

Nordhordlandsregionen er en region i vekst både som bosted- og arbeidsmarked. Veinettet er i dag ikke tilpasset til å møte denne veksten, og fremkomsten for næringstransporten er dårlig på mange delstrekninger. Målene med Nordhordlandspakken er å bedre fremkommeligheten på fylkesveiene og gi disse et gjennomgående gang- og sykkelveisystem. Videre skal veier trafikksikres, og det skal tilrettelegges for økt bruk av buss til og fra Bergen, samt sikre god utvikling av Knarvik sentrum.

I kartet med tilhørende tabell under finner en oversikt over tiltakene i Nordhordlandspakken som i hovedsak vil påvirke Alver kommune.

<i>Fork.</i>	<i>Namn</i>	<i>Fase</i>	<i>Start</i>	<i>Ferdig</i>	<i>Link</i>
1	7A: Kollektivtiltak E39	Planfase	Vinter 2021	Vår 2022	Her
2	Fv. 564, Fosse-krysset	Planfase	-	-	Her
3	5. Fv. 564 Frekhaug-krysset	Planfase	2022	2023	Her
4	18. Fv. 264 Sandskaret – Holme	-	2025	2027	Her
5	4B Fv. 564 Trafikksikring/undergang Holme	Godkjent	Høst 2018	2019	Her
6	3. Fv. 245 Fosse-Moldekleiv	Planfase	2021	2023	Her
7	7B Kollektivtiltak fv. 57,	-	-	-	Her
8	6. E39 Knarvik sentrum	Plan/prosjektering	2020	2022	Her
9	2. Fv. 57 Knarvik – Isdalstø	Godkjent	På vent	N/A	Her
10	19. Fv. 565 Hilland – Radøy grense	-	2025	2027	Her
11	16. Fv.565 Grense Radøy/Lindås – Sæbø skule	Planfase	2025	2026	Her
12	13. Fv. 409 Kollektivtiltak Manger sentrum	-	2023	2023	Her
13	1. 565 Marås-Soltveit	Godkjent 2010	Vår 2019	2022	Her
14	4A Fv. 564 Fløksand – Vikebø	Planfase	2022	2024	Her
15	14. Fv.. 57 Vatnekrysset	Planfase	2023	2024	Her
16	17. E39 Vikane-Eikangervågen	Planfase	2021	2023	Her
17	15. E39 Molvik-krysset	Planfase	2023	2024	Her

Tabell 3: Nordhordlandspakken

Kjelde: Statens Vegvesen

KDP E39 Mellom Åsane/Vågsbotn og Nordhordlandsbrua

Statens Vegvesen har vurdert at val for ny trasé for E39 nord for Vågsbotn bør tilpassast valet for Ringveg øst. Målet med dette prosjektet knyttes særlig til økt trafikksikkerhet og effektiv transport med styrking av bo- og arbeidsmarkedsregionen.

Sambandet vest

Målet med prosjektet «sambandet vest» er å medvirke til næringsutvikling gjennom å knytte saman Sotra/Øygarden – Askøy – Nordhordland med ny infrastruktur, til en større sammenhengende bo- og arbeidsmarkedsregion med effektive og forutsigbare kommunikasjoner. I forhold til beredskap er målet et fullt ringveisystem i Bergensregionen. Styret i Sambandet Vest har gjort vedtak om å jobbe for brokryssing over Herdla fjorden ved Abbedissen på Askøy til sørpissen av Ypso i Meland. Videre inngår samband til Radøy med bro over Bognestraumen. Foreslått trasé er illustrert i kart under.

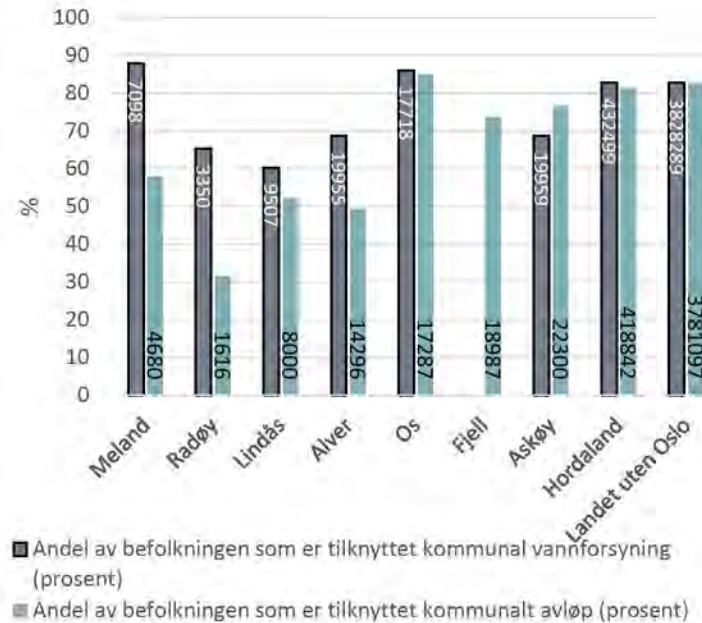
Figur 36: Sambandet Vest
Kjelde: Sambandet Vest

7.3. Vatn og avløp

Sjølv om ein del av busetnaden i Alver kommune er relativt spreidd, er hovudtyngden av busetnaden lokalisert til lokalsenter og kommunesenter. Den store folkeveksten, og dermed det store utbyggingsvolumet, orienterer seg mot den søndre delen av Alver, i aksa Frekhaug – Knarvik – Alversund med respektive omland.

Utfordringane når det gjeld vatn og avløpssystemet (VA-anlegga) er at dei eldste kommunale anlegga er bygd i dei områda med størst vekst. Det inneber eit relativt stort behov for rehabilitering /oppdimensjonering / vidareutvikling av anlegga, og oppgradering i tråd med dagens krav til vasskvalitet og handtering av utlsepp. Auka nedbørmengder medfører nye krav til handtering av overvatn, som igjen blir forsterka av auken i «harde flater» som følgje av utbygginga.

Tilfredsstillande VA-anlegg er ein føresetnad for all utbygging. For å møte desse utfordringane er det vesentleg å prioritere arbeidet med ein ny hovudplan for vatn og avløp i Alver i 2020, og kople denne til det overordna planverket elles. Ein må også kartlegge behovet for barrierer og rutinar rundt høgdebassenga, slik at ein også har ein systematisk vedlikehaldsplan for desse.

Figur 37: Tilknytning til kommunalt vatn og avløp, %
Kjelde: SSB/eigne kjelder.

7.4. Kommunal bygningsmasse

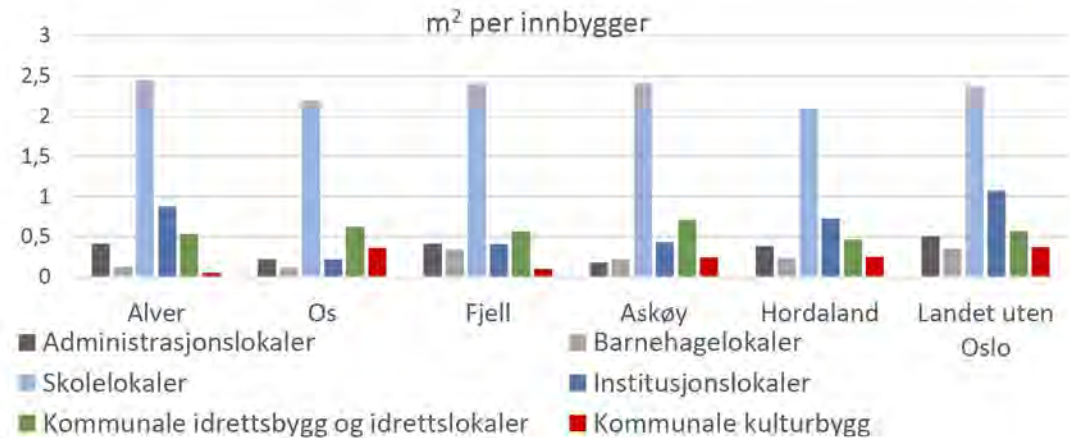
Offentlege bygningar

Kommunal tenesteyting er avhenging av tilgang på både tilstrekkelege og hensiktsmessige lokale. Behovet for kommunale formålsbygg auker i takt med folkeveksten. Dette medfører auka drifts- og vedlikehaldskostnader, for at kommunen skal kunne ivareta krav til innelima, arbeidsmiljø, tryggleik og ikkje minst materielle verdiar. Arbeidet med ein overordna vedlikehaldsplan for den kommunale bygningsmassen må prioriterast slik at dei kommunale tenestene ikkje blir skadelidande, og slik at dei økonomiske verdiane blir bevart.

Ein bør også starte arbeidet med ein «driftsplan» som set standarden for kva tilstand dei kommunale bygningane skal ha i høve til aktuell tenesteyting. Det gjeld t.d. varme, ventilasjon, låssystem og tilgangskontroll, lyssetting, reinhald, vakthald, brannsikring, heissystem, skadedyrskontroll, miljømerking. Ein plan for dei kommunale bygningane bør også omfatte ei vurdering av livssyklus-kostnader og val av materiell og løysingar i investeringsprosjekt, med mål om lang levetid.

Kommunale bustader

Dei kommunale bustadene har varierende alder og varierende kvalitet, her er det behov for ein plan for utskifting som er tilpassa endra behov. Alver kommune bør legge ein strategi for sal, kjøp, sanering, nybygging, rehabilitering og lokalisering, og meisle ut ulike typar butilbod tilpassa leigetakarane. Dette har verknad for lokalsamfunnet i vid forstand og for kvaliteten på den individretta tenesteytinga. Anskaffing av kommunale bustader bør følgje sentrale kravspesifikasjonar.

Figur 38: Areal kommunale bygg, totalt og per innbygger

Kjelde: SSB

7.5. Pendling

I 2018 leverte Hordaland fylkeskommune ei pendlarrapport for dei tre kommunane som vert Alver, basert på individdatasett. Denne rapporten viste at kvar for seg var dei tre kommunane Radøy, Meland og Lindås prega av svært høg arbeidsmarkedsintegrasjon med resten av Bergensregionen. I 2016 jobba omtrent 32 % av arbeidstakarane som budde i Meland i same kommune. Tilsvarande tal for Lindås var på same tid 52 % og for Radøy var det 45 %. I nye Alver kommune vil det basert på desse tala vere 13 914 arbeidstakarar som bur i den nye kommunen, kor 8 481 av desse også jobbar i kommunen, med andre ord vil om lag 61 % av dei som bur i kommunen også jobbe i Alver. Grunnen til at dette talet er høgare enn for både Radøy, Meland og Lindås individuelt er at mykje av inn- og utpendlinga frå desse kommunane er frå eller til dei to andre. Som figur 31 syner, går dei største pendlarstraumane inn og ut av Alver kommune til eller frå Bergen.

Figur 39: Pendlarmønster, 2018
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

Arbeidsstad → Bustad ↓	Meland	Radøy	Lindås	Bergen	Resten av NH	Resten av Noreg
Meland	1 256	46	693	1499	32	396
Radøy	80	1 108	474	433	124	220
Lindås	380	163	3 981	1 914	266	849
Bergen	324	82	824	124 219	85	15 451
Resten av NH	19	42	439	251	1 231	446
Resten av Noreg	96	23	331	32 098	152	2 362 638

Tabell 4: Pendlarmatrise, 2018
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

Arbeidsstad → Bustad ↓	Alver	Bergen	Resten av NH	Resten av Noreg
Alver	8 481	3 846	422	1 465
Bergen	1 230	124 219	85	15 451
Resten av NH	500	251	1 231	446
Resten av Noreg	450	32 098	152	2 362 638

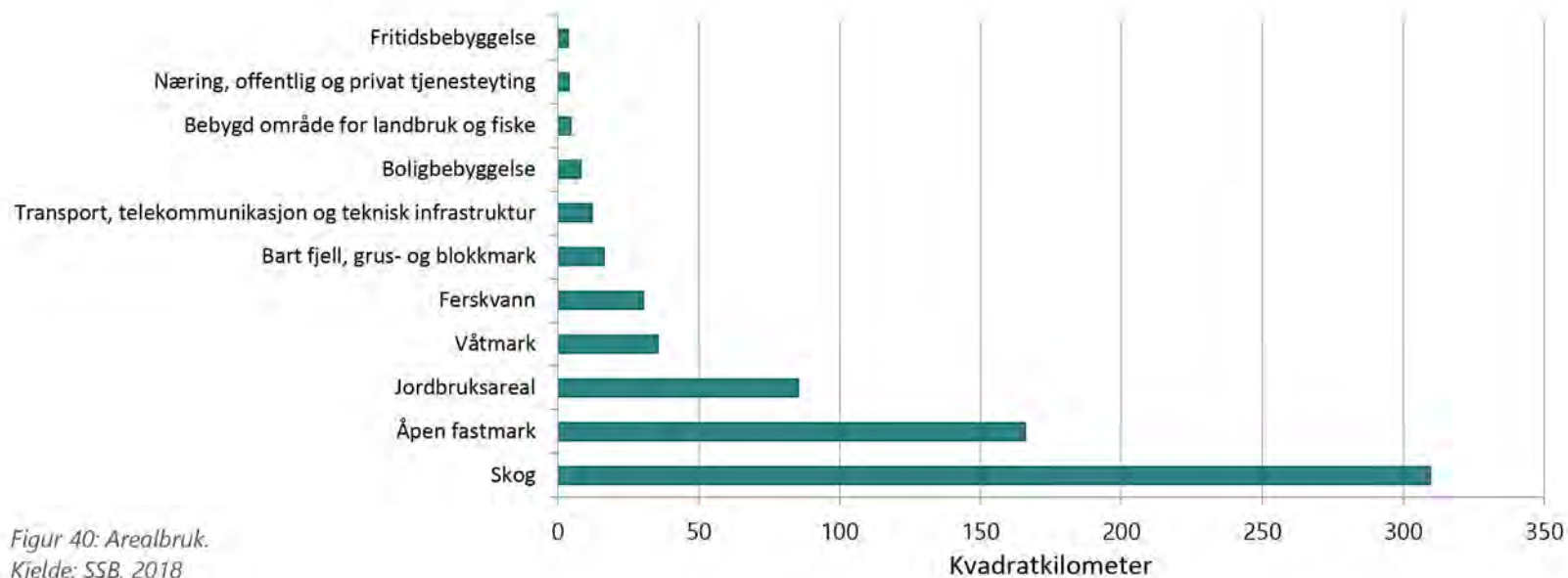
Tabell 5: Pendlarmatrise, 2018
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

8. Naturmiljø, landskap og klima

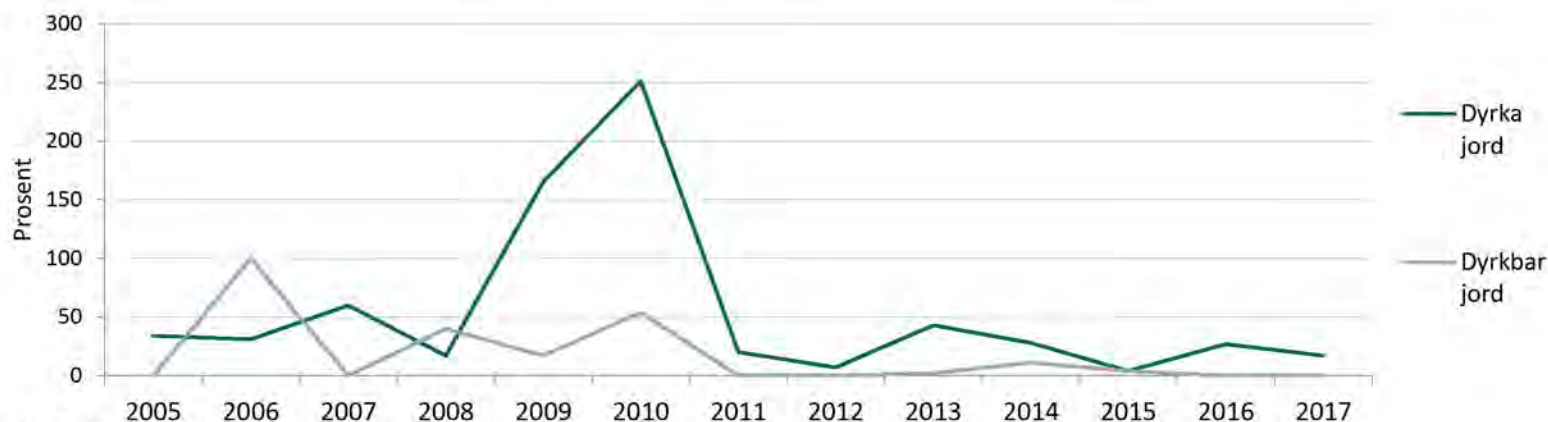
8.1. Arealbruk

Det samla arealet i Alver kommune er om lag 680 kvadratkilometer. Av desse er nesten halvparten, 310 kvadratkilometer, skog. Arealkategorien «*Open fastmark*» omfattar 166 kvadratkilometer. Dette er ein samlekategori som rommar eit stort spekter av både natur og kulturlandskap. Samlenemninga er at områda ikkje når kriteria som definerer dei andre kategoriane, til dømes kan jorddjupna vere for liten til at det blir rekna som jordbruksareal eller *skogboniteten* for låg til at det blir rekna som skog. Jordbruksareala i kommunen utgjer 85 kvadratkilometer, våtmark 36 kvadratkilometer og ferskvatn 30 kvadratkilometer av kommunen.

Områda som er utbygd til anten bustad, fritidsbygningar eller næring utgjer til saman 16 kvadratkilometer av arealet i kommunen.

Figur 40: Arealbruk.
Kjelde: SSB, 2018

Figur 41: Omdisponering av dyrka mark

Kjelde: SSB

8.2. Omdisponering av dyrka mark

Sidan 2005 er om lag 900 dekar, nesten ein kvadratkilometer, landbruksareal blitt omdisponert til andre formål i Alver kommune. Størsteparten av arealet, om lag 700 dekar, var dyrka jord, medan 200 dekar var areal som var dyrkbar, men ikkje i produksjon. Dei fleste åra har omfanget av det omdisponerte arealet vore mellom 20 og 60 dekar. Unntaka er åra 2009 og 2010 då omdisponeringa var høvesvis 182 og 305 dekar.

I alt er det om lag 85 kvadratkilometer landbruksareal i Alver kommune. Det omdisponerte arealet utgjer omlag ein prosent av det totale arealet. Men i same periode 2005-2018 er det også blitt nydyrka om lag 300 dekar jordbruksareal i Alver. Nettotapet av jordbruksareal er dermed om lag 600 dekar.

Utfordringa for landbruket er å stanse nedlegging av bruk. For å demme opp for avviklinga av vestlandsjordbruket trengs ei vidareføring av innsatsen som kommunane legg ned i dag for å styrke landbruket som næring, halde oppe attraktiviteten og bidra til innovasjon og rekruttering. Dette er viktig både i høve til klimautfordringar og i høve til matforsyninga i Norge.

8.3. Bygningar i strandsona

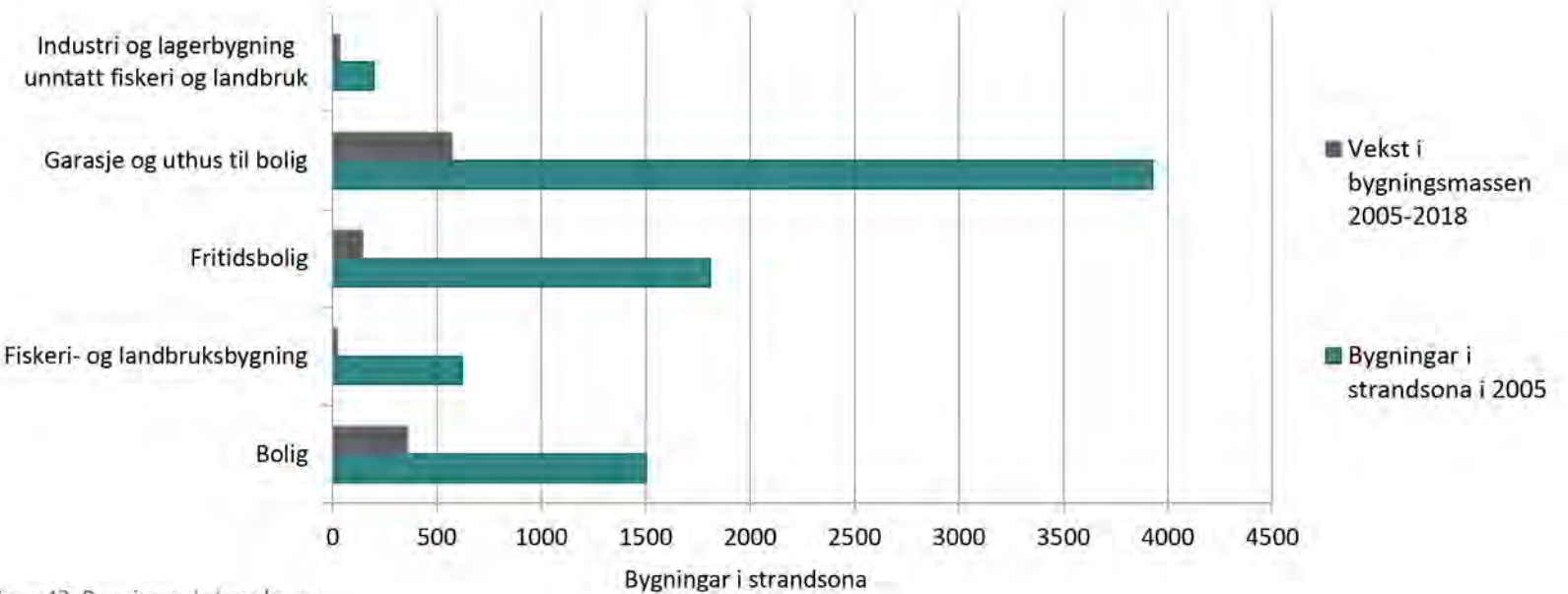
Som ein kystkommune med mange øyar, sund og fjordar forvaltar Alver kommune mange kilometer strandsona. Målsetjinga i den nasjonale arealpolitikken er å ivareta allmenne interesser ved å hindre at strandsona blir privatisert gjennom utbygging.

I dei statlege retningslinjene er forvaltninga av strandsona geografisk differensiert avhengig av kor sterkt arealpresset er i kvar einskild kommune. Lindås og Meland reknast som kommunar med stort press på arealressursane, medan Radøy reknast som ein kommune med mindre arealpress. Det er ukjent kva forvaltningskategori Alver kommune vil hamne innanfor etter samanslåing.

I 2018 var det om lag 9 100 bygningar i strandsona av Alver. Garasjar og uthus utgjorde om lag halvparten; 4 500, av desse. Bustadar og fritidsbustadar talte om lag 2 000 bygningar kvar, medan det var 640 fiskeri og landbruksbygningar og 230 industri og lagerbygningar i strandsona.

Veksten i talet på bygninger i strandsona mellom 2005 og 2018 var størst for garasjar og uthus, og minst for næringsbygg. Av dei 1 100 bygningane som blei oppført i strandsona til Alver kommune mellom 2005 og 2018 var nesten 600 garasjar og uthus, om lag 350 var bustadar og om lag 150 var fritidsbustadar. Næringsbygg utgjorde til saman om lag 50 bygg.

Utfordringa for strandsonevernet er å halde oppe kystkulturen og unngå gjengroing, gjennom aktiv og balansert forvaltning og med nyanserte verkemiddel.

Figur 42: Bygningar i strandsona
Kjelde: SSB

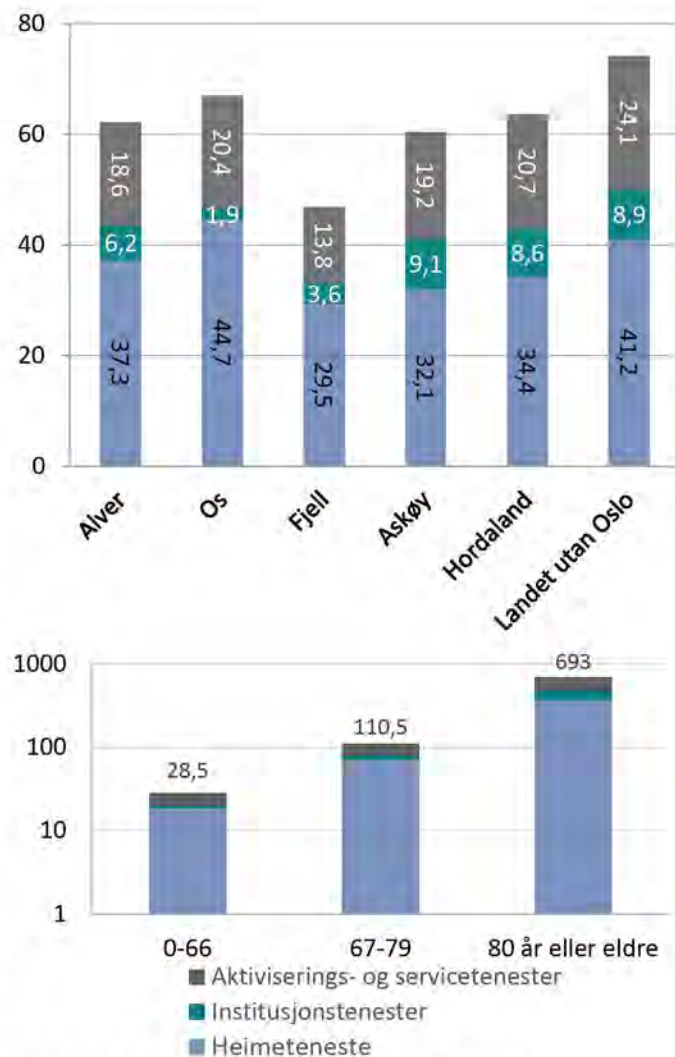
9. Kommunal tenesteyting

9.1. Helse og omsorg

Målt etter netto driftsutgifter vil helse- og omsorg vere det største tenesteområdet i Alver kommune, og står for om lag 31 % av utgifta i den nye kommunen. Per 31.12.2017 var det totalt 1 804 personar som fekk ein form for omsorgsteneste, kor 1 082 fekk heimetenester, 181 institusjonstenester og 541 fekk aktiviserings- og servicetenester. For å samanlikna er det nyttig å sjå på talet på brukarar per 1 000 innbyggjar. Figuren til høgre (panel a) syner at det var 62 personar per 1 000 innbyggjar i Alver som mottok helse- og omsorgstenester. Ein syner også frå samanlikninga at dette er omtrent på fylkessnittet og godt under landet utanom Oslo.

Den største skilnaden ligg i at heimetenestene i Alver er relativt stor i Alver samanlikna med resten, og aktivisering og servicetenester står tilsvarende for ein lågare del. Naturleg nok er det store forskjellar mellom ulike aldersgrupper, og delen av befolkninga som mottok helse- og omsorgstenester er sterkt aukande i alder. Som figuren til høgre (panel b) viser er det 28,5 personar per 1 000 innbyggjar, eller 2,85 %, av dei under 67 år som mottok helse- og omsorgstenester. I aldersgruppa 67-79 år aukar dette til 11 %, og i gruppa 80 år eller eldre er denne delen nærare 70 %.

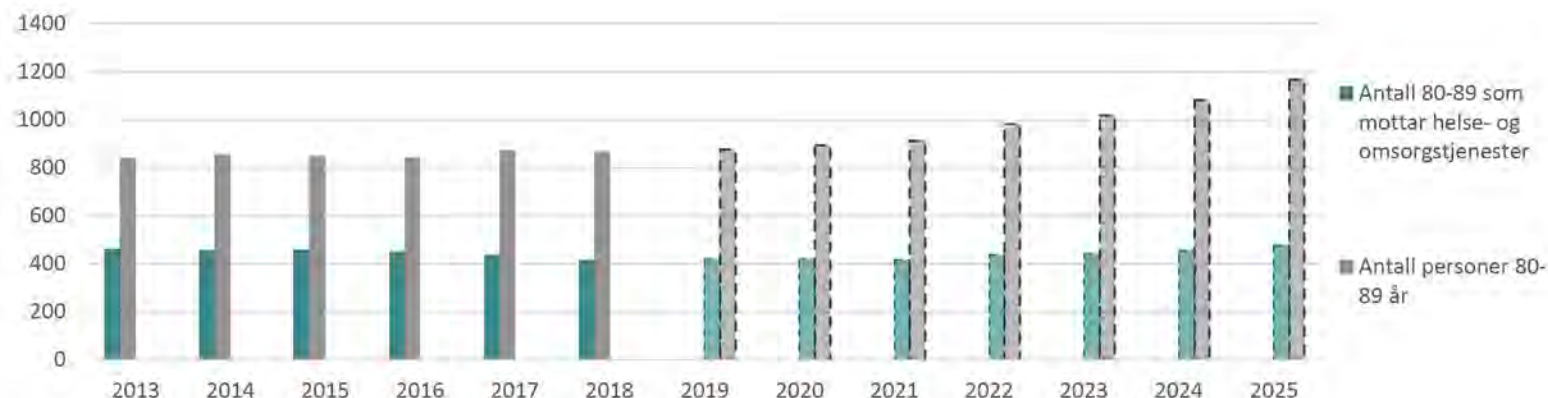
På same tid har delen av 80-89 åringar som mottok helse- og omsorgstenester falle jamt dei siste fem åra. Dette kjem mellom anna som ei følge av at eldre i denne aldersgruppa generelt er friskare enn tidlegare, og klarar seg sjølve lengre. Som figuren øvst på neste side illustrerer, vil, om trenden fortsett, dette føre til at tross i at talet personar i aldersgruppa 80-89 år vil auke med rundt 35 % fram mot 2025, vil talet på helse og/eller omsorgstenestemottakarar kun auke med 15 % i same periode. Vidare vil satsinga på velferdsteknologi kunne bidra til at fleire eldre vil kunne bu heime lengre og dermed vidare kunne bidra til å lette på trykket på omsorgstenestene i framtida.

Figur 43 a) Brukarar av helse- og omsorgstenester per 1000 innbyggjar.

b) Brukarar av helse- og omsorgstenester etter aldersgruppe per 1000 innbyggjar

Tall per 31.12.18. Kjelde: SSB

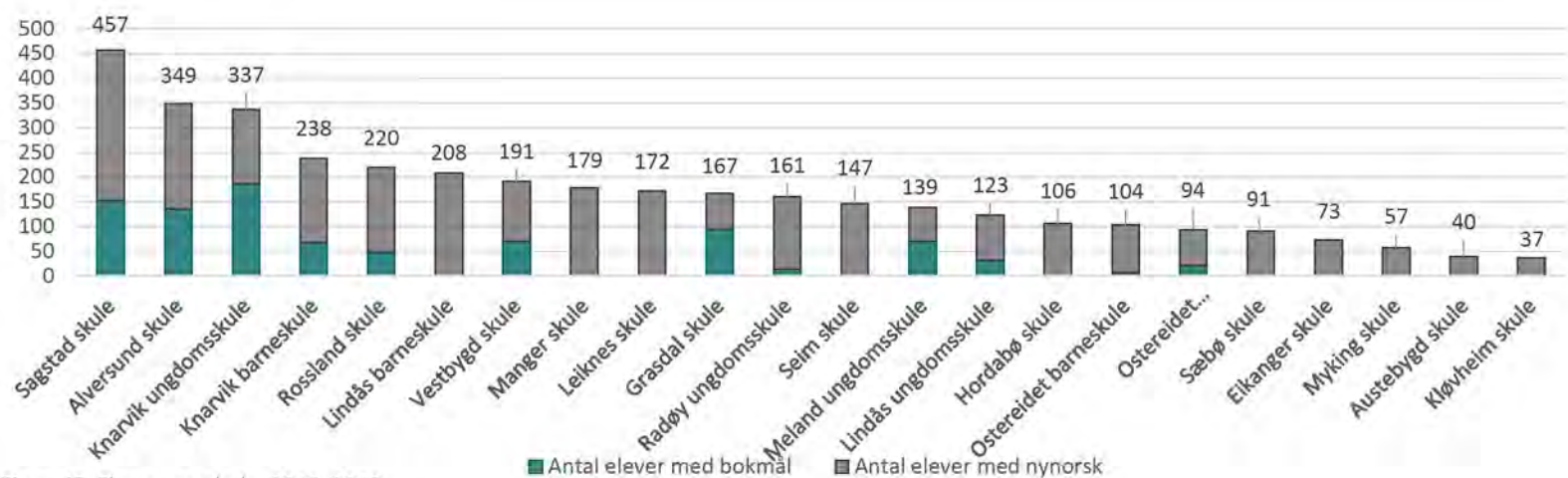
Figur 44: Brukarar av helse- og omsorgstjenester og tal på personar 80-89 år.
Kjelde: SSB og egne berekningar

9.2. Grunnskule

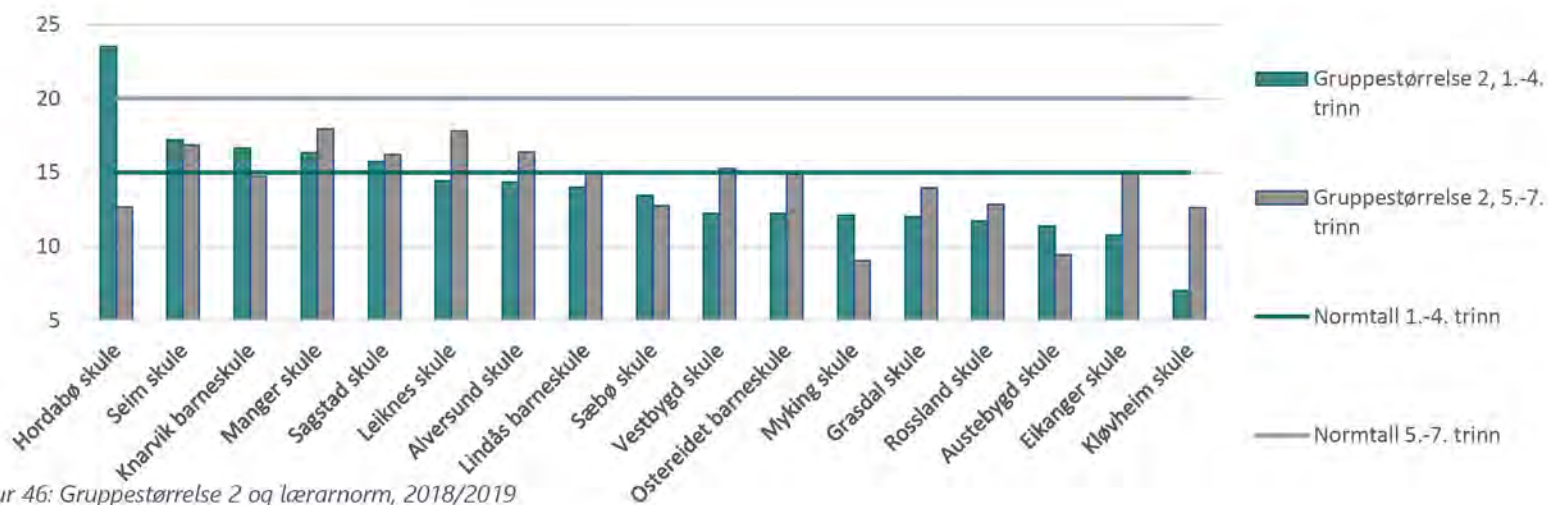
Alver kommune har, samanlikna med resten av kommunane i Noreg, ei relativt ung befolkning. I forhold til befolkningsstorleik bur det for eksempel 15 % fleire barn i skulealder (6-15 år) i Alver kommune enn befolkningsammansetninga på landsbasis skulle tilsei. Målt mot fylket elles bur det også nærare 15 % fleire 6-15 åringar i kommunen. Totalt var det 4 019 personar i denne aldersgruppa per 1. januar 2018, og på same tid var det 4 004 elevar i kommunale og private grunnskular i kommunen.

Totalt er det 22 kommunale grunnskular i kommunen med til saman 3 661 elevar. Relativt sett er dette ei ganske desentralisert skulestruktur, kor det i snitt er 166 elevar per skole. På same tid er variasjonen stor mellom dei kommunal grunnskulane. Ved den største av barneskulane, Sagstad skule, er det 415 elevar, mens på den minste, Kløvheim skule, er det 36.

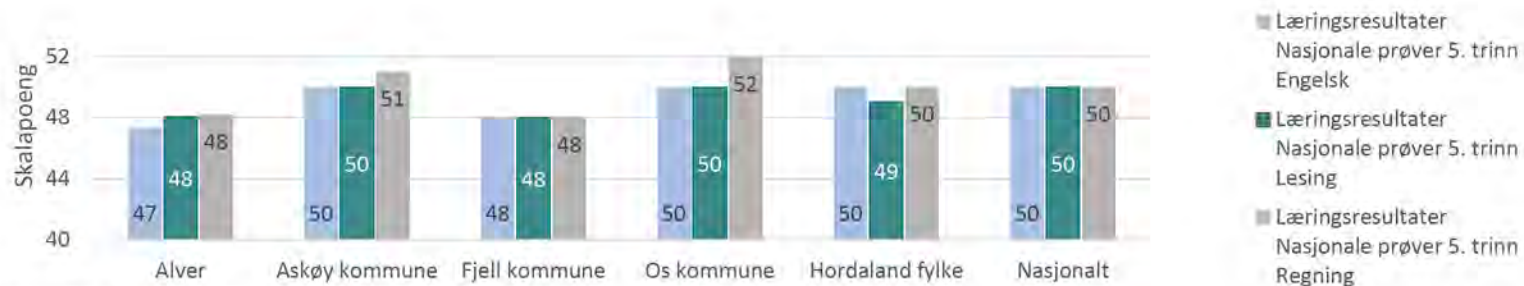
Frå 2019-2020 vert ny lærarnorm innført i Noreg. Målet er at gruppestorleik 2 skal vere 15 elevar på 1.-4. trinn og 20 elevar på 5.-10. trinn. Gruppestørrelse 2 er berekna ut frå talet på ordinære elevtimar delt på talet på ordinære undervisningstimar og gjer eit mål på elevar per lærar. Figur 37 syner korleis barneskulane i kommunen ligg an i forhold til nye normtal. Frå figuren ser ein at alle skulane oppfyller norma for 5.-7. trinn med god margin. På same tid er det nokon utfordringar knytt til gruppestorleiken blant 1.-4. klassingar. Her ligg særleg Hordabø skule langt over normtalet. Også Seim, Knarvik, Manger og Sagstad skuler ligg over norma, men i desse tilfella meir marginalt. Alle ungdomskulane oppfyller i dag krava til den nye lærarnorma.

Figur 45: Elevar per skule, 2018-2019
Kjelde: GSI

Figur 46: Gruppestørrelse 2 og lærarnorm, 2018/2019
Kilde: GSI

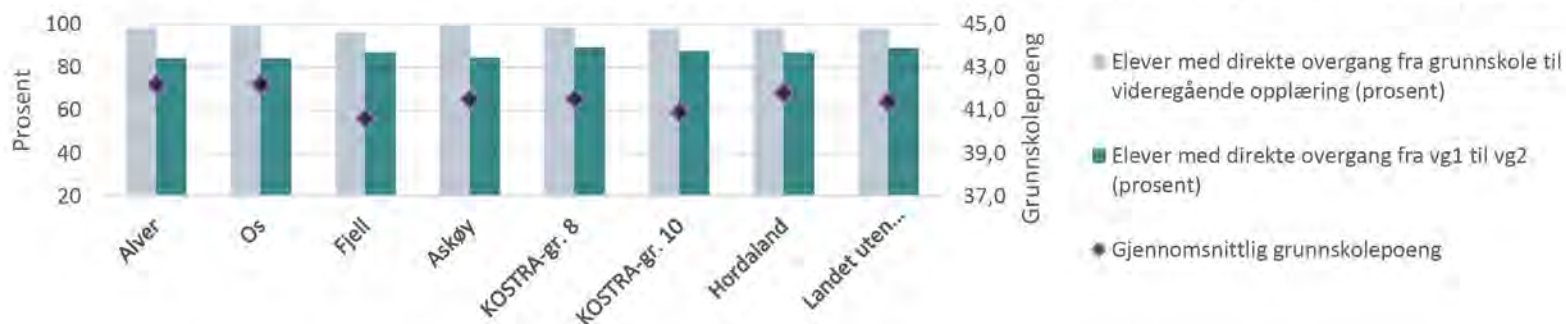

Figur 47: Læringsresultat nasjonal prøver, 2017
Kjelde: Ungdata

Generelt har barneskulane i Alver låge lavt målt mot fylkes- og landssnitt på dei nasjonale prøvane dei siste åra. Samtidig har resultatane bedra seg noko dei siste to åra, og då spesielt i rekning, kor Alver nå ligg nært lands- og fylkessnitt. Som nemnd er fagleg meistring og gode lærarar viktig for psykisk helse blant born og unge. Dei relativt sett svake resultatane drivast av at det i Alver kommune er ein stor del som ligg på lågaste meistringsnivå innanfor både rekning, lesing og engelsk på 5. trinn.

I engelsk ligg heile 35 % av dei testa på meistringsnivå 1. Alver har også ein låg del av elevane på meistringsnivå 2 og samanlikna med andre også få på meistringsnivå 3. Det same gjeld også for lesing. På rekning har derimot Alver ein relativt stor del av elevane på meistringsnivå 2, men fortsett er ein stor del av elevane også på nivå 1.

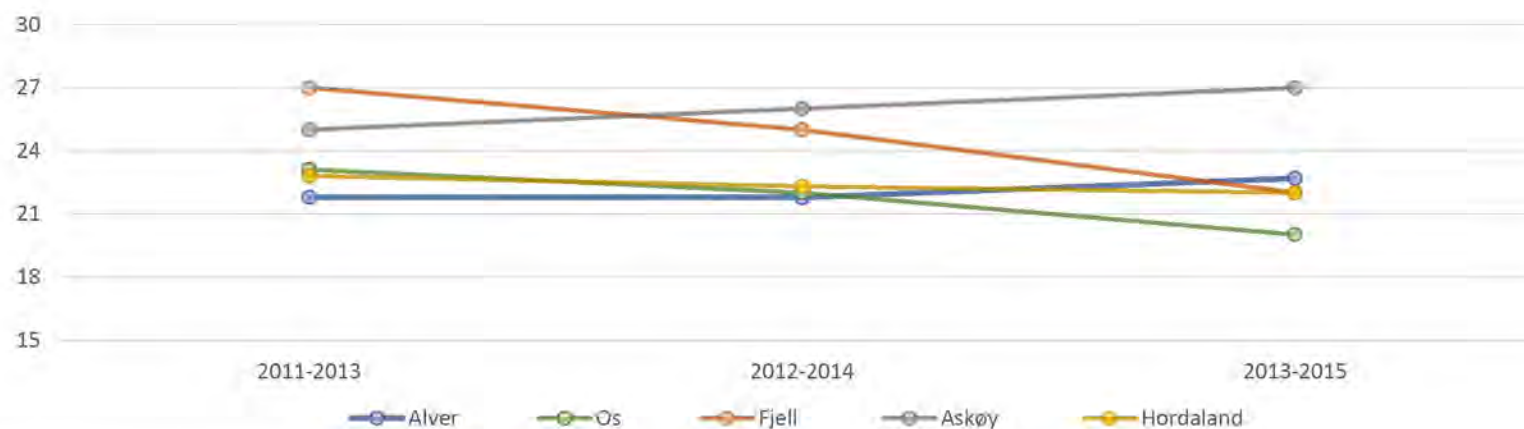
For 8. trinn fortel dei nasjonale prøvane mykje same historie. Også her ligg ein stor del av elevane på dei to lågaste meistringsnivåa samanlikna med nasjonalt og med fylket. Samtidig som resultatane på dei nasjonale prøvane gjer eitt bilde syner figur 40 at ein relativt høg del av elevane i Alver går direkte

Figur 48: Direkte overgang og grunnskulepoeng, 2017
Kjelde: SSB

frå ungdomsskole til vidaregåande opplæring. 98 % av 10. klassingane gjekk direkte frå ungdomsskule til vidaregåande i 2017. Karaktersnittet (grunnskolepoeng) er også høgt tatt i betraktning resultatane på dei nasjonale prøvane. Kommunen skil seg heller ikkje ut når det kjem til elevar med direkte overgang frå vg1 til vg2, som er på i overkant av 84 %.

Når det kjem til fråfall i vidaregåande skule ligg Alver kommune seg midt på treet målt mot fylkessnittet og andre store kommunar i Bergensregionen. Fråfallet var mellom 2013-2015 i gjennomsnitt på 23 %, noko som er rett i overkant av fylkessnittet.

Figur 49: Fråfall i vidaregåande skule, %
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

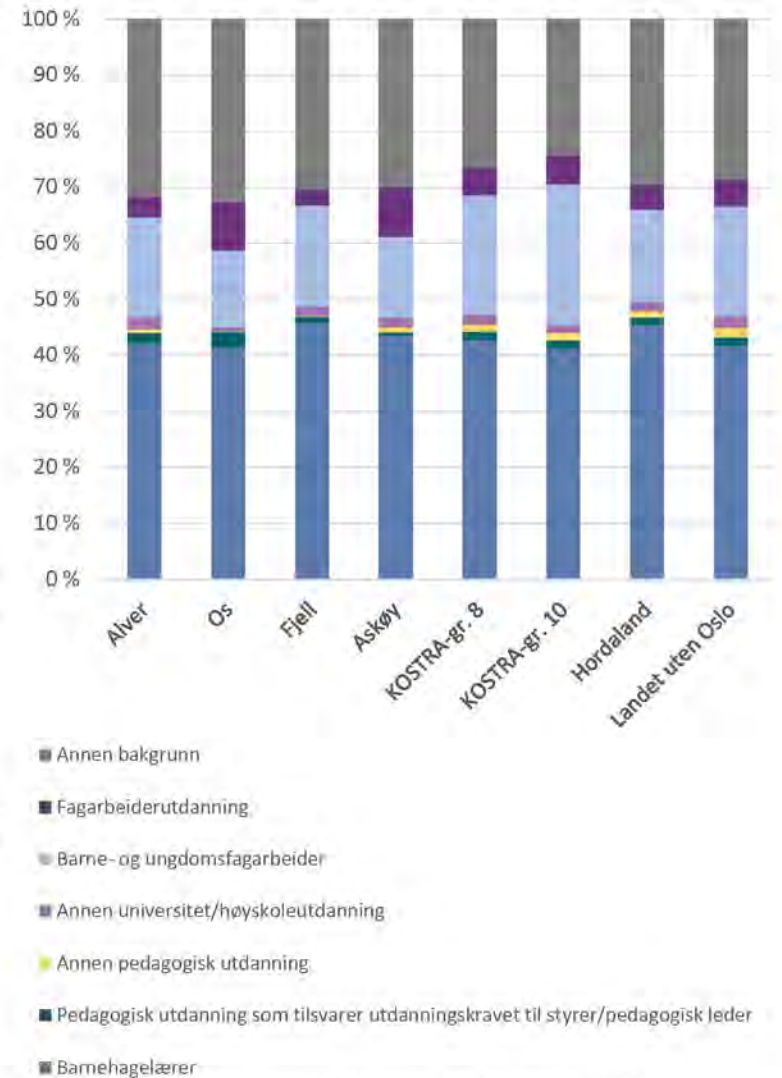
9.3. Barnehagar

I Alver kommune vil det vere mange barn i barnehagealder som del av befolkninga, samanlikna med andre kommunar. Per 2018 er det 2 308 barn i barnehagealder (0-5 år) i kommunen. Fram mot 2020 er dette forventa å falle noko, til omtrent 2 160. Per 2018 er det totalt 30 barnehagar i Alver kommune, kor 22 av desse er private, og åtte er kommunale. Omtrent 90 %, eller 1 792, av alle barn mellom 0-5 år nyttar seg av barnehage tilbudet.

Av figur 42 ser vi at samansetninga av dei som er tilsett i barnehage er omtrent lik den for landet elles. Den vanlegaste utdanninga er barnehagelærer, som står for 42 % av dei tilsette. Dette er noko høgare enn landssnittet (41,5 %) men noko lågare enn fylkessnittet (45,6 %). Generelt er forskjellane relativt små på tvers av samanlikninga. Elles er det relativt mange med «anna bakgrunn» målt mot landet og ein del av kommunane i samanlikninga, kor denne delen er på 31,7 % i Alver, mens den er respektive 28,8 og 29,8 % i landet og fylket.

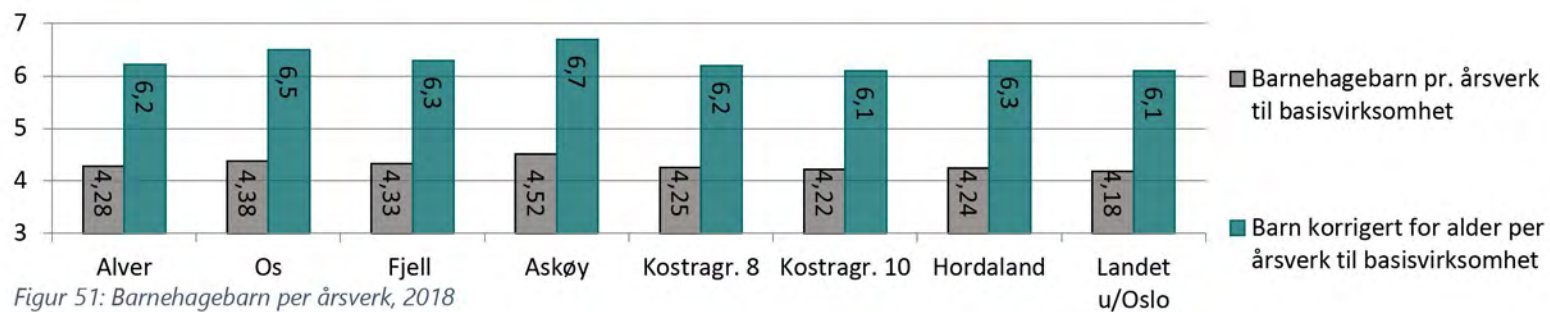
Generelt er det om lag 4,3 barn per årsverk i den nye kommunen. Dersom vi korrigerer for barnas alder, som er meir riktig i eit samanlikningsperspektiv, er det same talet 6,2. I barn korrigert for alder per årsverk tildelast barn i ulike aldersgrupper ulike vektar da yngre barn (0-2 år) krev meir oppfølging enn barn i eldre aldersgrupper (3 år og 4-6 år). Den yngste gruppe vektast med 2, barn på 3 år vektast 1,5 og 4-6-åringar gjevast vekta 1, for å spegle dei ulike behova. Verdien for Alver er omtrent på fylkes- og landssnitt, med ganske små individuelle skilnader kommunane seg imellom.

Som bilete på neste side illustrerer er barnehagane i kommunen er geografisk spreidd utover, men med konsentrasjon rundt tettstader, og særleg då i aksa Frekhaug – Knarvik – Alversund.

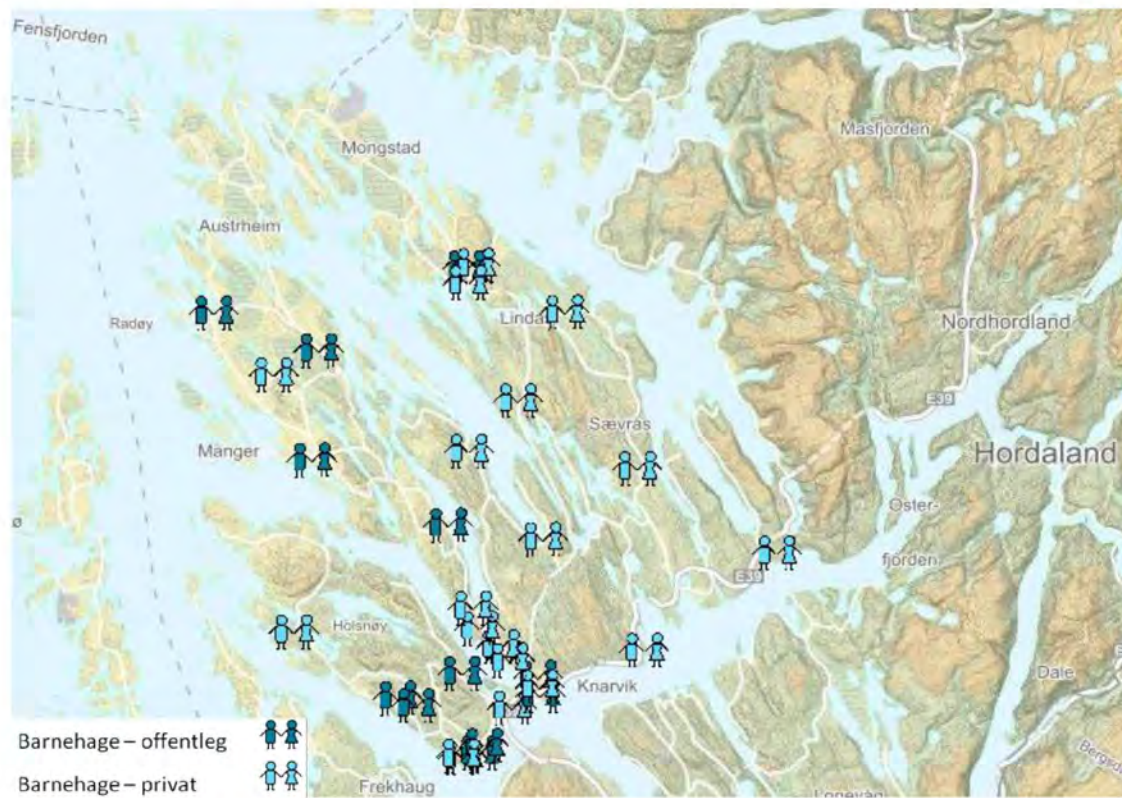

Figur 50: Barnehageansatte etter utdanningsbakgrunn, 2017

Kjelde: SSB

Figur 51: Barnehagebarn per årsverk, 2018
Kjelde: SSB

Figur 52: Barnehager i Alver kommune

9.4. Kultur og frivillighet

Kulturarenaar

<i>Lag- og forsamlingshus*</i>	55
<i>Bibliotek</i>	3 hovudbibliotek og 2 filialar
<i>Bygdekino</i>	1
<i>Ungdomsklubbar</i>	5
<i>Kulturskulesentre</i>	3
<i>Livsynshus og kyrkjer</i>	59

**Ekskl. kyrkjer, bedehus, kapell, indremisjonshus o.l.*

Tabell 6: Kulturarenaer

Sport og idrettsanlegg

- 1 *Knarvik Idrettsanlegg*
- 2 *Nordhordlandshallen*
- 3 *Ostereidet kunstgrasbane*
- 4 *Ostereidet skule, symjebasseng*
- 5 *Alversund Kunstgras*
- 6 *Alversund skule, symjebasseng*
- 7 *Seim kunstgrasbane*
- 8 *Lindås skyttarbane*
- 9 *Lindås idrettspark*
- 10 *Lona skytebane*
- 11 *Hopsdal skianlegg*
- 12 *Leiknes skule – grusbane*
- 13 *Storstova*
- 14 *Gamlesætra skianlegg*
- 15 *Sæbø skule, hall*
- 16 *Austmarka kunstgrasbane*
- 17 *Grønålen kunstgras*
- 18 *Radøyhallen*
- 19 *Stokkedal skytebane*
- 20 *Sletta naturgrasbane*
- 21 *Hordabø idrettspark*
- 22 *Fossemyra*
- 23 *Meland Aktiv*
- 24 *Nordhordland FHS, symjebasseng og kunstgras*
- 25 *Meland Golfbane*
- 26 *Leirdalen idrettsanlegg*
- 27 *Rosland skule, symjebasseng*
- 28 *Meland motorsportbane*
- 29 *Meland skyttarlag*
- 30 *Vestbygd kunstgras*

Figur 53: Sports- og idrettsanlegg
Kjelde: Miljødirektoratet

10. Sosial berekraft

Det er hovudsakleg tre trendar som påverkar den sosiale berekrafta i Alver kommune dei næraste åra. Det eine er at talet eldre personar vil auke kraftig. Det andre er at ungdomskulla, som per i dag er store i kommunen, blir endå større. Og det tredje er at innvandrarak, eller born av innvandrarak, utgjer ein større del av befolkninga. Alle desse tre trendane gir oss potensielle utfordringar knytt til inkludering og integrering.

Den generelle helsetilstanden blant eldre betydeleg betra dei siste åra. Det inneber at eldre i dag truleg har betre føresetnadar for deltaking og aktivisering enn tidlegare generasjonar. Det er positivt for dei eldre sjølv, men like viktig er det at den ledige tida dei eldre disponerer utgjer ein potensiell ressurs for lokalsamfunnet. Det er òg vesentleg at vi ikkje vurderer alle over pensjonsalder som ei einsarta gruppe. Aldersspennet og variasjonen i helsetilstand internt i denne gruppa er stor.

Også ungdommar kan vere ei utsett gruppe med omsyn til psykisk helse eller følelse av livsmeistring. Ungdataundersøkinga som Hordaland fylkeskommune gjennomførte i 2018 syner til dømes at 24 prosent av elevane som deltok i undersøkinga frå Alver kommune svarar at dei er *“veldig eller ganske mykje plaga av einsemd”*, mot 21 prosent i fylket under eitt. Omfanget er større blant jenter enn blant gutar, og aukar med alderen. Undersøkinga syner også ein samvariasjon mellom familieøkonomi og omfanget av born og ungdom som føler seg einsame. Blant familiar med *“god råd”* er det berre 20 prosent av ungdommane som svarar at dei føler seg einsame, medan heile 50 prosent av borna frå familiar med *“dårleg råd”* svarar det same. Som vist over (figur 18) har delen born som bur i låginntektsfamiliar auka betydeleg i Alver kommune. Samstundes må vi understreke at store ungdomskull fyrst og fremst er ein ressurs for samfunnsutviklinga. Ungdommar disponerer mykje fritid og mange har engasjement for å bidra til aktivitet og kvalitetar i miljøet dei er ein del av.

Innvandrarak er ein stor ressurs for kommunen. Kulturelt mangfald i skule og barnehage, gjennom ulikheiter i kultur, språk og religiøs bakgrunn kan vere ei verdifull kjelde til kunnskap og forståing og kan bidra til anerkjenning av ulikheiter. I ei stadig meir globalisert verd vil språkkunnskapar og interkulturell forståing spele ei viktig rolle. Ein kommune som veit å spele på dei språklege og fleirkulturelle ressursane vil stå sterkare i møte med sosiale og økonomiske problem i framtida.

Vidare vil forsørgarbyrden til delen av befolkninga i yrkesaktiv alder berre auke dei neste 20 åra. Å sikre effektiv og god integrering av innvandrarak slik at dei kan delta på arbeidsmarknaden på lik linje som andre vil derfor vere av sentral betydning for å sikre et godt og fullverdig tenestetilbod i kommunen, også i framtida. Vidare viser studiar at utdanningsnivået blant innvandrarak, spesielt kvinner, er høgt. For å sikre god ressursutnytting i samfunnet er det derfor viktig og også sikre at desse deltar i arbeidslivet.

11. Økonomisk berekraft

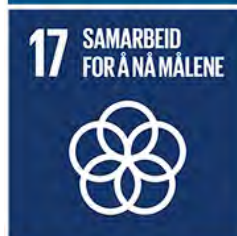
Kommunen si økonomiske berekraft heng tett saman med den demografiske utviklinga. Dei tre hovudtrendane nemnd i førre avsnitt; fleire eldre, fleire ungdommar og fleire innvandrarak er også dei mest betydingsfulle for økonomisk berekraft.

At talet eldre aukar- den såkalla eldrebølgja, inneber at ein vesentleg del av dei sysselsette i Alver vil gå av med pensjon i åra som kjem. Sjølve pensjonsutgiftene, som er mykje omtala i forbindelse med eldrebølgja, fell ikkje på dei kommunale budsjetta. Men å erstatte arbeidskrafta og kompetansen som forsvinn med pensjonistane kan bli krevjande, både for næringsliv og offentlig tenesteyting. Fleire eldre er friske lengre, og mange bur heime i høg alder og klarer seg sjølv, eller har litt hjelp. Likevel må kommunen planlegge for auka etterspurnad etter helse- , pleie- og omsorgstenester til dei eldste. Fleire alvorlege sjukdomar har auka førekomst hos dei eldste, og det er kjent at til dømes risiko for demens og kreft aukar med alderen, og mest hos dei eldste. Det vil vere svært viktig at sysselsettingsgraden i kommunen er høg. Tiltak som bidreg til at unge fullfører vidaregåande skule og får ei utdanning som gjer at dei får seg arbeid, vil ha innverknad på tilhøvet mellom tal yrkesaktive og tal pensjonistar. Andre tiltak for reduksjon av arbeidsløyse vil og ha betyding. Samstundes er Lindås kommune per i dag ein pioner innan velferdsteknologi. Det gir mange moglegheiter og eit stort potensial for effektiv tenesteproduksjon, som ein også kan dra nytte av i Alver kommune.

Alver kommune er altså i den heldige situasjonen at ein ventar vekst i ungdomskulla. Det påverkar behovet for skuleplassar og utdanningspersonell i kommunen, og får såleis betyding for kommuneøkonomien. På noko lenger sikt vil dei store ungdomskulla bli ein viktig arbeidskraftressurs i kommunen. Det kan kompensere for noko av arbeidskrafttapet som vil skje ved at mange når pensjonsalder. Tiltak som kan rekruttere unge til yrker det er etterspurnad etter vil ha innverknad på moglegheita til å oppretthalde og vidareutvikle dei kommunale tenestene. Unge må motiverast til å kome tilbake til kommunen etter fullført utdanning. Kommunen må legge til rette for lærlingplassar og for etter- og vidareutdanning for tilsette.

I områda med størst utbyggingspress er det eit relativt stort behov for oppgradering av vatn- og avlaupsanlegg, medrekna systematisk vedlikehald av mellom anna vasskjelder.

12. Miljømessig bærekraft

Den økologiske bærekrafta til Alver kommune påverkast både av utviklinga i folketalet og av endringar i samansetjinga av folkesetnaden. I åra som kjem ventar vi at folketalet i Alver kommune kjem til å auke. **(ref fig X)**. Forbruket til dei nye innbyggjarane vil ha både lokale, regionale og globale konsekvensar. Dei viktigaste lokale konsekvensane er knytt til arealbruk. Å disponere areal til bustadar og næringsareal har betydning for jordvern, biologisk mangfald og kultur- og naturlandskap. Lokalisering og utnyttingsgrad påverkar kor mykje areal vi må ta i bruk. Vidare har val av bygningstypar og buformer påverka på behovet for bygningsmaterialar og energibruken i bygningsmassen.

Arbeidsmarknaden i Alver er sterkt integrert med nabokommunen Bergen. Vi må derfor rekne med at den venta folketalesveksten i Alver vil gi fleire pendlarar, som dagleg skal bevege seg ut og inn av kommunen. Transport er den viktigaste kjelda til klimagassutslepp i Noreg, men har også betydelege *lokale* miljøkonsekvensar. Vi veit at luftkvaliteten i Bergen kan bli svært dårleg som følgje av trafikk inn og ut av bykjerna. Pendlarar frå Alver kommune bidreg til dette. Kva transportform pendlarane vil nytte i framtida har difor stor betydning for luftkvaliteten, både i eigen kommune og i nabokommunane. Dette heng også saman med arealplanlegginga i kommunen. Utnyttingsgrad og lokalisering av bustad- og næringsområde påverkar avstandane i kommunen, som igjen påverkar potensialet for å bruke kollektivtrafikk.

Samansetjinga av folkesetnaden, og endringa av denne, har betydning for økologisk bærekraft ved at forskjellige grupper innbyggjarar forbrukar ressursar i ulik grad. Til dømes kan ein aukande del pensjonistar bidra til å dempe veksten i talet pendlarar som skal ut og inn av Alver kommune dagleg. Pensjonistar har også lågare kjøpekraft og dermed lågare forbruk enn kva sysselsette har. Liknande samanhengar kan òg tenkast for andre endringar i folkesetnaden, men det er vanskeleg å seie korleis dette vil påverke økologisk bærekraft i Alver kommune.

Arkiv: FA-U01
JournalpostID: 20/4802
Saksbehandlar: Tanja Hoel
Dato: 28.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
005/20	Utval for næringsutvikling og drift	05.02.2020
	Alver kommunestyre	

Fondsvedtekter for Alver næringsfond

Vedlegg i saken:

28.01.2020 Fondsvektekter_2020 1344823

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Rådmannen rår til at framlegg til fondsvedtekter for Næringsfondet i Alver kommune, vert godkjent.

Politisk handsaming

Saka skal til innstilling i Utval for næringsutvikling og drift.
Saka skal avgjerast i kommunestyret

Bakgrunn

Saksopplysninger:

Kommunestyret i Alver har vedtatt at det skal setjast av 5mNOK årleg til Næringsfondet.

Administrasjonen har i samarbeid med Kontaktutvalet for Næringsutvikling laga forslag til nye fondsvektekter for Alver kommune.

Hovudprinsippa er:

- Næringsfondet formål er næringsutvikling, vekst og fleire arbeidsplassar i Alver kommune.
- Næringsfondet si målsetting er å:
 - Næringsfondet skal prioritera verksemder som treng å ta eit nytt steg etter oppstartsfasen, eller etablerte verksemder som treng hjelp til å realisere ei nytt marknad eller har eit internasjonalt vekstpotensial.
 - Næringsfondet kan nyttast både til bedriftsretta tiltak og til tilretteleggande næringstiltak i regi av kommunen eller andre typar organisasjonar og

kompetansemiljø.

- Stønad frå næringsfondet skal ikkje overstige 50 % av samla kapitalbehov og innanfor ein samla investeringsperiode på maksimalt 3 år.
- Stønad kan berre bli gitt i form av tilskot og midlane skal nyttast til utviklingsprosjekt.
- Kommunestyret har delegert mynde for tildeling av midlar til Utval for næringsutvikling og drift. Utvalet avgjer søknadene som kjem til kommunen.
- Det blir lagt opp til to hovudtildelingar i året, med søknadsfrist 1. mai og 1. oktober. Søknad levert inn før/ etter søknadsfrist kan verta vurdert individuelt etter skjønn.

Næringsfondet vil bruke fagsystemet www.regionalforvaltning.no for innsending av elektroniske skjema, innsending av rapportar og dokumentasjon for utbetaling av midlar.

ALVER
KOMMUNE

Fondsvedtekter

NÆRINGSFOND ALVER KOMMUNE

Vedtekne av Alver kommunestyre xx.xx.2020

1. FØREMÅL

Næringsfondet skal bidra til næringsutvikling, vekst og fleire arbeidsplassar i Alver kommune.

2. MÅLSETTING

- Stimulere prosjekter som gir vekst i eksisterande verksemder og arbeidsplassutvikling i Alver kommune.
- Stimulere til ei berekraftig næringsutvikling.
- Omstilling og nyskaping i næringslivet.
- Tiltak som styrker næringslivet i arbeidet med ny teknologi, innovasjon og nyskaping.
- Samarbeidstiltak innanfor etablert næringsliv.
- Tiltak som skaper ny vekst i etablerte SMB-verksemder i Alver kommune.
- Stimulere til kompetanseutvikling i næringslivet.

3. KVEN KAN SØKJE

Næringsfondet kan nyttast både til tiltak for verksemder og til tilretteleggande næringsstiltak i regi av kommunen eller andre typar organisasjonar, til dømes:

- Føretak med forretningsadresse i Alver kommune
- Samarbeidstiltak med lokale føretak
- FOU-aktørar i samarbeid med lokale føretak
- Kommunale næringsutviklingsprosjekt
- Næringsutvikling i landbruket som ikkje får stønad frå landbrukets vanlege stønadsorgan

Verksemder som treng å ta eit nytt steg etter oppstartsfasen, eller etablerte verksemder som treng hjelp til å realisere eit nytt marknadspotensiale eller internasjonalt vekstpotensial vil vere prioritert.

4. VILKÅR FOR STØNAD

- 4.1. Stønad kan berre bli gitt i form av tilskot. Jamfør kommunelova § 51 kan næringsfondet ikkje setjast som garanti for lån til næringsverksemd. Stønad kan ikkje brukast til teikning av aksjar, sanering av gjeld, kausjon/garanti for - eller renter og avdrag på lån til prosjekt eller verksemd.
- 4.2. Det kan søkjast om støtte til investeringar i nytt utstyr og maskiner. Det blir ikkje gitt stønad til oppføring av bygg.
- 4.3. Stønad frå næringsfondet skal ikkje overstige 50 % av samla kapitalbehov og innanfor ein samla investeringsperiode på maksimalt 3 år.
- 4.4. Stønad skal nyttast til utviklingsprosjekt, ikkje til ordinær drift av verksemder.
- 4.5. Fondet skal ikkje brukast til festivalar, kultur- og idrettsmidlar.
- 4.6. Stønad kan ikkje gjevast til privatpersonar. Einskildverksemder kan ikkje søkje aleine.
- 4.7. Søknader der tilskot frå næringsfondet kan utløyse ytterlegare tilskotfinansiering vil verta prioritert, men må vere i samsvar med aktuelle krav og retningsliner (refr punkt 7.6).

5. KORLEIS SØKE

Tiltakshavar skal søke elektronisk via nettstaden www.regionalforvaltning.no.

Alle søkarar oppmodast til eit oppstartmøte med administrasjonen før innsending av søknad.

6. SØKNADSRIST OG TILDELING

Kommunestyret har delegert mynde for tildeling av midlar til Utval for næringsutvikling og drift. Utvalet avgjer søknadene som kjem til kommunen.

Det blir lagt opp til to hovudtildelingar i året, med søknadsfrist 1. mai og 1. oktober.

Søknad levert inn før/ etter søknadsfrist vert vurdert individuelt etter skjønn. Søknadsfristar er 1 måned før utvalet sitt møte.

VEDLEGG TIL TILDELINGSBREV TILSEGNSMOTTAKARAR FRÅ NÆRINGSFONDET I ALVER:

GENERELLE VILKÅR

- 1.1. Større endringar i prosjektplanen, endringar i prosjektet sitt budsjett eller finansieringsplan, skal etter søknad frå tilsegnsnettakar godkjennast av kommunen. Søknaden må vere godkjent av prosjekteigar.
- 1.2. Føresetnaden for Alver kommune si løyving er at prosjektet vert finansiert slik godkjent finansieringsplan i omsøkte prosjekt viser.
- 1.3. Prosjektet må gjennomførast i samsvar med innsendt søknad. Om dette kravet ikkje vert oppfylt, kan tilskotet bli skjønsmessig avkorta.
- 1.4. Informasjon om prosjektet kan verte omtala på kommunen si nettside og ein kan rekna med å bli beden om å presentera prosjektet for kommunen.

1.5. **Profilering.**

I alle presentasjonar av-, og orienteringar om prosjektet, pliktar tilsegnsnettakar å informere tydeleg om at prosjektet er delfinansiert frå Alver kommune. Bruk av kommunen sin logo må avtalast.

1.6. **Forholdet til andre verkemiddel:**

Tildelingar frå fondet må vere i samsvar med aktuelle krav og retningslinjer som td. retningslinjer for bruk av regionale utviklingsmidlar, regelverk for offentleg støtte mv.

1.7. **Delutbetaling**

Tilsegnsnettakar kan oppmode om delutbetaling i høve til godkjend kostnadsprosent av akkumulerte kostnader, maksimalt inntil 75 % av løyvd beløp. Resterande beløp vert utbetalt ved prosjektavslutning, sjå neste avsnitt. Oppmodinga må innehalde statusrapportering og kostnadsrapport over akkumulerte kostnader.

1.8. **Prosjektet si avslutning og sluttutbetaling**

Straks prosjektet er avslutta skal tilsegnsnettakar sende oppmoding om sluttutbetaling. I samband med oppmoding om sluttutbetaling skal det fyllast ut ein sluttrapport og kostnadsrapport og godkjennast av prosjekteigar.

- 1.9. Autorisert rekneskapsfører skal attestere sluttrekneskapen for tilsegn over kr. 100.000,-. Tilsegnsnettakar har ansvar for å kontrollere at utbetalt beløp er korrekt. Eventuelt for mykje utbetalt tilskot skal betalast attende snarast.

1.10 **Kontroll.**

Kommunen sin revisor har når som helst rett til å kontrollere at midlane vert forvalta i samsvar med vilkåra i tilsegna. Vi gjer merksam på at de pliktar å gje kommunen sin revisor dei opplysningane dei finn påkravd for sin kontroll. Vi gjer vidare merksam på at i medhald av §10 i løyvingreglementet og §12 i lov om Riksrevisjonen, kan Kommunal- og regionaldepartementet og Riksrevisjonen setje i verk kontroll med at midlane vert nytta som føreset.

KLAGE/INNSYN I DOKUMENTA

Part eller andre med rettsleg klageinteresse kan klage på vedtaket innan ein frist på tre - 3 - veker. Fristen vert rekna frå den dagen de fikk melding om vedtaket. Kommunal klagenemnd er klageinstans. Klagen merkast «Næringsfond» og sendast til Alver kommune, Postboks 4, 5906 Frekhaug, eller på Epost til postmottak@alver.kommune.no.

Arkiv: FA-U01
JournalpostID: 20/4845
Saksbehandlar: Tanja Hoel
Dato: 28.01.2020

Saksframlegg

Saknr.	Utvalg	Møtedato
006/20	Utval for næringsutvikling og drift	05.02.2020

Søknad om stønad til regionalt kompetansesenter i additiv tilverking/ 3D-printing i i Alver og Nordhordlandsregionen

Vedlegg i saka:

28.01.2020	Søknad om støtte til 3D-print	1344903
28.01.2020	Kompetansesenter 3D Alver kommune	

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Utval for næringsutvikling og drift tildeler Knarvik VGS inntil 1.5 mNOK i stønad frå Næringsfondet, over ein prosjektperiode på 3 år.
Finansiering frå Næringsfondet er under føresetnad av prosjektstønad frå Vestland fylkeskommune.
Vilkår for tilskot er kommunestyret si godkjenning av vedtektene for næringsfondet.

Politisk handsaming

Saka skal avgjerast i Utval for næringsutvikling og drift

Bakgrunn for saka:

Knarvik vidaregåande skule, Ocean Innovation Catapult Centre og Nordhordland Næringslag ynskjer å etablere eit kompetansesenter innafor industriell 3D-printing i Alver og Nordhordlandsregionen. Dette skal gjerast i samarbeid med Additech AS som leverer infrastruktur (3D-printarar), kompetanse og tenester innafor 3d-printing gjennom Norsk Katapultsenter Ocean Innovation Catapult Centre, som er etablert på Marineholmen i Bergen.

Norsk Katapultsenter er ei ny SIVA ordning med nasjonale sentre som tilbyr fasilitetar, utstyr og kompetanse. Formålet med Norsk Katapultsenter er å gjere det enklare for verksemder å utvikle prototypar, teste, visualisere og

simulere. Norsk Katapult blir finansiert av Nærings- og Fiskeridepartementet under SIVA. Additech AS er ein av eigarane av Ocean Innovation Catapult Centre, og ansvarleg samarbeidspartnar for installering av infrastrukturen på Knarvik VGS og kompetanseutvikling av fagressursar på Knarvik VGS og ut mot næringslivet.

Prosjektet si målsetting er å bidra til at næringslivet i Alver får tilkomst til kompetanse og topp moderne test- og pilotfasilitetar på industriell 3D-printing (additive tilverknad) gjennom fasilitetane på Knarvik VGS. Knarvik VGS vil utvikle nye kompetanseprogram og utdanne lærlingar innafor industriell 3D-printing i tett samarbeid med næringslivet i kommunen. Prosjektet er tett integrert med næringsklyngene og FoU-miljøa i Bergensområdet.

Vurdering

I rapporten «Kompetanse og utdanning i Nordhordland» og EU-prosjektet kor Alver kommune deltar, «Right skills for the Right future», er det gjort ei kartlegging av framtidig kompetansebehov for næringslivet i Alver. Ny teknologi og 3D-printing vart løfta fram som ei viktig strategisk kompetansesatsing for næringslivet i Alver.

I det vedtekne strategi-og styringsdokumentet for Alver kommune står det at «Alver kommune skal arbeide for at Knarvik vidaregåande skule har eit breitt og mangfaldig tilbod» og «Alver skal arbeide aktivt for å opprette universitets- og høgskuletilbod i kommunen, gjerne knytt til lokalt næringsliv». Prosjektet vil bidra til å realisere vedtekne strategiar og gjere Knarvik VGS til ein av dei fremste teknologi- og kompetansemiljøa i Norge på industriell 3D-printing.

Prosjektet har ein dialog med fylkeskommunen om etablering av kompetansesenteret. I denne fasen vil ein økonomisk garanti frå Næringsfondet i Alver kommune kunne ha ein utløysande effekt på stønad frå Vestland fylkeskommune. Når rammer for kompetansesenteret er avklart og etablering er klart, vil Knarvik VGS kome tilbake med konkret bruk av stønaden frå Næringsfondet. Prosjektet har ei budsjettramme på 17,5 mill NOK over 3 år.

Stønaden frå Næringsfondet vil vera utløysande for å realisere kompetansetiltaket ut mot næringslivet i Alver.

Utvalg for næring og utvikling
Alver kommune
Kvernhusmyrane 20
5914 Isdalstø

Dato: 02.01.2020
Vår ref.:
Saksbehandlar:
Dykkar ref.:

Søknad om støtte til regionalt kompetansesenter i additiv tilvirkning /3D-printing i Nordhordland

Knarvik vidaregåande skule og Nordhordland næringslag jobber for å etablere et kompetansesenter innenfor additive tilvirkning gjennom 3D-printing i Nordhordlandsregionen. Dette skal gjøres i samarbeid med Additech AS som leverer kompetanse og tjenester innenfor 3D-printing igjennom OINC.

Prosjektet har følgende delmål:

1. Tilgjengeliggjøre kompetanse, testinfrastruktur og prototyping innenfor industriell 3D-printing for utdanning og næringsliv i Nordhordlandsregionen.
2. Utvikling av nye utdanningsprogrammer, kurs og opplæring innenfor additive tilvirkning og 3D-printing gjennom Knarvik VGS.

Vi søker med dette om støtte fra Alver Kommune sitt næringsfond. Vi søker om 500.000 for de neste tre årene. Totalt søker vi om 1.500.000 kroner.

Vi er i dialog med fylkeskommunen om etablering av kompetansesenteret. I denne fasen ønsker vi en økonomisk garanti fra Næringsfondet i Alver kommune om støtte. Når rammer for kompetansesenteret er avklart og etablering er klart, så vil vi komme tilbake med konkret bruk av støtten fra dere.

Prosjektet har en budsjetttramme på 17,5 mill NOK over 3 år. Vedlagt er en presentasjon om prosjektet inkludert budsjett for prosjektet.

Støtten vil være essensiell for å realisere dette viktige kompetansetiltaket. Vi har stor tro på at dette er en viktig og riktig satsning både for næringslivet i regionen og Knarvik vidaregåande skule.

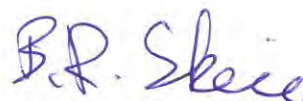
Med vennlig hilsen

Kari Espelund Bruvik
Rektor

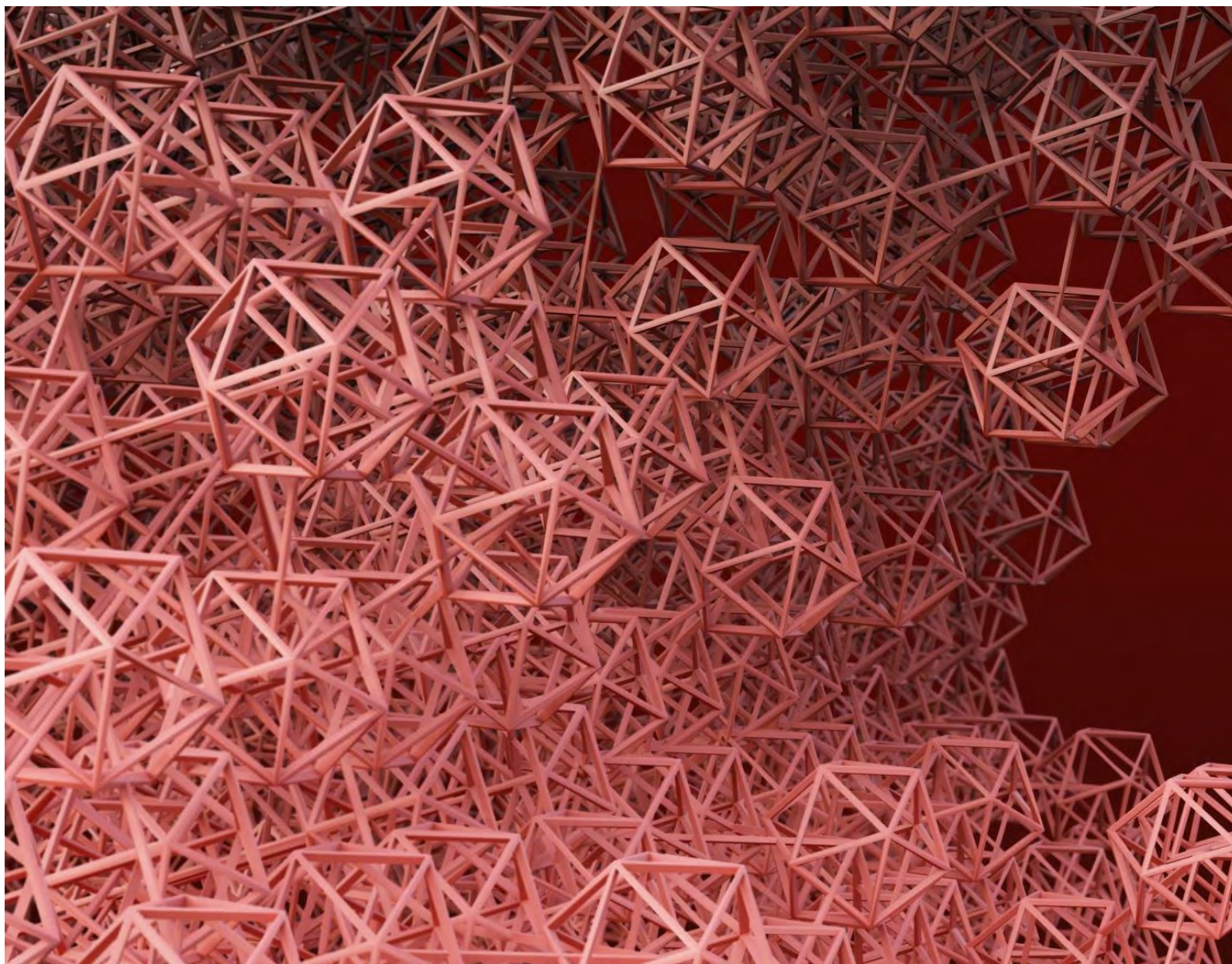

Patrick D'Incan
Avdelingsleder

Brigt Roar Skeie
Fagansvarlig

Vedlegg: *Kompetansesenter 3D HFK 051219 bt.pptx*

**REGIONALT
KOMPETANSESENTER
I ADDITIV TILVIRKNING
/3D-PRINTING
I NORDHORDLAND**

STRUKTUR

- SAMARBEIDSAVTALE, HFK/KVGS - ADDITEC (OINC)
- TJENESTEAVTALE, ADDITEC AS - NÆRINGSLIV
- PROSJEKTSØKNAD, KVGS-HFK

Bakgrunn og formål (samarbeidsavtalen HFK/KVGS-Additec AS))

Formålet med avtalen er for partene i felleskap er å ***etablere et kompetansesenter innenfor additive tilvirkning gjennom 3-printing i Nordhordlandsregionen på Knarvik VGS.***

Samarbeidsavtalen skal bidra til at Vestland fylke å ta en ledende posisjon innenfor additive tilvirkning gjennom industriell 3D-printing gjennom et samarbeid mellom utdanning og næringsliv.

Bakgrunn:

- Nordhordland Næringslag, i samarbeid med Regionrådet i Nordhordland, UiB med finansiering fra Hordaland fylkeskommunen, gjennomførte en Kompetansekartlegging som dokumenterer næringslivets behov for ny kompetanse innenfor 3D-printing.
- Knarvik VGS har i dag et stort og bredt teknisk industrielt utdanningsmiljø innenfor CNC og design. Knarvik vidaregåande skule er den største vidaregåande skulen i Nordhordland og ein av dei største i Hordaland. Skulen har åtte studieretningar og nesten 1000 elevar. Knarvik VGS har igjennom deres TAF-koordinatorer og skolens lærlingesatsning etablert et forpliktende og utstrakt samarbeid og nettverk med næringslivet i hele Nordhordlandsregionen.
- Ocean Innovation Norwegian Catapult Centre («OINC») ble etablert i 2017, har hovedsete i Bergen. OINC tilbyr test-, simulering og verifiseringsfasiliteter for å legge til rette for effektiv prototyping. Additec AS er en av eierne av OINC og leverer kompetanse, tjenester og kapasitet innenfor additive tilvirkning og maskinparken av 3D-printere i OINC. OINC arbeider med å tilgjengeliggjøre testinfrastruktur også i andre deler av landet, og denne avtalen vil bidra til å gjøre kompetanse og infrastruktur tilgjengelig for utdanning og næringsliv i Nordhordlandland.

Avtalens omfang (samarbeidsavtalen)

Knarvik VGS skal legge rette for fagfornyelse og teknologiutvikling i undervisningstilbudet ovenfor elever i Nordhordlandsregionen.

Knarvik vil stille til disposisjon lokaler, personell og maskinvare og stille til disposisjon 3D-printeren til næringslivet.

Additech AS vil stille til disposisjon kurs, kompetanse og tjenesteutvikling innenfor 3D-printing til Knarvik VGS og næringslivet i Nordhordlandsregionen.

Additech AS vil stille til disposisjon en 3D-printer til Knarvik VGS som skal være tilgjengelig for næringslivet i Nordhordlandsregionen.

Additech AS sine forpliktelser og rettigheter (samarbeidsavtalen)

I. Ansvar

Additech skal installere en 3D-printer (Lasertec SLM-30) i lokalene til Knarvik VGS.

II. Kompetanse

- Additech skal levere kurs, opplæring, teknisk støtte og andre nødvendig støtte tjenester
- Additech skal være en opplæringsbedrift for Knarvik VGS lærlinger innenfor 3D-printing

III. Bruksrett

Additech skal disponere minimum 50% av 3D-printeren på Knarvik VGS, gjennom et samarbeid med næringslivet i Nordhordlandsregionen

IV. Investeringskostnader

Additech forplikter seg til å kjøpe inn 3D-printer (Lasertec SLM-30). 3D printeren har en anskaffelseskost på 710 500 euro. I tillegg vil det komme nødvendige tilpasninger av maskinen.

HFK/Knarvik VGS sine pliktigheter og rettigheter (Samarbeidsavtalen)

I. Investeringskostnader

HFK tar kostnadene for nødvendig ombygging og tilpassing av lokaler
Innkjøp av en container til lagring av nødvendig utstyr og avfall

II. Bemanning

- a) Knarvik VGS skal bemanne en 100% operatørstilling til 3D-printeren. 50% av stillingen skal brukes til undervisningsformål og resterende 50% skal stilles til disposisjon til næringslivet.

III. Drift og vedlikehold

- a) Knarvik VGS forplikter seg til å stille tilpassete lokaler og tilhørende nødvendig utstyr som strøm, gas og ventilasjon.
- b) Ansvar for at 3D-printeren er operativ, i sikker drift og daglig vedlikehold
- c) Ansvar for innkjøp av pulver, gass, annet?
- d) Innkjøp av nødvendig verneutstyr
- e) Software lisens for utdanning og næringsliv

IV. Faglig og pedagogisk utvikling og kompetanseheving

- a) Knarvik VGS forplikter seg til å videreutdanne 4 lærere slik at de kan operere og levere et høyt faglig pedagogisk opplæring ut til elever og næringslivet i Nordhordlandsregionen.
- b) Knarvik VGS skal bidra med opplæring og kompetanseheving til andre VGS i Vestland fylke.

Kort beskrivelse av prosjektidé (Søknad KVGS-HFK)

Prosjektets hovedmål:

Etablere et kompetansesenter innenfor additive tilvirkning gjennom 3-printing i Nordhordlandsregionen på Knarvik VGS.

Prosjektet har følgende delmål:

1. Tilgjengeliggjøre kompetanse, testinfrastruktur og prototyping innenfor industriell 3D-printing for utdanning og næringsliv i Nordhordlandsregionen.
2. Utvikling av nye utdanningsprogrammer, kurs og opplæring innenfor additive tilvirkning og 3D-printing gjennom Knarvik VGS.

Prosjektets varighet

Prosjektet har en varighet på 3 år. Oppstart 01.01.2020-31.12.2022.

Prosjektorganisering: TBA

Budsjett og finansieringsplan 2020-2023

	Ansvar	tall i			SUM kostnader
		2020	2021	2022	
HA 1: Utvikling av nye kompetanseprogrammer i additive tilvirkning og 3D-printing					
1.1: Faglig utvikling av et undervisningsopplegg i additive tilvirkning/ 3D-printing hos Knarvik VGS	K	300	100	100	500
1.2: Utvikling av nye kurs og opplæring til næringslivet	A	200	400	200	800
1.3: Utvikling av Additech AS som en godkjent lærlingbedrift/ kompetanseprogram innenfor 3D-printing for lærlinger	A	300			300
HA 2: Personell, kurs og opplæring av ansatte ved Knarvik VGS for drift av 3D-printing					
2.1: Ansettelse av en 100% operatørstilling ved Knarvik VGS (50% stilling til undervisning, 50% til næringsliv)	K	1 000	1 000	1 000	3 000
2.2: Opplæring av 3 lærere og 1 operatør ved Knarvik VGS til kurs hos Additech AS (800)	A	800			800
2.3: Opplæring av 3 lærere og 1 operatør i drift/vedlikehold av 3D-printer av Additech AS (200)	A	0	200	200	400
					0
HA 3: Tilpasning av utstyr, lokaler og drift					
3.1: Tilpasning av lokaler ved Knarvik VGS	K	300			300
3.2: Kjøp og installering av 3D printer på Knarvik VGS	A	3 500	2 500	2 000	8 000
3.3: Materiell og drift av 3D-printer	K	1 000	750	500	2 250
3.4: Service, lisens og vedlikehold av 3D-printer	A	100	100	100	300
					0
HA4: Avklaring på framtidig driftsmodell for kompetansesenteret					
4.1: Samarbeidsavtaler med næringslivet for opplæring/kurs/leie av 3D-printer	N	150			150
4.2: Lærlingavtaler mellom Knarvik VGS og næringslivet i Nordhordlandsregionen	N	50			50
4.3: Utvikling av nasjonale kurs/opplæringsprogram for andre VGS	alle	100	150	150	400
4.3: Forslag til en bærekraftig driftsmodell for Kompetansesenteret	alle	100	100	100	300
SUM kostnader		7 900	5 300	4 350	17 550
Finansiering					
Hordaland fylkeskommune		2 900	1 950	1 500	6 350
Alver kommune		500	500	500	1 500
Egeninnsats Additech AS		3 800	2 500	2 000	8 300
Egeninnsats Knarvik VGS/Hordaland fylkeskommune		400	250	250	900
Egeninnsats Nordhordland Næringslag/Alver kommune/andre		300	100	100	500
SUM finansiering		7 900	5 300	4 350	17 550

Arkiv:

JournalpostID: 20/4814

Saksbehandla
r: Tanja Hoel

Dato: 28.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
007/20	Utval for næringsutvikling og drift	05.02.2020
	Alver kommunestyre	

Partnerskapsavtale Nordhordland næringslag

Vedlegg i saken:

28.01.2020 Utkast til partnerskapsavtale Alver - NONL_ 1344856

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Alver kommune inngår partnerskapsavtale med Nordhordland Næringslag for 2 år (2020-2021), med eit årleg partnerskapsbidrag på kr 100.000,-. Midlane skal dekkast frå Næringsfondet i Alver kommune.

Politisk handsaming

Saka skal til innstilling i Utvale for næringsutvikling og drift

Saka skal avgjerast i kommunestyret

Bakgrunn

Nordhordland Næringslag vart etablert i 1972 og organiserer 370 bedrifter i Nordhordland og Gulen. Organisasjonen bidrar til næringsutvikling i regionen gjennom synleggjering og nettverksbygging og skapar fagleg utviklande forum der medlemmane kan møtast på tvers av bransjar. Næringslaget er partipolitisk nøytral og fokuserer på auka omstillingsevne og utvikling, relevant utdanningstilbod i regionen og er talerøyr for næringslivet. Dei organiserer fire bransjegrupper; industri, havbruk, handel & service samt handverk, i tillegg til å drive fleire nettverk for leiarar i næringslivet.

Vurdering:

Partnerskapsavtalen skal bidra til at NONL og Alver kommune skal styrke samarbeidet om det regionale næringsutviklingsarbeidet generelt og tiltak/satsingar retta mot næringsutvikling i Alver spesielt.

Partnerskapsavtalen skal medverke til å realisere kommunale mål og

strategiar for næringsutvikling knytt til bransje og sektorovergripande satsingar, slik dette er formulert i gjeldande planar på området.

Partnarskapen skal også medverke til å nå NONL sine målsetningar om å fremje næringslivet sine behov særleg innan samferdsle og infrastruktur, næringsareal, kompetansebygging og utvikling av Nordhordlandsregionen.

Kontaktutvalet vil følgje opp organisering av arbeidet i partnarskapsavtalen.

Kommunen og NONL gjennomfører ei evaluering av avtalen innan oktober i kvart kalenderår.

Innan oktober 2021 skal partane vurdere om avtalen skal vidareførast.

Partnerskapsavtale

mellom

Alver kommune og Nordhordland Næringslag

1. Formål

Alver Kommune og Nordhordland Næringslag (NONL) skal samarbeide om å styrke det regionale næringsutviklingsarbeidet generelt og tiltak/satsingar retta mot næringsutvikling i Alver spesielt.

2. Målsettingar

Partnerskapsavtalen skal medvirke til å realisere kommunale mål og strategiar for næringsutvikling knytt til bransje og sektorovergripande satsingar, slik dette er formulert i gjeldande planar på området.

Partnerskapen skal også medverke til å nå NONL sine målsetningar om å fremje næringslivets behov særleg innan samferdsle og infrastruktur, næringsareal, kompetansebygging og utvikling av Nordhordlandsregionen. .

3. NONL sine oppgåver og bidrag i partnerskapen

NONL skal som ein del av sitt virke bistå med:

- Arbeid/oppgåver knytt til strategiane og eventuelle innsatsområde i kommunalt planverk som gjeld næringsutvikling
- Arbeid/oppgåver knytt til kommunal plan for kompetanse og arbeidskraft
- Arbeid/oppgåver knytt til innovasjonsaktiviteten i regionen
- Arbeid/oppgåver knytt til utvikling og anvendeleg kunnskap i regionen som grunnlag for entreprenørskap, investeringar, nyskaping og omstilling.
- Fagleg støtte til politisk og administrativ leiing i saker som angår næringslivet

4. Kommunen sine oppgåver og bidrag i partnerskapen

Som delvis finansiering av oppgåvene nemnt under punkt 3 skal kommunen yte eit årleg økonomisk bidrag. Dei kommunale partnerskapsmidlane skal utbetalast innan 1. april kvart år. Partnerskapsmidlane er ikkje til hinder for at **NONL** kan søke prosjektfinansiering til konkrete utviklingsprosjekt.

Kommunen deltek på administrativt og/eller politisk nivå i aktivitetar og prosjekt som partnaren er ansvarleg for etter nærare avtale.

Kommunen vil ta ansvar for å sikre god samhandling med **NONL** relatert til kommune sin overordna og strategiske planlegging.

Der kor det er naturleg, skal kommunen medverke til at partnar kan dra nytte av dei ressursane og den kompetansen som kommunen sjølv, og kommunen sine andre samarbeidspartnarar rår over.

5. Organisering av arbeidet

Det blir lagt til grunn at arbeidet blir gjort i nært samarbeid med administrativ og politisk leiing i kommunen. Ut over dette er det opp til partnar å avgjere kven dei vil samarbeide med og korleis dei vil organisera og drive arbeidet. Kontaktpunktet for næringsutvikling er naturleg samarbeidspunkt i ordinære saker.

6. Rapportering

Fortløpande rapportering og dialog skjer gjennom regelmessige møte mellom partner og kommunen, og minst 2 gonger pr år.

I tillegg skal **NONL** også sende årsmeldinga og revisorattestert årsrekneskap, til kommunen så snart dette ligg føre.

7. Tidslengd, beløp, oppseiing og innsyn

Denne avtalen gjeld i 2 år frå 2020 – 2021, med eit årleg partnerskapsbidrag på kr 100 000,-

Kommunen og **NONL** gjennomfører ei evaluering av avtalen innan oktober i kvart kalenderår. Innan oktober 2021 skal partane vurdere om avtalen skal vidareførast.

Større endringar i organisering, eigarskap eller overordna strategi for **NONL** gir kommunen rett til å reforhandla eller seie opp partnerskapsavtalen.

Ved mislighald kan begge parter seie opp avtalen med 1 månads varsel.

Dersom **NONL** blir lagt ned eller misligheld avtalen, kan kommunen krevje heile, eller deler av, partnerskapsmidlane tilbakebetalt.

Kommunen eller kommunen sin revisor har til ei kvar tid høve til å kontrollere at vilkåra for tilskottet blir helde. **NONL** plikter å gje dei opplysningane som fylkeskommunen ber om.

Isdalstø

For **Alver kommune**

For **Nordhordland Næringslag**

.....
NN
YYYYYYYYYYYYYY

.....
Baste Tveito
dagleg leiar

Arkiv:

JournalpostID: 20/4923

**Saksbehandla
r:** Tanja Hoel

Dato: 29.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Alver formannskap	
008/20	Utval for næringutvikling og drift	05.02.2020

Høyring-NOU 2019: 18 Skattlegging av havbruksverksemd Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Saka blir lagt fram til politisk vedtak.

Politisk handsaming

Saka skal til uttale i Utval for næringsutvikling og drift

Saka skal avgjerast i formannskapet

Bakgrunn

Saksopplysningar:

Regjeringa Solberg oppnemde 7. september 2018 eit partssamansett utval som skulle vurdere korleis skattesystemet for havbruk bør utformast for å bidra til at fellesskapet får ein andel av grunnrenta, også frå eksisterande løyve. Utvalet vart beden om å vurdere ulike former for beskatning, herunder grunnrenteskatt og produksjonsavgift. Utvalet si utgreiing er tilgjengeleg på regjeringa sine nettsider <https://bit.ly/30G1017>

Finansdepartementet har sendt ut på høyring den 4. november 2019 NOU 2019:18 Skattlegging av havbruksvirksomhet, med frist for uttale til 4. februar 2020. Utvalet vart beden om å vurdere ulike former for beskatning, herunder grunnrenteskatt og produksjonsavgift. Utvalet skulle i tillegg vurdere korleis skatteinntektene frå det samla skattesystemet for havbruk, inkludert inntekter frå tildeling av nye løyve til å drive havbruksverksemd, skal fordelast mellom kommunesektor og stat. Utvalet kunne også vurdere den interne fordelinga mellom kommunar, herunder innretninga og eventuelt fordelingsnøklane i Havbruksfondet. I tillegg skulle utvalet utgreie korleis kommunane sin andel av

inntektene kan bli meir stabile og føreseielege.

Havbruksfondet

Havbruksfondet er relativt ny ordning (2015) og bidreg til ein betre fordeling av inntektene innbyrdes mellom dei kommunar som set av areal. 60% av inntektene går til vertskommunane ut frå kor stor andel av biomassen dei er vertskap for, 10% til vertskommunane ut frå tilrettelegging av nytt areal, 10% til fylka ut frå same vurdering og 20% til staten. Mange av vertskommunane har sett stor pris på den nye ordninga. Den genererer utvilsamt store inntekter til kommunane. Men dei har vore kritiske til at den er avhengig av vekst, og har derfor etterlyst ei lokal skattlegging i tillegg. For Alver-kommunane var utbetalinga frå Havbruksfondet i 2019 til saman 5 216 040,76 mNOK.

Havbruksnæringa i Alver

Havbruk produserer ei matvare verda i aukande grad treng. Bidraget til fellesskapet i Alver er stort gjennom blant anna arbeidsplassar, lokalmatproduksjon og skatteinntekter som i 2018 utgjorde 15 milliardar kroner. Næringa består av mange sentrale industribyggjarar som brenn for lokalsamfunn som dei er del av.

- Havbruksnæringa har hatt ei tilnærma firedobling i eksportverdien frå 2007 til 2018, og har vakse fleire gonger raskare enn andre eksportnæringar i denne perioden.
- Dette er ei avgjerande distriktsnæring i Alver med evne og vilje til å realisere vekst og skape mulegheiter i lokalsamfunn.
- Havbruksnæringa er risikoutsett. Både med tanke på biologi – ref. algeoppblomstringa våren 2019, og økonomisk knytt til laksepris og kronekurs. Behova for investeringar vil framover auka sterkt, særleg knytt til berekraft.

Utvalet sine hovudfunn:

- Omsynet til eit effektivt skattesystem og legitim fordeling av grunnrenta frå utnytting av fellesskapet sine ressursar taler for at næringar kor det blir generert slik grunnrente bør særbeskattast.
- Prinsipielle drøftingar og empiriske analyser tilseier at naturgitte fortrinn og reguleringar har gitt opphav til ei betydeleg grunnrente i havbruksnæringa.
- Både effektivitetsomsyn og samfunnsmessige fordelingsomsyn taler for at også fellesskapet får ein andel av grunnrenta i havbruksnæringa.

I hovudtrekk er utvalet einige om korleis ein overskotsbasert grunnrenteskatt og ei produksjonsavgift kan utformast for å hente inn ein andel av grunnrenta til fellesskapet. Utvalet er også einige om at ein bør bruke auksjonar ved tildeling av alle nye løyver og gå bort frå at delar av veksten blir tildelt til fastpris. Det sikrar effektiv fordeling av løyver og sørger for at fellesskapet får ein større andel av grunnrenta. Utvalet er delt i spørsmåla om kor vidt det skal innførast ein ny skatt, og kva modell som skal nyttast, for å hente inn grunnrente også frå eksisterande løyver.

Utvalet sin relevans for Alver kommune

- Skroting av Havbruksfondet og innføring av grunnrenteskatt betyr ei kraftig omfordeling av midlar frå kommunane kor næringa er, til Oslo og statskassa. Skjerpa særskatt på næringa vil samtidig svekke investeringar langs kysten og gje færre arbeidsplassar. Dette går utover vertskommunar og lokalsamfunn.
- Derfor bør vi hegne om mindretalet sitt forslag om å vidareutvikle Havbruksfondet. I dette ligg det at næringa skal betale for vekst, og at det også må sjåast på korleis næringa skal betale for leige av sjøareal.
- Næringa si oppfatning har vore at havbruksfondet har vore ein god modell for å kompensere lokalsamfunna. Ei arealavgift som no blir diskutert har lenge vore diskutert. Tida er no moden for å sikre forutsigbarhet for kommunane som låner areal til produksjon i havbruksnæringa. Dette er ein industri Norge skal leve av i åra som kjem og det er avgjerande å sikre gode løysingar for alle involverte for framtida.

Sjømat Norge (NHO) sitt syn på utfordringa med innføring av ein grunnrenteskatt på havbruk i Norge:

- SjømatNorge meiner at innføring av ein grunnrenteskatt på havbruk vil svekka Noregs konkurransekraft. Ingen andre land har ein slik særskatt på havbruk.
- På grunn av geografinøytral teknologi både offshore og til lands aukar den globale konkurransen. Dei siste åra har produksjonen på geografinøytral teknologi tatt av. Laks blir no produsert på land, i havet og i nedsenkbare anlegg. Dette gjer at lakseproduksjonen kan skje kor som helst.
- Forverring av rammevilkåra i Norge vil bidra til å styrke den globale konkurransen i andre land f.eks UK, Canada, Chile, USA, Kina, Russland, Spania og Dei arabiske emirater. Færøyane stemte ned eit slikt skatteforslag og i Kina blir det gjeve skatteincentiv for å drive havbruk.
- I etterkant av at NOU-en vart lagt fram har Sjømat Norge, Nettverk for fjord og kystkommuner og Norsk Industri blitt einige om sentrale prinsipp for utviklinga av Havbruksfondet som blant anna inneber at vi er einige om

framleis sal av vekst, fordeling som i dag og i tillegg at det bør innførast ei ordning for arealleige basert på produksjonen. For næringa er det viktig at det samtidig blir det etablert ein sikkerheitsventil som gjer at denne avgifta ikkje må innbetalast dersom marknadspris fell under produksjonskostandane. For kommunane er det viktig at inntektene blir gjort meir føreseielege ved at inntektene blir fondert og slik gir årlege og jamne inntekter.

Vurdering:

Rådmannen forslag til høyringssvar:

- Alver kommune har aktivt tilrettelagt for at havbruksnæringa skal få gode vilkår for vekst og utvikling innanfor kommunen sine sjøareal.
- Alver kommune kan ikkje akseptere at kommunen sine inntekter frå havbruksnæringa blir overtatt av staten. Dersom regjeringa sitt mål om vekst i havbruksnæringa forventast oppnådd, forutset det at kommunane får forutsigbare inntekter frå oppdrettsnæringa som fremjer lokal verdiskaping og berekraftig vekst.
- Avvikling av ordninga med havbruksfondet, eller innføring av andre meir usikre ordningar, vil kunne gi dramatisk store økonomiske konsekvensar for Alver kommune. Alver kommune har i dag kr vel 5 mNOK mill. i frie inntekter. Ein stor del av tenestetilbodet blir finansiert med dei ekstra inntektene frå havbruksnæringa. Å halde på desse eller tilsvarende inntekter er heilt kritisk for å oppretthalde det kommunale tenestetilbodet.
- Alver kommune meiner havbruksskatteutvalet sitt fleirtal har fremja ein modell som vil medføre at staten vil tappe kommunane for kapital og ressursar gjennom å vri skatteinntekter frå distrikta i favør andre næringar og sentrale område. Forslaget vil kunne hemme verdiskapinga og utviklinga av berekraftig norsk sjømatproduksjon langs kysten og lokalsamfunn. Dette inneber at dei nasjonale ambisjonane om ein betydeleg vekst i sjømatnæringa vil bli vanskelegare å oppnå.
- Alver kommune meiner at skattesystemet for havbruk må utformast slik at det stimulerer til langsiktigheit og størst mogleg lokal verdiskaping. Berekraftig utvikling av norsk sjømatproduksjon avheng av eit best mogleg samspel mellom vertskapskommunane og næringane.
- Sjømatproduksjon treng kompetente arbeidstakarar, og arbeidstakarane treng gode lokalsamfunn som tilbyr gode skular, trygge skulevegar, godt barnehagetilbod, eit rikt kulturliv, idrettsarenaer og kritisk samfunnsinfrastruktur m.m. Sjømatnæringa må bidra i utviklinga av dette, det er ein samfunnskontrakt dei har for å kunne drive produksjon av sjømat langs kysten og i den kommunale sjø-allmenningen

- Alver kommune meiner at dagens særskattemodell med auksjonar av ny produksjonskapasitet bør vidareførast, og at inntektene må fordelast slik Stortinget har vedtatt. I tillegg bør Havbruksfondet supplerast med ei moderat produksjonsavgift som skal gå til vertskommunane. Innføring av ei produksjonsavgift vil også stimulere til at kystkommunane i større grad kan leggje til rette for ny næringsutvikling, nye arbeidsplassar og tilflytting. Men vi er open for at auksjonsprinsippa bør forbetrast.
- Alver kommune støttar mindretalet sitt forslag om å vidareutvikle Havbruksfondet. I dette ligg det ei forventning til at næringa skal betale for vekst, og det også må sjåast på korleis næringa skal betale for leige av sjøareal.
- Alver kommune meiner det ikkje bør innførast ein grunnrenteskatt for havbruksnæringa, og at dagens modell for innhenting av grunnrente gjennom auksjonar av ny produksjonskapasitet bør vidareførast.
- Alver kommune er opptatt av å styrke banda mellom havbruksnæringa og vertskommunen, og dermed bidra til motivasjon og incitament som medfører tilrettelegging og vidareutvikling av oppdrettsnæring. For staten vil dette vere til stor nytte som bidrag til å oppfylle nasjonale målsetjingar om berekraftig vekst i oppdrettsnæringa, og levande lokalsamfunn.

Arkiv: FE-034
JournalpostID: 20/4568
Saksbehandlar: Hogne Haugsdal
Dato: 27.01.2020

Saksframlegg

Saknr.	Utvalg	Møtedato
005/20	Ungdomsråd	03.02.2020
005/20	Eldreråd	03.02.2020
006/20	Råd for menneske med nedsett funksjonsevne	03.02.2020
005/20	Utval for oppvekst, kunnskap og kultur	04.02.2020
005/20	Utval for helse og omsorg	04.02.2020
	Utval for areal, plan og miljø	
009/20	Utval for næringutvikling og drift	05.02.2020
	Alver formannskap	
	Alver kommunestyre	

Politisk styringsstruktur og reglement - framlegg til endring og presisering

Vedlegg i saken:

27.01.2020	Protokoll frå Ungdomsrådet 18-11-19	1344370
27.01.2020	Politisk styringsstruktur og reglement	1344365

Saka skal til uttale i alle råd og utval
Saka skal til innstilling i formannskapet 06.02
Saka skal til vedtak i kommunestyret 20.02

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

- Kommunestyret i Alver vedtar endringar i politisk styringsstruktur og reglement slik det er lagt fram i saka.
- Vurdering av vedtak i ungdomsrådet (sak 09/19) blir lagt fram for politisk drøfting.

Saksopplysninger:

Reglement for kommunestyre, formannskap, råd og utval blei vedtatt i første kommunestyremøte for Alver kommune 17.10.2019. Utarbeiding av reglementet var eit eige politisk prosjekt i samband med etablering av Alver kommune. Fellesnemnda var politisk styringsgruppe, og det var nedsett ei

eiga politisk prosjektgruppe.

Reglementet set rammene for det politiske arbeidet med utgangspunkt i kommunelova. Reglementet gjentar nokon av reglane i kommunelova og gjer presiserande, utdjupande og supplerande regler innanfor rammene i lova. Heimel for kommunestyret til å fastsetje reglement med nærare reglar for sakshandsaminga i dei folkevalte organa er kommunelova § 11-12.

Reglementet inneheld også etiske retningsliner for Alver kommune, delegering til rådmannen og arbeidsvilkår og godtgjerdse til folkevalde. Reglementet beskriv også korleis ei endring av reglementet skal handterast. Reglementet blir endra av kommunestyret ved alminneleg fleirtal, og endringsforslag til reglementet må leggjast fram som ordinær sak på saklista til kommunestyret.

Programansvarleg og administrasjonen var i liten grad involvert i prosjektet med å utarbeide reglementet. Det er politisk nivå sjølv som definerer rammene for sitt arbeid, i tillegg var intensjonsavtalen styrande for den politiske organiseringa i Alver kommune.

I denne saka legg rådmannen fram forslag til enkelte endringar og presiseringar i reglementet. I tillegg blir det lagt opp til å handsame ungdomsrådet sitt vedtak 09/19 som blei vedtatt i møte 18.11.19.

UR- 009/19 Vedtak:

Orientering i saka v/Ebbe lo. Forslag: *Alver ungdomsråd ynskjer primært møte- og talerett i Alver kommunestyre, Alver formannskap og i utval for Oppvekst, kunnskap og kultur. Sekundært ynskjer Alver ungdomsråd òg møte- og talerett i dei utval som behandlar saker som Alver ungdomsråd har uttalt seg i. Alver ungdomsråd ynskjer at møterett gjeldt alle medlemmer, men at talerett er begrensa til leiar eller nestleiar.*

Vurdering

Politisk styringsstruktur og reglement skal gje rammene for det politiske arbeidet i kommunen, med beskriving av politisk organisering, møtereglar og arbeids- og ansvarsområde for kommunestyre, formannskap, og ulike utval, råd og nemnder. I tillegg beskriv reglementet kva delegering rådmannen har. I november og desember 2019 blei det jobba med å etablere dei ulike politiske råd og utval, og det blei gjennomført opplæring for å klargjere arbeids- og ansvarsoppgåver. Etter denne gjennomgangen ser rådmannen at det kan vere behov for å gjere enkelte endringar og presiseringar i reglementet. Dette gjeld både fordeling av ansvarsområder og klargjering av ansvar og mynde.

Rådmannen har framlegg til endring og presisering på følgjande områder

Ansvarsområde/tema	Delegert til i dag	Framlegg til endring	Kommentar/grunngeving/presisering
Trafikksikring	Areal, plan og miljø (APM)	Formannskapet	Trafikksikring handlar om å definere overordna politikk på området og prioritere økonomiske

			rammer for fysiske og haldningsskapande tiltak. Rådmannen meiner at formannskapet bør ha ansvaret for å legge dei overordna rammene på området. Utval for areal, plan og miljø skal følgje opp desse rammene for trafikksikring i handsaming av arealplanar.
<p>Tekst i reglement:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Overordna rapportering knytt til mindre byggeprosjekt - Drift og vedlikehald av kommunal eigedom og anlegg - Forvaltning veg, vann og avløp 	Næringsutvikling og drift	Inga endring på utval	<p>Det er uklart kva politisk handlingsrom utvalet har slik ansvarsområdet er beskrevet i dagens reglement. Rådmannen foreslår ei presisering som gir ei tydeligare ramme på kva ansvar utvalet har. Næringsutvikling og drift skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vere styringsgruppe for aktuelle hovudplanar og temaplanar innafor drift, vedlikehald og forvaltning av kommunale eigedomar, anlegg, veg, vatn og avløp - Følgje opp årlege forvaltnings- og vedlikehaldsplanar
Kjøp og sal av areal, eigedomar og bustadar	Formannskapet	Inga endring på utval	<p>I prinsippet skal alle saker som omhandlar kjøp og sal av eigedom og areal til politisk handsaming. Dette kan i enkelte tilfelle vere ei praktisk utfordring, det gjeld særleg knytt til kjøp og sal av bustader til kommunale tenester. Prosessane er knytt til det som skjer på bustadmarknaden og då er ikkje tempo tilpassa kommunal sakshandsaming. I tillegg får kommunen mange førespurnader om kjøp av mindre areal, grensejustering og arealoverføringar, i tillegg er kommunen ofte involvert i prosessar knytt til grunnnerverv i samband med utbyggingar. For å forenkle prosessar og praktisk</p>

			<p>gjennomføring ser rådmannen behov for å ha fullmakt til å gjennomføre kjøp og sal av bustader til kommunale tenester innafor ei økonomisk ramme. I tillegg ser rådmannen behov for å ha fullmakt til kjøp og sal av mindre areal og eigedomar som ikkje har prinsipiell eller strategisk verdi. I tvilstilfelle vil rådmannen ha dialog med ordførar.</p> <p>Framlegg til fullmakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rådmannen får fullmakt til å gjennomføre kjøp og sal av bustader til kommunal verksemd innanfor ei definert økonomisk ramme. Kjøp og sal må støtte behov og mål i bustadsosiale planar og økonomisk ramme blir definert årleg i investeringsbudsjettet. - Rådmannen får fullmakt til å gjennomføre kjøp og sal av areal og eigedomar som ikkje har prinsipiell eller strategisk verdi. I saker der det er tvil om prinsipiell og strategisk verdi, skal rådmannen ha dialog med ordførar. Økonomisk ramme blir definert årleg i investeringsbudsjettet - Rådmannen skal rapportere på kjøp og sal av bustader, areal og eigedomar i samsvar med rapporteringsrutinar i økonomireglementet.
Melding om hending til politiet (Anmeldelse)	Kommunestyret – ikkje delegert vidare	Delegert til rådmannen	Melding til politiet om mulig straffbare forhold er ein viktig del av driftsoppfølginga i organisasjonen. I dag ligg dette ansvaret til kommunestyret. Av praktiske omsyn bør dette ansvaret vere delegert til rådmannen.
Utbyggingsavtalar	Kommunestyret –	Formannskapet	Det er ikkje presisert i reglementet kva utval som har ansvar for

	ikkje delegert vidare		utbyggingsavtalar. Rådmannen foreslår at formannskapet får utbyggingsavtalar som ansvarsområde, då dette i stor grad gjeld økonomiske forhold for kommunen. Formannskapet får også delegert mynde til å legge utbyggingsavtalar ut på høyring i samsvar med plan- og bygningslova kap. 17
--	-----------------------	--	---

Vurdering av vedtak frå ungdomsrådet 18.11.19

I sak 09/19 vedtok ungdomsrådet følgjande: *Alver ungdomsråd ynskjer primært møte- og talerett i Alver kommunestyre, Alver formannskap og i utval for Oppvekst, kunnskap og kultur. Sekundært ynskjer Alver ungdomsråd òg møte- og talerett i dei utval som behandlar saker som Alver ungdomsråd har uttalt seg i. Alver ungdomsråd ynskjer at møterett gjeldt alle medlemmer, men at talerett er begrensa til leiar eller nestleiar.*

Rådmannen legg i utgangspunkt fram saka til politisk drøfting og handsaming, men anbefalar at ungdomsrådet får møte- og talerett i dei utval som behandlar saker som Alver ungdomsråd har uttalt seg i. Leiar eller den som møter for leiar har møte- og talerett.

Rådmannen sitt framlegg til endring og presisering:

- Ansvarsområde trafikksikring blir flytta frå utval areal, plan og miljø til formannskapet
- Under arbeids- og ansvarsområde for utval næringsutvikling og drift blir følgjande tekst lagt inn:
 - Vere styringsgruppe for aktuelle hovudplanar og temaplanar innafor drift, vedlikehald og forvaltning av kommunale eigedomar, anlegg, veg, vatn og avløp
 - Følgje opp årlege forvaltnings- og vedlikehaldsplanar
- Kjøp og sal av areal, eigedomar og bustadar, fullmakt til rådmannen:
 - Rådmannen får fullmakt til å gjennomføre kjøp og sal av bustader til kommunal verksemd innanfor ei definert økonomisk ramme. Kjøp og sal må støtte behov og mål i bustadsosiale planar og økonomisk ramme blir definert årleg i investeringsbudsjettet.
 - Rådmannen får fullmakt til å gjennomføre kjøp og sal av areal og eigedomar som ikkje har prinsipiell eller strategisk verdi. I saker der det er tvil om prinsipiell eller strategisk verdi, skal rådmannen ha dialog med ordførar. Økonomisk ramme blir definert årleg i investeringsbudsjettet
 - Rådmannen skal rapportere på kjøp og sal av bustader, areal og eigedomar i samsvar med rapporteringsrutinar i økonomireglementet
- Melding om hending til politiet (Anmelde til politiet)
 - Rådmannen får delegert mynde til å anmelde saker til politiet på vegne av kommunen.

- Utbyggingsavtaler
 - Formannskapet får utbyggingsavtaler ansvarsområde.
 - Formannskapet får delegert mynde til å legge utbyggingsavtaler på høyring i samsvar med plan- og bygningslova kap. 17

Møteprotokoll for Ungdomsråd

Møtedato: 18.11.2019
Møtestad: Formannskapssalen - Knarvik
Møtetid: 14.30 - 16.00

Følgjande møte:

Bettina Tvedt, Caroline Wallem, Cathrine Høgquist, Ebbe Iø, Edas Kondrotas, Emma Risøy, Jakub Stasiak, Karen Frantzen, Marcus Jørgensen Skjelvik, Noah Sellevoll, Ragna Åsheim Fineid, Tiril Dalland, Trine Toska

Sakliste

Saknr	Tittel
007/19	Godkjenning av innkalling og sakliste
008/19	Godkjenning av møteprotokoll
009/19	Saksframlegg

007/19: Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling og saksliste vert godkjent.

Ungdomsråd 18.11.2019:

Behandling:

UR- 007/19 Vedtak:

Godkjent

008/19: Godkjenning av møteprotokoll

Møteprotokollen vert godkjent.

Ungdomsråd 18.11.2019:

Behandling:

UR- 008/19 Vedtak:

Godkjent

009/19: Saksframlegg

Alver ungdomsråd diskuterer saka og kjem med ei felles uttale/innstilling.

Ungdomsråd 18.11.2019:

Behandling:

Orientering i saka v/Ebbe lo.

Forslag: Alver ungdomsråd ynskjer primært møte- og talerett i Alver kommunestyre, Alver formannskap og i utval for Oppvekst, kunnskap og kultur. Sekundært ynskjer Alver ungdomsråd òg møte- og talerett i dei utval som behandlar sakar som Alver ungdomsråd har uttalt seg i.

Alver ungdomsråd ynskjer at møterett gjeldt alle medlemmer, men at talerett er begrensa til leiar eller nestleiar.

Forslaget vart samrøystes vedteke.

UR- 009/19 Vedtak:

Orientering i saka v/Ebbe lo.

Forslag: Alver ungdomsråd ynskjer primært møte- og talerett i Alver kommunestyre, Alver formannskap og i utval for Oppvekst, kunnskap og kultur. Sekundært ynskjer Alver ungdomsråd òg møte- og talerett i dei utval som behandlar sakar som Alver ungdomsråd har uttalt seg i.

Alver ungdomsråd ynskjer at møterett gjeldt alle medlemmer, men at talerett er begrensa til leiar eller nestleiar.

Forslaget vart samrøystes vedteke.

ALVER
KOMMUNE

Politisk styringsstruktur og reglement

Vedteke av kommunestyret 17.10.2019

1 Innhald

INNLEIING	0
REGLEMENT FOR ALVER KOMMUNESTYRE	0
Samansetjing og ansvarsområde	0
Møteprinsippet	0
Fastsetjing av møte, innkalling og sakspapir, jf. kommunelova §§ 11-2 og 11-3	0
Tidspunkt for kommunestyremøta	1
Møteplikt – forfall – varamedlem	1
Opne eller lukka møte	1
Ugildskap	1
Teieplikt	2
Innsynsrett, jf. kommunelova § 11-13	2
Møteleiing	2
Gjennomføring av møte	2
Ordskiye	3
Framlegg	4
Røysting	4
Røystemåtar	4
Spørsmål og interpellasjonar	5
Spørjetime:	6
Orden i salen	6
Deltaking for andre enn dei valde medlemmane	6
Sendenemnd - mottaksnemnd	7
Sekretariat	7
Møtebok	7
Legalitetskontroll	8
Eigenkontroll	8
REGLEMENT FOR ALVER FORMANNSKAP	8
Val og samansetjing	8
Arbeids- og ansvarsområde	8
Sakshandsamingsreglar	9
REGLEMENTFORUTVAL FOR OPPVEKST, KUNNSKAP OG KULTUR	9
Val og samansetjing	9
Arbeids- og ansvarsområde	9
REGLEMENT FOR UTVAL FOR HELSE OG OMSORG	10
Val og samansetjing	10
Arbeids- og ansvarsområde	10

Utvalet har normalt møta frå kl. 12:00.	10
REGLEMENTFORUTVAL FOR AREAL, PLAN OG MILJØ	11
Val og samansetjing	11
Arbeids- og ansvarsområde	11
REGLEMENTFORUTVAL FOR NÆRINGSUTVIKLING OG DRIFT.....	12
Val og samansetjing	12
Arbeids- og ansvarsområde	12
REGLEMENTFOR KONTROLLUTVAL	13
Val og samansetjing	13
Arbeids- og ansvarsområde	13
REGLEMENTFOR DEN SÆRSKILDE KLAGENEMNDA	13
Val og samansetjing	13
Arbeids- og ansvarsområde	13
REGLEMENTFOR VALNEMNDA.....	14
Val og samansetjing	14
Arbeids- og ansvarsområde	14
REGLEMENTFOR ADMINISTRASJONSUTVAL	14
Val og samansetjing	14
Arbeids- og ansvarsområde	14
REGLEMENTFORRÅD FOR MENNESKE MED NEDSETT FUNKSJONSEVNE.....	15
Val og samansetjing	15
Arbeids- og ansvarsområde	15
REGLEMENTFOR ELDRERÅDET	15
Val og samansetjing	15
Arbeids- og ansvarsområde	16
REGLEMENTFOR UNGDOMSRÅDET	16
Val og samansetjing	16
Arbeids- og ansvarsområde	17
ETISKE RETNINGSLINER FOR ALVER KOMMUNE	17
Formål:	17
Verdigrunnlag:	17
Samfunnsansvar:	17
Interessekonflikatar:	17
Informasjon og omdøme:	17
Personlege fordelar:.....	18
Forretningsetikk:	18
Varsling av kritikkverdige forhold:	18
Generelt:	18
REGLEMENT FOR DELEGERING TIL RÅDMANN	19

Grunnprinsipp for delegering frå kommunestyret til rådmann:	19
Oversyn over typar av mynde som er delegert rådmannen frå kommunestyret ..	20
Delegering av avgjerd etter særlover:	20
Oppdatert delegering frå kommunestyret til rådmann.....	20
Delegering på administrativt nivå:	20
ARBEIDSVILKÅR OG GODTGJERSLE TIL FOLKEVALDE	20
Ordførar:	21
Varaordførar	21
Medlem i kommunestyre-, formannskap- og utval:	22
Varamedlemmer:	22
Gruppeleiarane:	22
Fast godtgjersle for utvalsleiarane:	22
Andre nemnder og råd:	22
Fråvær:	23
Skyss-, kost og diettgodtgjersle:	24
Lønfastsetjing for rådmann	24
ENDRING AV REGLEMENTET	24

INNLEIING

Lov om kommunar og fylkeskommunar av 22.06.2018 (kommunelova) gjer mynde og ramar for det politiske arbeidet i Alver kommune. Dette reglementet gjentar nokon av reglane i kommunelova og gjer presiserande, utdjupande og supplerande regler innanfor ramane i lova. Heimel for kommunestyret til å fastsetje reglement med nærare reglar for sakshandsaminga i dei folkevalte organa er kommunelova § 11-12.

REGLEMENT FOR ALVER KOMMUNESTYRE

Samansetjing og ansvarsområde

Alver kommunestyre har 47 representantar, jf. forskrift om samanslåing av Lindås, Meland og Radøy kommunar til Alver kommune 22.02.2018. Kommunestyret kan vedta endring av medlemstalet med verknad for neste valperiode, jf. kommunelova § 5-5, 4. ledd.

Kommunestyret er kommunen sitt øvste styringsorgan og gjer vedtak på vegner av kommunen, så langt ikkje anna følgjer av lov eller delegering. jf. kommunelova § 5-3.

Kommunestyret har ansvar for den samla kommunale verksemda og skal blant anna sjå til at denne er godt organisert og at kommunale tenester og forvaltningsoppgåver vert løyste til beste for innbyggjarane i kommunen.

Møteprinsippet

Kommunestyret og dei andre folkevalte organ skal sakshandsame og treffe vedtak i lovleg innkalla møter, jf. kommunelova § 11-2. Deltakarane skal vere normalt vera fysisk til stade. Folkevalde organ kan unntaksvis sjølv gjera vedtak om å halde fjernmøte jf. kommunelova § 11-7.

Fastsetjing av møte, innkalling og sakspapir, jf. kommunelova §§ 11-2 og 11-3

Til vanleg held kommunestyret møte etter oppsett møteplan. Det skal også kallast inn til møte når kommunestyret sjølv, ordførar eller om minst 1/3 av representantane krev det, jf. kommunelova § 11-2.

Ordførar set opp sakliste og kallar kommunestyret saman til møte, jf. kommunelova § 11-3. Innkallinga skal sendast representantane med ei frist på minst 7 dagar, medrekna sjølv møtedagen. Innkallinga skal innehalde opplysningar om tid og stad for møtet, sakliste, og saksdokument.

Kommunestyremøta skal kunngjerast på heimesida til kommunen. Møteplan skal kunngjerast i avis kvart halvår. Sakliste og dei dokument som ikkje er unnateke frå offentleggjering skal liggja til ettersyn på kommunen si heimeside så lenge som råd før møtet.

Dokument som høyrer til sak i kommunestyret, og som er unnateke frå offentleggjering, er tilgjengeleg i politikarportalen.

Tidspunkt for kommunestyremøta

Kommunestyret sine møte skal normalt starta kl. 12:00. Møteslutt er avhengig av saksmengde og sakstype.

Møteplikt – forfall – varamedlem

Den som er vald som kommunestyremedlem har plikt til å delta i møte, om han eller ho ikkje har lovleg forfall jf. kommunelova § 40-1. Lovleg forfall ligg føre dersom sjukdom eller andre hindringar gjer det umogleg eller urimeleg byrdefylt å møte. Dersom medlem eller varamedlem har lovleg forfall, skal elektronisk meldingsskjema *Forfall til politiske møte* fyllast ut.

Melding om forfall skal sendast så snart ein har kunnskap om at ein vil vere lovleg forhindra frå å møte. Sekretariatet vil, på vegne av ordføraren kalla inn varamedlem

Lovleg forfall under møtet må straks meldast til møteleiar. Varamedlem skal trå inn, dersom slik er tilstade. Når representant vert bytt ut med vararepresentant, eller omvendt, skal den som har teke sete vera med i møtet til saka er ferdig handsama.

Opne eller lukka møte

Møta i kommunestyret skal til vanleg vera opne for presse og publikum. I einskild saker kan kommunestyret gjera vedtak om stengde dører etter kommunelova § 11-5.

Tilhøyrarar, representantar for media og andre som ikkje skal delta i saka, må gå frå salen straks eit møte vert lukka.

Om ei sak vert handsama for stengde dører, pliktar dei folkevalde å teia om dei opplysningane som er underlagt teieplikt etter lov.

Kommunestyremøta vert normalt streama.

Møteleiar skal gje løyve til eksterne at opne saker i kommunestyremøtet vert tatt opp på lydband, video e.l. eller at møtet vert kringkasta over radio/fjernsyn/internett dersom aktiviteten ikkje verkar forstyrrende på gjennomføringa av møtet, jf. Kommunelova § 11-6.

Ugildskap

Den som er ugild i ei sak, jf. kommunelova § 11-10, skal ikkje vere med å drøfte eller avgjere saka. Når ein medlem veit at han eller ho er ugild, eller det kan reisast tvil om habiliteten, skal meldingsskjemaet *Forfall til politiske møte ved ugildskap* fyllast ut. Sekretariatet vil sende kopi av meldinga til ordførar og kalle

inn varamedlem ved behov.

Teieplikt

Folkevalde har teieplikt om opplysningar som kommer fram i sakar som er handsama i lukka møter og som er underlagt teieplikt etter lov.

Innsynsrett, jf. kommunelova § 11-13

Kommunestyret har rett til innsyn i kommunale saksdokumentar. Andre folkevalte organ har rett til innsyn i saksdokument som ligg innanfor organets verkeområde. Innsyn i saksdokument med teiepliktige opplysningar kan berre skje dersom det er naudsynt for handsaminga av ei konkret sak og forvaltningslova § 13 b første ledd heimlar dette.

Innsynsretten gjeld frå det tidspunkt dokumenta er sendt for handsaming i det folkevalte organet. For saker ned administrativ avgjer gjeld innsynsretten frå saken er ferdig handsama.

Møteleiing

Møta vert leia av ordførar. Ved forfall er varaordførar møteleiar. Har begge forfall, vel kommunestyret ein annan representant til å leie møtet jf. kommunelova § 11-2.

Dersom varaordførar har forfall vel kommunestyret ein representant som skal fungera som varaordførar i møtet.

Om møteleiar vil ta del i ordskiftet, skal han eller ho gi frå seg møteleiinga til varaordførar eller annan møteleiar vald av kommunestyret.

Gjennomføring av møte

Møteleiar innleier kommunestyremøtet med namneopprop.

Eventuelle innvendingar i samband med forfall, frammøte, innkalling eller sakliste, skal drøftast og avklarast ved starten av møtet.

Kommunestyret skal handsame sakene på saklista i den rekkjefølgje dei er sett opp. I særskilte høve kan det gjerast vedtak om endring av rekkjefølgja.

Kommunestyret kan med alminneleg fleirtal vedta å utsetje realitetsbehandlinga av ei sak på den utsendte saklista. Det kan også gjere vedtak i ei sak som ikkje står på saklista, om ikkje møteleiar eller 1/3 av møtande representantar set seg imot dette, jf. kommunelova § 11-3.

Kommunestyremøtet kan berre gjere vedtak dersom minst halvparten av representantane har vore til stades under forhandlingane og røysta i den aktuelle saka, jf. kommunelova § 11-9.

Ordskifte

Representantane skal halde innlegga sine frå talarstolen. Innlegga skal rettast til møteleiær, ikkje til møtelyden, og innlegga vert opna med tiltaleforma "Ordførar". Møteleiæren skal sjå til at representantane held seg nøye til den saka ordskiftet gjeld.

Ved starten av møtet eller før eit ordskifte, eller etter at ordskiftet har teke til, kan kommunestyret med vanleg fleirtal vedta kor lang taletid kvart innlegg maksimalt skal vera, etter kva saka gjeld. Maksimum taletid vil vera tilpassa saka si karakter og viktigheit. Med vanleg fleirtal kan det gjerast unntak for ordførar og ei gruppe i møtelyden. Det same gjeld for rådmannen og i særleg høve for tilsette som på vegner av rådmannen greier ut saker. Retningsgjevande taletid i kvar sak vil vera 3 minutt per tilstadeverande medlem i kvar partigruppe i tyngre saker, 1 minutt i mindre saker.

Partigruppene bestemmer sjølv korleis dei skal disponera denne tida.

Møteleiæren les opp den sakstittelen som er nytta i innkallinga. Deretter refererer han/ho det framlegget som har fleirtal i innstillande organ.

Er det kome inn saksopplysningar eller dokument etter at innstillinga vart lagt fram, skal møteleiæren opplyse om dette.

Møteleiæren spør så om nokon vil ha ordet til saka, og representantane får ordet i den rekkjefølgja dei ber om det. Ber fleire om ordet samstundes, avgjer møteleiæren rekkjefølgja.

Etter kvart innlegg er det høve til replikkar på inntil eitt minutt. Den eller dei som ber om replikk, får ordet før møteleiæren held fram på den ordinære talarlista. Replikkar skal vere direkte retta til føregåande innlegg. Etter replikkunden får den som hadde innlegget, høve til ein sluttreplikk på inntil eitt minutt.

Møteleiæren kan under debatten med få ord gi konkrete klargjerande saksopplysningar eller rette opplagde mistydingar. Vil møteleiæren vere med i ordskiftet, må han/ho melde seg på talarlista på vanleg måte.

Finn møteleiæren at ei sak er ferdigdrøfta, gjer han/ho framlegg om at det vert sett sluttstrek for ordskiftet og at saka skal takast opp til avrøysting. Dei som står att på talarlista, skal få høve til å avslutte. Dersom det vert lagt fram nye forslag til vedtak i saka, skal møteleiær gi høve til ordskifte om dei nye forslaga.

Det må frå talarstolen ikkje seiast noko som krenkjer andre representantar, møtelyden eller andre. Møteleiæren skal påtale brot på ordensreglane. Møteleiæren kan stogge ein talar som bryt reglane for god møteskikk etter dette reglementet, eller ved avrøysting la møtelyden avgjere om han/ho skal stengjast

ufe frå deler av eller resten av møtet.

Framlegg

Det er berre valde representantar som kan kome med framlegg i møtet. Framlegg til vedtak skal leverast møteleiar, dei skal vere skriftege og innehalde møtedato, saksnr., forslagsstillar og underskrift. Formuleringane i teksten må vere eintydige, slik at det i etterkant ikkje oppstår grunnlag for mistydingar. Nye framlegg skal visast fram, på skjerm, i møtet.

Framlegg kan setjast fram munnleg dersom det gjeld namn i val – eller tilsetjingsaker, utsetjingsframlegg, sak om oversending/attendesending eller at eit framlegg skal vrakast.

Dersom det vert fremja utsetjingsframlegg skal det setjast under eigen debatt og røystast over før ein eventuelt går vidare med handsaminga. Innlegg som gjeld saka sin realitet, skal avbrytast av møteleiar i denne fase.

Rådmannen, eller den som møter på vegner av rådmannen har talerett, men ikkje formell forslagsrett. Eit eventuelt framlegg frå rådmannen må difor fremjast av ein representant som har slik forslagsrett.

Røysting

Når ordskiftet er ferdig, tar møteleiar saka opp til røysting. Fram til røystinga er avslutta, skal det ikkje vere meir ordskifte om saka. Det er heller ikkje i dette tidsrommet høve til å ta opp andre saker.

Berre kommunestyreprerentantar og møtande vararepresentantar, som er i salen når saka vert tatt opp til røysting, har røysterett. Alle har plikt til å røyste, men ved val og i tilsetjings- saker er det høve til å røyste blankt.

Er ei sak oppdelt, eller det skal røystast over meir enn eitt framlegg, fremjar møteleiar forslag om rekkefølgje for røystingane. Vert det ordskifte om dette, avgjer kommunestyret rekkefølgja ved vanleg fleirtal.

Ved behandling av årsbudsjett og økonomiplan, skal det ved endeleg avrøysting voterast over framlegget i sin heilskap jf. kommunelova § 11-9.

Vedtak fattast som fleirtalsvedtak så langt ikkje anna følgjer av lov. Ved likt røystetal i andre saker enn val, er møteleiar si røyst avgjerande, jf. kommunelova § 11-9.

Røystemåtar

Kommunestyret kan røyste på ein av desse måtane

a. Stilleleiande godkjenning, når ingen seier mot eit framlegg som møteleiaren set fram med spørsmål om nokon seier i mot.

b. Møteleiaren ber dei som er mot eit framlegg om å reisa seg eller rette opp handa. Når møteleiaren ønskjer det, eller ein av møtelyden krev det, skal det haldast motprøve, slik at dei som er for framlegget syner røysteteikn.

Før endeleg avrøysting i ei sak, kan det haldast prøverøystingar som ikkje er bindande. Resultatet av prøverøystingar treng ikkje protokollerast.

Spørsmål og interpellasjonar

Utanom dei sakene som står i innkallinga til kommunestyremøtet, kan medlemmer og varamedlemmer som er tilstade, retta spørsmål til ordføraren, jf. kommunelova § 11-2, 4. ledd. Dersom eit spørsmål er sett fram kort tid før møtet, kan ordføraren nøya seg med eit kortfatta munnleg svar og supplera dette med eit meir fyldig svar i neste møte. Ordføraren kan og la rådmannen eller ein som opptre på vegne av rådmannen, svara. Ved handsaming av spørsmål kan den som spør og den som svarar ha eit innlegg kvar. Dei kan dessutan ha ordet ein gong kvar til konkrete merknader. Ingen andre kan ha ordet.

Spørsmål av prinsipiell art, der det vert føresett meir omfattande svar og eventuelt debatt, vert å behandla som interpellasjon. Interpellasjonar skal meldast skriftleg til ordførar minst 10 dagar før møtestart. Interpellasjonen vert sendt ut i innkallinga til møtet. Under behandlinga av interpellasjonen kan interpellanten, ordføraren og den som svarar på interpellasjonen, om dette er ein annan enn ordføraren, få ordet 2 gonger. Elles skal ingen ha ordet meir enn ein gong.

Spørsmål og interpellasjonar skal normalt handsamast i den rekkefølge dei kjem inn. Det kan nyttast inntil 30 min. i alt til spørsmål og interpellasjonar i kvart kommunestyremøte, og desse skal handsamast til slutt i møtet.

Spørsmål og interpellasjonar kan, om nødvendig, utsettjast til neste møte. Det vert då meld frå om dette i kommunestyret.

Det skal vera tydeleg skilje på om det er spørsmål eller interpellasjon som vert handsama. Ordførar avklarar dette når han/ho svarer i møtet.

Under føresetnad av at eit fleirtal i kommunestyret er samd i det, skal framlegg som er fremja under spørsmål eller interpellasjonar, normalt sendast over til det politiske organ som har ansvaret for saksområdet. Dersom ei slik oversending vert vedteken, skal saka verta handsama på eit av dei 3 første møta i dette organet.

I samband med interpellasjonar kan det setjast fram forslag som det voterast over, med mindre møteleiaren eller 1/3 av dei møtande motset seg dette, jf. kommunelova § 34 nr.1

Orienteringar:

Ordførar kan, i særskilde høve, setja opp orienteringar/temadrøftingar i starten av møtet. Orienteringar skal, som hovudregel, vera i det utval det naturleg høyrer heime.

Det kan nyttast inntil 1 time totalt til temadrøftingar/orienteringar før eller etter møte.

Spørjetime:

Kommunestyret har spørjetime som hovudregel to gonger kvart halvår. Tidspunkta vert kunngjort saman med møta. Spørjetimen skal vera før møtet i kommunestyret startar. Alle som ikkje er folkevalde kan stille spørsmål. Spørjetimen varer normalt inntil ein halv time. Ordførar avgjer om det i einskilde tilfelle skal avsetjast meir tid til spørjetimen.

Frist for innsending av spørsmål er seinast 48 timar før møtet.

Spørsmålstillar får høve til eit oppfølgingsspørsmål.

Det kan ikkje stillast spørsmål om saker som står på saklista til kommunestyremøtet. Spørsmål kan ikkje realitetshandsamast i møtet.

Orden i salen

Ingen i salen har lov til å lage bråk eller uro som uttrykk for misnøye eller semje. Dersom nokon bryt desse ordensreglane, skal møteleiar påpeike dette. Dersom vedkommande ikkje rettar seg etter slik påtale, kan møteleiar vise ut vedkommande frå salen.

Plakatar, teikningar, tabellar eller andre visuelle uttrykk o.l. må ikkje setjast opp i salen utan at møteleiar eller kommunestyret har gitt løyve til det. Det skal ikkje leggjast ut materiell til representantane utan etter godkjenning frå ordførar.

Deltaking for andre enn dei valde medlemmane

Rådmannen har møte- og talerett i kommunestyret, anten personleg eller ved ein av sine underordna.

Kommunerevisor kan delta på møta i kommunestyret med dei rettar og plikter som er fastlagde i lov eller forskrifter.

Ordførar eller kommunestyret kan kalle inn særleg sakkunnige til møta. Desse kan gje opplysningar og utgreiingar, men har elles ikkje høve til å ta del i forhandlingane.

Andre kan ta del i møtet når særskild lovregel gjev rett til det, og då med dei rettar og plikter lova fastset. Kommunestyret avgjer elles om andre enn dei som

er nemnde ovanfor, kan ta del i møtet på same måten.

Sendenemnd - mottaksnemnd

Utsendingar frå organisasjonar, grupper som ønskjer å møte kommunestyremøtet for å gi fråsegn i ei sak, skal vende seg til ordføraren med spørsmål om dette, seinast dagen før møtet.

Kommunestyret avgjer om utsendingane skal verte mottekne. Gjev dei samtykke, skal ei mottaksnemnd møte gruppa utanfor kommunestyresalen. Dersom det er mogleg, skal alle partigruppene vere representerte i denne mottaksnemnda. Ordførar eller varaordførar skal leie nemnda, dersom ein av desse er med, elles vel nemna sjølv ein leiar.

Når utsendingane har gjort greie for ønskjemåla sine, eventuelt levert fråsegn i skriftleg form, skal leiar for mottaksnemnda gje kommunestyret melding om det utsendingane har tatt opp. Gjeld det ei sak på saklista, skal leiaren gje melding til utsendingane om når saka kjem opp til handsaming. Elles skal meldinga frå utsendingane gjevast til kommunestyret etter dei ordinære sakene. Då gjeld reglane om framlegg i samband med spørsmål og interpellasjonar.

Sekretariat

Rådmannen syter for sekretariatshjelp til kommunestyret. Sekretær under møtet har talerett for det som gjeld protokollføringa. Sekretariatet syter for kunngjering av møte, oppsetjing av sakliste, innkallingar, registrerer melding om forfall, kallar inn vararepresentantar og har ellesansvar for den praktiske avviklinga av kommunestyret sine møte. I desse funksjonane er sekretariatet underlagt ordføraren.

Møtebok

Det skal førast møtebok over kommunestyre sine møte, jf. kommunelova § 11-4. Møteleiar har ansvaret for tilfredsstillande føring av møteboka.

Møteboka skal innehalde:

Møtestad og møtetid.

Innkalling og innkallingsmåte.

Eventuelle merknader til innkalling og sakliste.

Fråverande representantar.

Møtande vararepresentantar.

Namn på representantar og vararepresentantar som kom eller gjekk under møtet, og med opplysningar om når i møtet det skjedde.

Kven som møtte frå administrasjonen.

Sakene skal nummererast fortløpande per år.

Tittel på saka skal gje opplysning om kva saka gjeld.

Utfvalsbehandling/saksgang.

Dokumentliste, eventuelt saksutgreiing og vurdering, framlagde innstillingar og framlegg i møtet, kva vedtak som er gjort, kva avrøystingar som er halde og

korleis representantane i dei ulike partia har røysta.
Eventuelle protokolltilførsalar.
Kva førespurnader og interpellasjonar som var oppe.

Legalitetskontroll

Tre eller fleire kommunestyrerepresentantar kan saman krevje at departementet kontrollerer om eit vedtak er lovleg, jf. kommunelova § 27-1.

Eigenkontroll

Kommunestyret har det øvste ansvaret for å kontrollere verksemda i kommunen, jf. kommunelova § 22-1. Kommunestyret kan krevje at ein kvar sak skal leggjast fram til orientering eller avgjerd. Kommunestyret kan omgjere vedtak fatta av andre folkevalte organ eller administrasjonen dersom desse sjølv kan omgjere saka.

Kontrollutvalet førar løpande kontroll på kommunestyrets vegne, jf. kommunelova § 23-1.

REGLEMENT FOR ALVER FORMANNSKAP

Formannskapet har normalt møta frå kl. 09:00

Val og samansetjing

Alver formannskap skal ha 13 medlemmer med varamedlemmer, alle valde av og frå kommunestyret.

Formannskapet vert vald først. Deretter vert ordførar og varaordførar valde mellom formannskapet sine medlemmer. Vala skal skje i kommunestyret sitt konstituerande møte og i samsvar med kommunelova § 5-6.

Arbeids- og ansvarsområde

Formannskapet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinjer som gjeld for kommunestyret,

Formannskapet skal koma med innstilling til kommunestyret innanfor fylgjande saksområde:

- Uttale seg om økonomi i saker som vert handsma i andre utval før handsaming i kommunestyret
- Økonomiutval
- heilskapsplanlegging
 - o planstrategi
 - o kommuneplan samfunnsdel
 - o kommunen som grunneigar
- årsbudsjett, økonomiplan, årsrekneskap og årsberetning, jf. kommunelova §14-3
- politiske leiings- og samordningsoppgåver.

- kjøp og sal av kommunale tomter og eigedommar
- samfunnstryggleik og beredskap
- kjøp, sal og strategisk utvikling av kommunale tomter og eigedommar.
- andre saker som ordføraren legg fram for formannskapet eller som kommunestyret sender til formannskapet
- eigarskap
- generalforsamling i heileigde kommunale aksjeselskap
- styringsgruppe for større investeringsprosjekt

Formannskapet gjer vedtak innanfor fylgjande saksområde:

Formannskapet har mynde til å gjera vedtak i saker, hastesaker, som ordinært skulle ha vore avgjort av kommunestyret, i dei høve det er påkravd å treffa vedtak så raskt at det ikkje er tid å kalla inn kommunestyret, jf. kommunelova § 11-8

Formannskapet er:

- Valstyre etter vallova § 4
- Styringsgruppe for ulike prosjekt

Formannskapet har avgjerdsrett i løyvingssaker inntil kr 200 000

Sakshandsamingsreglar

Formannskapet innstiller direkte til kommunestyret i alle saker som skal handsamast av kommunestyret og som høyrer til formannskapet sine ansvarsområde.

Formannskapet kan innanfor sitt arbeids- og ansvarsområde delegere til rådmannen, så sant ikkje lover og føresegner er til hinder for dette.

REGLEMENT FOR UTVAL FOR OPPVEKST, KUNNSKAP OG KULTUR

Val og samansetjing

Utvalet skal ha 9 medlemmer med varamedlemmer, alle valde av kommunestyret. Medlemmene skal vera medlem av kommunestyret, medan varamedlemmene kan vera vararepresentant til kommunestyret.

Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Arbeids- og ansvarsområde

Utvalet har normalt møta frå kl. 12:00.

Utvalet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinene som gjeld for

kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Utvalet skal koma med innstilling til kommunestyret innanfor fylgjande saksområde:

- skular – SFO – barnehagar
- PPT
- barne- og ungdomsarbeid
- vaksenopplæring
- kulturskule
- bibliotek
- helsestasjon
- allment kulturarbeid
- kultur- og bygningsvern
- barnevern

Utvalet gjer vedtak innanfor fylgjande saksområde:

Søknad om tilskot til kulturføremål innanfor vedteke budsjett
Retningsliner for skyss i grunnskulen
Retningsliner for endring av skulestad.

Utvalet er styringsgruppe for fag- og kommunedelplanar innafor ansvarsområdet

Utvalet har normalt møta frå kl. 12:00.

REGLEMENT FOR UTVAL FOR HELSE OG OMSORG

Val og samansetjing

Utvalet skal ha 8 medlemmer med varamedlemmer, alle valde av kommunestyret. Medlemmene skal vera medlem av kommunestyret, medan varamedlemmene kan vera vararepresentant til kommunestyret. Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Arbeids- og ansvarsområde

Utvalet har normalt møta frå kl. 12:00.

Utvalet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinene som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Utvalet skal koma med innstilling til kommunestyret innanfor fylgjande saksområde:

- Alkoholsaker
- Kommunale helseoppgåver
- Pleie- og omsorg

- Sosiale tenester
- Rusmiddelvern
- Tiltak for funksjonshemma
- Handlingsplan for ansvarsområdet
- Oppfølging av standard- og serviceerklæringer
- Fag- og kommunedelplanar for ansvarsområdet
- Resultatvurderingar på brukarsida
- bustadsosiale tiltak

Utvalet gjer vedtak innanfor fylgjande saksområde:
Alkohol-/skjenkesaker, som er klart innanfor retningslinene i 'Rus og kriminalførebyggjande tiltaksplan'

Utvalet er styringsgruppe for fag- og kommunedelplanar innafor ansvarsområdet

REGLEMENT FOR UTVAL FOR AREAL, PLAN OG MILJØ

Val og samansetjing

Utvalet skal ha 9 medlemmer med varamedlemmer, alle valde av kommunestyret. Medlemmene skal vera medlem av kommunestyret, medan varamedlemmene kan vera vararepresentant til kommunestyret. Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Arbeids- og ansvarsområde

Utvalet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinene som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Utvalet skal koma med innstilling til kommunestyret innanfor fylgjande saksområde:

Kommuneplanar
Arealplan
Byggjesaker
Kart / oppmåling
Landbruk / skogbruk
Fiske / jakt / vilt
Natur / miljø
Trafikksikring

Utvalet gjer vedtak innanfor fylgjande saksområde, med unntak av saker som etter lova skal handsamast av kommunestyret eller saker av særleg strategisk karakter:

Saker etter konsesjonslova

Saker etter plan- og bygningslova
Saker etter jord- og skoglova
Saker etter villtlov og innlandsfiske lov

Utvalet er styringsgruppe for fag- og kommunedelplanar innafør ansvarsområdet

Utvalet har normalt møta frå kl. 09:00.

REGLEMENT FOR UTVAL FOR NÆRINGSUTVIKLING OG DRIFT

Utvalet har normalt møta frå kl. 12:00.

Val og samansetjing

Utvalet skal ha 7 medlemmer med varamedlemmer, alle valde av kommunestyret. Medlemmene skal vera medlem av kommunestyret, medan varamedlemmene kan vera vararepresentant til kommunestyret. Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Arbeids- og ansvarsområde

Utvalet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinene som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Utvalet skal koma med innstilling til kommunestyret innanfor fylgjande saksområde:

Utarbeide strategisk næringsplan

Næringsutvikling/næringskontakt

Reiseliv

Næringsstomter, saker som ikkje ligg til formannskapet eller utval for areal-, plan og miljø

Overordna rapportering knytt til mindre byggeprosjekt

Drift og vedlikehald av kommunal eigedom og anlegg

Forvaltning veg, vann og avløp

Landbruk som næring

Følgje opp strategiar og tiltak i næringsplan-styringsgruppe i utviklingsprosjekt

Utvalet gjer vedtak innanfor fylgjande saksområde:

Tildeling av midlar frå næringsfond

REGLEMENT FOR KONTROLLUTVAL

Utvalet har normalt møta frå kl. 12:00.

Val og samansetjing

Utvalet skal ha 7 medlemmer med varamedlemmer, av desse skal 1 veljast frå kommunestyret.

Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Då det er klare avgrensingar for kven som kan veljast til kontrollutvalet, jf. kommunelova § 23-1, skal dette utvalet veljast tidleg i valprosessen, dvs. etter formannskapet, men før dei andre faste utvala.

Arbeids- og ansvarsområde

Utvalet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinene som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Kontrollutvalet førar løpande kontroll med den kommunale verksemda på kommunestyret sine vegne, jf. kommunelova § 23-1.

Kontrollutvalet sitt ansvar, oppgåver, og ramar følgjer av kommuneloven kap. 23.

Kontrollutvalet skal rapportere resultatata av sitt arbeid til kommunestyret.

REGLEMENT FOR DEN SÆRSKILDE KLAGENEMNDA

Nemnda har normalt møta frå kl. 12:00.

Val og samansetjing

Klagenemnda skal ha 5 medlemmer med varamedlemmer, av desse skal 2 veljast frå kommunestyret. Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Nemnda skal ha fagleg tyngde og politisk representativitet.

Møta skal vera lukka, og medlemmane har teieplikt.

Arbeids- og ansvarsområde

Klagenemnda har, på kommunestyret sine vegner, mandat til å avgjera klagesaker vedrørande einskildvedtak som ikkje er gjort etter særlov, eller der det er fastsett i særlov at kommunestyret er klageinstans.

Klagenemnda skal vurderer:

Sakshandsaminga; dvs. om denne er i tråd med regelverket kring sakshandsaminga; jf. forvaltningslova og eventuelle særlover

Lovgrunnlaget; dvs. om vedtak er gjort i samsvar med aktuelle lover og forskrifter, og elles i tråd med kommunalt delegasjonsreglement, kommunale retningslinjer m.v.

Skjønnsutøvinga; dvs. om forvaltningsorganet si skjønsvurdering er rimeleg i den konkrete saka i høve dei aktuelle lover, forskrifter og kommunale retningslinjer.

Klagenemnda skal elles sjå til at likehandsamingsprinsippet er fylgt i den kommunale forvaltninga.

REGLEMENT FOR VALNEMNDA

Val og samansetjing

Valnemnda, vald av kommunestyret, skal ha 1 medlem med personleg varamedlem frå kvart av dei ulike partia som er representert i kommunestyret. Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Arbeids- og ansvarsområde

Innstille til kommunestyret når personar skal veljast til å representere Alver kommunestyre. Supplering av varalister ved endringar av utvalssamansetjing. Innstille til val av medlemmer til kommunaleigde selskap

REGLEMENT FOR ADMINISTRASJONSUTVAL

Val og samansetjing

Utvalet skal ha 7 medlemmer med varamedlemmer, 4 av desse skal representera arbeidsgjevar og veljast av kommunestyret frå formannskapet sine medlemmer, med personleg varamedlem. Ordførar skal vera med i utvalet, 3. representantar for dei tilsette skal etter forholdstalsprinsippet utpeikast av arbeidstakarorganisasjonane, med personlege vararepresentantar. Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Arbeids- og ansvarsområde

Administrasjonsutvalet er lovpålagt jf. kommunelova § 5-11

Administrasjonsutvalet er kommunen sitt utval for handsaming av saker som gjeld forholdet mellom kommunen som arbeidsgjevar og dei tilsette. Utvalet har hovudansvaret for å ta initiativ innan dette arbeidsområde.

Utvalet handsamar og legg fram framlegg om overordna retningsliner for kommunen sin personalpolitikk.

Utvalet har uttalerett i alle saker som fell inn under det saklege arbeidsområdet til utvalet, og som skal avgjerast av kommunestyret.

REGLEMENT FOR RÅD FOR MENNESKE MED NEDSETT FUNKSJONSEVNE

Møta skal normalt starte kl. 12:00

Val og samansetjing

Rådet skal ha 9 medlemmer med varamedlemmer, av desse skal 2 veljast frå kommunestyret og 7 etter framlegg frå interesseorganisasjonane. Rådet vert vald av kommunestyret. Rådet vel sjølv leiar og nestleiar, jf. kommunelova § 5-12

Arbeids- og ansvarsområde

Rådet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningsliner som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Rådet skal kome med fråsegn innanfor fylgjande saksområde:

- saker som gjeld menneske med nedsett funksjonsevne, dei kan og ta opp saker på eige initiativ (jf. høyring forskrift).
- rådet skal ha fokus på saker på eit overordna nivå, m.a. budsjett og kommuneplanar. (jf. høyring forskrift).
- saker som gjeld menneske med nedsett funksjonsevne sine levekår.

Rådet skal kvart år leggja fram årsmelding til kommunestyret.

REGLEMENT FOR ELDRERÅDET

Møta skal normalt starte kl. 12:00

Val og samansetjing

Rådet skal ha 9 medlemmer med varamedlemmer, av desse skal 2 veljast frå kommunestyret og 7 etter framlegg frå pensjonistlaga og andre lag og organisasjonar som representerar eldre. Rådet vert vald av kommunestyret. Rådet vel sjølv leiar og nestleiar, jf. kommunelova § 5-12

Arbeids- og ansvarsområde

Rådet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinene som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Rådet skal koma med fråsegn til kommunestyret innanfor fylgjande saksområde:

Eldrerådet kan koma med fråsegn i saker som gjeld eldre, dei kan og ta opp saker på eige initiativ (jf. høyring forskrift).

Rådet skal ha fokus på saker på eit overordna nivå, m.a. budsjett og kommuneplanar. (jf. høyring forskrift).

Saker som gjeld eldre sine levekår.

Rådet skal kvart år leggja fram årsmelding til kommunestyret.

REGLEMENT FOR UNGDOMSRÅDET

Val og samansetjing

Rådet skal ha 15 medlemmer med varamedlemmer. Rådet vert vald av kommunestyret.

Ungdomsrådet vel sjølv leiar og nestleiar jf. kommunelova § 5-12.

Radøy ungdomsskule	1 medlem + 1 varamedlem
Meland ungdomsskule	1 medlem + 1 varamedlem
Rosland ungdomsskule	1 medlem + 1 varamedlem
Danielsen ungdomsskule	1 medlem+ 1 varamedlem
Knarvik ungdomsskule	1 medlem + 1 varamedlem
Lindås ungdomsskule	1 medlem+ 1 varamedlem
Ostereidet ungdomsskule	1 medlem + 1 varamedlem
Nordhordland kristne grunnskule	1 medlem + 1 varamedlem
Vidaregåande skule nivå	3 medlemmer + 3 varamedlemmer
Andre lag og organisasjonar for ungdom	4 medlemmer + 4 varamedlemmer

Medlem og vara frå ungdomsskulane vert valde etter framlegg frå elevråda. Kommunen (sekretariatet for rådet) informerar elevar frå vidaregåande skular, lag og organisasjonar om å melda inn aktuelle kandidatar. Sekretariatet for rådet gjer kandidatlista kjend (i forkant av møtet) og medlem og vara vert vald i allmøte/valdag .

Ungdomsrådet kan opprette arbeidsgrupper som arbeider med saker i tillegg til ungdomsrådet.

Medlemmane skal vera busett i Alver kommune.

Medlemmane er valde for 1 år.

Arbeids- og ansvarsområde

Rådet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningsliner som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Utvalet skal koma med fråsegn innanfor fylgjande saksområde:

- Ungdomsrådet kan koma med fråsegn i saker som gjeld ungdom, dei kan og ta opp saker på eige initiativ (jf. høyring forskrift).
- Rådet skal ha fokus på saker på eit overordna nivå, m.a. budsjett og kommuneplanar. (jf. høyring forskrift).
- Ungdomsrådet disponerer dei midlane dei til ei kvar tid har på kommunebudsjettet, midlane skal nyttast for å betre dei unge sitt oppvekstmiljø.
- Ungdomsrådet rapporterer til utval for oppvekst, kunnskap og kultur korleis midlane vert nytta.

Rådet skal kvart år leggja fram årsmelding til kommunestyret.

ETISKE RETNINGSLINER FOR ALVER KOMMUNE

Formål:

Alver kommune ynskjer å vere ein organisasjon med ein god etisk praksis. Dei etiske retningslinene skal rettlege folkevalde og tilsette i å handle etisk forsvarleg i sitt arbeid for kommunen.

Alle plikter å overhalde lover, føresegner og retningsliner som gjeld kommunal verksemd, og til å opptre lojalt til fatta vedtak.

Verdigrunnlag:

Vert å koma tilbake til

Samfunnsansvar:

Kommunen sine ressursar skal forvaltast økonomisk og rasjonelt på ein berekraftig måte til beste for alle innbyggjarar.

Interessekonfliktar:

Tilsette og folkevalde skal unngå situasjonar som kan føre til konflikt mellom kommunen sine interesser og eigne interesser.

I situasjonar der interessekonfliktar kan oppstå, er det den enkelte sitt ansvar å informere sin næraste leiar for å avklare situasjonen.

Informasjon og omdøme:

All informasjon som blir gitt, skal vere korrekt og påliteleg. Det vert forventast at alle opptrer sakleg, tillitsvekkande og innanfor gjeldande regelverk.

Fortrulege opplysningar som blir mottatt i samband med arbeidet må respekterast, og aldri gis vidare, unntatt når dette følgjer av lov eller reglement.

Alle tilsette signerer erklæring om feieplikt og databruksavtale ved oppstart av arbeidsforholdet.

Retningslinjer for bruk av sosiale media i kommunen sin regi skal etterlevast.

Personlege fordelar:

Tilsette og folkevalde kan ikkje ta i mot gåver, reiser, hotellopphald, bevertning, rabattar, lån eller andre personlege fordelar som kan påverke teneste utøvinga. Frå denne regelen kan gjerast unntak for mindre gåver av symbolsk verdi, til dømes blommar.

Moderate former for gjestfridom og representasjon som høyrer med i samarbeidsforhold kan akseptrast etter avtale med næraste leiar. Privat bruk av kommunen sine eigendelar eller verdiar kan bare skje etter avtale med næraste leiar.

Forretningsetikk:

Kommunen sin forretningsmessige praksis skal bidra til at fastsette mål i kommunen blir nådd. All slik praksis skal skje innanfor ramma av gjeldande lover og føresegner.

Som forvaltar av innbyggjarane sine felles ressursar, er det viktig å ha tillit hos innbyggjarar, brukarar, kundar og leverandørar. Tilsette som deltek i forretningsmessige verksemd pliktar difor å sette seg grundig inn i, og etterleve «Lov og forskrift om offentlige anskaffingar», og kommunen sitt eige regelverk på område.

Alle innkjøp skal vere føreseielege, transparente, etterprøvbare, og prega av lik handsaming og god forretningsskikk.

Tilsette kan ikkje gjere bruk av kommunen sine innkjøpsavtalar eller rabattordningar. Det skal ikkje gjerast privat bestilling frå leverandørar dei tilsette har kontakt med som representant for kommunen, slik at det kan oppstå tvil om samanblanding av offentlege og private midlar.

Varsling av kritikkverdige forhold:

Alver kommune ynskjer at kritikkverdige forhold vert avdekka, og at dei blir følgd opp. Det vert her vist til eigne prosedyrar for varsling i HMS-systemet, samt reglane i arbeidsmiljølova.

Generelt:

Ein god etisk praksis heng saman med at det vert lagt til rette for open kommunikasjon og refleksjon omkring etiske problemstillingar og dilemma i heile organisasjonen. Det skal difor leggjast til rette for at det er jamleg fokus på etikk i medarbeidar- og leiarfora på alle nivå.

Folkevalde og tilsette har og eit personleg oppfølgingsansvar. Tilsette tek opp tvilstilfeller med næraste leiar. Folkevalde kan ta opp etiske problemstillingar i

samband med dei konkrete politiske sakene, eller i direkte kontakt med ordførar / utvalsleiar.

REGLEMENT FOR DELEGERING TIL RÅDMANN

Grunnprinsipp for delegering frå kommunestyret til rådmann:

Delegering frå kommunestyret til rådmannen (kommunelova sin nemning er kommunedirektør) er forankra i kommunelova kap. 13.

Rådmannens mynde og oppgåver er definert i kommunelova § 13-1:

Kommunedirektøren skal lede den samlede kommunale eller fylkeskommunale administrasjonen, med de unntak som følger av lov, og innenfor de instruksjer, retningslinjer eller pålegg kommunestyret eller fylkestinget gir.

Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak.

Kommunedirektøren skal påse at vedtak som treffes av folkevalgte organer, blir iverksatt uten ugrunnet opphold. Hvis kommunedirektøren blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettingen av vedtaket, skal han eller hun gjøre det folkevalgte organet oppmerksom på dette på en egnet måte.

Kommunedirektøren har møte- og talerett i alle kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer, med unntak av kontrollutvalget.

Kommunedirektøren kan la en av sine underordnede utøve denne retten på sine vegne.

Et folkevalgt organ kan gi kommunedirektøren myndighet til å treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning, hvis ikke kommunestyret eller fylkestinget selv har bestemt noe annet.

Kommunedirektøren har det løpende personalansvaret for den enkelte, inkludert ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed og andre tjenstlige reaksjoner, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov.

Presisering av kva saker som er av prinsipiell betydning er formulert i OT.PRP. nr.42 (1991 – 92), OT.PRP. nr.42 (1991 – 92):

"Hva som er av prinsipiell betydning må fastsettes, ikkje bare ut fra vedtakets karakter og konsekvenser, og ut fra kommunens eller fylkeskommunens størrelse, men og ut fra en vurdering i hvilken utstrekning de viktige

skjønnsmessige sider av den aktuelle avgjørelsen må anses klarlagt gjennom politiske vedtak, instruksjer eller tidligere praksis."

Oversyn over typar av mynde som er delegert rådmannen frå kommunestyret

Generell delegering: Mynde til å ta avgjerder innanfor drift av kommunen når dette ligg innanfor rammer som kommunestyret har vedteke (budsjett, plan, retningslinjer)

Tilpasse organisasjonen i tråd med overordna mål som kommunestyret har gitt, forsvarleg tenesteyting og god ressursbruk

Mynde og avgjerdsrett til økonomiforvaltning og økonomistyring innanfor gjeldande økonomireglement og rammer som er vedtekne i kommunestyret.

Mynde til å ta avgjerd i enkeltsaker eller grupper av saker som ikkje er av prinsipielt verdi.

Delegering av avgjerd etter særlover:

Rådmannen har mynde til å ta avgjerder, eller delegere slik mynde, i saker av ikkje-prinsipiell karakter.

Oppdatert delegering frå kommunestyret til rådmann

Alver kommune tar i bruk Kommuneforlaget sitt verkty for delegering, KF Delegering. Endringar med omsyn til delegering i lov og forskrift vert her kontinuerleg oppdatert.

Endringar av prinsipiell karakter skal gå som sak til kommunestyret via det politiske utvalet som har det aktuelle saksområde.

Delegering på administrativt nivå:

Rådmannen har fullmakt til å delegere mynde vidare ned i organisasjonen. Dette skjer gjennom eit eige administrativt delegasjonsreglement som omfattar økonomi, personalressursar og retningslinjer for fagleg delegering. Den konkrete faglege delegeringa skjer gjennom KF Delegering, og rådmannen har ein fast fullmakt til å endre delegering i KF Delegering på administrativt nivå.

ARBEIDSVILKÅR OG GODTGJERSLE TIL FOLKEVALDE

Reglane gjeld for kommunalt valde/oppnemnde representantar.

Der utval tek i vare mandat til fleire utval, og er personidentisk med desse vert det berre utbetalt godtgjersle for eit utval.

Kvartalsvis utbetaling av møtegodtgjersle.

Faste godtgjersler vert utbetalt månadsvis

Ordførar:

Ordførar sin godtgjersle er fastsett til 100 % av Stortingsrepresentanten sin godtgjersle. Ordføraren er frikjøpt 100%. Godtgjersla vert justert årleg i samband med stortingsrepresentantane sin godtgjersle, gjeldande frå 1.mai.

Ordførar har rett til 5 ukar feriefråvær utan trekk i den faste godtgjersla.

Andre føresetnadar:

Fri mobiltelefon (telefon og bruk) og PC/nettbrett.

Køyregodtgjersle etter statens regulativ

Ordføraren er dekkja av dei til ein kvar tid gjeldande reglar for tilsette i Alver kommune i høve til sjukepengar, forsikrings og pensjonsordningar

Ordførar har krav på ettergodtgjersle ved utløp av valperioden i inntil 3 mnd.

Ettergodtgjersle opphøyrer når vedkomande trer inn i ny eller eksisterande stilling.

Ordførar skal ikkje ha anna særskilt møtegodtgjersle i kommunale organ.

Varaordførar

Varaordførar sin godtgjersle er fastsett til 60 % av ordførar sin godtgjersle.

Varaordførar er frikjøpt 60 %. Godtgjersla vert justert årleg i samband med stortingsrepresentantane sin godtgjersle, gjeldande frå 1.mai.

Godtgjersla skal og dekke perioden ordførar har ferie.

Ved samanhengande teneste over 2 veke på full tid som ordførar, er godtgjeringa lik ordføraren sin.

Andre føresetnadar:

Fri mobiltelefon (telefon og bruk) PC/nettbrett.

Forsikringar og pensjonsordningar for varaordførar skal vera det same som for ordførar.

Varaordførar skal ikkje ha særskilt møtegodtgjersle utanom den faste godtgjersla.

Medlem i kommunestyre-, formannskap- og utval:

Fast godtgjersle medlemmar formannskap/utval 2,4 % av ordførargodtgjersla pr. år.

Medlem kommunestyre, formannskap, utval 0,16 % av ordførargodtgjersla pr. møte.

I tillegg til den ordinære faste godtgjersla og møtegodtgjersle for kvart møte skal faste medlemmar velja om ein vil ha kommunal PC eller kr. 1 000,- pr. år (for bruk av privat PC)

Varamedlemmer:

Kommunestyre, formannskap og utval 0,16 % av ordførargodtgjersla pr. møte.

Gruppleiarane:

0,58 % av ordførargodtgjersla pr. år + 0,27% pr. medlem partiet har i kommunestyret

Fast godtgjersle for utvalsleiarane:

Leiar for utval for oppvekst, kunnskap og kultur 8,8 % av ordførargodtgjersla pr. år.

Leiar for utval for helse og omsorg 8,8 % av ordførargodtgjersla pr. år.

Leiar for utval for areal, plan og miljø 11,7 % av ordførargodtgjersla pr. år.

Leiar for utval for næringsutvikling og drift 8,8 % av ordførargodtgjersla pr. år.

Leiar for kontrollutval 5,8 % av ordførargodtgjersla pr. år.

Denne godtgjersla skal dekkja alt arbeid knytt til utvalet. Utvalsleiar får ikkje møtegodtgjersle for utvalsmøta, utanom den faste godtgjersla.

Andre nemnder og råd:

Leiar 0,24 % av ordførargodtgjersla pr. møte.

Medlem/varamedlem 0,09 % av ordførargodtgjersla pr. møte.

Valstyret	0,12 % av ordførargodtgjersla pr. møte.
Leiar ungdomsråd	0,04 % av ordførargodtgjersla pr. møte.
Medlem/vara ungdomsråd	0,03 % av ordførargodtgjersla pr. møte.
Annen representasjon	0,11% av ordførargodtgjersla pr. møte.

Fråvær:

Fråvær frå møter i utval med fast godtgjering ut over ¼ av dei faste møta, vil utgjera tilsvarende reduksjon i årsgodtgjersla. Dette gjeld for kommunestyret, formannskap og utval.

Avkorting etter 25 % -regelen vert gjort sjølv om det er gyldig fråvær grunna offentlege verv utanfor Alver kommune.

Tappt arbeidsforteneste:

Erstatning for tappt arbeidsforteneste og dekning av utgifter:

Legitimert tap vert erstatta med inntil kr. 5 000,- pr dag. Tapet skal dokumenterast av arbeidsgjevar.

Arbeidsgjevar som ikkje trekker arbeidstakar i løn kan krevje brutto utgifter til løn frå kommunen med inntil kr. 5 000,-pr dag.

Sjølvtendig næringsdrivande får erstatning ut frå regel om legitimert tap maks. kr. 5 000,- pr. dag. Tapet skal vera dokumentert med oppgåve frå firma.

Ulegitimert tap vert erstatta med inntil kr. 1 000,- pr. dag. Det er ei føresetnad at møtet er halde på eit tidspunkt der medlemer må ta fri frå sitt daglege arbeid for å delta. Det er og ei føresetnad at det vert oppgjeve kva tapet referer til. Tapet skal stadfestast ved underskrift frå den som set det fram.

Inntektstap, i punkta over, dekker inntil 7,5 time pr. dag.

Forhold vedrørande ivaretaking av politisk verv for arbeidstakarar med særskilt arbeidstid

Alver kommune dekker legitimerede krav på tapt arbeidsforteneste for personar som etter turnus har nattevakt forut for møter i utval og formannskap. Det er ei føresetnas at møta tek til før kl. 11:30.

Alver kommune dekker legitimerede krav på tapt arbeidsforteneste for personar som etter turnus har vakt natta etter eit kommunestyremøte.

Omsorgsutgifter (tilsyn med barn, sjuke og eldre):

Vert dekket med inntil kr. 750,- pr. møte for legitimerede utgifter.

Skyss-, kost og diettgodtgjersle:

Reiseutgifter vert dekket etter statens regulativ.

Lønnsfastsetjing for rådmann

Lønn til rådmannen skal forhandlast av eit forhandlingsutval der ordførar og to andre representantar, utpeikt av og frå formannskapet, er med.

Forhandlingsresultatet går som informasjon til formannskapet, og står som informasjon i årsmeldinga for Alver kommune.

ENDRING AV REGLEMENTET

Reglementet blir endra av kommunestyret ved alminneleg fleirtal

Endringsforslag til reglementet må leggjast fram som ordinær sak på saklista til kommunestyret.

Politisk styringsstruktur og reglement skal evaluerast i slutten av kvar kommunestyreperiode, og rullerast i starten av kvar kommunestyreperiode.

Delegasjon frå kommunestyret til rådmannen skal være eit dynamisk dokument og skal ajourførast i høve til endringar i gjeldande lover og forskrifter. Endringar som gjeld delegasjonen frå kommunestyret til rådmannen skal fylgje saksgangen som over.

Endring av økonomireglement og finansreglement er også omfatta av reglane i dette punkt.

Arkiv:

JournalpostID: 20/4874

Saksbehandla
r: Tanja Hoel

Dato: 28.01.2020

Saksframlegg

Saknr.	Utvalg	Møtedato
010/20	Utval for næringsutvikling og drift	05.02.2020

Søknad til Klimasats-Miljødirektoratet om stønad ttil ein klimakoordinator i kommunen Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Utval for ND vedtar å sende søknad til Klimasats, slik det blir lagt fram i sak.

Politisk handsaming

Saka skal til uttale i Utval for næringsutvikling og drift

Bakgrunn for saka:

Klimasats er ei støtteordning for kommunar og fylkeskommunar som vil kutte utslepp av klimagassar og bidra til omstilling til lågutsleppssamfunnet.

Regjeringen har foreslått å setje av omlag 180 millionar kroner til ordningen i statsbudsjettet for 2020.

Kommunen kan søkje støtte til gjennomføring av tiltak som reduserer utslepp frå transport, tilrettelegg for alternativ til personbil, reduserer transportbehovet og haldningsskapande arbeid knytt til transportvaner. Det er ein fordel om tiltaket er del av ei pakke, tiltak som fremjer kollektivtrafikk, sykkel og gange bør kombinerast med bilrestriktive tiltak. Kommunen bør også vise korleis den bruker eigne verkemidlar for eksempel knytt til arealplanlegging, for å støtte opp om tiltaket.

Vurdering

Pendlaranalysen for Radøy, Meland og Lindås frå 2018 viser at me har ein sterk vekst av utpendlarar. I 2018 utgjorde utpendlarane 40 prosent av alle dei sysselsette med bustad i kommunen. Dei føregåande ti åra auka talet **utpendlarar** frå Alver med 180 personar årleg i gjennomsnitt. Helse og sosialtenester, varehandelen og byggjenæringa trekkjer til seg flest pendlarar

frå Alver. Det har også vore vekst i talet *innpendlarar* til Alver kommune. I 2018 var det tilsett innpendlarar i 20 prosent av arbeidsplassane i Alver.

Prosjektet si målsetting er å styrke kollektivtiltak rundt senterstrukturen i Alver som kan bidra til auka bu,- og næringsattraktivitet slik at fleire innbyggjarar kan velje å reise klimavelleg og effektivt mellom bustad og arbeidsplassen i kommunen. Kollektivtrafikken er finansiert med offentlege midlar som alltid vil vere begrensa. Skyss vil prioritere ressursane der transportbehovet er størst. Prosjektet skal bidra til ein heilskapleg plan for kollektivsatsinga i senterstrukturen i Alver gjennom å styrke samarbeidet med Skyss og Vestland fylkeskommune på gode kollektivtiltak (sjø og land) i kommunen.

I strategi- og styringsdokumentet for samfunnsutvikling i Alver kommune skal Alver jobbe for å:

- Arbeide for gode transportårer og kollektivtilbod mellom regionsenteret og lokal- og nærsentre
- Utvikle regionsenteret til eit knutepunkt for samferdsel og kollektivtransport, og arbeide for å etablere raske og enkle kollektivalternativ mellom kommunen og Bergen - på sjø og land
- Sikre god pendlarparkering i og rundt sentre, og ha enkel kopling til kollektivtransport
- Leggje til rette for aktivitetar som sikrar redusert behov for lokaltransport og sikrar infrastruktur for miljøvenleg transportmiddel

Formannskapet i Alver har i sak 19/19, i medhald av plan- og bygningslova gjort vedtak om å leggje framlegg til planstrategi for Alver kommune 2020 – 2023. Grøn mobilitet vil vere eit tverrfagleg tema, som både omhandlar transport og folkehelse. Det er gjort mykje arbeid innan temaet på ulike avdelingar i dei tre gamle kommunane. Det er også fleire prosjekt som pågår, og skal setjast i gang i Alver kommune.

Det omsøkte prosjekt skal sjå pendling og kollektivtransport i samanheng med sykkel, gange og nærtur i lys av dei nye planane for kommunen (samfunnsplan, ny næringsplan, folkehelseplan etc).

Satsingsområde for prosjekt vil vere:

1. Haldningskampanje og tiltak for å få fleire til å velje kollektivt
2. Næringslivsprogram for å engasjere privat og offentlig sektor til å reise meir klima venleg.
3. Oppfølging av tverrfagleg plantema på «grøn mobilitet»
4. Styrking av kollektivtiltak i senterstrukturen i Alver og til Bergen.

Arkiv:

JournalpostID: 20/4991

Saksbehandlar: Arthur Kleiveland

Dato: 29.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
011/20	Utval for næringsutvikling og drift	05.02.2020

Meldingar og orienteringar

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Meldingar og orienteringar vert tekne til orientering

Politisk handsaming

Saka skal avgjerast i Utval for næringsutvikling og drift

Saksopplysningar:

Det vert lagt fram følgjande meldingar og orienteringar til møte i Utval for næringsutvikling og drift:

- Områdeplan for Midtmarka/Rotemyra v/Kristin Nåmdal, tenesteleiar Plan og analyse
 - Byvekstavtale v/Hogne Haugsdal, kommunalsjef
 - Arbeid med kommuneplanen v/Hogne Haugsdal, kommunalsjef, Kristin Nåmdal, tenesteleiar Plan og analyse
 - Prosess næringsplan i Alver kommune v/Hogne Haugsdal, kommunalsjef
 - Arbeid med havbruksplan v/Kristin Nåmdal, tenesteleiar Plan og analyse, Hogne Haugsdal, kommunalsjef
 - Orientering om kommunen sitt arbeid med ekstern finansiering, Tanja Elisabeth Hoel, leiar næring og utvikling
 - Skjønsmidlar frå Fylkesmannen v/Hogne Haugsdal, kommunalsjef
 - Prosess 21 v/Tanja Elisabeth Hoel, leiar næring og utvikling